ประวัติ ธรรมะ

๓ อริยสงฆ์

อรหันต์กลางกรุงแห่งวัดเทพศิรินทราวาส

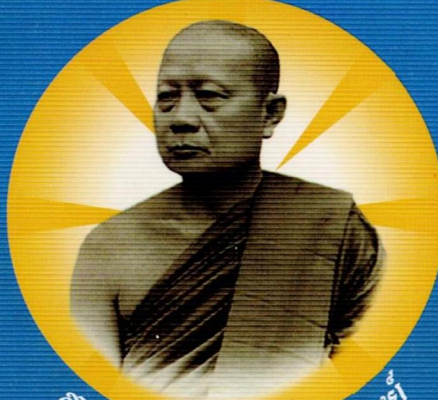

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

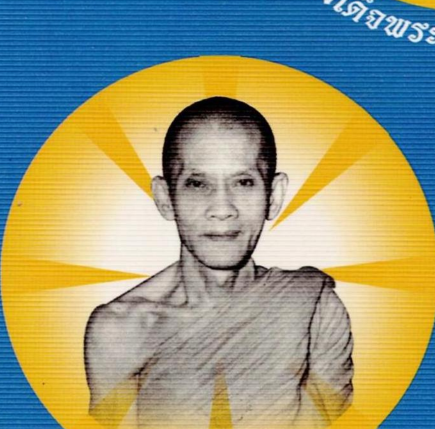

เจ้าคุณนรรัตนราชมานิต

สมเด็จพระวันรัต

ธรรมะ ๓ อริยสงฆ์

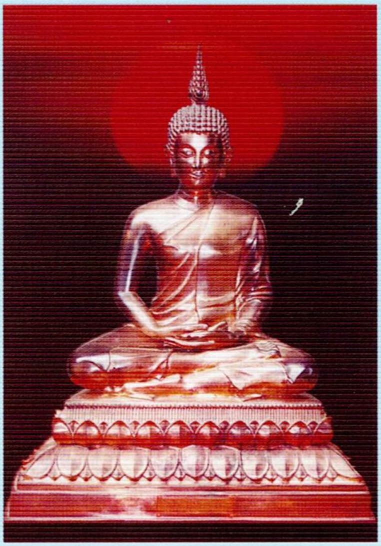

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสว่า

ยทูนกํ ตํ สนติ ปูรํ สนฺตเมว ตํ

สิ่งใดพร่อง สิ่งนั้นดัง สิ่งใดเต็ม สิ่งนั้นเงียบ

ท่านเจ้าคุณนรรัตนราชมานิต (ธมฺมวิตกฺโก) กล่าวว่า

ของจริงนิ่งเป็นใบ้ ของพูดได้นั้นไม่จริง

ธรรมะ ๓ อริยสงฆ์

อรหันต์กลางกรุง แห่ง
วัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร

โดย สมชาย ปรางค์นวรัตน์

ชื่อหนังสือ ธรรมะ ๓ อริยสงฆ์

ผู้เรียบเรียง สมชาย ปรางค์นวรัตน์

พิมพ์ครั้งแรก ๕ ธันวาคม ๒๕๔๙

จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

เลขมาตรฐานสากล ๙๗๔-๙๕๖๖-๑๗-๓

พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ

แจกเด็กนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์

และแจกในงานทำบุญประจำปี วันครบรอบปีที่ ๓๕

วันคล้ายวันมรณภาพท่านเจ้าคุณนรรัตนราชมานิต

วันจันทร์ที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐

สงวนลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์

๑๐๓๐/๘-๑๒ ซอยวัดจอมสุดาราม

ถนนนครชัยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ

โทร. ๐๒-๒๔๑-๑๒๕๕

โทรสาร ๐๒-๒๔๓-๓๓๕๖

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ พระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร)

วัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร

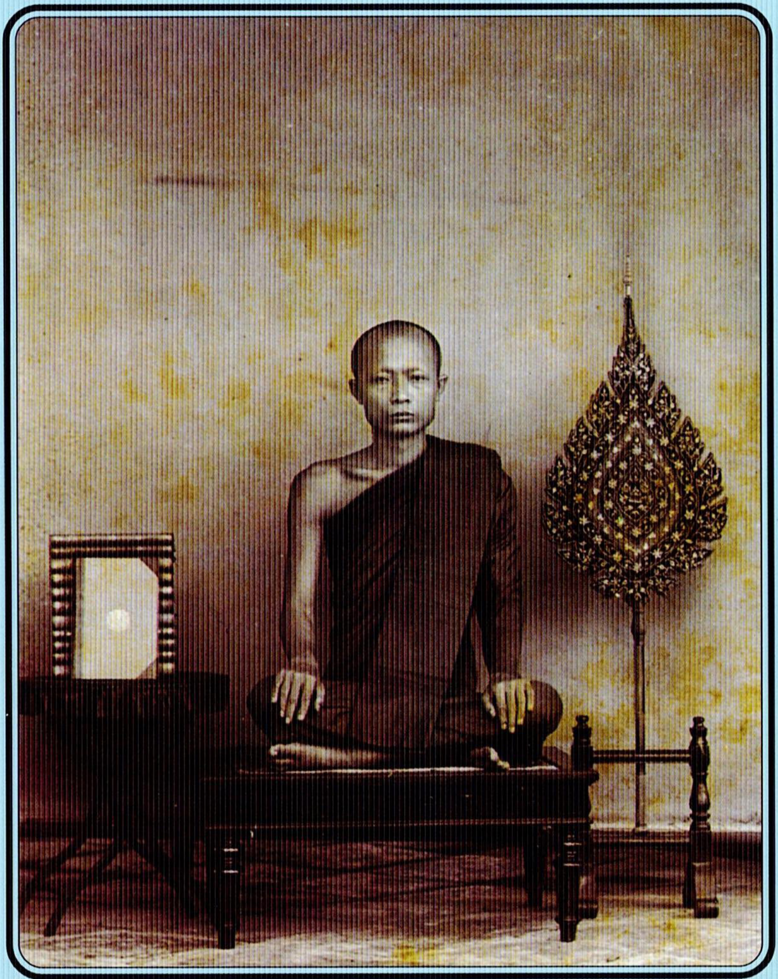

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ขณะดำรงสมณศักดิ์ที่ พระอมราภิรักขิต

ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๓ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ อายุ ๒๘ พรรษา ๘

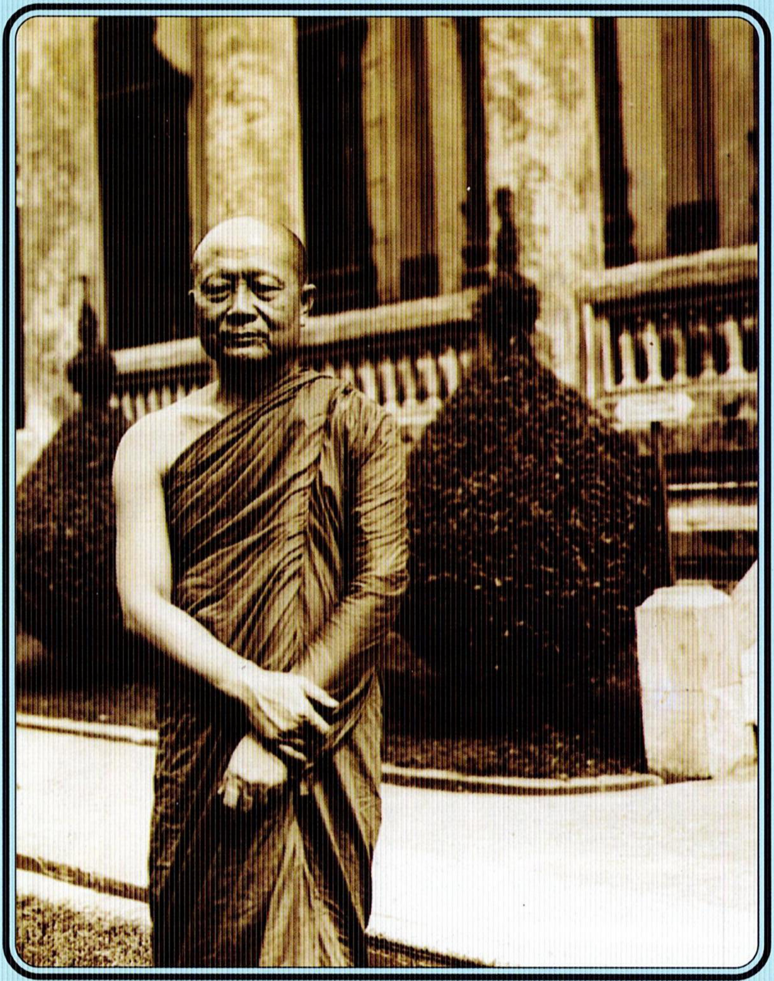

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ถ่ายหน้าพระอุโบสถ

วัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ถ่ายที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๑

ในงานตักบาตรดอกไม้ ณ อุโบสถวัดเทพศิรินทราวาส

วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๙

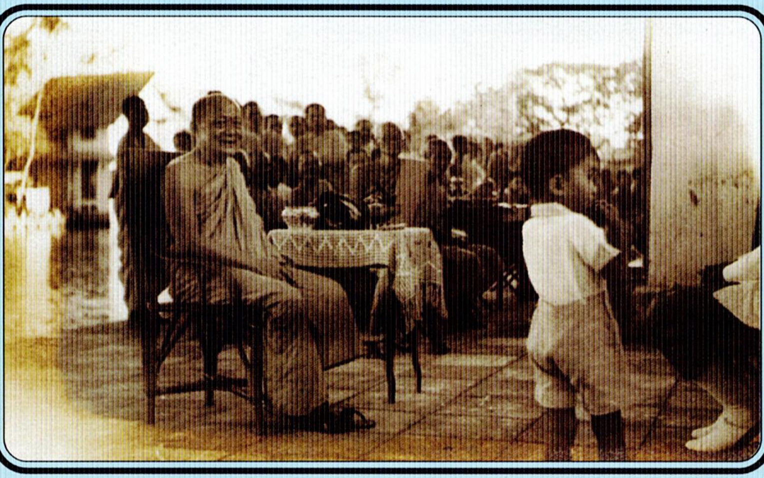

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ในงานฌาปนกิจศพ

อุบาสิกา ต่วน โกฎิฐยูวะ ณ วัดเทพศิรินทราวาส

เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๔

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร)

วัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร

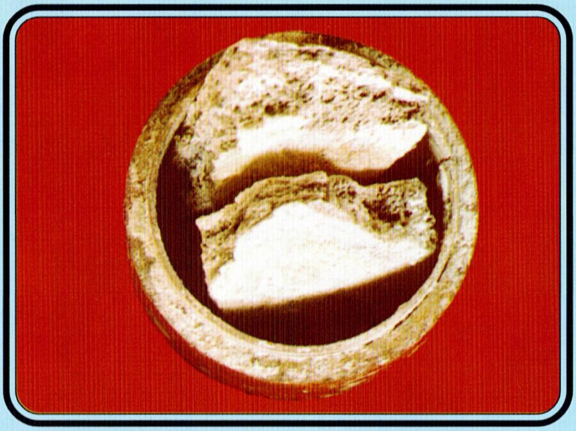

อัฐิธาตุ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร)

เส้นเกศาของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร)

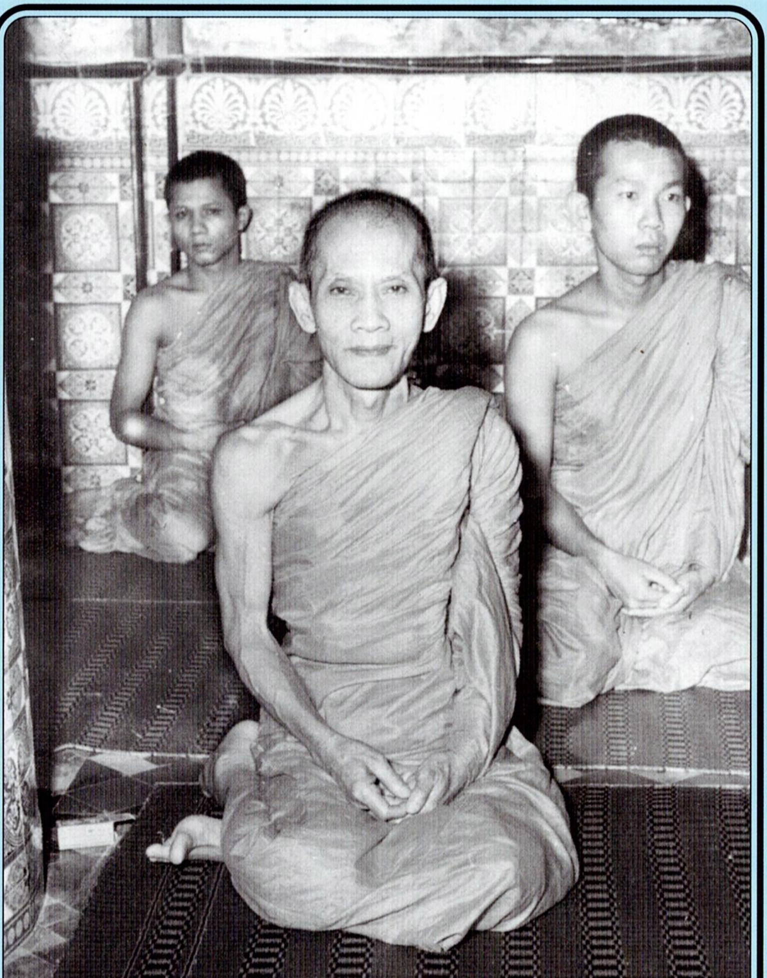

ท่านเจ้าคุณนรรัตนราชมานิต (ธมฺมวิตกฺโก)

วัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร

40 ปีในวัดเทพศิรินทราวาส ภิกษุเจ้าคุณนรรัตน์ฯ
จะปรากฏกายออกจากกุฏิก็แต่ลงโบสถ์เท่านั้น

ภาพแรกของท่านเจ้าคุณนร (ธมฺมวิตกฺโก)
ที่ถูกพิมพ์เผยแพร่ทางหน้าหนังสือพิมพ์บางกอกไทม์
ฉบับวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๖
พาดหัวข่าวหน้าแรกว่า "พบพระอรหันต์กลางกรุง"

(*สืบค้นข้อมูลโดย คุณธีรวัชร จรเจริญ)

ท่านเจ้าคุณนรฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ขณะทำวัตรในพระอุโบสถ

วัดเทพศิรินทราวาส

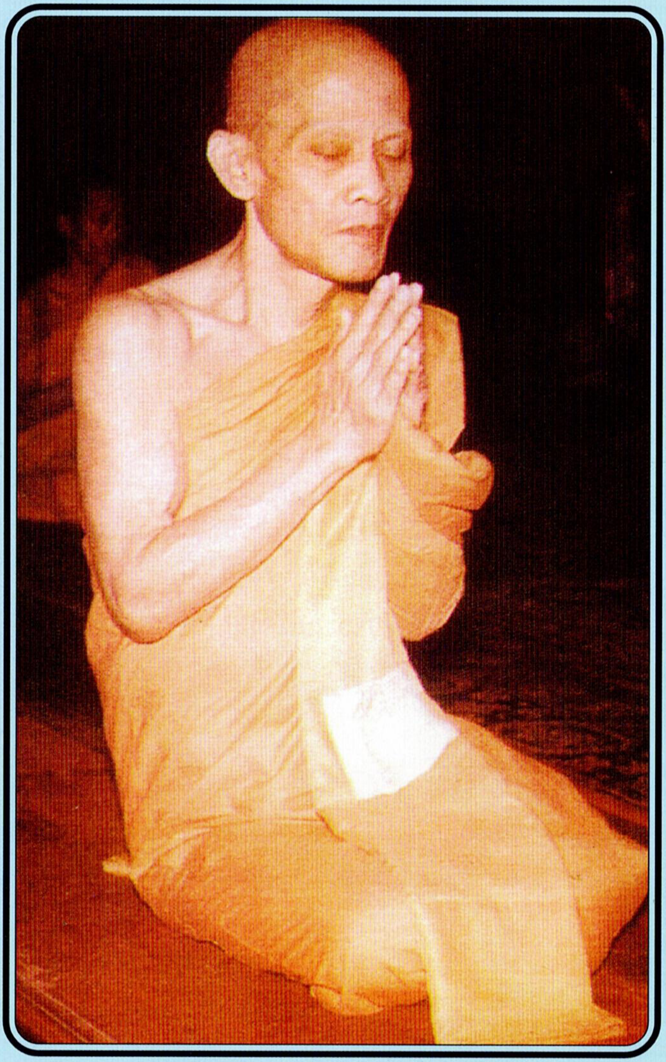

ท่านเจ้าคุณนรฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ขณะทำวัตรในพระอุโบสถ

วัดเทพศิรินทราวาส

ท่านเจ้าคุณนรฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ภายในพระอุโบสถ

วัดเทพศิรินทราวาส

ท่านเจ้าคุณนรฯ (ธมฺมวิตกฺโก) ภายในพระอุโบสถ

วัดเทพศิรินทราวาส ถ่ายเมื่อวันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔

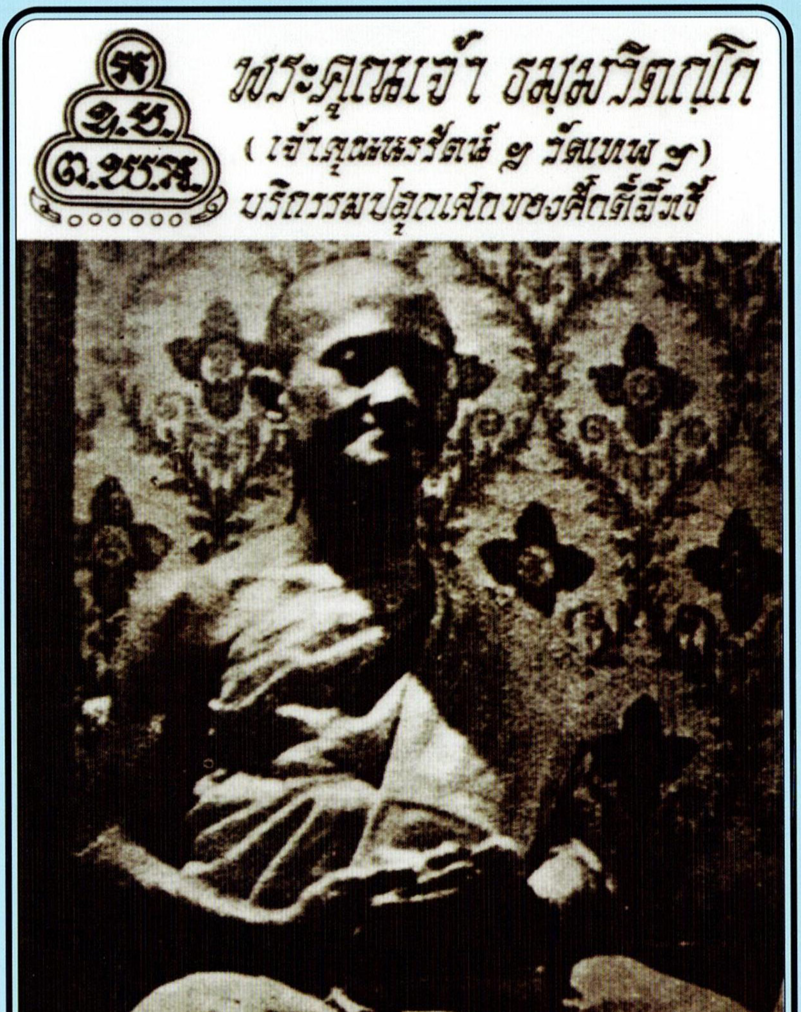
พระคุณเจ้า ธมฺมวิตกฺโก
(เจ้าคุณนรรัตน์ ฯ วัดเทพ ฯ)
บริกรรมปลุกเสกของศักดิ์สิทธิ์

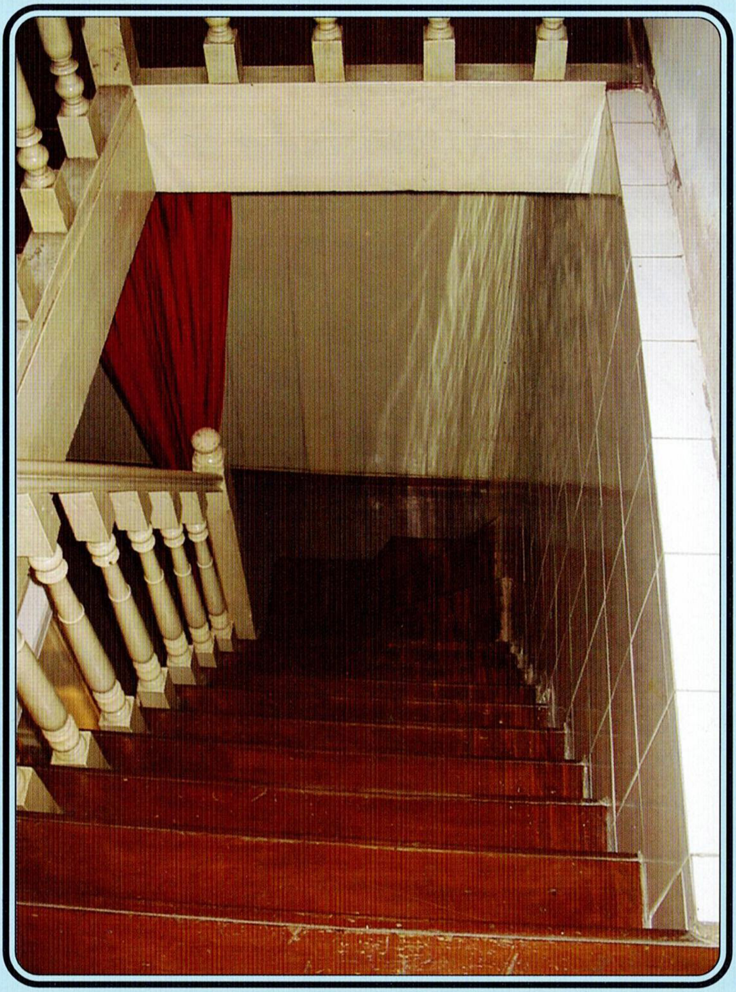

บันไดที่แคบและชัน ภายในกุฏิของท่านเจ้าคุณนรฯ (ธมฺมวิตกฺโก)

มณฑปเก็บอัฐิของท่านเจ้าคุณนรฯ (ธมฺมวิตกฺโก)

ภายในวัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร

พระธาตุของท่านเจ้าคุณนรฯ (ธมฺมวิตกฺโก)

พระธาตุของท่านเจ้าคุณนรฯ (ธมฺมวิตกฺโก)

หนังสือสันติวรบท ฉบับพิมพ์ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗

พลโท เฉลิมชัย จารุวัสตร์ พิมพ์ถวาย

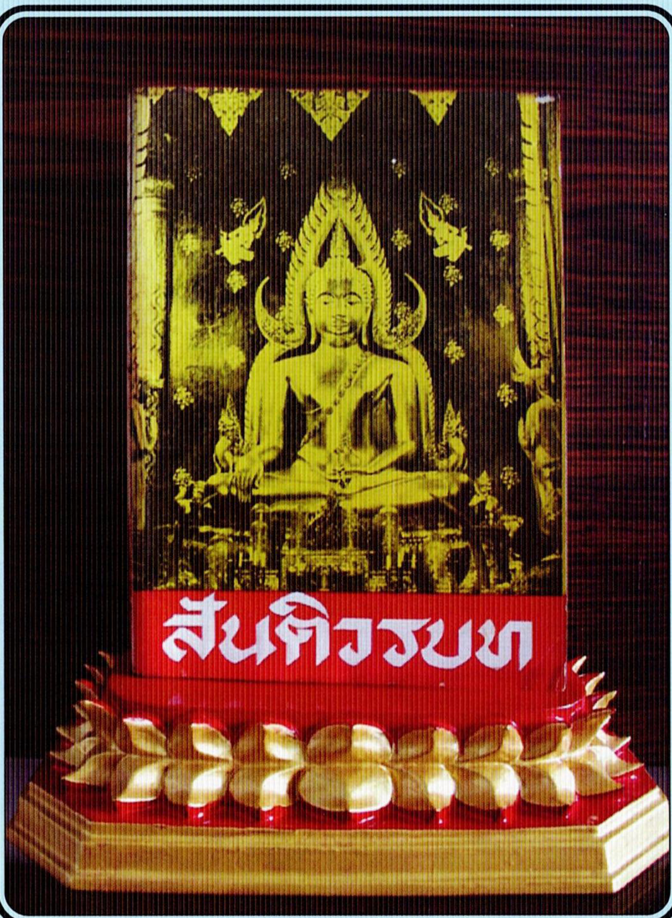

หนังสือสันติวรบท ฉบับพิมพ์ครั้งที่สอง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๙

พลโท เฉลิมชัย จารุวัสตร์ พิมพ์ถวาย

หนังสือ สันติวรบท ฉบับพิมพ์ครั้งที่สาม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑

พลโท เฉลิมชัย จารุวัสตร์ พิมพ์ถวาย

หนังสือ สันติวรบท ฉบับพิมพ์ครั้งที่สี่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒

พลโท เฉลิมชัย จารุวัสตร์ พิมพ์ถวาย

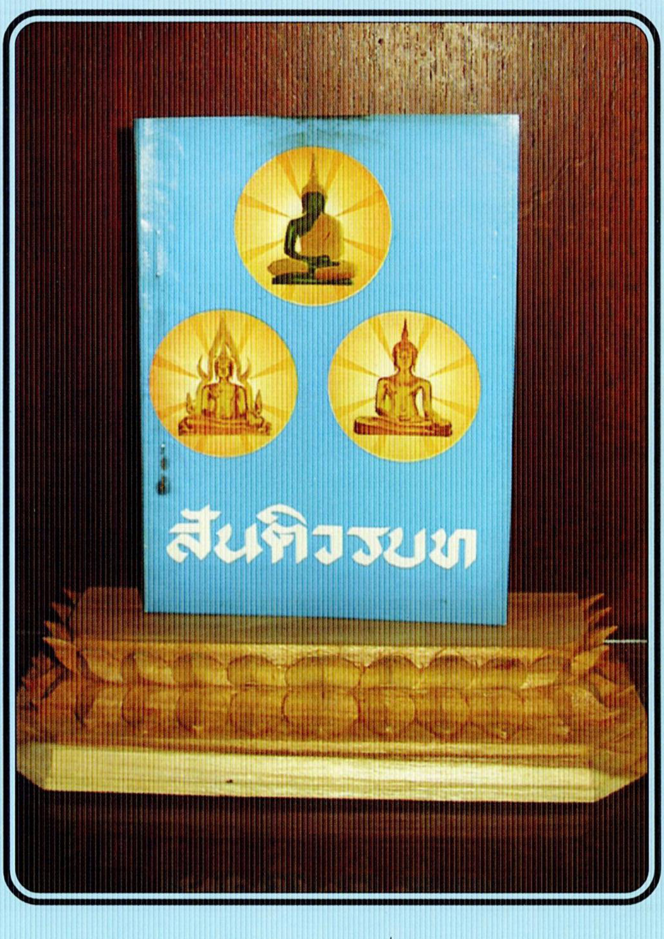

หนังสือ สันติวรบท ฉบับพิมพ์ครั้งที่หก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓

พลโท เฉลิมชัย จารุวัสตร์ พิมพ์ถวาย

สมเด็จพระวันรัต (นิรันตร์ นิรนฺตโร)

อดีตเจ้าอาวาสองค์ที่ ๗ ของวัดเทพศิรินทราวาส

"ธรรมะไร้ขอบเขต จะปฏิบัติธรรมที่ไหนก็ได้"

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ขณะปฏิบัติธรรมสมาธิ

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ท่านเมตตาต่อศิษยานุศิษย์เสมอ

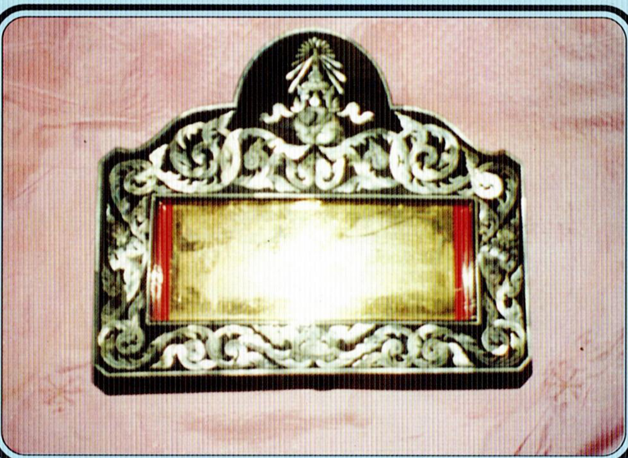

แผ่นทองคำพระราชทาน สุพรรณบัฏของท่าน
ท่านให้นำมาหลอมสร้างพระ

สมเด็จพระวันรัตอธิษฐานจิต
ขณะทำพิธีเททองหล่อพระหน้าพระอุโบสถวัดเทพศิรินทราวาส
เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ท่านไม่ยึดติดในวัตถุ
ทรัพย์สินมากมายมหาศาลของท่าน ท่านบริจาคจนหมดสิ้น
นับเป็นมูลค่าหลายร้อยล้านบาท ท่านกล่าวว่า
สมบัติบรรพบุรุษของท่านมาสิ้นสุดในยุคท่าน หมด...ไม่มีเหลือ... "เอาไปทำไม"

ทำเป็นตรง ๆ ระวังให้ดี
มีโกงอยู่ในนั้น ๆ

อัฐิธาตุท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต มีหลายสี
บางส่วนแปรสภาพกลายเป็นพระธาตุ

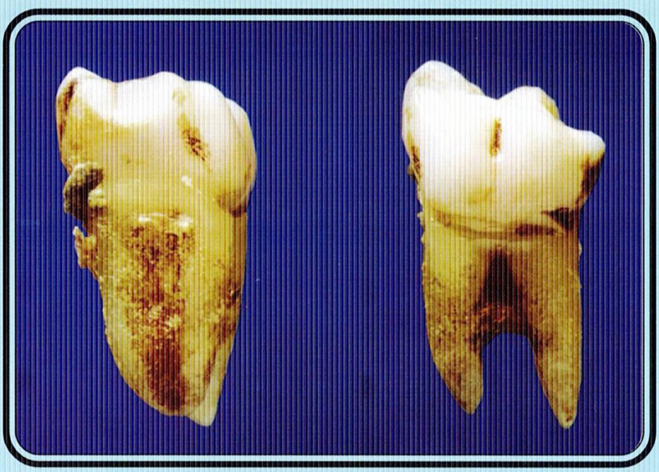

ฟันของท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต

พระธรรมนั้น
ท่านเป็นของซื่อ...ของตรง
ผู้ปฏิบัติตามท่าน
ต้องเป็นคนซื่อ คนตรงด้วย
จึงจะไปกับท่านได้

คำนำ

วัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร เป็นวัดสำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย ถึงแม้ว่าจะเป็นวัดที่ตั้งอยู่กลางเมืองกรุง แต่ก็มีพระอริยสงฆ์ผู้ประเสริฐ ผู้ทรงคุณงามความดี มีชื่อเสียงเกิดขึ้นที่วัดแห่งนี้หลายท่าน จนบรรดาพุทธศาสนิกชนผู้เลื่อมใสศรัทธา พากันยกย่องนับถือท่านเหล่านั้นว่าท่านสำเร็จเป็นพระอรหันต์

คำว่า "พระอรหันต์กลางกรุง" เริ่มต้นขึ้นมาจากที่นี่ ไม่มีประโยชน์อันใดที่เราจะมาถกเถียงกันว่า ท่านอาจารย์ทั้งหลายนั้น ท่านสำเร็จเป็นพระอรหันต์จริงหรือไม่ ประวัติอันน่าเลื่อมใส น่านับถือ และนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต คำสอนต่าง ๆ ที่ท่านได้ให้ไว้เป็นมรดกธรรม สิ่งเหล่านี้ต่างหากที่มีคุณค่ายิ่ง เมื่อได้ศึกษา และนำไปปฏิบัติ ผลดีย่อมเกิดขึ้นแน่นอน ปูชนียบุคคลแห่งวัดเทพศิรินทราวาส อันได้แก่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร) ท่านเจ้าคุณนรรัตนราชมานิต (ธมฺมวิตกฺโก) สมเด็จพระวันรัต (นิรันตร์ นิรนฺตโร) ท่านได้ฝากธรรมะ และคำสอนต่าง ๆ ไว้มากมาย

ในโอกาสนี้ข้าพเจ้าได้รวบรวมธรรมะของท่านอาจารย์ทั้งสาม ซึ่งก็ยังนับว่าได้มาเพียงส่วนน้อย และได้นำมารวบรวมพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นพุทธานุสติ ธรรมานุสติ สังฆานุสติ และเพื่อเตือนสติ ไม่ให้ประมาทในการดำเนินชีวิต อันเป็นประโยชน์แก่บรรดาพุทธศาสนิกชนและลูกหลานของเราสืบต่อไป ขอผลบุญกุศลจงดลบันดาลให้ท่านผู้มีจิตศรัทธา ผู้ร่วมบริจาคสมทบทุนค่าจัดพิมพ์ และท่านผู้อ่านทุกท่านพบกับความสุขความเจริญ มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง ไม่ว่าจะเกิดมาในภพชาติใด ก็ขอให้ได้พบและเข้าใจในพระพุทธศาสนาทุกภพทุกชาติไป จนถึงบรรลุมรรคผลนิพพานเทอญ

สมชาย ปรางค์นวรัตน์

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙

สารบัญ

เรื่อง หน้า

ยันต์องค์พระวัดเทพศิรินทราวาส ๑

ประวัติสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ๓

ปกิณกะเกี่ยวกับสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ๑๙

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์กับวัดเทพศิรินทราวาส ๒๙

ผลงานของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ๓๑

ธรรมะและคำสอนของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ๓๒

ประวัติท่านเจ้าคุณนรรัตนราชมานิต

ประวัติก่อนบวช ๔๐

เมื่อบวช ๔๓

องคมนตรีพิเศษ ๔๕

อาหารพิเศษ ๔๖

คุณธรรมพิเศษ ๕๐

สันติวรบท ๕๘

ธรรมะ ๙ ข้อของท่าน ๕๙

การสนทนาธรรม ๖๗

ความหมายของนิพพาน ๖๗

แม่ชีทางศาสนาพุทธ ๖๘

ต้องว่ายน้ำให้เก่งก่อน ๖๙

เครื่องแบบที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ๗๐

มารยาทกษัตริย์ ๗๑

แอบถามท่าน ๗๖
ส้วมสาธารณะ ๗๘

ธรรมะและคำสอนของท่านเจ้าคุณนรฯ **๘๒**
พลังจิต ๘๓
มันสมอง ๙๐
หน่ายกาม ๙๓
อาตมาชื่อ..ตรึก ๙๕
อายตนะ ๖ .... ๙๖
ระเบิดสามลูก ๙๗
คุณหญิงของท่าน ๙๘
หาว่าท่าน..บ้า ๙๙
ท่านให้หวย ๑๐๐
ชาติสุดท้าย ๑๐๑
ความตายไม่สูญสิ้น ๑๐๒

ประวัติสมเด็จพระวันรัต
ชาติกำเนิด ๑๐๕
ลักษณะของผู้มีบุญมาเกิด ๑๐๗
ชีวิตวัยเด็ก ๑๑๐
จะไปกับชีสามคน ๑๑๒
บวชไม่สึก ๑๑๔
เป็นโหราจารย์ ๑๑๗
เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ๑๑๘
ตู้พระไตรปิฎกเคลื่อนที่ ๑๒๐

ยกย่องในความกตัญญู ๑๒๒
เป็นคนไม่กลัวคน ๑๒๔
ไหว้ผู้อ่อนอาวุโสกว่า ๑๒๖
ทำนุบำรุงวัด ๑๒๗
เป็นสมเด็จสองตำแหน่ง ๑๒๙
เราชื่อนิรันตร์ ๑๓๒
ไม่ยึดติดในวัตถุ ๑๓๓
มรณภาพ ๑๓๕
ธรรมะและคำสอนของท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ๑๓๘
ธรรมะจากสมุดบันทึก
ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต (ลายมือท่าน) ๑๔๖
บรรณานุกรม ๑๕๙

เป็นอะไรใช่จะเป็นเช่นที่หวัง
ชีพนี้ยังด้วยแรงกรรมนำสนอง
แข่งอันใดแข่งได้ดังใจปอง
อย่าแข่งลองวาสนาชะตากรรม

ยันต์องค์พระ วัดเทพศิรินทราวาส

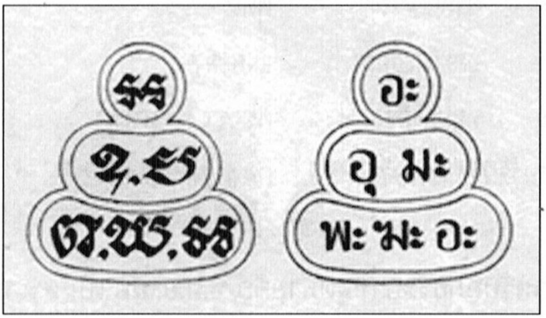

ยันต์องค์พระของวัดเทพศิรินทร์ เมื่อถอดเป็นภาษาไทย

บรรดารูปยันต์ต่าง ๆ ที่ท่านคณาจารย์ได้ผูกขึ้นตามคตินิยมเป็นรูป ยันต์สาม ยันต์สี่ ยันต์ห้า หรือรูปอื่น ๆ และได้บรรจุพระคาถาลงไป ซึ่งสุดแต่คณาจารย์แต่ละท่านจะได้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา

ยันต์รูปองค์พระ นับว่ามีความหมาย คุณค่าสูง และลึกซึ้งมากยันต์หนึ่ง ยันต์รูปองค์พระนี้ คณาจารย์ท่านผูกขึ้นสมมุติเป็นรูปองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลยทีเดียว โดยเขียนเป็นศูนย์สามศูนย์ติดต่อกันนับจากศูนย์บนลงศูนย์ล่าง มีความหมายดังนี้

ศูนย์บนลงครั้งแรก ท่านสมมุติเป็น พระเศียรของพระพุทธเจ้า
ศูนย์กลางนั้นท่านสมมุติเป็น องค์ของพระพุทธเจ้า
ศูนย์ล่างนั้นท่านสมมุติเป็น พระบาทของพระพุทธเจ้า

ความหมายของอักขระ อะ อุ มะ นั้นท่านหมายถึง พระรัตนตรัย คือ แก้วสามประการ ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์

พระอริยกวีท่านหนึ่งได้ประพันธ์ ความหมายของ อักขระ อะ อุ มะ ไว้ดังนี้

อะ อรหันต์ตะเจ้า พุทโธ
อุ อุตตะมะธัมโม แม่นแล้ว
มะ หมู่มหาสังโฆ ศราพก พระนา
สามรัตน์เป็นฉัตรแก้ว ก้องหล้า ธาตรี

สำหรับอักขระบาทสุดท้ายคือ พ.ฆ.อ. นั้น เป็นพระนามย่อของท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวรมหาเถร) ตัว อ. นั้นมาจากคำเชื่อมระหว่าง โฆษ+อาจารย์ = โฆษาจารย์

ความหมายของยันต์รูปองค์พระ อันกลายมาเป็นสัญลักษณ์ของวัดเทพศิรินทราวาส ซึ่งท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ท่านได้ประดิษฐ์คิดค้นผูกขึ้น เป็นรูปสมมุติองค์พระพุทธเจ้า มีความหมายถึง พระรัตนตรัย ซึ่งในศาสนาพุทธเราจะหาสิ่งใดมาเสมอเหมือนไม่มีอีกแล้ว

นับได้ว่าท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรมหาเถร) ท่านมีความรอบรู้แตกฉาน ล้ำลึก สามารถหยิบยกเอาอักขระเพียงสามตัว บรรจุลงในยันต์องค์พระ อันเกิดขึ้นจากศูนย์เพียงสามศูนย์เท่านั้น แต่มีความหมายอันล้ำลึก ใจความกว้างขวาง รวมหัวใจของพุทธศาสนาไว้จนหมดสิ้น

ประวัติ
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรมหาเถร)

เจ้าประคุณสมเด็จฯ นามเดิมว่า เจริญ ในสกุล สุขบท เป็นบุตรอุบาสกทองสุข อุบาสิกาย่าง ตั้งบ้านเรือนอยู่สะพานแม่ย่าง ตำบลตลาดกลาง อำเภอบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรี เกิดในรัชกาลที่ ๕ วันที่ ๙ กรกฎาคม พุทธศาสนกาล ๒๔๑๕ ตรงกับวันอังคารขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๘ อุตราษาฒ ปีวอก จุลศักราช ๑๒๓๔ ในปีที่จะเกิดนั้น อุบาสกทองสุขฝันว่า มีผู้นำช้างเผือกมาให้ ถึงเรื่องนี้จะเป็นเพียงความฝัน แต่โบราณก็ถือกันมาว่าเป็นมงคลนิมิตสำคัญอย่างหนึ่ง

เมื่ออายุได้ ๘ ขวบ ไปเป็นศิษย์ท่านเจ้าคุณชลโธปมคุณมุนี (ปุณฺณโก พุฒ) เมื่อครั้งเป็นพระอธิการวัดเขาบางทราย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ท่านเจ้าคุณชลโธปมคุณมุนีนั้น เป็นสัทธิวิหาริก ข้าหลวงเดิมในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อบวชครั้งแรกเป็นสมุห์ฐานานุกรมของพระศรีวิสุทธิวงศ์ (พระยาศรีสุนทรโวหาร ฟัก ครั้งบวชเป็นพระ) เรียนรู้ภาษาอังกฤษพอประมาณ ลาสิกขาเข้ารับราชการในรัชกาลที่ ๔ ได้เป็นขุนสาครวิสัย ในกรมมหาดเล็ก ครั้นออกจากราชการตอนปัจฉิมวัย จึงบวชอีกครั้งหนึ่งในรัชกาลที่ ๕ เป็นอธิการวัดเขาบางทราย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสจังหวัดชลบุรี ทรงทราบประวัติเดิมของท่านอธิการพุฒ ทรงพระราชดำริว่า ท่านอุตสาห์สั่งสอนศิษย์มาก และเป็นข้าหลวงเดิม จึงทรงตั้งเป็นพระครูชลโธปมคุณมุนี เจ้าคณะจังหวัดชลบุรี ต่อมาโปรดให้เลื่อนเป็นพระชลโธปมคุณมุนี ที่พระราชาคณะ

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เล่าเรียนอักษรสมัยในสำนักท่านเจ้าคุณชลโธปมคุณมุนี จนย่างเข้าปีที่ ๑๒ ไปบรรพชาที่ศาลาในสวนของย่าตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ย่านิมนต์ท่านเจ้าคุณชลโธปมคุณมุนีไปให้บรรพชาต่อเนื่องกับการอุปสมบทบุตรคนเล็กของย่า ครั้นแล้วกลับมาเล่าเรียนที่วัดเขาบางทรายสืบต่ออีก เมื่ออายุ ๑๔ ปี อาจเรียนวิชาชั้นสูงเพิ่มขึ้นได้ จึงเข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรม อยู่ในสำนักท่านพระครูวินัยธรฉายฐานานุกรม ของพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร วัดราชบพิธ ในพระนคร คืนวันรุ่งขึ้นจะมาฝากอยู่กับท่านพระครูวินัยธรฉาย ท่านพระครูก็ฝันทำนองเดียวกับอุบาสกทองสุขเคยฝันมานั้น ในระหว่างที่ศึกษาพระปริยัติธรรมอยู่ในสำนักท่านพระครูวินัยธรฉาย เจ้าประคุณสมเด็จฯ เกิดเป็นโรคเหน็บชาเป็นดวงกลมเท่าปลายนิ้วชี้ เป็นที่ริมน่องเท้าซ้าย ซึ่งเริ่ม

เป็นมาขณะอายุราว ๙ ขวบ แต่ไม่ได้รักษาเพราะไม่มีอาการพิการอะไร เป็นอย่างคนธรรมดา จนเมื่ออายุราว ๑๖ ปี ก็ยังไม่รู้สึกตัวว่าเท้าพิการ เมื่อท่านพระครูวินัยธรฉายเห็นเวลาเดินบอกว่าเท้าพิการ ท่านจึงได้รู้สึกตัว คือทำให้เส้นสันหน้าแข้งแฟบ เดินปลายเท้าตก

ต่อมาไปเล่าเรียนในสำนักพระยาธรรมปรีชา (บุญ) จนอายุครบ ๒๐ กลับออกไปอุปสมบทที่วัดเขาบางทราย จังหวัดชลบุรี ในวันศุกร์ที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๕ มีนิยมนามตามภาษามคธว่า ญาณวโร ท่านเจ้าคุณชลโธปมคุณมุนีเป็นพระอุปัชฌายะ ท่านพระครูวินัยธรฉายเป็นพระอุปสัมปทาจารย์ กลับเข้ามาจังหวัดพระนครอยู่วัดกันมาตุยาราม เพื่อความสะดวกในการศึกษา เพราะใกล้ที่อยู่ของท่านพระยาธรรมปรีชา (บุญ) ผู้เป็นอาจารย์สอนพระปริยัติธรรม เรียนอยู่ ๔ ปีเศษ ต่อมาไปเรียนในสำนักท่านเจ้าคุณศาสนโศภณ (อหึสโก อ่อน) แต่ยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระเทพกวี อยู่วัดพิชัยญาติการาม เรียนอยู่ ๓ เดือนเศษ ถึงปีมะแม พ.ศ. ๒๔๓๘ เข้าสอบพระปริยัติธรรมในมหามกุฏราชวิทยาลัยได้โดยลำดับจนถึงชั้นเปรียญตรี เทียบ ๔ ประโยค

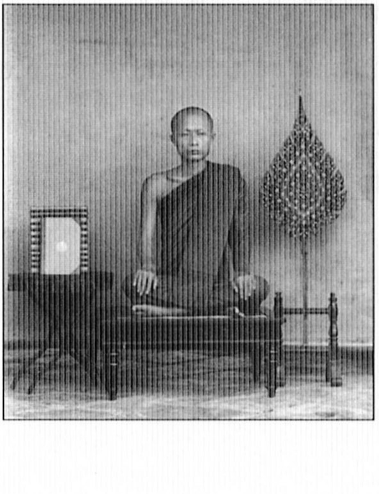

ปีวอก พ.ศ. ๒๔๓๙ มาอยู่วัดเทพศิรินทราวาส เล่าเรียนพระวินัยปิฎกในสำนักสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เมื่อยังดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นเป็นพระอาจารย์ ในปีนั้นเข้าสอบพระปริยัติธรรมในมหามกุฏราชวิทยาลัยได้โดยลำดับ จนถึงชั้นเปรียญเอก เทียบ ๗ ประโยค ได้รับรางวัลที่ ๑ ทุก ๆ ประโยค ตั้งแต่ชั้นต้นจนถึงชั้นที่สุด และได้รับตำแหน่งเป็นครูเอกโรงเรียนภาษาบาลีวัดเทพศิรินทราวาสสืบมา

ถึงปีจอ พ.ศ. ๒๔๔๑ มีพรรษา ๗ อายุเข้า ๒๘ ทรงตั้งเป็นพระราชาคณะที่อมราภิรักขิตโปรดให้เป็นผู้อำนวยการศึกษาในมณฑลปราจีนบุรี และในปีเดียวกันนั้น วันที่ ๒๒ มกราคม สมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ ทรงตั้งให้เป็นผู้กำกับวัดสัมพันธวงศ์อีกตำแหน่งหนึ่ง ถึงวันที่ ๒๕ ในเดือนนั้นเอง ทรงพระกรุณาโปรดตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส

เจ้าพระคุณสมเด็จฯ เป็นผู้เอาใจใส่ คิดการรอบคอบ พยายามประกอบกิจการนั้น ๆ ด้วยวิริยภาพอันแรงกล้า ที่โปรดให้เป็นผู้อำนวยการศึกษามณฑลก็ทำให้บังเกิดผลเป็นที่ต้องพระราชประสงค์เป็นอันมาก จะเห็นได้จากความในพระราชหัตถเลขาฉบับหนึ่ง ซึ่งทรงยกย่องชมเชยด้วยความเชื่อมั่นในพระราชหฤทัย ดั่งปรากฏอยู่ในตำนานวัดเทพศิรินทราวาส ตอนกล่าวถึงยุคที่ ๕ มีดั่งนี้

ที่ ๒๔/๖๔๒ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

วันที่ ๑๑ กันยายน รัตนโกสินทรศก ๑๑๘

กราบทูล กรมหมื่นวิชรญาณวโรรส

หม่อมฉันได้รับหนังสือฉบับหมายเลขที่ ๑๐๘ ลงวันที่ ๙ เดือนนี้ ส่งรายงานพระอมราภิรักขิต ตรวจจุ้ดการศึกษามณฑลปราจีนบุรีนั้นได้ตรวจดูตลอดแล้ว เห็นว่าพระอมราภิรักขิตมีความสังเกตและความจดจำละเอียดนัก ทั้งได้เอาใจใส่ตริตรองในการที่จะทำมาก ควรจะสรรเสริญและดูเป็นผู้เข้าใจปรุโปร่งในเขตแขวงเหล่านั้นมาก เพราะเป็นชาติภูมิ สมควรแก่ที่จะจัดการศึกษา และการคณะในแถบนั้นให้เจริญได้ แต่จะเว้นเสียไม่แสดงความพอใจ อันเกิดขึ้นในใจแล้วอีกอย่างหนึ่งไม่ได้ คือดีใจว่า วัดเทพศิรินทร์ ได้สมภารอันพึงหวังใจได้ดังนี้

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

(พระบรมนามาภิไธย) สยามินทร์

ครั้นถึงวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๔๒ มีพระบรมราชโองการทรงตั้งเป็นกรรมการในมหามกุฏราชวิทยาลัย

ต่อมาปีขาล พ.ศ. ๒๔๔๕ ทรงเลื่อนสมณศักดิ์ขึ้นเป็นพระราชาคณะผู้ใหญ่ที่พระราชมุนี

ครั้นถึงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ในปีนั้น โปรดให้เป็นเจ้าคณะมณฑล

เจ้าประคุณสมเด็จฯ ปฏิบัติการสนองพระเดชพระคุณได้ ๓ ปี ประจวบกับโรคเบียดเบียนทำให้ทุพพลภาพไม่สามารถจะดำรงตำแหน่งนั้นต่อไปจึงทูลลาออก เพื่อพักผ่อนรักษาร่างการตามสมควร

ปีมะเมีย พ.ศ.๒๔๔๙ โปรดให้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระเทพกวี

ต่อมาปีมะแม พ.ศ. ๒๔๕๐ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงตั้งให้เป็นพระอุปัชฌายะในวัดเทพศิรินทราวาส และในมณฑลปราจีนบุรี ฝ่ายธรรมยุตติกาทั้งหมด และวัดเสน่หา อำเภอเมือง นครปฐม กับวัดสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดเดียวกันนั้นด้วย

ในรัชกาลที่ ๖ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๓ โปรดให้เลื่อนสมณศักดิ์ขึ้นเป็นพระธรรมไตรโลกาจารย์

ถึงปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๔๖๐ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงตั้งให้เป็นแม่กองสอบวิชานักธรรมตรี ในมณฑลปราจีนบุรี เป็นกรรมการในสนามหลวงสอบความรู้พระปริยัติธรรม เป็นกรรมการในมหาเถรสมาคมโดยลำดับ

ในปีวอก พ.ศ. ๒๔๖๓ เป็นแม่กองสนามสาขาแห่งสนามหลวง และสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงตั้งให้เป็นแม่กองสอบนักธรรมสนามมณฑลจันทบุรีด้วยในปีนั้น

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๔ โปรดให้สถาปนาสมณศักดิ์ขึ้นเป็นที่ พระสาสนโสภนเจ้าคณะรองคณะธรรมยุติกนิกาย

ถึงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๗ ทรงตั้งให้เป็นเจ้าคณะมณฑลปราจีนบุรี และมณฑลจันทบุรี

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙ ทรงตั้งให้เป็นกรรมการในราชบัณฑิตยสภา

พ.ศ. ๒๔๗๑ ทรงตั้งให้เป็นกรรมการที่ปรึกษาในการทำนุบำรุงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และเดือนพฤศจิกายนในศกนั้น โปรดให้สถาปนาขึ้นเป็น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ดำรงฐานันดรมหาสังฆนายกเจ้าคณะใหญ่หนเหนือ จารึกพระนามในสุพรรณบัฏ ดังนี้

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ญาณอดุล สุนทรนายก ตรีปิฎกวิทยาคุณ วิบุลคัมภีรญาณสุนทร มหาอุตดรคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี อรัณยวาสี สถิต ณ วัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร พระอารามหลวง ขอจง จิรสถิติกาล เจริญ อายุ วรรณ สุข พล ปฏิภาณ คุณสารสิริสวัสดิ์ วิรุฬหิไพบูลย์ ในพระพุทธศาสนาเทอญ

ครั้นถึงวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๖ พระมหาเถระบรรดาที่เป็นกรรมการมหาเถรสมาคมได้ประชุมลงมติเป็นเอกฉันท์ ยกย่องท่านขึ้นเป็น ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม บัญชาการคณะสงฆ์แทนพระองค์สมเด็จพระสังฆราชเจ้า เมื่อสมเด็จพระสังฆราชเจ้าสิ้นพระชนม์ จึงเป็นผู้บัญชาการคณะสงฆ์โดยตรงสืบมา

ต่อมาเมื่อทรงพระกรุณาแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช (แพ) วัดสุทัศนเทพวราราม ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ เจ้าพระคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ จึงพ้นจากตำแหน่งประธานกรรมการมหาเถรสมาคม รวมเวลาที่ท่านเป็นผู้บัญชาการคณะสงฆ์ ๔ ปี ๙ เดือน ๒๗ วัน

ถึงสมัยประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ เปลี่ยนระบอบการปกครองคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกันกับทางบ้านเมือง ท่านก็ได้เป็นสมาชิกสังฆสภาโดยตำแหน่ง และได้เป็นคณะวินัยธรชั้นฎีกา อันเป็นคณะวินัยธรชั้นสุดยอด ต่อมาได้เป็นหัวหน้าคณะวินัยธรคณะนี้ และเป็นประธานคณะวินัยธรโดยตำแหน่งด้วย

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม เป็นประธานสังฆสภา

วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสังฆนายก

ถึงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ครบ ๔ ปีถึงกำหนดพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่โดยที่ท่านได้รับภาระบริหารการคณะสงฆ์มาด้วยความเรียบร้อย เป็นผลดีแก่พระศาสนา และเป็นพระมหาเถระที่เพียบพร้อมด้วยศีลาจาวัตรพรหมจริยคุณ เป็นที่เคารพสักการะของพุทธบริษัททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ จึงได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสังฆนายก บริหารการคณะสงฆ์สืบต่อมาอีก และได้ดำรงอยู่ในตำแหน่งนี้จนถึงวันมรณภาพ

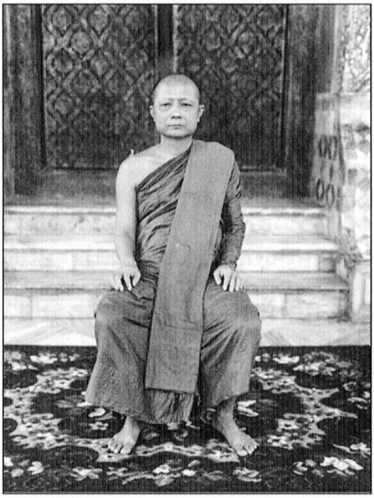

เป็นอันว่าเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ได้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญหลายตำแหน่ง อาทิ เป็นผู้อำนวยการสอบพระปริยัติธรรมสนามหลวงทั่วพระราชอาณาจักร ๑๕ ปี เป็นเจ้าคณะมณฑล ๒ คราว รวม ๑๔ ปี เป็นผู้ถวายพระธรรมเทศนา พระมงคลวิเสสกถา ๒๕ ปี เป็นประธานกรรมการมหาเถรสมาคม บัญชาการคณะสงฆ์ ๕ ปี เป็นประธานสังฆสภา เป็นประธานคณะวินัยธร และที่สุดเป็นสังฆนายก ๕ ปีเศษ เป็นเจ้าอาวาสวัดเทพศิริน ทราวาส ๕๐ ปีเศษ

ในเวลาที่ท่านเป็นผู้อำนวยการสอบพระปริยัติธรรม เป็นแม่กองสนามหลวง เป็นแม่กองสนามมณฑล และเป็นเจ้าคณะมณฑลนั้น ท่านบริหารงานเหล่านี้ด้วยความเรียบร้อยไม่บกพร่องเสียหาย เป็นที่เคารพยำเกรงของผู้น้อยทั่วไป เป็นที่นิยมนับถือของพระเถรานุเถระผู้ร่วมงานทุกท่าน เป็นที่ไว้วางใจและได้รับความยกย่องชมเชยจากท่านผู้ใหญ่ให้เกิดผลดีแก่พระศาสนาอย่างยิ่ง เนื่องด้วยกิจการบางอย่าง

ในตำแหน่งดังกล่าวแล้ว จำเป็นต้องมีรายจ่ายมากเป็นต้นว่า ค่าเครื่องเขียน สิ่งพิมพ์ ค่าพาหนะ เจ้าหน้าที่ และผู้นำข้อสอบไปเปิดสอบตามจังหวัดต่าง ๆ ที่มีการสอบทั่วประเทศ ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ในปีหนึ่ง ๆ จำนวนไม่น้อย แม้มีทางจะเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณที่ได้ท่านก็มิได้เบิกตั้งแต่ต้นจนถึงที่สุด นับว่าได้ประหยัดเงินของคณะสงฆ์ในการนี้เป็นจำนวนหลายหมื่นบาท ช่วยกิจพระศาสนา อันผู้ที่ยอมอุทิศกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา ช่วยการพระศาสนาเช่นนี้ย่อมเป็นผู้หาได้ไม่ง่ายนัก

ในสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งประธานกรรมการมหาเถรสมาคมบัญชาการคณะสงฆ์ และดำรงตำแหน่งสังฆนายก อันเป็นตำแหน่งที่บริหารการคณะที่สำคัญยิ่ง ท่านก็ได้ปฏิบัติงานด้วยความซื่อตรงเที่ยงธรรมรักษาวินัยระเบียบแบบแผนประเพณีโดยเคร่งครัดระมัดระวังรอบคอบ ประกอบด้วยรู้จักผ่อนผันในสิ่งที่ไม่ผิดธรรมไม่ผิดวินัย ระวัง

ความแตกร้าวไม่ให้เกิดมี สมานสามัคคีให้เกิดแก่พุทธบริษัททุกหมู่เหล่า นำกิจการหมู่คณะให้ดำเนินไปด้วยดี ไม่ให้ความระส่ำระสายเกิดมีขึ้นในสังฆมณฑล ยังความเรียบร้อยในสังฆมณฑลให้เป็นไปด้วยดี ด้วยปรีชาสามารถ ตลอดสมัยของท่าน

ท่านดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ๕๐ ปีเศษ เอาใจใส่ดูแลรักษาวัดเป็นอย่างดี ซ่อมแซมปฏิสังขรณ์ของเก่า เช่น พระอุโบสถและกุฏิ เป็นต้น แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นกว่าเดิม และปลูกสร้างถาวรวัตถุเพิ่มเติมเป็นต้นว่า ที่อยู่อาศัย สถานการศึกษา รวมค่าซ่อมแซมและค่าก่อสร้างประมาณ ๓,๖๐๐,๐๐๐ บาท ทำวัดให้สะอาดสะอ้านเรียบร้อยน่าดู น่าอยู่ น่าอาศัย เป็นทางนำมาซึ่งศรัทธาปสาทะแก่พุทธบริษัทเป็นอันมาก สังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน ที่นา ที่สวน และเงินทุนของวัด เกิดเพิ่มพูนเป็นผลประโยชน์สำหรับบำรุงพระอาราม บำรุงภิกษุสามเณร บำรุงการศึกษา เป็นต้น ประมาณ ๖,๘๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเดิมเมื่อครองวัดมีเพียง ๘๐๐ บาทเศษเท่านั้น ทั้งนี้กล่าวแต่เฉพาะรายใหญ่ ๆ เท่าที่นึกได้ พุทธบริษัทก็เพิ่มขึ้นโดยลำดับกาล ในวันธัมมัสสวนะ มีอุบาสก อุบาสิกามารักษาศีลและฟังธรรมอย่างมากถึงวันละ ๘๐๐ คน ท่านเป็นพระอุปัชฌายะบวชพระภิกษุ ๔,๘๔๗ รูป เป็นอุปสัมปทาจารย์ ๓๖๔ รูป เป็นพระอุปัชฌายะบวชสามเณร ๑,๔๕๕ รูป รวมทั้งสิ้น ๖,๖๖๖ รูป

อันของดีมีค่าราคายิ่ง ส่งให้ลิง...จะรู้ค่าราคาหรือ

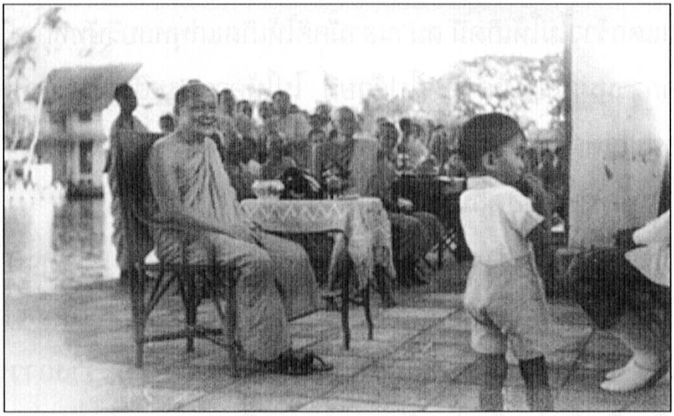

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ถือเคร่งครัดในพระวินัย ไม่ยอมประพฤติล่วงพระบัญญัติ เป็นผู้มีศีลาจารวัตรอันงดงามไม่บกพร่องด่างพร้อยแต่ประการใด กิจวัตรนอกจากสวดมนต์ไหว้พระทำกัมมัฏฐานภาวนาที่กุฏีที่อยู่แล้ว สวดมนต์ไหว้พระประจำวันทุกเช้าเย็น ไม่จำเป็นท่านไม่ยอมขาด ทำตนเป็นผู้นำที่ดียิ่ง และยังได้แนะนำชักชวนภิกษุสามเณรในวัดให้ปฏิบัติโดยเคร่งครัด ตลอดถึงได้ชักชวนเพื่อนสหพรหมจารีต่างวัดให้ช่วยทำนุบำรุงกิจวัตรแผนกนี้ ซึ่งถึงจะเป็นกิจวัตรพื้น ๆ แต่ก็นับว่าสำคัญประการหนึ่งอยู่เสมอในเมื่อมีโอกาสการฟังพระปาฏิโมกข์ทุกกึ่งเดือน ตั้งแต่อุปสมบทจนถึงวันมรณภาพขาดเพียง 2 ครั้ง ในเวลาอาพาธหนักไม่สามารถจะลุกนั่งแลพลิกองค์เองได้แล้ว ท่านก็ยังแสดงความประสงค์จะลงฟังพระปาฏิโมกข์เมื่อวันอุโบสถมาถึงเข้า แต่ไม่มีผู้ใดจะปฏิบัติตามความประสงค์ของท่านได้เพราะเห็นว่าท่านอาพาธหนักมาก ถ้านำท่านลงไปอาจถึงเป็นอันตรายได้ การงานทุกอย่างที่ท่านทำมีระเบียบเรียบร้อยสม่ำเสมอ เป็นเวลาไม่มากไม่น้อย สิ่งไรที่ท่านทำเองได้ ท่านไม่รบกวนผู้อื่นแม้แต่ศิษย์ด้วย

ความเกรงใจ แม้ศิษย์จะสมัครใจยินดีทำถวายบางอย่าง เช่นช่วยถือบริขารเครื่องใช้สอยเป็นต้นว่าย่ามติดตามเมื่อไม่จำเป็น ท่านก็ไม่ยอม โดยอ้างว่าใคร ๆ เขาจะเห็นว่าเป็นเจ้ายศเจ้าอย่างไป กิจการบางประการซึ่งต้องใช้พระเดชอันท่านเองก็สมควรแล้วที่จะใช้ได้ทุกประการ ท่านก็มักผ่อนลงมาเป็นใช้พระคุณโดยมาก โดยปรารภว่าวาสนาบารมีน้อยไม่ควรแก่พระเดชนัก อันผู้สูงศักดิ์มีวาสนาบารมี เมื่อจะทำกิจการใด ๆ ยังหวนระลึกถึง อตฺตญฺญุตา มตฺตญฺญุตา รู้ตน รู้ประมาณอันเป็นสัปปุริสธรรม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง น่าเคารพบูชาของสาธุชนทั้งหลายนัก ท่านเป็นผู้ไม่มัวเมาในยศศักดิ์ตำแหน่ง หน้าที่การงาน ไม่เห็นแก่อามิสลาภยศชื่อเสียง ไม่ขวนขวายที่จะได้ตำแหน่ง หน้าที่การงานนั้น ๆ แต่ด้วยเห็นแก่พระศาสนาจึงยอมรับตำแหน่งหน้าที่อันมาถึงตามกาลตามสมัย เมื่อรับทำสิ่งไรแล้วก็ตั้งใจจะทำจริงไม่ทอดทิ้ง ทำดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้วยความแช่มชื่นไม่ฝืนใจทำ มีความเพียรอดทนไม่ท้อถอยทำตามกำลังสามารถ บางอย่าง บางโอกาส ถึงออกปากว่าถ้าไม่ไหวก็ขอคืน ไม่ฝืนไว้ด้วยอาลัย ท่านไม่ถือความเห็นของตนเป็นใหญ่ สิ่งไรทำพลาด เป็นผู้รู้จักผิดเป็น ยอมทำใหม่แก้ไขให้ถูก ยอมเปลี่ยนแปลงแก้ไขในเมื่อมีผู้ทักท้วง มีเหตุผลเป็นธรรมเป็นวินัย ไม่ปล่อยให้สิ่งผิดแล้วเลยตามเลย หรือขืนทำไปทั้ง ๆ ที่เห็นว่าผิด ท่านจึงเป็นผู้รู้อย่างที่กล่าวยกย่องว่า ไม่เมาในความรู้ ไม่มีชนิดที่เรียกว่า เอาสีข้างเข้าดัน อันเป็นมลทินของผู้รู้ แต่ว่าเป็นผู้ถ่ายถอนถือเอาแต่ยุติที่ชอบด้วยเหตุผล เป็นธรรม เป็นวินัย เป็นประมาณ มีธรรมวินัยเป็นใหญ่ มีธรรมวินัยเป็นธงชัย ไม่ยอมให้มานะทิฐิหรือเล่ห์กลใด ๆ เข้ามาปะปนแฝงอยู่ จึงเป็นหลักในความรู้และความเห็น เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้สนิท เป็นผู้ตรงไปตรงมาไม่มีแง่งอนมายาเป็นปฏิปทาของสาวกสงฆ์ข้อ อุชุปฏิปนฺโน คือเป็นผู้ปฏิบัติซื่อตรง

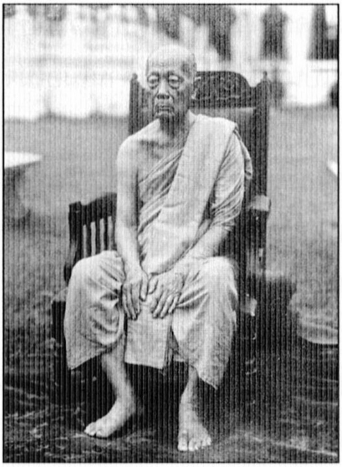

เจ้าประคุณเจ้าสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์อาพาธเป็นโรคเนื้องอกที่ตับ มีอาการเบื่ออาหารและอ่อนเพลียมาโดยลำดับ นายแพทย์ได้ตรวจพบเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ พักรักษาตัวอยู่ ณ วัดเขาบางทราย จังหวัดชลบุรีประมาณเดือนเศษ อาการไม่ดีขึ้น ถึงวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ทางคณะสงฆ์กรมการศาสนาและกรมการแพทย์ส่งนายแพทย์ไปรับท่านมารักษาพยาบาล ณ วัดเทพศิรินทราวาส นายแพทย์ผู้ทรงคุณวุฒิเชี่ยวชาญเป็นต้นว่า หลวงนิตยเวชวิศิษฐ์ พระอัพภันตราพาธพิศาล นายแพทย์ใช้ ยูนิพันธ์ ได้ถวายการรักษาพยาบาลจนสุดความสามารถ แต่โรคชนิดนี้ยังไม่พบวิธีที่จะรักษาให้หายได้ เป็นโรคที่ทรมานเท่าที่ปรากฏ ผู้ที่เป็นโรคชนิดนี้มักได้รับทุกขเวทนาแสนสาหัส แต่องค์ท่านแม้ได้รับทุกขเวทนาปานนั้นก็สงบระงับไม่ยอมให้ทุกขเวทนานั้นครอบงำ มีสติสัมปชัญญะ ส่อให้เห็นคุณธรรมบางประการ อันท่านได้อบรมมาเป็นเวลานาน ไม่ครั่นคร้ามต่อมรณภัยอันคุกคามอยู่ สู้อุตส่าห์แนะนำพร่ำสอนโดยย่อ ๆ ถึงคุณพระรัตนตรัย

แลความจริงของสังขารกับทั้งความน่าเบื่อหน่ายในชาติภพ แลให้ศีลให้พรแก่ผู้มาเยี่ยมเยียนแลรักษาพยาบาลจนที่สุดถึงมรณภาพด้วยอาการอันสงบ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๔ เวลา ๑๐.๓๐ น. คำนวณอายุได้ ๘๐ ปี โดยปีพรรษา ๕๙

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำสรงศพ และพระราชทานโกศไม้สิบสอง ประดับพุ่มและพู่เฟื่อง ฉัตรเครื่องสูง มีแตรจ่าปี่ จ่ากลอง และกลองชนะ ประโคมเป็นเกียรติยศ ประดิษฐานโกศ ณ กุฏีที่อยู่วัดเทพศิรินทราวาส มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมเป็นของหลวง ๓ วัน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบการพระราชกุศลทักษิณานุสรณ์ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ในสัตมวารแรก ต่อจากนั้นมีเจ้านายคณะรัฐมนตรี ข้าราชการ คณะสงฆ์

ภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ศิษยานุศิษย์และผู้เคารพนับถือ ได้ทรงบำเพ็ญและบำเพ็ญกุศลถวายติดต่อกันมาเป็นลำดับ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการพระราชทานเพลิงศพ ณ สุสานหลวงวัดเทพศิรินทราวาส วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ และเสด็จพระราชดำเนินทั้งสองพระองค์

ประวัติและคุณสมบัติทั้งส่วนอัตตสมบัติแลปริหิตปฏิบัติของเจ้าพระคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ญาณวรเถร เท่าที่ได้รำพันมานี้ชี้ให้เห็นว่าเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ได้อาศัยความเป็นผู้มีบุญอันได้ทำไว้แล้วในกาลก่อน เป็น ปุพฺเพกตปุญฺญตา อันท่านผู้รู้เรียกว่า วาสนาแรกเริ่มนำให้มาอยู่ในถิ่นอันสมควร เป็นปฏิรูปเทสวาส คบหาศึกษาวิทยาการกับผู้ทรงคุณวุฒินั้น ๆ เป็น สปฺปุริสูปสฺสย คือคบสัตบุรุษกับทั้งตั้งองค์ท่านเองไว้ในที่ชอบ ประกอบด้วยสุจริตธรรมสัมมาปฏิบัติเป็นอตฺตสมฺมาปณิธิศิริ รวมเป็นจักรธรรมครบ ๔ ประการ เป็นจักรสมบัติพัดผันนำองค์ท่านไปสู่วัฒนะ เจริญรุ่งเรืองสุดวาสนาบารมี กับทั้งยังประกอบด้วยญาณปรีชาอันประเสริฐ เป็นเหตุสำคัญนำองค์ท่านให้ผ่านพ้นอุปสรรคภยันตรายฝ่ายหายนะ รอดตลอดจนสุดชนม์ชีพด้วยประการฉะนี้

จะเป็นครูอย่าเป็นแต่แค่สอนเขา
สอนตัวเราเอาไว้ด้วยจะอวยผล
เกียรติของครูคนบูชาทั่วสากล
เพราะเป็นคนแนะและนำทำได้จริง

อธึก สวัสดิมงคล

ปกิณกะเกี่ยวกับสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

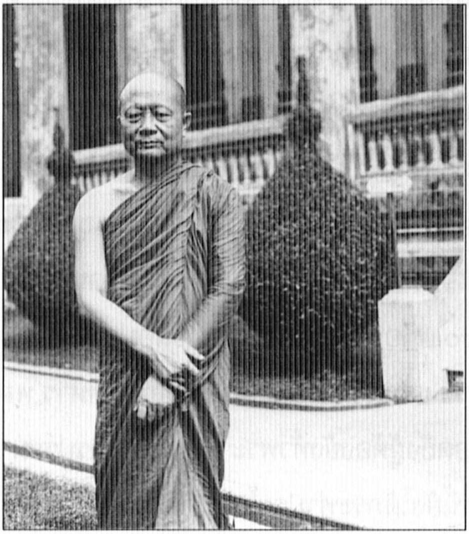

ท่านเป็นผู้ฉลาดสามารถในการปกครอง ในการแนะนำสั่งสอน มีความเพียรไม่เบื่อหน่ายในการที่จะอบรมศิษยานุศิษย์ และแสดงธรรมสั่งสอนพุทธบริษัท ท่านถือเป็นกิจวัตรที่สำคัญ ไม่จำเป็นไม่ขาดเลย เป็นผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติของผู้ปกครองครบครัน คือมีอัธยาศัยเยือกเย็น หนักแน่น มีเมตตา กรุณา มุทิตา โอบอ้อมอารี มีใจเป็นห่วงในความเป็นอยู่แลความประพฤติของศิษย์หวังเจริญสวัสดีแก่ศิษย์ หมั่นอบรมสั่งสอนเป็นนิตย์ แม้สึกหาลาเพศไปแล้ว ก็ยังหวังดีอุตส่าห์ตักเตือนพร่ำสอนเมื่อมีโอกาส มีของกินของใช้ก็แบ่งเฉลี่ยให้ตามกาล เมื่ออาพาธป่วยไข้ก็หมั่นเยี่ยมเยียนถามอาการ หาหมอมาพยาบาลรักษาช่วยค่ายาค่ารักษา ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่เคารพนับถือสักการบูชาของบรรดาศิษยานุศิษย์ สาธุชนผู้ได้รับอุปการคุณนั้น ๆ ทั่วกันไม่คืนคลาย

ท่านเป็นผู้ไม่สะสม พอใจในการสละสิ่งของที่ได้มาบริจาคเป็นบุญเป็นกุศลแทบทั้งสิ้น แจกภิกษุสามเณรในวัดบ้าง ศิษย์วัดบ้างตามควรแก่ฐานะแลโอกาส นอกจากนี้ท่านยังได้รวบรวมสิ่งของบรรดามีบ้างให้หาเพิ่มเติมบ้าง จัดเป็นเครื่องบูชา มีแจกัน พาน กระถางธูป เชิงเทียนเป็นต้น ชุดละ ๕๐ ชิ้นเป็นอย่างน้อย ส่งไปถวายวัดที่ขาดแคลนในต่างจังหวัด วัดละชุดบ้าง ๒ ชุดบ้าง บางวัดก็ถึง ๓ ชุด ประมาณ ๒๗๐ วัด พิมพ์หนังสือแจกเป็นธรรมทานด้วยทุนของท่านบ้าง ผู้อื่นช่วยบ้าง ประมาณ ๑๐๐ เรื่อง คิดเป็นเล่มหนังสือประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ เล่ม พิมพ์ไหว้ ๕ ครั้ง แจกกรม กอง หน่วยราชการ ทหาร พลเรือน นักเรียน ประชาชน ตลอดถึงผู้ต้องขังทั่วพระราชอาณาจักรประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ แผ่น นอกจากนี้ยังได้กระทำประโยชน์อันเป็นสาธารณะอีกมาก

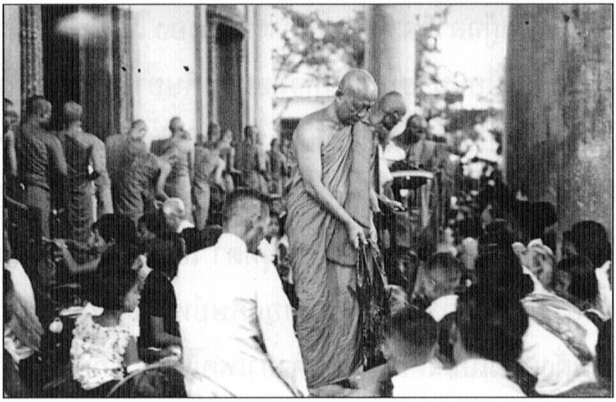

ท่านเป็นผู้มีความอดกลั้นเป็นอย่างดี มีความสงบเสงี่ยม ไม่เคยแสดงอาการผลุนผลันให้ปรากฏ ไม่เคยพูดคำหยาบ กล่าวแต่คำอ่อนหวาน ไม่พูดให้เจ็บใจคนอื่น ไม่พูดเสียดสีกระทบกระทั่งนินทาว่าร้าย

ผู้อื่น องค์ท่านเคยปรารภเป็นเชิงสอนว่า คนเรานั้นมีอาวุธพิเศษสำหรับป้องกันตัวอยู่อย่างหนึ่งคือนิ่ง ไม่ต่อปากต่อคำ ต่อความยาวสาวความยืด อันเป็นเหตุให้เรื่องนั้น ๆ ไม่สิ้นสุด ปฏิปทานี้ท่านถือเป็นแนวปฏิบัติประการหนึ่ง จึงนิยมในการรู้แล้ว เลิกแล้วกันไปไม่ถือสาหาความอีก ไม่มีเวรไม่มีภัยกับใคร ๆ แม้ผู้ที่ถือโกรธท่าน ๆ ก็ไม่โกรธตอบ กลับหาทางสมัครสมานคืนดี เรื่องไม่ดีของผู้อื่นเป็นไม่พูดถึง ถึงมีผู้พูดก็ห้ามเสีย เรื่องการบ้านการเมืองรบราฆ่าฟัน อันมิใช่กิจสมณะไม่พูดเกี่ยวถึงเลย มีผู้พูดถ้าเป็นผู้น้อยก็ห้ามเสีย ถ้าเป็นผู้ใหญ่ท่านก็ยิ้ม ๆ รับฟังโดยมารยาท ท่านมีอาการสงบสม่ำเสมอ ไม่โลเลสับปลับไม่พูดถ้อยคำไร้สาระ พูดแต่สิ่งที่เป็นการเป็นงาน ประกอบด้วยอรรถด้วยธรรม มีประโยชน์ ไม่พูดเล่นตลกคะนองแต่ไหนแต่ไรมา

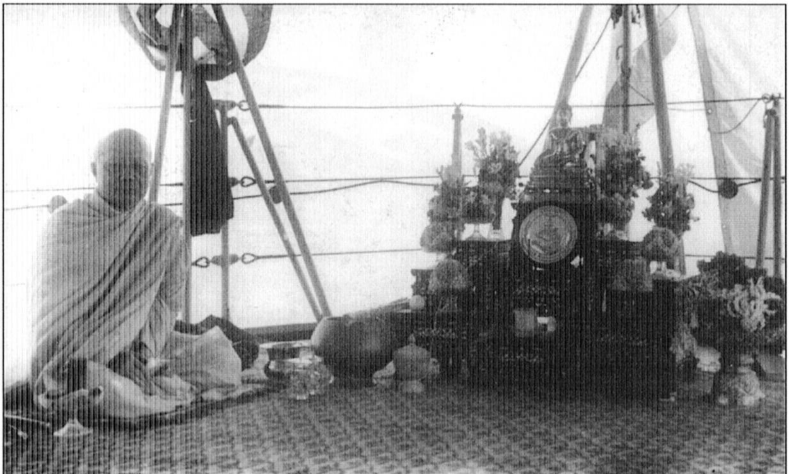

ท่านทำองค์ของท่านเป็นเนติแบบอย่าง สมกับเป็นผู้นำหมู่คณะ เป็นผู้ปกครองศิษยานุศิษย์ บริษัท บริวาร ตลอดถึงคณะสงฆ์ เป็นพระอุปัชฌาย์ อาจารย์ของคนทุกชั้น สิ่งไรที่ท่านสอนให้คนอื่นละเว้น ไม่ให้ทำไม่ให้ประพฤติ องค์ท่านเองย่อมละเว้นไม่ทำไม่ประพฤติด้วย ไม่เป็นแต่เพียงสอนหรือห้ามผู้อื่นฝ่ายเดียวเท่านั้น ท่านเป็นผู้เคารพนับถือผู้ใหญ่เหนือตน ปฏิบัติตามบังคับบัญชาในสิ่งที่ถูกที่เป็นธรรมอย่างครบถ้วน แต่ถ้าสิ่งไรเป็นผิดเป็นเสียแล้วก็ไม่ยอมร่วมด้วย ระเบียบแบบแผนประเพณีอันใดที่ทางคณะสงฆ์บัญญัติไว้เป็นธรรมเป็นวินัย ท่านถือปฏิบัติตามโดยไม่บกพร่องนี้เป็นเนติอีกประการหนึ่งคือ ดีทั้งปกครองเขา แลเขาปกครองก็ดีด้วย

ปกิณกะ

(โดย คุณอุ่ณห์จิตต์ นพรัก)

เรื่องคนเขาจะครหานินทาว่าพระไปเที่ยวดูโคมไฟงานเฉลิมฯ

เวลา ๑๑.๓๐ วันหนึ่ง มีพระภิกษุบวชใหม่องค์หนึ่งได้คลานเข้าไปนมัสการสมเด็จพ่อซึ่งกำลังฉันภัตตาหารเพลอยู่ที่กุฏิชั้นล่าง สมเด็จพ่อได้ถามว่า “มีธุระอะไรบ้าง?”

พระบวชใหม่พนมมือแล้วกราบเรียนว่า “ค่ำวันนี้เมื่อทำวัตรเย็นเสร็จแล้ว เกล้ากระผมขอประทานอนุญาตไปพบโยมที่บ้านตะนาว เพราะท่านสั่งมาว่ามีธุระอยากพบ ให้เกล้ากระผมไปพบท่านที่บ้านค่ำวันนี้”

“เธอจะกลับถึงวัดเมื่อใด” สมเด็จพ่อ

“เกล้ากระผมจะกลับมาถึงวัดเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น.” พระบวชใหม่กราบเรียนตอบ

“ไปบ้านโยมคืนนี้จะเหมาะหรือ เพราะคืนนี้เป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาในหลวง เขามีการตามประทีปโคมไฟกันทั่วเมือง ใครเห็นเข้าเขาจะหาว่าพระไปเที่ยวดูไฟ ฉะนั้นให้งดการไปบ้านโยมไว้ก่อน หมดงานเฉลิมแล้วจึงไป” สมเด็จพ่อไม่อนุญาต

เป็นอันว่าคืนวันนั้นพระบวชใหม่องค์นั้นไม่ได้ไปบ้านโยม

เรื่องขอลาไปฉันเพลที่บ้านโยม

เช้าวันหนึ่งพระบวชใหม่องค์หนึ่งมาหาสมเด็จพ่อที่กุฎิ

สมเด็จพ่อถามว่า “มาหาทำไม”

“วันนี้เกล้ากระผมมากราบลาไปฉันเพลที่บ้านโยม” พระองค์นั้นกราบเรียนสมเด็จพ่อ

สมเด็จพ่อซักว่า “เธอจะไปกับใคร”

พระองค์นั้นกราบเรียนว่า “เกล้ากระผมขออนุญาตเอาพระมหา..... พี่เลี้ยงไปฉันด้วย”

“พระมหา.....พี่เลี้ยงของเธอเป็นโรคที่พึงรังเกียจไม่ควรเอาไปฉันเพลด้วย ญาติโยมของเธออาจรังเกียจก็ได้ เธอไปฉันเพลองค์เดียวจะเหมาะกว่า” สมเด็จพ่อติง

เป็นอันว่าสมเด็จพ่อไม่อนุญาตให้พระองค์นั้นเอาพระพี่เลี้ยงไปด้วย

เรื่องเอาซองหนังสือราชการมาใช้ในกิจส่วนตัว

วันหนึ่งเวลาเที่ยงวัน พอสมเด็จพ่อฉันเพลเสร็จ ก็มีข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษศิษย์ของสมเด็จพ่อคนหนึ่งคลานเข้าไปกราบนมัสการสมเด็จพ่อแล้ว เอามือหยิบซองยาวใส่หนังสือออกจากกระเป๋าเสื้อถวายสมเด็จพ่อแล้วกราบเรียนว่า

"เกล้าพระผมได้เอากระดาษจดวันเกิดของบุตรมาถวาย เพื่อได้โปรดกรุณาตั้งชื่อให้บุตรเกล้ากระผมด้วย"

สมเด็จพ่อยื่นมือไปรับซองนั้นมาพลิกดูซองด้านหน้า แล้วก็พลิกไปดูด้านหลัง พลันสมเด็จพ่อก็พูดกับข้าราชการชั้นพิเศษคนนั้นว่า "ซองนี้เป็นตราครุฑใช้เฉพาะในราชการเท่านั้น การที่เจ้าคุณลอบเอาซองราชการตราครุฑมาใช้ในกิจส่วนตัวเช่นนี้ย่อมไม่เป็นการถูกต้อง เรื่องนี้เป็นเรื่องเส้นผมบังภูเขา ถ้าคิดเพียงเผิน ๆ จะเห็นเป็นเรื่องเล็กไม่สลักสำคัญอะไร แต่เมื่อคิดให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นเป็นเรื่องใหญ่ สมมติว่าประเทศไทยมีข้าราชการ ๓๐๐,๐๐๐ คน ทุกคนลอบเอาซองราชการตราครุฑมาใช้ในกิจส่วนตัวคนละ ๑ ซอง ราคาซองละ ๑๐ สตางค์ รวมค่าซองตราครุฑที่ข้าราชการลอบเอาใช้ในกิจส่วนตัวจะเป็นเงินที่รัฐบาลต้องสูญเสียไปเปล่า ๆ ๓๐,๐๐๐ บาท ฉะนั้น เจ้าคุณจงเอาซองตราครุฑนี้กลับคืนไปเปลี่ยนเอาซองไม่มีตราครุฑใส่กระดาษจดวันเกิดของลูกมาถวายฉันอีกครั้งหนึ่ง"

ปรากฏว่าข้าราชการชั้นพิเศษผู้นั้นน้ำตาร่วง ยกมือขึ้นพนมกราบเรียนสมเด็จพ่อด้วยเสียงตื้นตันรันทดว่า "เรื่องนี้เกล้ากระผมนึกไม่ถึง เกล้ากระผมขอสารภาพรับผิด ต่อไปเกล้ากระทำจะสังวรระวังไม่ประพฤติเช่นนี้อีก" พลางรับซองตราครุฑไปจากสมเด็จพ่อ แล้วกราบนมัสการลากลับไปด้วยอาการเซื่องซึมเพื่อนำไปเปลี่ยนซองใหม่

“ดีแล้ว” สมเด็จพ่อสัมโมทนียกถา

นี่เป็นนิทัศนอุทาหรณ์แสดงให้เห็นว่า สมเด็จพ่อเป็นผู้ฉลาดสามารถในการปกครอง ในการแนะนำสั่งสอน มีความเพียร ไม่เบื่อหน่ายในการอบรมศิษย์ มีความเมตตา กรุณา มุทิตาโอบอ้อมอารี มีความห่วงใยในความเป็นอยู่และความประพฤติของศิษย์ หวังเจริญสวัสดีแก่ศิษย์ แม้สึกหาลาเพศไปแล้วก็ยังหวังดีอุตส่าห์ตักเตือน พร่ำสอนเมื่อมีโอกาส ท่านจึงเป็นที่เคารพนับถือสักการบูชาของบรรดาศิษยานุศิษย์และสาธุชนทั่วกัน

รูปเจ้าพระคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ญาณวรเถร
สำหรับกรุณาประทานให้เป็นกำลังใจ แก่สัทธิวิหาริก
ผู้สอบไล่ได้ เป็นเปรียญธรรม ๓ ประโยคขึ้นไป

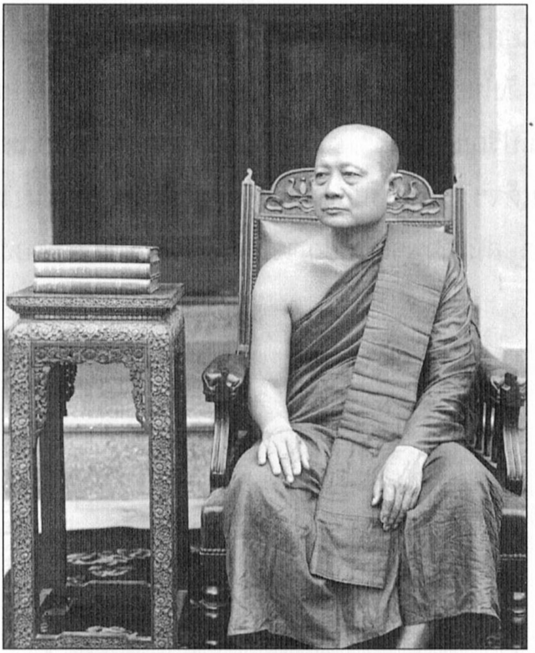

ภาพถ่ายคล้าย "วุฒิปริญญาบัตร" ของเจ้าพระคุณสมเด็จฯ คือภาพถ่ายของเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ซึ่งได้กรุณาประทานให้เป็นที่ระลึกและเป็นกำลังใจแก่ภิกษุสามเณร สัทธิวิหาริกผู้ใคร่ต่อการศึกษา มีความรู้ ความสามารถสอบไล่เปรียญธรรมได้ในสนามหลวง แต่ละชั้น ๆ พระคุณท่านก็จะกรุณาประทานภาพถ่ายของพระคุณท่านให้เป็นที่ระลึก เป็นกำลังใจทุกองค์ ในรูปถ่ายของพระคุณท่านที่ได้กรุณาประทานให้นี้ จะมีสัญลักษณ์บ่งชัดเจน เช่น เมื่อจะกรุณาประทานให้กับภิกษุ สามเณร

ที่เป็นเปรียญ ๓ ประโยค ในรูปถ่ายนั้น จะมีหนังสือพระไตรปิฎกวางซ้อนอยู่บนโต๊ะ จำนวน ๓ เล่ม เป็นเครื่องหมายให้ทราบว่า ผู้ที่ได้รับและเป็นเจ้าของภาพนี้ เป็นเปรียญธรรม ๓ ประโยค และถ้าได้ ๔ จนถึง ๙ ประโยค ก็จะมีหนังสือพระไตรปิฎกวางซ้อนไว้ในภาพถ่ายนั้น ตามจำนวนประโยค จนถึงสูงสุด ๙ ประโยค วางซ้อน ๙ เล่ม ซึ่งเป็นที่ปีติยินดี เป็นกำลังใจของผู้ที่ได้รับไว้ด้วยความภาคภูมิใจเอาออกอวดกันได้คล้าย "วุฒิปริญญาบัตร" ฉะนั้น แนวความคิดที่หลักแหลมของเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ในเรื่องนี้คงจะมีเพียงองค์เดียวเท่านั้น เพราะยังไม่เคยทราบว่า สมเด็จพระอุปัชฌายะหรือพระอุปัชฌายะองค์ใดเคยทำไว้เช่นนี้

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรมหาเถร) กับ วัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร

๑. เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้เป็นเจ้าอาวาสพระรามหลวงนี้ เมื่อพระคุณท่านมีอายุเพียง ๒๗ ปี มีพรรษา ๗ ยั่นยืนตลอดมาเป็นเวลาช้านานถึง ๕๓ ปี

๒. เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์สถาปนาเป็นสมเด็จพระราชาคณะนั้น มีอายุเพียง ๕๖ ปี เท่านั้น

๓. เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งธรรมเนียมการเทศนาธรรมในวันอาทิตย์ขึ้นเป็นแห่งแรก เริ่มเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ติดต่อกันมาถึงปัจจุบันนี้

๔. เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการมหาเถรสมาคม บัญชาการคณะสงฆ์แทนพระองค์สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ และบัญชาการคณะสงฆ์โดยตรงสืบต่อมาเป็นเวลา ๕ ปี (ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๖ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๑)

๕. เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้ถวายพระธรรมเทศนามงคล วิเสสกถา ติดต่อกันถึง ๔ รัชกาล คือ ตั้งแต่รัชกาลที่ ๖-๗-๘-๙ เป็นเวลาถึง ๒๕ ปี

๖. เจ้าประคุณสมเด็จฯ มีสัทธิวิหาริก-อันเตวาสิก* มากที่สุดถึง ๖,๖๖๖ องค์ฯ

๗. เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นต้นกำเนิดตำราไหว้ ๕ ครั้งให้ศิษยานุศิษย์ปฏิบัติตาม หากผู้ใดไหว้ครบ ๑ ปี เป็นกำหนด ผู้นั้นจักได้รับรูปที่ระลึกจากองค์ท่าน ด้านหน้าเป็นรูปองค์ท่าน ด้านหลังเป็นรูปยันต์ภควัม จารึกนามองค์ท่านเป็นอักษรย่อ โดยลำดับแห่งราชทินนานนั้น ๆ กระทั่งครั้งสุดท้าย ได้จารึก ๓ อักษรว่า พ.ฆ.อ. ซึ่งย่อจากราชทินนามว่า พุทธโฆษาจารย์ สมเด็จพระราชาคณะ

๘. สัทธิวิหาริกของเจ้าประคุณสมเด็จฯ ที่มีอายุยืนยาวที่สุด คือ ท่านเจ้าคุณพระโศภณศีลคุณ (หลวงปู่หลุย พาหิยเถระ) ซึ่งเป็นสัทธิวิหาริกองค์ที่ ๒๓

๙. สัทธิวิหาริกของเจ้าประคุณสมเด็จฯ ที่ประพฤติปฏิบัติยอดเยี่ยมและเป็นพระเถระองค์สำคัญที่มีเกียรติคุณโด่งดังในปัจจุบันคือ ท่านเจ้าคุณนรฯ ธมฺมวิตกฺโก ซึ่งเป็นสัทธิวิหาริก องค์ที่ ๑๗๔๐

๑๐. สัทธิวิหาริกของเจ้าประคุณสมเด็จฯ ผู้มีความรู้เรื่องภาษาและพระธรรมคำสอนจนได้รับการยกย่องว่าเป็นตู้พระไตรปิฎกเคลื่อนที่ คือ เจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต นิรนฺตโร ซึ่งเป็นสัทธิวิหาริกองค์ที่ ๓๒๓๑

---

* *สัทธิวิหาริก หมายถึง คำเรียกผู้ได้รับการอุปสมบทแล้ว ถ้าอุปสมบทต่อพระอุปัชฌาย์องค์ใด ก็เป็นสัทธิวิหาริกของพระอุปัชฌาย์องค์นั้น*

อันเตวาสิก หมายถึง ศิษย์ที่อยู่ในปกครองหรือที่อาศัยอยู่กับอาจารย์

ผลงานของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

◎ เป็นเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส ทางวัดมีเงินเพียง ๑๐ ชั่ง หรือ ๘๐๐ บาท ไม่มีที่ดินอื่น ๆ เมื่อท่านมรณภาพ ทางวัดเทพศิรินทราวาส มีเงินและที่ดินรวมมูลค่าถึง ๖,๘๐๐,๐๐๐ บาท แต่ในย่ามท่านกลับไม่มีเงินแม้แต่บาทเดียว

◎ ซ่อมแซม แก้ไข ปลูกสร้างถาวรวัตถุ ที่อยู่อาศัย สถานศึกษาให้วัดเทพศิรินทราวาส เป็นมูลค่าถึง ๓,๖๐๐,๐๐๐ บาท

◎ เป็นองค์แรกที่แสดงธรรมะเป็นภาษาจีน เผยแพร่ทางวิทยุส่งเสียงทางสาย

◎ อุบาสก อุบาสิกา เข้าฟังธรรมในวันธัมมัสวนะมากถึงวันละ ๘๐๐ คน

◎ พิมพ์แผ่นไหว้ ๕ ครั้งแจกถึง ๑,๕๐๐,๐๐๐ ใบ

◎ แต่งหนังสือแล้วพิมพ์แจกเป็นธรรมทานประมาณ ๑๐๐ เรื่อง คิดเป็นเล่ม ๔๐๐,๐๐๐ เล่ม

◎ ขุดสระเก็บน้ำฝนไว้ใช้ในหน้าแล้งที่วัดเขาบางทราย

◎ สร้างโรงเรียนเป็นตึกคอนกรีต ๒ ชั้น ๒ หลัง ให้วัดเขาบางทราย

◎ ซ่อม ปรับปรุง ขยายพระอุโบสถวัดเขาบางทรายใหม่หมด

◎ สร้างตึกผ่าตัดเป็นคอนกรีต พร้อมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้โรงพยาบาลชลบุรี ๑ หลัง

◎ เป็นผู้ถวายพระธรรมเทศนา พระมงคลวิเสสกถาแก่พระเจ้าแผ่นดินถึง ๒๕ ปีติดต่อกัน รวม ๔ แผ่นดิน ตั้งแต่ดำรงสมณศักดิ์ที่พระสาสนโสภณ

ธรรมะของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ห

น.ย.

ต.พ.ห.

“พระพุทธเจ้าท่านว่ากลิ่นหอมของธรรมชาตินั้น

หอมไปได้แต่ตามลม หอมทวนลมไม่ได้

แต่กลิ่นของผู้ทรงศีล ทรงคุณงามความดี

ย่อมอบอวลไปได้ทั้งตามลม และทวนลม”

ห

ว.ย.

ต.พ.ห.

“คนเรานั้นมีอาวุธพิเศษสำหรับป้องกันตัวอยู่อย่างหนึ่งคือ....นิ่ง

ไม่ต่อปากต่อคำ ต่อความยาวสาวความยืด

อันเป็นเหตุให้เรื่องนั้น ๆ ไม่สิ้นสุด”

ห

ฉ.ย.

ต.พ.ห.

"การที่จะเข้าใจพระธรรมได้นั้น จะต้องมีบุญหลังมาด้วย

เพราะไม่ใช่ของง่าย"

ห

ธ.ย.

ต.พ.ห.

“สุขในกามนั้นเหมือนคนเป็นโรคกลาก

เมื่อเกาก็รู้สึกว่าได้รับความสุข

แต่มีโลหิตและน้ำเหลืองไหลเสมอ

พอหยุดเกาก็คันอีก ส่วนสุขทางธรรมนั้น

เหมือนหายจากโรคสนิทแล้ว ไม่มีอาการคันอีกเลย”

“เมื่อเห็นความสุขที่แท้จริงในทางธรรมว่า เป็นสุขที่ยั่งยืน

และไม่เจือด้วยทุกข์แล้ว

จะไม่ปรารถนาสุขในโลกที่ระคนด้วยทุกข์อีกเลย”

"เมื่อรักษาศีลบริสุทธิ์ดีแล้ว ก็ไม่ติดอยู่เพียงศีล

ปฏิบัติเลื่อนขึ้นถึงสมาธิ

เพื่อละความโลภ โกรธ หลง และตัณหาทั้ง ๓

ไม่ให้มีขึ้นในใจ

เมื่อมีความสุขในสมาธิแล้ว ก็ไม่ติดอยู่เพียงนั้น

ต้องเลื่อนขึ้นถึงปัญญา

แต่ไม่ติดอยู่ที่ปัญญา ไม่ปรารถนาให้มีปัญญาอยู่เสมอ

ธรรมทั้งหลายก็ไม่ติด

เพราะธรรมคือไตรสิกขา เป็นสังขารทั้งนั้น

จึงต้องมีความแปรปรวนแล้วแตกดับไปตามธรรมดา"

ห
ฉ.ย.
ต.พ.ห.

"คำติเตียนหรือกล่าวภัยต่าง ๆ

ความจริงเบายิ่งกว่าลมพัดอีก

ลมพัดเมื่อถูกกายยังรู้สึกได้

การติเตียนกล่าวภัยไม่มีสิ่งใดมากระทบกายเลย

ถ้าไม่เก็บมาคิดนึกปรุงแต่งต่อเติมแล้ว

ก็ดับไปในขณะที่เขาว่านั่นเอง

จึงไม่ควรหวั่นไหวทั้งคำสรรเสริญและนินทา"

ห

ฉ.ย.

ต.พ.ห.

"การยึดมั่นในธรรมนั้น หมายความถึงผู้ที่ติดสมาธิเป็นต้น
เช่นผู้ทำสมาธิ มักเห็นเป็นแสงสว่าง เป็นจุดใส
เมื่อเกิดมีทุกข์ใจขึ้น พอได้นั่งพิจารณาเห็นความใสสว่างก็เกิดความสุข
ดับโทษทุกข์ทั้งปวงที่เกิดขึ้นได้ ครั้นไม่ได้นั่งนาน จุดใสที่เป็นสมาธินิมิต
นั้นหายไป นั่งอีกก็ไม่เห็น จึงเกิดความเสียใจถึงร้องไห้ การที่เป็นเช่นนี้
ไม่ถูกทางธรรมเลย เพราะติดสุขเวทนาที่เกิดจากสมาธินั้น

ควรพิจารณาให้เห็นว่า
เวทนาทั้ง ๓ เมื่อเกิดขึ้นแล้ว ต้องเสื่อมไป คลายไป จางไป
ไม่มีความเที่ยง ที่สุดก็ดับไป ไม่ควรตามไปยินดียินร้ายสิ่งใดทั้งหมด
จิตก็ตั้งอยู่ในความสงบสุขเป็นวิมุตติสุขอย่างยิ่ง"

เมื่อคราวที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์อาการหนัก ท่านรู้ตัวว่าจะไม่รอด เกรงพวกศิษย์และผู้ศรัทธาเลื่อมใสจะพากันวิปโยคโศกเศร้าโดยไม่จำเป็น ท่านจึงสั่งให้ท่านเจ้าคุณธรรมไตรโลกาจารย์ (สมเด็จพระวันรัต นิรันตร์) บันทึกไว้สำหรับพิมพ์แจกเป็นปัจฉิมโอวาทว่า

"ไม่ตายคราวนี้ ก็ตายคราวหน้า อย่าเศร้าโศกเสียทีที่ศึกษาปฏิบัติมา
ร้องไห้เศร้าโศก ก็ร้องไห้เศร้าโศกสังขารที่เกิดแก่เจ็บตายนั่นเอง
ที่ไม่ร้องไห้เศร้าโศกนั้นมิใช่ว่าจะเป็นคนใจไม้ไส้ระกำอะไร

ธรรมของพระก็คือ
สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา
สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขา
สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา
ย่นลงก็
สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจา
สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา
ไม่ต้องมาเกิด มาแก่ มาเจ็บ มาตายอีก"

(บันทึกเมื่อเช้าวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔)

ประวัติ
พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิต (ธมฺมวิตกฺโกภิกฺขุ)
วัดเทพศิรินทราวาส

ประวัติก่อนบวช

พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิต นามเดิมชื่อ ตรึก จินตยานนท์ โยมบิดาชื่อ พระนรราชภักดี (ตรอง จินตยานนท์) โยมมารดาชื่อ นางนรราชภักดี (พุก จินตยานนท์) เกิดวันเสาร์ที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๔๐ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ปีระกา จุลศักราช ๑๒๕๙ วันนั้นเป็นวันมาฆปุณณี (มาฆบูชา) เกิดหลังจากโยมมารดาได้ทำบุญตักบาตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว เวลาประมาณ ๗.๓๐ เกิดที่บ้านเลขที่ ๙๒ ตรอกโสมนัส ๒ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

ทราบว่าเมื่อพระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์ที่จะรับบุคคลเข้าไปอยู่ในวัง จึงมีข้าราชบริพารชั้นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้มักคุ้นกับพระนรราชภักดีโยมบิดา กราบบังคมทูลเสนอเลือกพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตเข้ามาอยู่ในวัง ขณะนั้นมีอายุเพียง ๑๘ ปี ซึ่งได้ศึกษาเล่าเรียนสำเร็จมัธยมศึกษาจากโรงเรียนวัดเบญจมบพิตร สำเร็จรัฐประศาสนศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้มีการซ้อมรบเสือป่าที่ค่ายหลวงบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เป็นปีสุดท้ายในการเรียนของพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิต ซึ่งได้มีโอกาสเข้าซ้อมรบเสือป่าที่ค่ายหลวงนั้นด้วย พระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ดำรงตำแหน่งเป็นนายกองใหญ่

แห่งกองเสือป่า ทอดพระเนตรเห็นความแคล่วคล่องว่องไว ตลอดจนความสุภาพเรียบร้อยของพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิต จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้ารับราชการสนองพระเดชพระคุณ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๗ รับราชการตำแหน่งมหาดเล็กวิเศษกองเครื่องตั้ง รับพระราชทานเงินเดือน ๔๐ บาท และต่อนั้นมาได้เป็นที่โปรดปรานไว้วางพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยิ่งขึ้น จึงได้พระราชทานเลื่อนเงินเดือนตามลำดับดังนี้

เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๙ ย้ายมาเป็นมหาดเล็กห้องที่พระบรรทม

กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๙ รับพระราชทานเงินเดือน ๑๐๐ บาท

มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๐ รับพระราชทานเงินเดือน ๒๐๐ บาท

มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๑ รับพระราชทานเงินเดือน ๓๐๐ บาท

เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๓ รับพระราชทานเงินเดือน ๓๔๐ บาท

เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๕ รับพระราชทานเงินเดือน ๕๐๐ บาท

เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๘ รับพระราชทานเงินเดือน ๗๐๐ บาท

และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเลื่อนบรรดาศักดิ์ตามลำดับดังนี้

๒๔ กันยายน ๒๔๕๗ รับราชการกองเครื่องตั้งกรมมหาดเล็ก

๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๕๘ รับพระราชทานตำแหน่งรองหุ้มแพร บรรดาศักดิ์ นายรองเสนองานประภาษ

๑ เมษายน ๒๔๕๙ เป็นมหาดเล็กห้องที่พระบรรทม

๓๐ สิงหาคม ๒๔๕๙ ดำรงตำแหน่งหุ้มแพร บรรดาศักดิ์ นายเสนองานประภาษ

๓๑ ธันวาคม ๒๔๖๐	ดำรงตำแหน่งจ่า บรรดาศักดิ์นายจ่ายง
๓๑ ธันวาคม ๒๔๖๑	ดำรงตำแหน่งรองหัวหมื่น บรรดาศักดิ์ เจ้าหมื่นสรรเพธภักดี
๑ ธันวาคม ๒๔๖๕	ดำรงตำแหน่งเจ้ากรมมหาดเล็ก ห้องที่พระบรรทม
๓๐ ธันวาคม ๒๔๖๕	รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระยานรรัตนราชมานิต
๔ เมษายน ๒๔๖๗	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งเป็น องคมนตรี
๑ ธันวาคม ๒๔๖๗	รับพระราชทานยศจางวางตรี

พระยานรรัตนราชมานิต ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ประถมาภรณ์มงกุฎไทยและทุติยจุลจอมเกล้า โดยประวัติแสดงให้เห็นว่า พระยานรรัตนราชมานิตตั้งใจอุทิศชีวิตจิตใจฉลองพระเดชพระคุณอย่างแท้จริง ในระหว่างรับราชการพระยานรรัตนราชมานิตไม่ได้มีเวลาหาความสุขส่วนตัว ตั้งใจปฏิบัติราชการฉลองพระเดชพระคุณอย่างเต็มที่ แม้แต่บ้านพักก็มิได้กลับมาค้างแรม คงอยู่ปฏิบัติรับใช้ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวอย่างใกล้ชิด จนเป็นที่โปรดปรานไว้วางพระราชหฤทัยในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นพิเศษ เป็นพระยาพานทองตอนอายุเพียง ๒๕ ปี นับว่าเป็นพระยาที่หนุ่มที่สุดในสมัยนั้น และดำรงตำแหน่งองคมนตรีตอนอายุเพียง ๒๗ ปี แสดงให้เห็นถึงความปรีชาสามารถของพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อบวช

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ พระราชทานถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์เป็นประจำทุกสัปดาห์ พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตเป็นมหาดเล็กที่ใกล้ชิด จึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติพระสงฆ์ที่เข้ารับพระราชทานฉันทุกครั้ง ทำให้มีโอกาสได้พบปะคุ้นเคยกับท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรเถร) ขณะนั้นดำรงสมณศักดิ์ที่พระสาสนโสภณ และยิ่งไปกว่านั้นเมื่อเทศกาลเข้าพรรษา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาดเล็กที่ใกล้ชิดจัดเครื่องไทยธรรมของแต่ละคนเป็นฉลากภัตถวายพระ บังเอิญฉลากภัตของพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตจับได้สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ซึ่งยังความปีติยินดีให้แก่พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตเป็นพิเศษ เพราะฉลากภัตของตนได้กับพระเถระที่ตนมีความเคารพนับถืออย่างจริงใจ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต ได้ยังความเศร้าโศกสลดจิตแก่พระยานรรัตนราชมานิตเป็นอย่างยิ่ง ท่านจึงตั้งจิตแน่วแน่อุทิศชีวิตสนองพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตัดสินใจบรรพชาอุปสมบทอุทิศพระราชกุศลถวายในงานพระเมรุพระบรมศพ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ณ วัดเทพศิรินทราวาส มีสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรเถร) เป็นพระอุปัชฌายะ เป็นสัทธิวิหาริกที่ ๑๗๔๐ ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ การตัดสินใจบรรพชาอุปสมบทวัดเทพศิรินทราวาส เป็นการตัดสินใจเพียงระยะเวลากะทันหันวันเดียว โยมบิดามารดาไม่ทราบล่วงหน้ามาก่อน แม้บ้านจะอยู่ใกล้วัดโสมนัสวิหารก็ตาม ก็ไม่สามารถที่จะทัดทานความประสงค์ของพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตที่จะบวชวัดเทพศิรินทราวาสได้ เพราะผู้บวชนั้นมีความศรัทธาเลื่อมใสในท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรเถร) อย่างแท้จริง

องคมนตรีพิเศษ

ในการตัดสินใจบรรพชาอุปสมบทในขั้นต้น พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตคิดแต่เพียงว่าจะบวชถวายพระราชกุศลสัก ๓ เดือน เมื่อได้รับการบรรพชาอุปสมบทแล้วจึงเห็นว่าระยะ ๓ เดือน นั้นน้อยเกินไปสำหรับการศึกษาหาความรู้ทางพระพุทธศาสนา จึงขออนุญาตโยมบิดามารดาอุปสมบทต่ออีก ๑ ปี เพื่อที่จะได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ยิ่งขึ้น โยมบิดามารดาแม้จะมีความปรารถนาที่จะให้ลาสิกขาบทมารับราชการสนองพระเดชพระคุณในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ก็ไม่กล้าทัดทานจึงปล่อยตามอัธยาศัย แม้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็มีพระราชประสงค์ที่จะให้พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตเข้ารับราชการแผ่นดินเหมือนเดิม ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระยาไพชยนต์เทพ (ทองเจือ ทองใหญ่) มาเกลี้ยกล่อมหลายครั้งแต่ก็ไม่สำเร็จผล ที่สุดพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตดำรงตำแหน่งองคมนตรี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๙ ทั้ง ๆ ที่ขณะนั้นดำรงสมณเพศอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่เบาใจมั่นใจว่าพระองค์จะทรงชุบเลี้ยงเช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทราบว่าพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิต ได้ตอบแก่ท่านเจ้าคุณไพชยนต์เทพว่า “ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ ชุบเลี้ยงมาเปรียบประดุจแปรธาตุตะกั่วจนเป็นทองคำ โดยเฉพาะรัชกาลที่ ๗ แม้จะทรงชุบเลี้ยงอย่างไรก็เท่ากับเอาทองคำไปลงยาฝังเพชรเท่านั้น” พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตจึงไม่ยินดีต่อตำแหน่งองคมนตรีที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ กลับยินดีที่จะแสวงหาความสุขในพรตพรหมจรรย์มากกว่าจึงบรรพชาอุปสมบท บำเพ็ญพรตพรหมจรรย์จนถึงที่สุดของชีวิต

อาหารพิเศษ

การบรรพชาอุปสมบทของพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตนั้น แต่เดิมที่ตั้งจิตที่จะบวชอุทิศพระราชกุศลถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวชั่วระยะหนึ่ง ครั้นต่อมาเมื่อได้บรรพชาอุปสมบทแล้ว เห็นว่ากาลระยะเวลานั้นน้อยเกินไป จึงได้อุปสมบทต่อ ในระหว่างที่ยังเป็นนวกภิกขุอยู่นั้น พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิต ก็ได้ปฏิบัติตนเยี่ยงนวกภิกขุทั้งหลาย คือออกรับบิณฑบาต ออกนอกวัดไปไหนมาไหน แต่ฉันภัตตาหารวันละหนึ่งเวลา เป็นอาหารมังสวิรัติ ต่อมาเห็นว่าการออกบิณฑบาตนั้นไม่สู้จะเป็นประโยชน์นัก จะเป็นการไปตัดลาภพระภิกษุรูปอื่น เพราะทราบว่ามีหลายคนตั้งใจใส่บาตรเฉพาะท่าน และภัตตาหารที่ได้จากการบิณฑบาตนั้นก็ไม่ได้ขบฉัน จึงงดการออกบิณฑบาต ให้ทางบ้านจัดทำและนำอาหารส่งถวายแห่งเดียว พอย่างเข้าพรรษาที่ ๕ ที่ ๖ ก็เปลี่ยนอาหารจากมังสวิรัติมาเป็นอาหารที่คิดตำรับขึ้นเองตามตำรับที่พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตคิดตำรับนั้นจำเจอยู่ชนิดเดียวจนตลอดชีวิต อาหารที่ฉันนั้นนายตริ จินตยานนท์

(น้องชาย) และครอบครัวเป็นผู้ปรุงถวาย เสร็จแล้วได้ให้ลูกชายนำมาถวายที่วัดเวลา ๘.๐๐ น. ซึ่งเป็นระยะเวลาที่พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตจะลงทำวัตรเช้า

อาหารที่พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตฉันในระยะ ๓๕ พรรษาหลังนี้ มีผู้โจษขานกันไปต่าง ๆ บ้างก็ว่าเป็นอาหารจากสำนักพระราชวังนำมาส่ง บ้างก็ว่าอาหารนั้นเป็นข้าวคั่วบ้าง เป็นรำบ้าง ซึ่งเป็นการกล่าวและโจษจันกันโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาหารที่ท่านฉันนั้นประกอบด้วย

๑. มะนาว ผลขนาดกลาง แกะเอาแต่เนื้อเป็นกลีบ ๆ ๖-๙ กลีบ เพิ่มจำนวนตามขนาดผลเล็กใหญ่ของมะนาว

๒. ใบไม้สีเขียว ใช้ใบไม้ที่รับประทานได้ตำละเอียดขนาดก้อนเท่าหัวแม่มือ โดยปกติใช้ใบฝรั่ง เพราะที่บ้านปลูกต้นฝรั่งไว้ และบางคราวก็ใช้ใบไม้อื่น ๆ เช่น ใบสะเดา ใบกระถิน ใบมะม่วง ใบมะเฟือง ใบมะยม ใบมะดัน ใบก้ามปู

๓. อาหารกวน ใช้แทนเป็นกับข้าว

๔. ถั่วเขียวและข้าวสาร ผสมส่วนเท่ากัน ไม่ละเอียด ใช้แทนเป็นข้าว

๕. มันเทศนึ่ง

๖. กล้วยน้ำว้า

๗. ของหวาน คือ ขนมกวนแห้ง ๆ เช่น ถั่วกวน เผือกกวน มันกวน ข้าวตู

อาหารกวนในข้อ ๓ ที่ใช้เป็นกับข้าวนั้น ประกอบด้วย ถั่วดำ ถั่วแดง ถั่วขาว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ๕ อย่าง ส่วนละเท่า ๆ กัน รวมต้มให้

เปื่อย ไม่ละเอียด ใส่กระทะกวน ผสมเกลือ น้ำตาลทรายแดง น้ำส้มมะขามเปียก ปรุงชิมให้รสกลมกล่อม กวนจนแห้ง กวนคราวหนึ่ง ๆ เก็บไว้ใช้ได้ ๑ อาทิตย์

ภาชนะใส่อาหาร เป็นกล่องอะลูมิเนียมมีฝาปิด รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกล่องสูง ๑ นิ้ว กว้าง ๖ นิ้ว ยาว ๑๐ นิ้ว เตรียมอาหารเพื่อจัดลงกล่องดังนี้ มันเทศล้างสะอาดไม่ปอกเปลือก ตัดเป็นชิ้น ๆ พอใส่กล่องได้ ๙ ชิ้น ใส่รังถึงนึ่ง ตวงถั่วเขียวผสมข้าวสารที่ไม่ละเอียดไว้ตามข้อ ๔ ประมาณ ๓ ถ้วยตะไล ผสมน้ำพอควร ใส่กระทะกวนจนสุก ตักใส่ปิ่นโตอะลูมิเนียมวางลงในรังถึงรวมกับมันเทศ ปิดฝานึ่งจนมันเทศสุก

กล่องอาหารแบ่งจัดตามส่วนดังนี้

มันเทศนึ่ง	มะนาว ใบไม้ตำ อาหารกวน ถั่วเขียวผสมข้าวสาร	กล้วยน้ำว้า ขนมหวาน

ใช้ใบตองรองกล่องเสียก่อน แบ่งกล่องเป็น ๓ ช่องเท่ากัน แล้วจัดใส่กล่องดังนี้

ช่องซ้ายวางมันเทศนึ่ง ๙ ชิ้น

ช่องกลางวางมะนาวลงตรงกลาง กลบด้วยใบไม้ตำ กลบด้วยอาหารกวนตามข้อ ๕ กลบด้วยถั่วเขียวผสมข้าวสารตามข้อ ๔ ซึ่งนึ่งสุกแล้ว

ช่องขวาตอนบน วางกล้วยน้ำว้าปอกเปลือกแล้ว ตัดแบ่งไม่ให้ขาด ผลละ ๓ ท่อน รวม ๒ ผล

ตอนล่างวางขนมหวาน ๙ คำ

เสร็จแล้วตัดใบตองปิดอาหารที่จัดทำ ปิดฝากล่อง ฝากล่องจะสูงกว่ากล่องราวครึ่งนิ้วแล้วห่อด้วยผ้าสีเหลืองชั้นหนึ่ง ห่อด้วยผ้าพลาสติกสีขาวอีกชั้นหนึ่ง ใส่ลงในถุงพลาสติกรัดด้วยยางให้เรียบร้อยส่งถวายให้ทันเวลา ๘.๐๐ น. ทุกวัน ฉันเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น. ช้อนที่ฉันนั้นเป็นช้อนที่ทำด้วยกะลา

จากอาหารที่ฉันจำเจตลอด ๓๕ พรรษาเศษนี้ จะแสดงให้เห็นได้ว่าท่านฉันเพื่อความคงอยู่ของสังขารเท่านั้น ไม่ได้ปรารถนาในรสชาติความเอร็ดอร่อยของอาหาร ซึ่งผิดกับสามัญชนโดยทั่วไปที่พยายามสรรหาอาหารมาบำรุงบำเรอความอยากที่เรียกร้องให้เปลี่ยนรสชาติอยู่เสมอ หากพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตไม่ใช่พระภิกษุผู้มีคุณธรรมวิเศษแล้วจะสามารถฉันภัตตาหารชนิดนี้อยู่ได้ตลอด ๓๕ ปีได้หรือ

คุณธรรมพิเศษ

พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิต เมื่อก่อนบรรพชาอุปสมบทเพียง ๓ เดือน ได้หมั้นกับนางสาวชุบ เมนะเสวต และคิดว่าเมื่อหลังจากบรรพชาอุปสมบทแล้วคงจะได้สมรสเป็นคู่ครองตามโลกียวิสัย ครั้นเมื่อบรรพชาอุปสมบทก็ดื่มด่ำในพรตพรหมจรรย์ หันเข้าศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ยิ่งนานวันเข้ายิ่งเห็นความทุกข์ของโลก เห็นความทุกข์ของผู้ครองเรือน ก็เริ่มตัดขาดจากทางโลกทีละน้อย ๆ เช่น ไม่ออกรับบิณฑบาต ไม่ออกนอกวัดไปไหนมาไหน ไม่รับเครื่องไทยธรรมที่มีผู้มาถวาย ไม่รับแขกที่กุฏิ เป็นต้น

ในเรื่องการที่ไม่ออกนอกวัดไปไหนมาไหนนั้น ในระยะที่โยมมารดาและโยมบิดาของพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตเจ็บไข้ได้ป่วย ท่านก็ไม่ยอมไปเยี่ยม ในที่สุดแม้แต่โยมผู้ชายคือพระนรราชภักดีเมื่อครบเกษียณอายุราชการแล้วได้บรรพชาอุปสมบทที่วัดโสมนัสวิหาร เป็นพระภิกษุได้รับฉายานามว่า สทฺธมฺมวิจาโรภิกฺขุ เมื่อพระภิกษุผู้เป็นโยมบิดาอาพาธและมรณภาพในเพศบรรพชิตที่วัดโสมนัสวิหาร เมื่อวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๒ พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตก็มิได้ไปเยี่ยมศพและปลงศพ แม้โยมผู้หญิงซึ่งมรณกรรมเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๕ พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตก็มิได้ออกนอกวัดเพื่อจัดการปลงศพ ทั้งนี้เป็นความเด็ดเดี่ยวในการประพฤติปฏิบัติธรรมอันแน่วแน่ของพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตนั่นเอง

เมื่อพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตบรรพชาอุปสมบทแล้ว เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระบวรพระพุทธศาสนา และคิดที่จะอุทิศชีวิตเพื่อพรตพรหมจรรย์โดยเด็ดขาด จึงได้สละทรัพย์สินต่าง ๆ ที่มีอยู่

ทั้งหมดอุทิศไว้ในพระพุทธศาสนา เมื่อวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๐ พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตได้ถวายที่ดินที่จังหวัดนครปฐมเนื้อที่ ๗ ไร่ ให้กับวัดเสน่หา จังหวัดนครปฐม และเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้ถวายที่ดินตำบลพญาไท อำเภอปทุมวัน พระนคร เนื้อที่ ๑๙๗๐ ตารางวา ซึ่งเป็นที่ดินที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้เพื่อสร้างบ้านอยู่นั้น ถวายแก่วัดเทพศิรินทราวาส พร้อมด้วยเงินสด ๑๕,๐๘๙ บาท ๘๓ สตางค์ ที่ดินแปลงหลังนี้ขณะนี้อยู่ซอยนรรัตน ตำบลพญาไท อำเภอปทุมวัน พระนคร มีมูลค่าราคาไม่ต่ำกว่า ๒๐ ล้านบาท ในการถวายที่ดินแปลงหลังนี้หรือเงินจำนวนหมื่น ๆ บาทในสมัยนั้นก็ดี เมื่อมีผู้รู้เข้าก็ได้ทัดทาน เห็นว่าควรจะเก็บไว้ให้ลูกหลานหรือเลี้ยงชีวิตในบั้นปลายจะเหมาะสมกว่า หากถวายวัดแล้วเมื่อยากจนลงข้างหน้าก็ไม่สามารถเรียกคืนได้ แม้จะมีผู้ทัดทานอย่างไร พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตก็เด็ดเดี่ยวในทานที่ตั้งใจบริจาคนั้น จึงได้ถวายที่ดินและทรัพย์สินให้แก่วัดเทพศิรินทราวาสเก็บผลประโยชน์ บำรุงวัดเทพศิรินทราวาสมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

นอกจากนั้นพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตยังได้รับพระราชพินัยกรรมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นประจำเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท เงินที่ได้จากพระราชพินัยกรรมนั้นก็ดี เงินที่ฝากธนาคารมีอยู่ก่อนบวชก็ดี พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตได้สมทบสร้างเสนาสนะบ้าง ปฏิสังขรณ์สิ่งต่าง ๆ ในวัดเทพศิรินทราวาสบ้าง ไม่ได้ยินดีหรือติดอยู่ในทรัพย์สินเหล่านั้นแม้แต่น้อย แสดงให้เห็นว่าพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตเป็นผู้หนึ่งที่สละทรัพย์ ฝังทรัพย์ไว้ในพระพุทธศาสนา และสร้างสิ่งอันเป็นกุศลสาธารณประโยชน์อันยากที่บุคคลอื่นจะกล้าเสียสละได้

สำหรับในด้านวัตรปฏิบัตินั้นเล่ายากที่จะหามีผู้หนึ่งผู้ใดหรือพระภิกษุรูปหนึ่งรูปใดมีวัตรปฏิบัติเสมอเหมือนพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิต เช่นในเรื่องทำวัตรสวดมนต์ ท่านถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติทำวัตรสวดมนต์เช้าเย็นเป็นประจำมิได้ขาด แม้แต่อาพาธอยู่ก็พยายามไม่ละเว้น ตลอด ๔๕ พรรษา จะมีพระภิกษุรูปใดอีกเล่าที่จะมีความเด็ดเดี่ยวตั้งใจประพฤติปฏิบัติได้ดังนี้

สำหรับในด้านความจงรักภักดีต่อผู้มีพระคุณนั้น ก็ยากที่จะหาบุคคลใดประพฤติปฏิบัติได้เสมอเหมือนท่าน เช่นในสมัยรับราชการอยู่ก็ได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจวันเวลาทั้งหมดเพื่อฉลองพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ อย่างแท้จริง มิได้มีวันเวลาหาความสุขส่วนตัวเลย เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต ก็ได้บรรพชาอุปสมบทอุทิศพระราชกุศลถวายในวันถวายพระเพลิงพระบรมศพ และอุทิศพระราชกุศลถวายจนตราบสิ้น

อายุขัย และเมื่อถึงสมัยคล้ายวันเสด็จสวรรคตเวียนมาถึงแต่ละปี ก็ได้ให้ทางบ้านจัดทำทอฟฟี่ถวายพระภิกษุสามเณรองค์ละ ๔๕ ก้อน เท่าพระชนมายุพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวถวายแก่พระเณรทุกองค์ ทั้งในวัดและต่างวัดเป็นประจำทุกปี

สำหรับความจงรักภักดีต่อพระอุปัชฌายะนั้น พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตบวชด้วยความเลื่อมใสในวัตรปฏิบัติของพระอุปัชฌายะ เลือกพระอุปัชฌายะบวช เมื่อบวชเข้ามาแล้วก็ยิ่งเพิ่มความเคารพเลื่อมใสในพระอุปัชฌายะยิ่งขึ้น พยายามทำตามคำอบรมบ่มสอนของพระอุปัชฌายะ และรับใช้ใกล้ชิดในสิ่งที่พึงปฏิบัติได้ ครั้นเมื่อสมเด็จฯ พระอุปัชฌายะถึงแก่มรณภาพงานบำเพ็ญกุศลวันคล้ายวันมรณภาพวันที่ ๘ มิถุนายน เวียนมาถึงแต่ละปี ตอนเช้าพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตจะเดินส่งอัฐิที่อัญเชิญเข้าประดิษฐานในพระอุโบสถเป็นประจำทุกปีไม่เคยขาด และรับเป็นเจ้าภาพเครื่องไทยธรรมสำหรับถวายพระสวดมนต์ พระเทศน์ เป็นประจำจนตลอดชีวิต และด้วยความเคารพเลื่อมใสในวัตรปฏิบัติของท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ไม่จุใจในราชทินนามสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์จึงได้พยายามคิดชื่อขึ้นใหม่ถวายสมเด็จฯ พระอุปัชฌายะ เพื่อให้สมกับวัตรปฏิบัติและตนเคารพบูชาด้วยชีวิตจิตใจ ในนาม "สมเด็จพระพุทธญาณวรวิสุทธิ์ มหาเถราจารย์เจ้า" บ้าง "สมเด็จพระพุทธญาณวรอมตวิสุทธิโลกุตตราจารย์" บ้าง แม้แต่ในการประกอบพิธีกรรมปลุกเสก จะต้องหันหน้าและกราบอธิษฐานจิตไปยังรูปสมเด็จฯ พระอุปัชฌายะที่ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถทุกครั้ง

ส่วนความกตัญญูกตเวทีต่อโยมยาย โยมบิดา โยมมารดานั้น มีเป็นพิเศษ เมื่อโยมท่านใดท่านหนึ่งเจ็บไข้ได้ป่วย ก็ส่งหนังสือธรรมะไปให้ลูกหลานอ่านให้ฟัง แม้ท่านเองจะไม่ไปเยี่ยมเยียนอาการเจ็บไข้ได้ป่วยนั้น ก็คอยถามข่าวคราวอยู่เสมอ และได้ตั้งใจนำเงินที่ได้จากพระราชพินัยกรรม จากเบี้ยบำนาญนั้นเลี้ยงบำรุงโยมบิดามารดาทั้งสอง ถึงแม้การศพการเมรุท่านเองจะไม่ได้ไป แต่ท่านก็สั่งการไป นับแต่การจัดพิมพ์หนังสือแจกในการเมรุ การจัดอาราธนาพระ การจัดการศพ ก็อยู่ในความคิดดำริของท่าน ซึ่งนับว่าท่านเองก็ได้แสดงออกถึงความกตัญญูกตเวทีที่มีต่อโยมบิดามารดาด้วยกตัญญูกตเวทิตาธรรมที่ไม่เสื่อมคลาย

พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตมีความมักน้อย ยินดีเพียงปัจจัย ๔ ที่จำเป็นแก่ภิกขุภาวะเท่านั้น พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตจึงไม่รับเครื่องไทยธรรมใด ๆ ที่มีผู้น้อมนำถวาย ไม่รับแขกที่กุฏิ นุ่งห่มเพียงผ้า ๓ ผืน ไม่ใช้ไฟฟ้าหรือตะเกียงในกุฏิ มีความเป็นอยู่ง่าย ๆ ที่กุฏิของท่านจึงไม่มีของใช้ประเภทฟุ่มเฟือย เช่น พัดลม พรมนั่ง

หมอนอิง หรือเครื่องประดับกุฏิ นอกจากโครงกระดูก โลงศพและหนังสือเท่านั้น พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตได้พยายามบริหารร่างกายของตนตามแบบโยคะ เพราะก่อนบรรพชาอุปสมบทนั้นเป็นผู้แตกฉานทางภาษาอังกฤษมาก ได้อ่านตำรับตำราทางภาษาอังกฤษ สนใจวิชาดูลายมือเป็นพิเศษ จึงได้บริหารกายตามแบบโยคะอยู่เสมอ

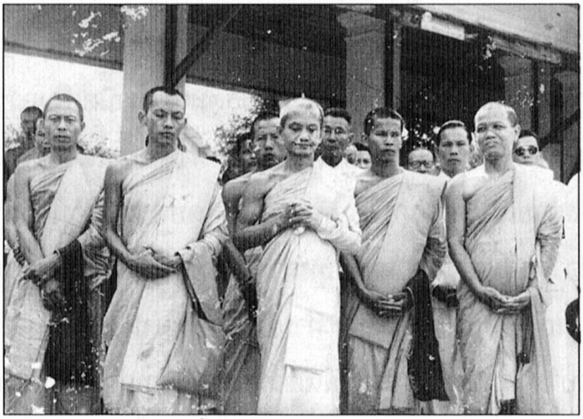

พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตเป็นผู้เด็ดเดี่ยวในการปฏิบัติธรรม ในบั้นปลายแห่งชีวิตแม้จะมีโรคมะเร็งตัดรอนทอนชีวิตท่าน แต่ท่านก็ได้สู้กับโรคนี้โดยอำนาจจิต ท่านใช้อำนาจจิตของท่านสู้กับโรคมะเร็งอยู่หลายปี ไม่ยอมรับการเยียวยารักษาจากแพทย์ แม้พิษร้ายของโรคจะรุมรันท่านอย่างไร ท่านกลับเห็นเป็นเรื่องธรรมดาที่ไม่มีใครจะหลีกพ้น ท่านอดทนไม่แสดงทุกขเวทนาให้ปรากฏ ท่านจึงยิ้มแย้มแช่มชื่นอยู่ตลอดเวลา และยังคงลงโบสถ์ทำวัตรเช้าเย็นเป็นประจำมิได้ขาด

ในการนี้ทราบว่าสมเด็จพระบรมราชินีนาถได้เสด็จเป็นการส่วนพระองค์ เพื่อทรงเยี่ยมเยียนพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตถึง ๓ ครั้ง

ร่างกายของพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตก็เป็นสังขาร สังขารนั้นย่อมไม่ทนต่อการปรวนแปรแตกดับ แม้จิตของท่านจะเข้มแข็งจะต่อสู้กับโรคมะเร็งอยู่เป็นเวลานานก็ตาม ความตายไม่เคยเคารพยกเว้นแก่ผู้ใด พระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตก็ไม่พ้นความตายไปได้ แต่การมรณภาพของพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตเป็นการยืนยันว่าพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตรู้ตัวก่อนตาย และเตรียมตัวก่อนตาย ตายอย่างตายดี เตรียมพร้อมที่จะตาย โดยปรกติท่านลงทำวัตรเช้าก่อนลงทำวัตรจะได้รับอาหารซึ่งหลานชายของท่านนำมาถวาย เช้าวันศุกร์ที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ท่านบอกกับหลานของท่านว่า “วันนี้ไม่ฉัน ให้นำอาหารกลับไป” และในเช้าวันนั้นเองท่านก็ไม่ลงทำวัตรเช้าดังที่เคยปฏิบัติมาตลอด ๔๕ พรรษา และเย็นวันนั้นท่านก็มิได้ลงทำวัตรเย็นอีก จนกระทั่งเวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. เศษ แพทย์ที่มารักษาแผลจึงลองเปิดประตูกุฏิท่านดูก็เห็นประตูเปิดไม่ได้ลงกลอนอย่างที่เคยปฏิบัติมาเมื่อขึ้นไปข้างบนจึงพบท่านนอนจำวัดอยู่ในมุ้งซึ่งทับไว้เรียบร้อย กายของท่านห่มจีวรอยู่ในอาการที่สงบนิ่ง แพทย์ให้ข้อสันนิษฐานว่าท่านมรณภาพเวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น. เศษ และจะมรณภาพหลังจากได้ตั้งสมาธิจิตปฏิบัติกิจเรียบร้อยแล้ว ใบหน้าของท่านจึงแลอิ่มเอิบอยู่ไม่ได้รับทุกขเวทนาใด ๆ ก่อนสิ้นใจ

หลังจากมรณภาพแล้ว วัดเทพศิรินทราวาสได้จัดให้มีการสรงน้ำศพ รับพระราชทานน้ำรดศพในวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๔ เวลา

๑๖.๐๐ น. ณ ศาลาละมูนนิรมิตร ท่ามกลางพระเถรานุเถระซึ่งมีสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระราชาคณะ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ พ่อค้า คหบดี อย่างคับคั่ง และในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๑๔ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตในโอกาสครบ ๕๐ วัน และวันที่ ๑๗-๑๘ เมษายน ๒๕๑๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์บำเพ็ญกุศลถวายเนื่องในโอกาสครบ ๑๐๐ วัน

เมื่อศึกษาประวัติและวัตรปฏิปทาของท่านโดยตลอดแล้ว จะเห็นได้ว่าพระภิกษุพระยานรรัตนราชมานิตไม่ใช่สมมติสงฆ์ดังที่เห็น ๆ กันทั่ว ๆ ไป ท่านน่าจะได้เป็นพระอริยสงฆ์ดังคำที่ร่ำลือกล่าวขวัญกันทุกมุมเมือง เพราะท่านเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติออกจากทุกข์โดยแท้จริง จึงเป็นเนื้อนาบุญของโลก เป็นผู้ที่ควรกราบไหว้สักการบูชา นับวันจะหาพระสงฆ์ที่ทรงคุณธรรมพิเศษเช่นนี้ยากขึ้นทุกวัน

สันติวรบท

ท่านเจ้าคุณนรฯมีหนังสือไว้สำหรับแจกผู้ที่ไปหาท่าน ชื่อหนังสือสันติวรบท โดยมีคำสอนของท่าน ๙ ข้อ พร้อมบทสวดมนต์ต่าง ๆ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗ คำสอนของท่านยังมีเพียง ๖ ข้อ ต่อมามีการพิมพ์เพิ่มถึง ๖ ครั้ง จึงมีคำสอนของท่านเพิ่มขึ้นเป็น ๙ ข้อ หนังสือสันติวรบทนี้ ท่านพลโทเฉลิมชัย จารุวัสตร์ ได้พิมพ์ถวาย และคุณสุชีพ ปุญญานุภาพ เป็นคนตรวจแก้ถวาย ท่านบอกว่า “ขอให้เก็บให้ดีเอาไว้ที่หัวนอน เวลานอนจะได้อ่าน จะได้เอาธรรมะเป็นเพื่อนนอน” เวลาท่านจะให้ใคร ถ้าเป็นผู้ชายท่านจะเอาใส่กระเป๋าเสื้อให้ ถ้าเป็นผู้หญิงท่านจะวางให้บนศีรษะ ถ้าเสื้อใครไม่มีกระเป๋าบางครั้งท่านก็ไม่ให้โดยบอกว่าวันหลังค่อยมาเอา ท่านจะสั่งว่าให้ไปทำปกให้ดีอย่า

ปล่อยให้ชำรุดเสียหาย ถ้านิยมความศักดิ์สิทธิ์ก็ให้ถือเอารูปพระที่หน้าปกหนังสือ ถ้ามีศรัทธาในเรื่องกรรมก็ให้ถือเอาคำสั่งสอนในหนังสือนั้นไปประพฤติปฏิบัติ เพราะผู้ใดปฏิบัติธรรมแล้วธรรมจะรักษาผู้ประพฤติปฏิบัติไว้ไม่ให้ตกต่ำเป็นของแน่นอนยิ่งกว่าความศักดิ์สิทธิ์ใดในโลกนี้ หนังสือสันติวรบทนี้เล่มแรกหน้าปกเป็นรูปเศียรพระ เมื่อพิมพ์ครั้งที่สองเป็นรูปพระพุทธชินราช ต่อมาได้ทำเป็นรูปพระแก้วองค์เดียว และต่อมาเมื่อพิมพ์ครั้งหลังท่านได้เพิ่มรูปพระพุทธชินราช พระพุทธสิหิงค์เป็นรูปพระสามองค์ อันนับได้ว่าเป็นพระประจำเมืองของเรา

เวลาที่ท่านมอบหนังสือสันติวรบทให้ใครท่านมักจะย้ำอยู่เสมอ ๆ ว่า "ให้เอาไปอ่านนะ ไม่ให้เอาไปเก็บ" ท่านไม่เคยสอนให้ใครเชื่อในอิทธิปาฏิหาริย์ แต่สอนให้เชื่อในเรื่องกรรม ให้หมั่นทำความดี เพราะอิทธิปาฏิหาริย์ใด ๆ ก็ไม่อาจทำให้ผู้เชื่อถือหรือปฏิบัติไปสู่ความพ้นทุกข์ได้

<u>ธรรม ๙ ข้อของท่าน</u>

1. PERSONAL MAGNET

เรื่องที่มีคนเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจนั้น เป็นเพราะมีคุณธรรมความดีของตนเองหลายประการด้วยกัน เป็นต้นว่า วิริยะ อุตสาหะ บากบั่น เข้มแข็ง แรงกล้า และจิตใจเมตตากรุณา ไม่เย่อหยิ่งจองหอง เป็นเหตุให้ผู้ที่แวดล้อมอยู่เกิดความเมตตากรุณารักใคร่เห็นอกเห็นใจ คิดที่จะช่วยเหลือ คนซึ่งมีกิริยามารยาทอ่อนโยน สุภาพนิ่มนวล ย่อมเป็นที่เสน่หารักใคร่ของคนที่ได้พบเห็นและพยายามที่จะช่วยเหลือ นี่เป็น

Personal Magnet คือเสน่ห์ในตัวของตัวเอง เพราะฉะนั้นจงพยายามรักษาคุณสมบัติดังกล่าวนี้ไว้ จะเป็นเครื่องช่วยตัวเองให้บรรลุความสำเร็จสมประสงค์ทุกประการ ทุกกาลเวลา ทั้งปัจจุบันและอนาคต

2. เมตตา

อย่ากลัว จงรักษาตัวให้บริสุทธิ์ ไม่มีอะไรทำอันตรายได้

จงจำไว้ว่า ถ้าปรารถนาความเมตตา และความเห็นอกเห็นใจจากผู้อื่น ก็ควรส่งกระแสใจที่ประกอบด้วยความเมตตา และความเห็นอกเห็นใจไปยังท่านเหล่านั้น แล้วก็จะได้รับความเมตตาและความเห็นอกเห็นใจจากท่านเหล่านั้นเช่นเดียวกัน นี่เป็นกฎของจิตตานุภาพ แล้วความสำเร็จทั้งหลายที่ปรารถนา ก็จะบังเกิดแก่ตนสมประสงค์ทุกประการเป็นแน่นอน ไม่ต้องสงสัยเลย

3. สบายใจ

คำว่า “ไม่สบายใจ” อย่าใช้ และอย่าให้มีขึ้นในใจต่อไป “Let it go and Get it out !” ก่อนมันจะเกิดต้อง Let it go ! ปล่อยให้มันผ่านไปอย่ารับเอาความไม่สบายใจไว้ ถ้าเผลอไปมันแอบเข้ามาอยู่ในใจได้ พอมีสติรู้สึกตัวว่าความไม่สบายใจเข้ามาแอบอยู่ในใจ ต้อง Get it out ! ขับมันออกไปทันที อย่าเลี้ยงเอาความไม่สบายเอาไว้ในใจ มันจะเคยตัว ทีหลังจะเป็นคนอ่อนแอออดแอดทำอะไรผิดพลาดนิดๆ หน่อยๆ ก็ไม่สบายใจเคยตัว เพราะความไม่สบายใจนี้แหละเป็นศัตรูเป็นมารทำให้ใจไม่สงบ ประสาทสมองไม่ปกติ เป็นเหตุให้ร่างกายผิดปกติพลอยไม่สงบไม่สบายด้วย ทำให้สมองทึบไม่ปลอดโปร่ง เป็น habit

ความเคยชินที่ไม่ดี เป็นอุปสรรคกีดกั้นขัดขวางสติปัญญาไม่ให้ปลอดโปร่งแจ่มใส ต้องฝึกหัดแก้ไขปรับปรุงจิตใจเสียใหม่ทั้งก่อนที่จะทำอะไรหรือกำลังกระทำอยู่และเมื่อเวลากระทำเสร็จแล้ว ต้องหัดให้จิตใจแช่มชื่นรื่นเริง เกิดปีติปราโมทย์เป็นสุขสบายอยู่เสมอ เป็นเหตุให้เกิดกำลังกายกำลังใจ Enjoy living มีชีวิตอยู่ด้วยความเบิกบาน จะศึกษาเล่าเรียนก็เข้าใจจำได้ง่าย เหมือนดอกไม้ที่แย้มเบิกบานต้อนรับหยาดน้ำค้างและอากาศอันบริสุทธิ์ฉะนั้น

4. สันติสุข

พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า "นตฺถิ สนฺติ ปรํ สุขํ"

"สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี"

หมายความว่า ความสุขอื่นมี เช่นความสุขในการดูละคร ดูหนังในการเข้าสังคม (Social) ในการมีคู่รักคู่ครอง หรือในการมีลาภยศได้รับความสุข สรรเสริญ และได้ความสุขจากสิ่งเหล่านี้ก็สุขจริง แต่ว่าสุขเหล่านี้มีทุกข์ซ้อนอยู่ทุกอย่าง ต้องคอยแก้ไขปรับปรุงกันอยู่เสมอ ไม่เหมือนกับความสุขที่เกิดจากสันติความสงบ ซึ่งเป็นความสุขที่เยือกเย็นและไม่ซ้อนด้วยความทุกข์ และไม่ต้องแก้ไขปรับปรุงตกแต่งมากเป็นความสุขที่ทำได้ง่าย ๆ เกิดกับกายใจของเรานี่เอง อยู่ในที่เงียบ ๆ คนเดียวก็ทำได้ หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมสังคมก็ทำได้ ถ้าเรารู้จักแยกใจหาสันติสุข กายนี้ก็เพียงสักแต่ว่าอยู่ในที่ระคนด้วยความยุ่ง สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นไม่ยุ่งมาถึงใจ แม้เวลาเจ็บหนัก มีทุกขเวทนาปวดร้าวไปทั่วกาย แต่เรารู้จักทำใจให้เป็นสันติสุขได้ ความเจ็บนั้นก็ไม่สามารถจะทำให้ใจเดือดร้อนตามไปด้วยเมื่อใจสงบแล้ว กลับจะทำให้กายนั้นสงบ

หายทุกขเวทนาได้ด้วย และประสบสันติสุข ซึ่งไม่มีสุขอื่นยิ่งกว่าสันติสุขนั้น พระพุทธเจ้าสอนให้ฝึกเป็น 3 ทาง คือ

1. สอนให้สงบกาย วาจา ด้วยศีล ไม่ทำโทษ ทุจริตอย่างหยาบที่เกิดทางกาย วาจา เป็นเหตุให้เกิดสันติสุข ทางกาย วาจา เป็นประการต้น

2. สอนให้ฝึกหัดให้เกิดสันติสุขทางใจด้วยสมาธิ หัดใจไม่ให้คิดถึง เรื่องความกำหนัด ความโกรธ ความโลภ ความหลง ความกลัว ความฟุ้งซ่านรำคาญ ความลังเลใจ ทำให้ใจไม่เด็ดเดี่ยว ไม่เด็ดขาด เมื่อละสิ่งเหล่านี้ได้ เป็นเหตุให้ใจสงบ เป็นสันติสุขทางจิตใจอีกประการหนึ่ง

3. ทรงสอนให้ฝึกหัดให้เกิดสันติสุขทางทิฐิ ความเห็นด้วยปัญญา พิจารณาให้เห็นว่า สรรพสิ่งทั้งหลาย ไม่แน่นอน เป็นอนิจจัง ไม่เที่ยง คงทนอยู่ไม่ได้ ต้องเสื่อมสิ้นแปรปรวนดับไป เรียกว่าเป็น ทุกข์ ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา อ้อนวอน ขอร้อง เร่งรัด ให้เป็นไปตามความประสงค์ นี่เรียกว่า อนัตตา เมื่อเรารู้เห็นความเป็นจริงเช่นนี้ จะทำให้จิตใจ ของเราเข้มแข็งมั่นคง เด็ดเดี่ยว ไม่หวั่นไหวไปตามเหตุการณ์ทั้งหลายเพราะรู้เห็นตามความเป็นจริงด้วยปัญญาว่าสิ่งเหล่านั้นไม่แน่นอนมั่นคงอยู่ไม่ได้ ต้องเปลี่ยนแปลง เสื่อมสิ้นดับไปไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาฝ่าฝืนของเราอย่าไปเร่งรัดให้เสียกำลังใจ คงรักษาใจให้เป็นอิสระมั่นคงอยู่เสมอ ไม่หวั่นไหวไปตามเหตุการณ์เหล่านั้นเป็นเหตุให้ใจตั้งอยู่ในสันติสุข เป็นอิสระ เกิดอำนาจทางจิต Mind Power ที่จะใช้ทำกรณียะ อันเป็นหน้าที่ของตนได้สำเร็จสมประสงค์

5. ทำอะไรไม่ผิดเลย ก็คือ ไม่ทำอะไรเลย

"DO NO WRONG IS DO NOTHING"

จงระลึกถึงคติพจน์ว่า "Do no wrong is do nothing" ทำอะไรไม่ผิดเลย ก็คือไม่ทำอะไรเลย !"

ความผิดนี่แหละ เป็นครูอย่างดี ควรจะรู้สึกบุญคุณของตัวเองที่ทำอะไรผิดพลาด และควรสบายใจที่ได้พบกับอาจารย์ผู้วิเศษ คือความผิด จะได้ตรงกับคำว่า "เจ็บแล้วต้องจำ" ตัวทำเอง ผิดเอง นี้แหละเป็นอาจารย์ผู้วิเศษ เป็น Good Example ตัวอย่างที่ดี เพื่อจะได้จดจำไว้สังวรระวังไม่ให้ผิดต่อไป แล้วตั้งตนใหม่ด้วยความไม่เลินเล่อเผลอประมาท อดีตที่ผิดไปแล้วก็ผ่านพ้นล่วงเลยไปแล้ว แต่อาจารย์ผู้วิเศษยังคงอยู่คอยกระซิบเตือนใจอยู่เสมอทุกขณะว่า "ระวังอย่าประมาทนะ อย่าให้ผิดพลาดเช่นนั้นอีกนะ!"

ผิดหนึ่งพึงจดไว้ ในสมอง
เร่งระวังผิดสอง ภายหน้า
สามผิดเร่งคิดตรอง จงหนัก เพื่อนเอย
ถึงสี่อีกทีห้า หกซ้ำอภัยไฉน !

จงสังเกตพิจารณาดูให้ดีเถิด จะเห็นได้ว่า นักค้นคว้าวิทยาศาสตร์ทางโลกก็ดี และท่านผู้วิเศษที่เป็นศาสดาอาจารย์ในทางธรรมทั้งหลายก็ดี ล้วนแต่ผ่านพ้นอุปสรรคความผิดพลาดนับครั้งไม่ถ้วนมาแล้วด้วยกันทุกท่าน

6. สติสัมปชัญญะ

(ความระลึกได้ และความรู้ตัว)

ที่จะทำอะไรไม่ผิดนั้น ข้อสำคัญอยู่ที่สติ ถ้ามีสติคุ้มครองกายวาจาใจอยู่ทุกขณะ จะทำอะไรไม่ผิดพลาดเลย ที่ผิดพลาดเพราะขาดสติ คือ เผลอ เหม่อ เลินเล่อ ประมาท ระเริง หลงลืม จึงผิดพลาด จงนึกถึงคติพจน์ว่า "กุมสติต่างโล่ป้อง อาจแกล้วกลางสนาม"

ธรรมดาชีวิตทุกชีวิต ทั้งมนุษย์และสัตว์ ตลอดทั้งพืชพันธุ์พฤกษาชาติเป็นอยู่ได้ด้วยการต่อสู้ตรงกับคำวา "Life is fighting" "ชีวิตคือการต่อสู้" เมื่อต่อสู้ไม่ไหวขณะใดก็ต้องถึงที่สุดแห่งชีวิต คือ "death" ความตาย เพราะฉะนั้นยังมีสติอยู่ตราบใด ถึงตายก็ตายแต่กายเช่นกับชีวิตของพระพุทธเจ้า และพระอรหันต์ท่านมีสติไพบูลย์อยู่ทุกขณะจิต ท่านจึงทำอะไรไม่ผิดและถึงซึ่งอมตธรรม คือธรรมที่ไม่ตายตรงกับคำว่า Immortal จึงเรียกว่า ปรินิพพาน คือนามรูปสังขารร่างกายที่เรียกว่า เบญจขันธ์ ขันธ์ 5 รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณแตกดับไปเท่านั้น

เพราะฉะนั้นควรฝึกฝนสติ (ความระลึกรู้ก่อนทำ ก่อนพูดก่อนคิด) สัมปชัญญะ (รู้ตัวอยู่ทุกขณะที่กำลังทำอยู่ พูดอยู่ คิดอยู่) เมื่อทำเสร็จแล้วก็มีสติตรวจตราพิจารณาดูว่า บกพร่องอย่างไร หรือเรียบร้อยบริบูรณ์ดี ถ้าบกพร่องก็รีบแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ต่อไป ถ้าเรียบร้อยดีอยู่แล้วก็พยายามให้เรียบร้อยดียิ่ง ๆ ขึ้นไปจนถึงที่สุด

7. อานุภาพของไตรสิกขา

ด้วยอานุภาพของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นี้แล จึงชนะข้าศึก คือ กิเลสอย่างหยาบ อย่างกลาง และอย่างละเอียดได้ !

1. ชนะความหยาบคาย ซึ่งเป็นกิเลสอย่างหยาบที่ล่วงทางกาย วาจา ได้ด้วยศีล !

ชนะความยินดียินร้าย หลงรัก หลงชัง ซึ่งเป็นกิเลสอย่างกลางที่เกิดในใจได้ ด้วยสมาธิ !

ชนะความเข้าใจ รู้ผิด เห็นผิด จากความเป็นจริงของสังขาร ซึ่งเป็นกิเลสอย่างละเอียดได้ ด้วยปัญญา !

2. ผู้ใดศึกษาปฏิบัติตามไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญานี้ โดยพร้อมมูลบริสุทธิ์สมบูรณ์แล้ว ผู้นั้นจึงเป็นผู้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้เป็นแน่นอน ไม่ต้องสงสัยเลย !

เพราะฉะนั้น จึงควรสนใจ เอาใจใส่ ตั้งใจศึกษา และปฏิบัติตามไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นี้ ทุกเมื่อเทอญ

8. ดอกมะลิ

ดอกมะลิ เป็นดอกไม้ที่ถูกรับรองแล้วว่าเป็นดอกไม้ที่หอมเย็นชื่นใจที่สุด และขาวบริสุทธิ์ในบรรดาดอกไม้ทั้งหลาย ชีวิตของมนุษย์ที่เป็นอยู่เช่นเดียวกับการเล่นละคร ขอให้เป็นตัวเอกที่มีชื่อเสียงที่สุดเช่นเดียวหรือลักษณะเดียวกับดอกมะลิ อย่าเป็นตัวผู้ร้ายที่เลวที่สุด และให้เห็นว่าดอกมะลินี้จะบานเต็มที่เพียง 2-3 วัน ก็จะเหี่ยวเฉาไป

ฉะนั้นขอให้ทำตัวให้ดีที่สุด เมื่อยังมีชีวิตอยู่ให้หอมที่สุดเหมือนดอกมะลิที่เริ่มแย้มบานฉะนั้น

9. ทำดี ดีกว่าขอพร

"จงเลือกทำแต่กรรมที่ดี ๆ นะ !"

เตือนให้เตรียมตัวไว้ดำเนินชีวิตต่อไป เป็นคำแทนคำอวยพรอย่างสูงสุด ประกอบด้วยเหตุผล เมื่อทำกรรมดีแล้ว ไม่ให้พรก็ต้องดี เมื่อทำชั่วแล้วจะมาเสกสรรปั้นแต่ง อวยพรอย่างไรก็ดีไม่ได้ ทำชั่วเหมือนโยนหินลงน้ำ หินจะต้องจมทันที ไม่มีผู้วิเศษใด ๆ จะเสกเป่าอวยพรอ้อนวอนขอร้องให้หินโยนลอยน้ำขึ้นมาได้ ทำกรรมชั่วจะต้องล่มจม ป่นปี้เสียราศีเกียรติคุณชื่อเสียงเหมือนก้อนหินหนักจมลงไปอยู่กับโคลนใต้น้ำ ทำดีเหมือนน้ำมันเบา เมื่อเทลงน้ำย่อมลอยเป็นประกายมันปลาบอยู่เหนือน้ำ ทำกรรมดีย่อมมีสง่าราศี มีเกียรติคุณชื่อเสียง มีแต่คนเคารพนับถือยกย่องบูชาเฟื่องฟุ้งฟูลอย เหมือนน้ำมันลอย ถึงจะมีศัตรูหมู่ร้ายจงใจเกลียดชังมุ่งร้ายอิจฉาริษยาแช่งด่าให้จมก็ไม่สามารถจะเป็นไปได้ กลับจะแพ้เป็นภัยแก่ตัวเอง ขอให้จงตั้งใจกล้าหาญพยายาม ทำแต่กรรมดี ๆ โดยไม่มีความเกรงกลัวหวั่นไหวต่ออุปสรรคใด ๆ ทั้งสิ้น ผู้ที่มีความเลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัย ผู้ที่มีโชคดี ผู้ที่มีความสุข และผู้ที่มีความเจริญ ประสงค์ใดสำเร็จสมประสงค์ ก็คือผู้ที่ประกอบกรรมทำแต่ความดีอย่างเดียวนั่นเอง

กลองระฆังดังเมื่อตีมีเสียงเพราะ
ถ้าไม่เคาะก็ไม่ดังตั้งอยู่เฉย
วิสัยปราชญ์มาตรไม่ถามไม่พิเปรย
ถึงคราวเอ่ยแต่ครั้งฝังใจคน

อธึก สวัสดีมงคล

การสนทนาธรรม

เรื่องที่ท่านจะอ่านต่อไปในบทนี้เป็นการบันทึกการสนทนาธรรมระหว่าง ท่านเจ้าคุณนรฯ และ พระภิกษุถิระปุญโญ (ดร. บุญยง ว่องวานิช) คำว่า "ข้าพเจ้า" ในบทนี้หมายถึง พระภิกษุถิระปุญโญ

๏ ความหมายของคำว่า "นิพพาน" ในทัศนะของเจ้าคุณนรฯ

มีผู้รู้พยายามอธิบายความหมายของ "พระนิพพาน" แต่ผู้นั้นยังไม่เคยเข้าสู่พระนิพพาน เปรียบเสมือนคนถ้ายังไม่เคยลิ้มรสน้ำตาล แต่พยายามอธิบายว่าน้ำตาลหวานอย่างไร เป็นการอธิบายไปตามความรู้สึกนึกคิดของตัวเองเท่านั้น ท่านเจ้าคุณนรฯ กล่าวว่าท่านเข้าใจคำว่าพระนิพพาน ท่านจึงปฏิบัติตาม เพราะท่านเชื่อพระพุทธเจ้าว่าเป็นความสุขสูงสุดไม่มีการเวียนว่ายตายเกิดอีก

๏ อานาปานสติ

วันหนึ่งท่านเจ้าคุณนรฯ ถามข้าพเจ้าว่า "เคยได้ยินมหาสติปัฏฐาน 4 ไหม" ข้าพเจ้าตอบว่า "เคยได้ยิน" ท่านถามต่อไป "แล้วเข้าใจและทำได้ไหม" ข้าพเจ้าตอบว่า "ยังไม่เข้าใจและยังทำไม่ได้ครับ" ท่านเมตตาให้ไปเอาหนังสือบน "ตึกสมเด็จ" โดยให้ไปบอกเจ้าคุณธรรมไตรโลกาจารย์ (สมณศักดิ์ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัตในขณะนั้น) ไปหยิบเอามา ท่านเจ้าคุณนรฯ กำชับให้ข้าพเจ้าอ่านให้เข้าใจและทำให้ได้ในที่สุด หนังสือเล่มนี้ข้าพเจ้าเก็บเอาไว้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 จนปัจจุบันหลายสิบปีแล้วหนังสือเล่มนี้ยังอยู่ สีเหลืองและเก่ามาก จับแรง ๆ ก็เปราะหลุดออกมาเป็นชิ้น ๆ แต่ข้าพเจ้ายังคงเก็บเอาไว้เป็นที่ระลึก ก็เอาออกมาอ่านและพยายาม ทำความเข้าใจอยู่เสมอ

⊙ แม่ชีทางศาสนาพุทธ

จากการสนทนา ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าให้ความเห็นว่า พระพุทธเจ้ารับสั่งว่าศาสนาจะเจริญหรือเสื่อมขึ้นอยู่ที่บริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา ขณะนี้เป็น พ.ศ. 2500 ภิกษุณีไม่มีแล้ว มีแต่อุบาสก อุบาสิกา และพระภิกษุ ขณะนี้เรายอมว่ามีความเสื่อมเกิดขึ้น แต่ประเทศไทยยังรักษาความเป็นผู้นำในด้านความประพฤติอยู่ในอันดับที่หนึ่งของโลก ถึงแม้อุบาสิกาไทยเราก็ยังมีอยู่ แต่ไม่มีการเคลื่อนไหว แถมยังทำความเสื่อมให้แก่พระศาสนาอีกด้วย เพราะออกไปเป็น "ขอทาน" อาศัยเครื่องแบบชุดขาว (แม่ชี) เป็นคะแนนนำหน้า เพื่อให้ได้มีปัจจัยตามที่ประสงค์ ถ้าพูดในด้านความเห็นใจแล้ว ข้าพเจ้าเห็นใจคนที่ยากจนหมดหนทางจะบากหน้าออกไปหาเงินมาเลี้ยงชีพ แต่การที่จะแสวงหาปัจจัยด้วยการทำลายภาพพจน์ของพระพุทธศาสนาให้เสียไป ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย เมื่อข้าพเจ้าแสดงความเห็นนี้ ท่านเจ้าคุณนรฯ จะเห็นด้วยหรือไม่ ข้าพเจ้าไม่อาจจะเดาได้ แต่ท่านแนะนำว่าแม่ชีที่ดีก็มีอยู่ เช่น "คุณวรมัย กบิลสิงห์" พยายามทำประโยชน์ให้แก่สังคม

เมื่อข้าพเจ้าลาสิกขาแล้ว ข้าพเจ้าไปหา "แม่ชีวรมัย กบิลสิงห์" ซึ่งสมัยนั้นอยู่แถวสวนจิตรลดา เมื่อพบก็แนะนำตัวว่าเป็นใคร ที่มาเพราะเจ้าคุณนรฯ แนะนำ พอแนะนำตัวเสร็จ ก็ถูกพายุอย่างแรง ข้าพเจ้าก็นั่งฟังโดยดุษฎี ไม่ทราบจะโต้ตอบอย่างไร ข้าพเจ้าขอเขียนตรงไปตรงมาตามเหตุที่เกิดขึ้น ภายหลังจากข้าพเจ้าแนะนำตัวพายุก็พัดกระหน่ำอีกโดยไม่รู้ตัว "ท่านเจ้าคุณนรฯ แนะนำมาหรือ ฉันเคยไปหาท่านเจ้าคุณนรฯ ด้วยความคารวะต่อท่านอย่างสูง ท่านว่า ทำไมแต่งกายสีนี้ ไม่รู้หรือว่าพระภิกษุณีหมดไปนานแล้ว เวลานั้นฉันนั่งอยู่

ข้างก้อนขี้หมา เหม็นขี้หมาก็เหม็น แถมนั่งฟังท่านดุว่าอีก สำหรับฉันนั้นถือแนวพระโพธิสัตว์ ไม่เดินฝ่าทะเลทรายไปสู่เป้าหมายแบบท่านเจ้าคุณนรฯ ฉันเดินลัดเลาะไปตามขอบทะเลทรายถึงจุดหมายเหมือนกันช้าหน่อย อีกประการท่านเจ้าคุณนรฯ ไม่สอนใคร เอาแต่ตัวรอดแต่ผู้เดียว" เมื่อเห็นข้าพเจ้าไม่โต้ตอบ พายุก็ผ่านไป ลดเสียงเป็นปรกติ พูดต่อไปอีกว่า "ท่านเจ้าคุณนรฯ ก็เมตตาแนะนำให้ศิษย์มาหา" จากนั้นการสนทนาทุกอย่างเป็นไปตามปรกติ

⊙ ต้องว่ายน้ำให้เก่งก่อน

คราวหนึ่งมาถึงตอนสำคัญการบวชของข้าพเจ้าครั้งที่สองเมื่อปี 2507 ข้าพเจ้ายังจำคำพูดของแม่ชีวรมัย กบิลสิงห์ จึงถามท่านเจ้าคุณนรฯ โดยตัดเอาเรื่องพายุออกเสีย ถามเฉพาะที่สำคัญ ถามท่านว่า "เขาพูดกันว่าพระเดชพระคุณไม่สอนธรรมะใคร เอาตัวรอดแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น" ท่านเจ้าคุณนรฯ ฟังเฉย ๆ แล้วตอบว่า "ถ้ามีใครตกน้ำกำลังจะจมน้ำตาย ถ้าเราคิดจะไปช่วยเขา เราต้องว่ายน้ำให้เก่งเสียก่อนจึงจะไปช่วยเขาได้ ถ้าว่ายน้ำไม่แข็ง เข้าไปช่วยเขา อาจถูกเขาฉุดหรือกอดจมน้ำตายได้ แม้พระพุทธเจ้าก็ทำเช่นนี้ พระพุทธองค์เข้าป่าศึกษาและปฏิบัติถึง 6 ปี ตรัสรู้แล้วจึงออกมาสอนผู้อื่น" คำพูดของท่านเจ้าคุณนรฯ น่าคิดมาก แต่ก็มีข้อโต้แย้งจากหลายฝ่ายว่า คนจบปริญญาตรีอาจจะสอนคนมีความรู้ต่ำกว่าปริญญาตรีได้ คนจบปริญญาเอกก็สอนคนจบปริญญาตรีได้ ข้อโต้แย้งนี้มีเหตุผลน่าฟังข้าพเจ้าขอฝากไว้ให้เป็นอาหารแห่งความคิดของท่านผู้อ่านต่อไป

⊙ เครื่องแบบที่เก่าที่สุดในโลก

ตอนหนึ่งท่านเจ้าคุณนรฯ กล่าวว่า สบงจีวรนี้ออกแบบโดยพระพุทธเจ้า เป็นเครื่องแบบที่เก่าแก่ที่สุดในโลก และดีที่สุดในโลกเช่นกัน ข้าพเจ้าขอให้อธิบาย ท่านเจ้าคุณนรฯ ว่าไม่มีเครื่องแบบอะไรในโลกที่เก่าแก่กว่า "จีวร" นี้ เพราะใช้มาแล้วถึง 2500 ปี ยังทันสมัยและเหมาะสมอยู่ ที่ว่าดีนั้น ดีตรงคนอ้วนผอมก็ใช้ได้ คนผอมก็ม้วน ๆ รัดเข้าไป คนอ้วนก็ผ่อน ๆ ออกไป ข้าพเจ้าถามว่าทำไมสีเหลือง ท่านตอบว่าสีเหลืองเป็นสีเย็นตา พระจันทร์วันเพ็ญก็มีสีเหลืองนวล ๆ ท่านยิ้มแล้วกล่าวต่อว่า เข้าป่าถ้าโจรเห็นจะไม่ทำอันตราย แถมยังเอาข้าวมาเลี้ยงอีกด้วย

⊙ คุณค่าของอาหารมังสวิรัติ

เรื่องอาหารนี้มีคนทั่วไปเข้าใจว่า ถ้าทานอาหารมังสวิรัติแล้วจะไม่มีคุณค่าทางอาหารที่สมบูรณ์ จะทำให้ร่างกายขาดอาหารที่จำเป็น เรื่องนี้ข้าพเจ้าก็ยังข้องใจอยู่ จึงเรียนถามท่านเจ้าคุณนรฯ ท่านถามกลับมาว่า "ท่าน (ข้าพเจ้า) สงสัยอะไรหรือ" ข้าพเจ้ากราบเรียนตรง ๆ ว่าสงสัยใน "คุณค่าของอาหารมังสวิรัติว่ามีพอกับความต้องการของร่างกายหรือไม่" ท่านเจ้าคุณนรฯ ย้อนถามข้าพเจ้าว่า ประชาชนของแขกประเทศอินเดียจำนวนหลายร้อยล้านคน เขาไม่ทานเนื้อสัตว์ ทำไมเขาจึงแข็งแรงดี เอาแขกเมืองไทยก็แล้วกัน บางคนแข็งแรงและอ้วนท้วนดี ท่านเจ้าคุณนรฯ บอกว่า ทานอาหารมังสวิรัติควรทาน "ถั่ว" มาก ๆ

⊙ มารยาทกษัตริย์

ครั้งหนึ่งเจ้าคุณนรฯ กล่าวว่า มารยาทของ "พระสงฆ์" เป็น "มารยาท" ของกษัตริย์ ซึ่งเป็นมารยาทของสังคมชั้นสูง เช่นเวลาที่มีใครนำของมาให้ เวลาประเคนด้านพระสงฆ์จะยื่นมือไปรับต้องให้ข้อศอกห่างจากตัวไม่มากนัก ถ้าห่างมากก็แสดงว่าต้องการของที่ถวายนั้นมาก ดูไม่งาม เวลาเดินไปไหนก็ให้สำรวม ไม่ให้เหลียวซ้ายแลขวามองหน้ามองหลัง ล่อก ๆ แล่ก ๆ ต้องเป็นการสำรวมพระพุทธเจ้าเป็นมกุฎราชกุมาร จึงนำเอามารยาทของคนในวังมาใช้

⊙ เรื่องเครื่องทรงไม่เรียบร้อย

เล่ากันว่าเจ้าคุณนรฯ มีพลังจิตสูงมาก เพราะได้ฝึกมาก่อนหน้าที่จะเข้ารับราชการในวังแล้ว ครั้งหนึ่งในหลวงรัชกาลที่ 6 แต่งกายพร้อมเพื่อจะออกไปประชุมใหญ่สโมสรของข้าราชการในสมัยนั้นจะเรียกว่าเป็นการประชุมอะไรข้าพเจ้าจำไม่ได้ พระองค์ไม่พอพระทัยเพราะเครื่องทรงไม่เรียบร้อย ตรัสเรียกเจ้าคุณนรฯ มาเฝ้า เจ้าคุณนรฯ ทูลถามว่าไม่พอพระทัยตรงไหน พระองค์รับสั่งว่าตรงที่ใส่กระบี่ เจ้าคุณนรฯ ถอดและติดให้ใหม่ และทูลถามว่าเรียบร้อยดีหรือยัง ในหลวงยิ้มและทรงรับสั่งว่า "ค่อยยังชั่ว" ข้าพเจ้าถามเจ้าคุณนรฯ ว่าท่านเสกคาถาอะไร? ท่านยิ้มแล้วตอบว่า เอามาจับ ๆ แล้วคาดให้ใหม่พระองค์ท่านก็ทรงพอพระทัย

⊙ เมตตาช่วยโรคหวัด (Allergy)

ผู้เขียนเป็นหวัดประจำ และต้องทานยาคุมวันละแคปซูล ถ้าไม่ทานยา จะไอและจามมีน้ำมูกไหลมาก บางครั้งถ้าเป็นมาก ๆ ต้องใช้ผ้าเช็ดหน้า หลายผืน น้ำมูกไหลออกมาตลอดเวลา เป็นน้ำใสไหลอย่างกับว่าเป็นน้ำก๊อก หมอบอกว่าเป็น Allergy แพ้อากาศ ไม่มีวันหายเมื่อข้าพเจ้าเรียนท่านเจ้าคุณนรฯ ท่านแนะนำให้ทดลองให้รักษาด้วยพลังทางจิตดู อาจจะเป็นผลดีก็ได้ วันหนึ่งท่านให้ข้าพเจ้าไปยืนหันหน้ากับแสงพระอาทิตย์ หลับตาหันไปทางพระอาทิตย์ หายใจเข้าและหายใจออก แล้วนับเท่าไหร่ข้าพเจ้าจำไม่ได้เสียแล้ว วิธีนี้เป็นการดึงเอา "พลังแสงพระอาทิตย์" มารักษาโรคหวัดของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าลองทำดูแต่ไม่ได้ผล ข้าพเจ้าอาจจะนับลบหายใจเข้าออกไม่ถูกก็ได้ ข้าพเจ้าไม่ได้คิดอะไรมาก ท่านเมตตาแนะนำก็เป็นพระคุณอย่างใหญ่หลวงอยู่แล้ว ข้าพเจ้าคิดว่าคงเป็นอดีตกรรมของข้าพเจ้าซึ่งจะต้องใช้ให้หมด ปัจจุบันนี้ข้าพเจ้าอายุมากแล้ว อาการแพ้อากาศดังกล่าวเบาบางลงอาจจะพูดได้ว่าเบาลงถึง 90% อาจใช้กรรมเก่าเบาบางลงไปแล้ว แต่ยังต้องรับประทานยา Anti-Histamin อยู่ทุกวัน โดยรับประทานวันละ 2 แคปซูล

⊙ ปราณะ

ปราณะ หมายถึง "ลมหายใจ" หากลมหายใจหยุดผู้นั้นก็ตายในลมหายใจหรือปราณมีพลังงานแห่งชีวิตอยู่ พลังงานนี้คือ ออกซิเจนนั่นเอง โบราณว่า "สิ้นลมปราณ" หรือ "หยุดลมหายใจ" หมายถึง "ตาย" ท่านเจ้าคุณนรฯ พูดถึง "ลมปราณ" ว่ามี พลังอำนาจแห่งชีวิต" อยู่ใน

นั้น ถ้าควบคุมดีก็จะเป็นประโยชน์ต่อชีวิต ท่านสอนให้หายใจเข้า ให้นับสมมุติว่า 6 แล้ว หยุดครู่หนึ่งให้ "ปราณ" กระจายไปบำรุงทั่วร่างกายแล้วหายใจออก ให้นับแล้วหยุดครู่หนึ่ง การนับเท่าไหร่นั้นข้าพเจ้าลืมไปแล้ว

⊙ เหมือนรถยนต์เติมน้ำมัน

ท่านเล่าว่า การรับประทานอาหารของท่านไม่มีความเอร็ดอร่อยเหมือนกับรถยนต์เติมน้ำมันเพื่อให้วิ่งได้เท่านั้น มีบทประพันธ์เป็นภาษาอังกฤษของท่านเขียนไว้ว่า :-

"It needs a peaceful mind to support a peaceful body and it needs a peaceful body to support a peaceful mind and it needs both peaceful body and peaceful mind to attain all success that which you wish."

⊙ ตาในและตานอก

คนเรามี 2 ตา ตานอกและตาใน ตานอกมองด้วยตาเนื้อ เห็นอะไรต่ออะไร ส่วนตาในนั้นเป็นความรู้สึก เช่น คนตาบอดก็สามารถใช้ตาไปไหนมาไหนได้ ขายลอตเตอรีได้ สามารถรู้ว่าเงินใบไหนเป็นใบละสิบหรือใบไหนเป็นละร้อย ท่านเจ้าคุณนรฯ ใช้ตาในเวลากลางคืน ในกุฏิของท่านจึงไม่มีไฟฟ้า ท่านทำอะไรในความมืด โดยท่านใช้ตาในของท่านช่วย

⊙ โครงกระดูกในห้องชั้นล่าง

ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าถามท่านว่ามีโครงกระดูกอยู่ในห้องชั้นล่างใช่ไหม ท่านตอบว่าจริง และถามข้าพเจ้าว่าอยากดูไหม ข้าพเจ้าตอบทันทีว่าอยากดู ท่านพาไปตรงหน้าต่างกุฏิของท่านและบอกให้ข้าพเจ้ายืนรออยู่ตรงนั้น ส่วนท่านเข้าไปด้านหลังและเปิดหน้าต่าง มองเห็นถนัด ท่านพูดว่าโครงกระดูกนี้เป็นผู้หญิงจีน ว่ากันตามลักษณะของโครงกระดูกแล้ว ผู้หญิงจีนคนนี้เมื่อมีชีวิตอยู่เป็นคนค่อนข้างจะรูปร่างดี เพราะโครงกระดูกได้ส่วนสัดดี ท่านชี้ให้ดูเชิงกราน บอกว่าเขาเป็นคนมีรูปร่างงดงามผู้หนึ่งข้าพเจ้าถามท่านว่าท่านได้โครงกระดูกนี้มาจากไหน ท่านตอบว่าได้มาจากโรงพยาบาลศิริราช จากการให้ชมโครงกระดูกในครั้งนั้น ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าท่านรู้เรื่อง Anatomy ดี เห็นโครงกระดูกก็สามารถบอกรูปร่างของเจ้าของกระดูกได้ทันที

⊙ โลงศพ

ข้าพเจ้าเห็นโลงศพตั้งอยู่ด้วย จึงเรียนถามท่านว่า เขาพูดกันว่าท่านมีโลงศพอยู่ในห้อง ก็มีจริง ข้าพเจ้าถามถึงความเป็นมาของ "โลงศพ" ท่านเล่าว่า เมื่อสมัยท่านเป็นโรคมะเร็งกรามช้างมีน้ำเหลืองไหลออกมาและฟันหลุดหมดปาก โยมพ่อ โยมแม่ และคุณหลวงดำรงค์แพทยกุลผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุหาลงกรณ์ในยุคนั้นมาอ้อนวอนขอให้ท่านไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล โดยเฉพาะโยมพ่อและโยมแม่ถึงกับร้องไห้ ขณะนั้นท่านมองเห็นความตายเป็นของธรรมดา เลยไปซื้อโลงมาแล้วลงไปนอนในโลงศพ ให้เห็นว่าเรื่องตายเป็นเรื่องธรรมดา ข้าพเจ้ากราบเรียนถามว่า ท่านไปโรงพยาบาลเพื่อรักษาโรค

หรือเปล่า ท่านตอบว่าไม่ได้ไป ถามท่านว่าท่านรักษาตัวอย่างไรจึงหายจากโรคร้ายนั้น ท่านตอบว่า "นั่งสมาธิ" อย่างเดียว เมื่อจิตนิ่งก็เพ่งไปยังอวัยวะที่ป่วย อาการของโรคก็ค่อย ๆ หายไป

⊙ ทำนายแม่นดังตาเห็น

ท่านเจ้าคุณธรรมไตรโลกาจารย์ (สมณศักดิ์ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัตในขณะนั้น เมื่อ พ.ศ. 2500) เล่าให้ฟังว่า ท่านเจ้าคุณนรฯ ทำนายดวงชะตาแม่นมาก แต่น่าเสียดายที่ท่านเลิกเสียแล้ว ข้าพเจ้าถามว่าขอให้ยกตัวอย่างมาให้ดูสักเรื่องว่าแม่นอย่างไร เจ้าคุณธรรมฯ เล่าว่า ครั้งหนึ่งมีมหาดเล็กในวังมาให้ท่านทำนาย เจ้าคุณนรฯ เตือนว่าอย่าไปบางลำภูบนนะจะถูกตีหัว มหาดเล็กคงจะลืมหรืออย่างไรไม่ทราบ ไปบางลำภูบนถูกตีหัวจริง ๆ ข้าพเจ้าจึงนำเรื่องนี้ไปถามท่านเจ้าคุณนรฯ ท่านตอบว่าเวลาจิตนิ่ง มันจะเกิดเป็นภาพมาให้เห็นว่ามหาดเล็กผู้นี้ถูกตีหัวแตก จึงเตือนเขาไป ข้าพเจ้าถามว่าเห็นอย่างไร ท่านตอบว่าเห็นเหมือนกับเห็นภาพยนตร์ ข้าพเจ้าซักอีกว่าทำไมท่านเจ้าคุณนรฯ เลิกทำนาย ท่านตอบว่า วิชานี้ทำให้คนติด ไม่ทำให้คนพ้นทุกข์ จึงเลิก

⊙ เกิดวันเสาร์ด้วยกัน

ครั้งหนึ่งท่านเจ้าคุณนรฯ หยุดสนทนา แล้วเอามือชี้หน้าข้าพเจ้าถามว่า ข้าพเจ้าเกิดวันเสาร์ใช่ไหม ข้าพเจ้าตกใจ ทำไมท่านทราบข้าพเจ้าไม่ได้บอกใคร ไม่ได้คิดว่าวันเสาร์ต่างกว่าวันอื่น จึงถามท่านไปว่าทำไมท่านรู้ ท่านตอบว่า การพูดจาแบบนี้เป็นคนเกิดวันเสาร์

ข้าพเจ้าถามท่านว่าพูดจาอย่างไร ท่านตอบว่า คนเกิดวันเสาร์คิดอะไรก็พูดตรงไปตรงมา โดยไม่คิดว่าจะถูกใจผู้ฟังหรือไม่ แต่คนเกิดวันเสาร์นี้เข้าทางศาสนาได้ดี ท่านพูดต่อไปว่า ท่านเจ้าคุณนรฯ ก็เกิดวันเสาร์เหมือนกัน นิ่งไปสักพัก ท่านพูดต่อว่า "คนเกิดวันอังคารดีกว่า" ข้าพเจ้าถามว่าดีกว่าตรงไหน ท่านตอบว่า คนเกิดวันอังคารเป็นคนแข็งเหมือนกัน แต่มีวิธีพูดให้ถูกใจคนจึงดีกว่าตรงนี้

⊙ แอบถามท่าน

ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าและอาจารย์เสถียร โพธินันทะ ไปคุยที่กุฏิท่านเจ้าคุณศรีวิสุทธิญาณสมณศักดิ์ในขณะนั้นข้าพเจ้าคุยว่าข้าพเจ้าชอบบทเจริญพระพุทธมนต์ตอนจะลงท้ายที่สุดที่ว่า

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ สะทา โสตถิ ภะวันตุ เต
และต่อไปยัง "ธัมมา" และ "สังฆา"

โดยให้ความเห็นว่า "สั้นและใจความคลุมหมด" ท่านเจ้าคุณศรีฯ บอกว่า คุณบุญยงพูดเหมือนในหลวงรัชกาลที่ 6 ท่านก็ชอบบทนี้เหมือนกัน

ตอนหนึ่งท่านเจ้าคุณศรีฯ ให้ความเห็นว่า พระสงฆ์ในวัดกำลังเดาว่าจิตของท่านเจ้าคุณนรฯ คงเข้ากระแสพระนิพพานแล้ว แต่สงสัยว่าอยู่ในระดับไหน ข้าพเจ้าเก็บเอาความสงสัยนี้มาคิดและตัดสิน

ใจว่าจะต้องถามท่านตรง ๆ เลยจะดีกว่า วันหนึ่งข้าพเจ้าถามท่านว่า

"ท่านอยู่วัด ไม่ไปยุ่งกับใคร ศีล 5 ควรจะบริสุทธิ์"

ท่านมองหน้า คงสงสัย แต่ไม่ตอบ ข้าพเจ้าถือว่าอาการนิ่งของท่านว่าท่านรับว่าจริง ข้าพเจ้าพูดต่อไปว่า "ถ้าศีล 5 บริสุทธิ์ และมีความเชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ จิตของผู้นั้นก็เข้าสู่กระแสพระนิพพานแล้ว มีพระในวัดนี้อยากจะทราบว่า ท่านสำเร็จแล้วอยู่ในระดับไหน?" ท่านเจ้าคุณนรฯ ตอบทันทีว่า เรื่องนี้บอกไม่ได้ ข้าพเจ้าแย้งว่าข้าพเจ้าก็เป็นพระ ท่านก็เป็นพระ น่าจะบอกได้ เพราะเป็นการบอกระหว่างพระด้วยกัน ท่านเจ้าคุณนรฯ ตอบทันทีว่า "พระบวชใหม่บอกไม่ได้" เป็นอันว่าจบ ข้าพเจ้าต้องแบกความสงสัยของข้าพเจ้าไว้เพียงแค่นั้น เหมือนกับพระในวัดเทพฯ ทั้งหลาย

⊙ โยคีในอินเดีย

ท่านเล่าเรื่องโยคีในอินเดียว่าพวกนี้เก่งพอน้ำกามเต็มถุงอัณฑะความรู้สึกทางเพศก็จะเกิด พวกโยคีเหล่านั้นใช้พลังจิตเปลี่ยนน้ำกามเหล่านั้นเป็นพลังงานกลับไปเลี้ยงร่างกายได้อีก ความรู้สึกทางเพศจึงไม่อันตราย อีกประการหนึ่งพวกนี้สามารถเอาพลังทางอากาศ (ปราณะหรือออกซิเจน) ไปเลี้ยงร่างกายแทนอาหารได้

⊙ สมณศักดิ์

ตอนหนึ่งท่านเจ้าคุณนรฯ ปรารภว่า ทางโลกนี่แปลก พระพุทธเจ้าให้เลิกชั้นวรรณะ แม้แต่ยศถาบรรดาศักดิ์ต่าง ๆ ให้ยกเลิกหมด มาถือพรรษาเป็นหลัก แต่ทางโลกกลับไปตั้ง "พระครู" กับ

"เจ้าคุณ" หลายระดับ มันขัดกัน ข้อนี้ข้าพเจ้าไม่มีความเห็น ท่านเจ้าคุณนรฯ เพียงปรารภ เรื่องจึงเงียบหายไป ทิ้งข้อคิดไว้ให้คนที่ชอบคิดช่วยกันคิด

⊙ ส้วมสาธารณะ

ตอนหนึ่งท่านถามทำเอาข้าพเจ้าตกใจพูดไม่ออก ท่านถามว่าเมื่อเป็นฆราวาสเคยไปเที่ยวส้วมสาธารณะหรือเปล่า? ข้าพเจ้ารู้ทันทีว่าหมายถึงอะไร หลังจากอึกอักสักครู่และพอตั้งสติคิดว่า ขณะนั้นข้าพเจ้าเป็นพระสงฆ์ และจะไม่ยอมผิดศีลข้อ "มุสาวาทาฯ" จึงตอบไปว่า "เคย" ท่านถามอีกว่า "มาตุคาม" แปลว่าอะไร ข้าพเจ้าตอบ "ไม่ทราบ" ท่านอธิบายว่า "มาตุคาม" แปลว่า "แผ่นดิน" แผ่นดินเป็นของสาธารณะ เป็นของรองรับความสกปรกทั้งหลาย ทำไมเอาของดี ๆ ของเราไปอยู่ในส้วมสาธารณะ ข้าพเจ้านิ่งเพราะขณะนั้นยังงง หาคำตอบไม่ได้ ท่านพูดต่อไปอีกว่าสตรีเป็นศัตรูของพรหมจรรย์ ถ้าตัดตรงนี้ไม่ได้ จะไปนิพพานไม่ได้เช่นกัน ข้าพเจ้าคิดในใจต่อไปว่า "บางคนเป็นถึงมหาเปรียญ วนไปเวียนมาก็ไม่พ้นบ่อน้ำน้อย ๆ นี้" เมื่อถูกท่านเจ้าคุณนรฯ ถามกลับเอาตรง ๆ เล่นเอาการสนทนาหมดรสชาติไปแยะทุก ๆ วันมีแต่ข้าพเจ้าเป็นฝ่ายถามท่าน พอถูกถามบ้างก็จนปัญญา

⊙ ท่านชักชวนให้บวชต่อ

วันหนึ่งท่านเจ้าคุณนรฯ พูดว่าข้าพเจ้ารู้ธรรมะค่อนข้างมาก อย่าสึกไปเลย ออกไปหาความทุกข์เปล่า ๆ ข้าพเจ้าตอบว่า "ข้าพเจ้าบารมียังไม่พอ" ท่านเอามือชี้หน้าทำท่าขึงขังถามว่า "รู้ได้อย่างไรว่า

บารมีไม่พอ" ข้าพเจ้าตอบว่า "ไม่ทราบครับ แต่ทราบว่าผมยังติดในทางโลกอยู่" ท่านเจ้าคุณนรฯ เอามือลูบศีรษะของท่านไปมาแบบใช้ความคิด แล้วไม่พูดอะไรต่อไปอีก

⊙ ใครโกนผมให้ท่าน

ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าถามท่านเจ้าคุณนรฯ ว่า ใครปลงผมให้ท่าน ท่านตอบว่า "โกนเอง" ข้าพเจ้าถามต่อไปว่า แล้วเส้นผมของท่านเอาไปไว้ที่ไหน? ท่านตอบว่า "เก็บไว้ให้เขาสร้างพระ" ขณะที่กำลังเขียนอยู่นี้ข้าพเจ้านึกว่าใครเป็นผู้โชคดีได้รับเส้นผมของท่านไว้

⊙ ปรารภถึงท่านจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ครั้งหนึ่งท่านเจ้าคุณนรฯ ปรารภว่า ท่านเจ้าคุณนรฯ กับจอมพล ป. พิบูลสงคราม เกิดปีเดียวกันคือปีระกา แต่เดินทางคนละทาง ถ้าท่านเจ้าคุณนรฯ เป็นฆราวาสเช่นจอมพล ป. แล้วคงจะยุ่งอยู่กับการเมืองเหมือนท่านจอมพลแปลก และคงจะไม่มีเวลาไปปฏิบัติตนเองให้พ้นจากความทุกข์ และคงเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสาร ขณะที่ท่านเจ้าคุณนรฯ ปรารภ ท่านมองไปข้างหน้าพูดยิ้ม ๆ ด้วยความมั่นใจในหนทางที่ท่านได้เลือกเดินว่า "ถูกต้องแล้ว"

⊙ ป่าช้า

ท่านเล่าต่อไปว่า **"ความสุขอื่นใดเทียบเท่าความสงบไม่มี"** ขณะอยู่พระราชวังบางปะอิน เวลาว่างจากราชการ ท่านเจ้าคุณนรฯ จะไปยืนอยู่ที่ป่าช้า ข้าพเจ้าถามว่า ไปทำไมน่ากลัว ท่านตอบว่า ป่าช้าใคร ๆ

ก็กลัวไม่กล้าไป จึงมีความเงียบสงบ เวลาในหลวงจะทรงใช้คนหาท่านเจ้าคุณนรฯ ถ้าไม่เจอในหลวงจะรับสั่งว่า "ไปหาที่ป่าช้า อยู่ที่นั่น"

⊙ หม่อมเจ้าถึงแก่อสัญกรรม

ครั้งหนึ่งมีหม่อมเจ้าองค์หนึ่งถึงแก่อสัญกรรมด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์แถว ๆ จังหวัดระยอง ญาตินำศพมาเก็บไว้ที่เก็บศพข้าง ๆ กุฏิของท่าน เวลาดึกปลอดคนแล้ว ท่านเจ้าคุณนรฯ ลงไปนั่งข้าง ๆ ที่เก็บศพเรียกว่า "ฝ่าบาทออกมาคุยกันหน่อย" ข้าพเจ้าถามว่า "ถ้าออกมาจริงจะทำอย่างไร" ท่านเจ้าคุณนรฯ ตอบว่า "ก็คุยกัน อยากจะถามเขาว่าความตายมีสภาพอย่างไร" ข้าพเจ้าถามต่อไปว่า พระเดชพระคุณเคยเห็น "ผี" บ้างไหม ท่านตอบว่าไม่เคยเห็น

⊙ เวลานั่งสมาธิใช้อะไรเป็นอารมณ์

ข้าพเจ้าถามว่า การนั่งสมาธิให้จิตนิ่งเป็นเอกัคคตาจิตนั้น ท่านใช้อะไรเป็นอารมณ์ ท่านเจ้าคุณนรฯ บอกว่า ลมหายใจนั้นเป็นกลาง ๆ เหมาะกับทุกนิสัย ท่านตอบว่าท่านใช้ "อานาปานสติ" เป็นหลัก

⊙ พระใหม่ทนเสียงดังในเวลาวิกาลไม่ได้

คราวหนึ่งลูกศิษย์วัดไปเที่ยวกลับดึก ๆ ประมาณตี 1 หรือ 2 ทำเสียงอึกทึกโครมครามเสียงกระป๋องเสียงปี๊บดังสนั่น ข้าพเจ้าเป็นพระบวชใหม่ทนไม่ได้จึงลุกขึ้นไปว่า วัดต้องการความเงียบสงบ ไปเที่ยวมาก็ควรเกรงใจกันบ้าง มาทำเสียงเอะอะ พอรุ่งเช้าท่านเจ้าคุณนรฯ มาว่า ข้าพเจ้าไม่ควรไปยุ่งกับเด็ก เขาจะเอะอะช่างเขา ข้าพเจ้าลืมตัว

ไปจึงเถียงท่านหลายข้อ จำได้ว่า ข้าพเจ้าว่าน้ำในสระใหญ่ก็เน่าทำให้ยุงชุมกัดพระจนแย่ ก่อนนอนพระต้องเอาถ้วยแก้วและกระดาษปิดไปปล่อยนอกมุ้ง กว่าจะนอนได้ก็ยุ่งยากลำบาก ไม่อยากทำ "ปาณาฯ" ตามบริเวณวัดก็สกปรก มีคนนำไก่บ้าง สุนัขบ้าง บางทีก็หมู สัตว์เหล่านี้ทำความสกปรกให้แก่วัด จนคำว่า "วัด" เกือบจะแปลว่า "สกปรก" ไปแล้ว เวลาข้าพเจ้าเดินต้องก้มหน้า เพราะถ้าไม่ก้มหน้าก็จะเหยียบสิ่งสกปรกได้ วัดเป็นที่บูชาของคนทั่วไป ควรจะสะอาดและสงบ ท่านเจ้าคุณนรฯ พูดต่อว่าข้าพเจ้าว่า วัดเขามีท่านปลัดดูแลเรื่องน้ำเน่าอยู่ ท่าน (หมายถึงข้าพเจ้า) อย่าไปยุ่งกับเขาเลย ข้าพเจ้านิ่งเพราะรู้สึกข้าพเจ้าเป็นพระใหม่ไม่ควรไปขัดแย้งกับพระระดับเถระ ท่านเห็นข้าพเจ้านิ่งไม่ได้ตอบ ท่านก็พูดว่า ความจริงความคิดของท่าน (ข้าพเจ้า) "เป็นความคิดที่ตั้งอยู่บนเมตตาธรรม"

ธรรมะและคำสอนของท่านเจ้าคุณนรฯ

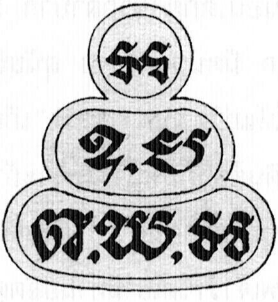

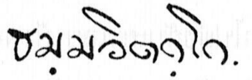

คนเราเมื่อมีลาภ ก็มีเสื่อมลาภ เมื่อมียศ ก็มีเสื่อมยศ เมื่อมีสุขก็มีทุกข์ เมื่อมีสรรเสริญ ก็มีนินทา เป็นของคู่กันมาเช่นนี้ จะไปถืออะไรกับปากมนุษย์ ถึงจะดีแสนดีมันก็ติ ถึงจะชั่วแสนชั่วมันก็ชม นับประสาอะไร พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐเลิศยิ่งกว่ามนุษย์และเทวดายังมีมารผจญ ยังมีคนนินทาติเตียน ปุถุชนอย่างเราจะรอดพ้นจากโลกะธรรมดังกล่าวแล้วไม่ได้ ต้องคิดเสียว่าเขาจะติก็ช่าง ชมก็ช่าง เราไม่ได้ทำอะไรให้เขาเดือดเนื้อร้อนใจ ก่อนที่เราจะทำอะไรเราคิดแล้วว่า ไม่เดือดร้อนแก่ตัวเราแลคนอื่น เราจึงทำ เขาจะนินทาใส่ร้ายอย่างไรก็ช่างเขา บุญเราทำกรรมเราไม่สร้าง พยายามสงบกาย สงบวาจา สงบใจ จะต้องไปกังวลกลัวใครติเตียนทำไม ไม่เห็นมีประโยชน์เปลืองความคิดเปล่า ๆ

<u>พลังจิต</u>

จิตที่มีอำนาจต้องประกอบด้วย

๑. ลักษณะเข้มแข็ง

๒. ความเชื่อในตัวเอง

๓. ความมานะพยายามอย่างไม่ลดละ เพื่อกระทำการที่ได้ตริตรองรอบคอบและตกลงใจแน่แล้วให้สำเร็จไป

๔. ความสามารถที่จะบังคับตนเอง

๕. ความไม่ประมาทหวาดเสียวต่อหน้าบุคคลไม่ว่าประเภทใด

๖. อำนาจที่จะบังคับความคิด ความยินยอมและความวินิจฉัยของคนอื่น

๗. กำลังหัวใจและความมั่นคงสำหรับต่อสู้ความยากลำบากนานาประการ

วิธีเสริมสร้างพลังจิต

๑. วางความคิดให้เป็นระเบียบ (ไม่ให้ฟุ้งซ่านเป็นคิดสมบัติบ้า ให้คิดเฉพาะสิ่งที่ต้องประสงค์เฉพาะหน้า)

๒. หัดหัวใจให้กล้าแข็ง

๓. บำรุงร่างกาย

๔. เพิ่มความแข็งแรงของลมหายใจ

๕. บำรุงเส้นประสาท

๖. หัดใจให้เป็นสมาธิ

๗. หัดใช้ความคิดประกอบสายตา

๘. รักษาพลังจิตที่เกิดขึ้นแล้ว

๑. วางความคิดให้เป็นระเบียบ รวมความเมื่อจะทำอะไรต้องรวบรวมความคิดทั้งหมดเพ่งอยู่ที่กิจเฉพาะหน้าอย่าให้ความคิดฟุ้งซ่านเป็นคิดสมบัติบ้าซึ่งในที่สุดเลยกลายเป็นคนเกียจคร้าน ดีแต่คิดมาก พูดมาก แต่ไม่สำเร็จประโยชน์

๒. หัดหัวใจให้กล้าแข็ง แต่ไม่ใช่หัวดื้อ ตรงกันข้ามผู้ที่มีหัวใจกล้าแข็งย่อมเป็นคนสุภาพสงบเสงี่ยมเป็นที่ต้องตาต้องใจของคนทั้งหลาย แต่ผู้ที่หัวดื้อย่อมเป็นคนกระด้างกระเดื่องอวดดีเป็นที่เกลียดชังของคนทั่วไป

นิสัยคนเราอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ แต่ยากหน่อย คุณสมบัติและนิสัยที่ควรพูดควรคิดอยู่เสมอนั้นคือ

๒.๑ เราต้องการทำใจให้สงบ ไม่ว่าในเวลามีเหตุการณ์ใด ๆ เราจะมีความไว้ใจในตัวเราเองเสมอ

๒.๒ เราต้องการข่มความหวาดกลัว ความตื่นเต้นและความรู้สึกที่เป็นภัยแก่ตัว

๒.๓ เราต้องการทำดวงจิตของเราให้ผ่องใส ไม่ขุ่นมัว และจะเป็นนายตัวเราเองไม่ว่าต่อหน้าใคร

๒.๔ เราต้องการปลุกนิสัยของเราให้ขึ้นสู่ชั้นสูงสุดเท่าเทียมคนอื่น ๆ ที่เขามีนิสัยดีที่สุด

๒.๕ เราต้องการทำสิ่งซึ่งถึงเวลาจะต้องทำถึงแม้มีสิ่งใด ๆ มาขัดขวางก็จะต้องทำให้จงได้

๒.๖ เราจะบังคับและบังคับใจของเราไม่ยอมให้เป็นไปในทางที่จะนำให้เราเดินออกไปนอกทางที่เรามุ่งหมายและนอกหลักธรรมในใจของเรา

๒.๗ เราต้องการพินิจพิเคราะห์โดยถี่ถ้วนก่อนที่จะปลงใจยอมตามความคิดความเห็นอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นแก่เรา หรือที่มีใครบอกเราหรือที่เราได้อ่านจากหนังสือ

๒.๘ เราต้องมีความมานะ มีจิตตานุภาพที่จะสามารถบังคับบุคคลหรือเหตุการณ์ทั้งหลายได้

๓. บำรุงร่างกาย เพราะจิตใจต้องอาศัยกาย จึงจำเป็นต้องบำรุงร่างกายด้วย

๓.๑ อาหารที่ย่อยง่ายไม่มีโทษไม่เป็นอันตรายแก่ร่างกาย เส้นประสาท และแก่หัวใจ

๓.๒ การนอนหลับ นอนให้เป็นเวลา และให้หลับจริง ๆ ร่างกายจิตใจจะได้พักผ่อนจริง

๓.๓ การออกกำลังพอสมควร ไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป

๔. เพิ่มความแข็งแรงของลมหายใจ ลมหายใจเป็นมูลให้เกิดกายานุภาพและจิตตานุภาพ เพราะมีพลังงานในธาตุต่าง ๆ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ วิญญาณ

๔.๑ เวลานอนหลับ หายใจแรง เพราะธรรมชาติเพิ่มกำลังให้ทางลมหายใจ

๔.๒ เวลาใช้ความคิดมาก มักหายใจยาวอย่างถอนใจ เพราะธรรมชาติเพิ่มกำลังช่วยกำลังที่หมดเปลืองไปเพราะใช้ความคิด

๔.๓ คนใช้กำลังมากจนเหน็ดเหนื่อย หอบและหายใจลึก เร็วเพื่อสูดกำลังเข้ามาแทนที่

๔.๔ คนที่มีลักษณะองอาจกล้าหาญ มีนิสัยเป็นคนเข้มแข็งนั้นมักหายใจแรง และหายใจลึกจนเห็นหน้าอกนูนขึ้นมาตามลมหายใจและบางครั้งถึงกับได้ยินเสียงลมหายใจเข้าออกทางจมูกด้วยซ้ำ

วิธีฝึกหัด

๔.๔.๑ ไม่ว่าเวลาใด ต้องหัดหายใจแรงและลึกเสมอจะกลายเป็นปกติ

๔.๔.๒ เวลาตื่นนอน ควรหายใจยาว ๆ ลึก ๆ และแรง ๆ

๕. บำรุงเส้นประสาท

๕.๑ กำลังความเข้มแข็งที่ได้มาด้วยการหายใจนั้นเราเก็บไว้เป็นสูญกลางที่รวมเส้นประสาททั่วตัวอยู่ในเบื้องหลังเหนือสะเอวขึ้นมาหลังกระเพาะ อาหาร เส้นประสาทเป็นเครื่องเก็บรักษากระแสกำลังจิต และเป็นเครื่องปล่อยกระแสกำลังจิตด้วยวิธีดัดตนเพื่อบำรุงเส้นประสาทส่วนใหญ่ ๖ ท่า

๕.๑.๑ ยืดอกเหยียดแขนบรรจบกันเหนือศีรษะ

๕.๑.๒ นอนหงายเหยียดขาดัดข้อเท้า

๕.๑.๓ นอนหงาย ยกเหยียดแขนบรรจบกันเหนือศีรษะ

๕.๑.๔ เหมือนท่า ๓ แต่นอนคว่ำ

๕.๑.๕ มือจับกับแขนบีบศีรษะโน้มตัวมือจดพื้น

วิธีปลุกเส้นประสาทเล็ก ๆ เอาฝ่ามือถูตัวให้ทั่วตลอดแขนขา แล้วยิ่งขึ้นกว่าวันก่อน

๖. **หัดใจให้เป็นสมาธิ** ทำจิตให้แน่วแน่ เพื่อประกอบมโนคติ ให้กระแสของดวงจิตมุ่งไปทางเดียวเฉพาะสิ่งที่ต้องประสงค์ ไม่ให้ฟุ้งซ่านแพร่หลายไป

วิธีฝึกหัด

๖.๑ นึกรูปตัวเลข ๑ ตัว ๒ ตัว

๖.๒ นึกรูปขวดที่ตั้งไว้

๖.๓ มือซ้ายวาดรูป

๖.๔ พยายามนึกถึงคนใดคนหนึ่งที่เรารู้จักหรือเคยเห็น พยายามนึกให้ได้รูปติดตาของเราจนแลเห็นชัดเจนละเอียดลออ

๖.๕ ถือน้ำใส่ก้นแก้วให้เต็มยืดแขน ไม่ให้น้ำกระเพื่อม จิตเพ่งอยู่ที่น้ำในถ้วย ครั้งแรกหัดมือเดียว ต่อไปทั้งสองมือ

๗. **หัดใช้ความคิดประกอบสายตา** ทางที่กระแสของพลังจิตออกมากที่สุดคือทางตา และทางปลายนิ้วมือ ความเคยชินในการมองดูตาคนตรง ๆ ในเวลาพูดจาสนทนากัน และต้องเอาความคิดเข้าประกอบกับสายตาด้วยแล้วดับไป เช่น พูดกับผู้ใหญ่และมีพระเดชพระคุณ ต้องแสดงความอ่อนน้อม สุภาพ พูดกับคนที่รักต้องแสดงความปีติยินดี พูดกับคนระแวงที่จะเอาความเท็จต้องพูดด้วยอำนาจแกมบังคับ

๘. การเก็บรักษาจิตตานุภาพ (พลังจิต) ที่เกิดขึ้นแล้ว

จิตตานุภาพเมื่อใช้ไป ๆ ก็หมดเปลืองไปเหมือนวัตถุภายนอก จึงต้องรู้จักประหยัดใช้ในเวลาที่ควร อย่าให้หมดเปลืองไปเปล่า ๆ โดยไม่มีผลดีอะไรเลย

วิธีเก็บรักษาสงวนไว้ให้อยู่กับตัวนั้นมี ๔ ประการ

๘.๑ ให้พยายามข่มความโกรธด้วยปัญญา

๘.๒ ให้พูดแต่น้อยด้วยศีล

๘.๓ ให้พยายามรักษาความสงบกายด้วยศีล

๘.๔ ทำความวิเวกด้วยสมาธิ

ความโกรธเป็นเหตุให้กำลังออกไปจากตัวมาก เหตุนี้คนกำลังโกรธจึงมีกำลังเรี่ยวแรงมาก แต่เมื่อหายโกรธแล้วมักอ่อนเปียกถึงกับเป็นลมก็มีเพราะกำลังได้ออกไปจากตัวมากในขณะที่โกรธ การข่มความโกรธไว้ได้จึงเป็นการเก็บสงวนกำลังจิตตานุภาพไว้ภายในตัวเรา

ให้พูดแต่น้อย การพูดที่เสียกำลังจิตตานุภาพมากนั้น ได้แก่คนพูดความลับ การพูดโต้เถียงและในวจีทุจริต ๔ แต่การพูดตามปกติหรือการ สนทนาสนุกสนานตามธรรมดาไม่ทำให้กำลังในตัวเสียไปมากเหมือนการพูดที่จะนำความทุกข์เดือนร้อนให้แก่ตนและผู้อื่น

การที่เก็บรักษาความลับของตนเองและผู้อื่นไว้ไม่ได้ เป็นลักษณะของคนที่อ่อนแอไม่เข้มแข็ง ไม่มีจิตตานุภาพ และกลับปล่อยจิตตานุภาพออกไปจากตัวเสียอีก

การโต้เถียง ทำให้เปลืองจิตตานุภาพมาก เหตุนี้ถ้าไม่ได้ประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นจริง ๆ แล้ว ไม่ควรโต้เถียงกันเลย

ถึงอย่างไรก็ดี การพูดมาก ทำให้จิตตานุภาพเปลืองไปมาก เหตุนี้คนพูดมากจึงมีคนเกรงน้อย ส่วนคนพูดน้อยจึงมีคนเกรงมาก

ให้พยายามรักษาความสงบกาย คนหลุกหลิกลุกลนหรือร่างกายไม่อยู่สุข กระดิกนิ้ว เคาะเล็บ กระดิกเท้า เป็นต้น เป็นเหตุให้เสียจิตตานุภาพ มักเป็นคนอ่อนและไม่เข้มแข็ง แต่คนที่มีอาการสงบเสงี่ยมไม่ทำอิริยาบถอันใดไม่จำเป็น อากัปกิริยาทุกวันเต็มไปด้วยความหนักแน่น ย่อมเป็นผู้ประกอบไปด้วยลักษณะเข้มแข็งและมีจิตตานุภาพ

ความวิเวก วันหนึ่ง ๆ ต้องทำงานมาก ๆ กำลังจิตตานุภาพหมดเปลืองไปมาก จึงต้องอาศัยความวิเวกเพื่อเรียกกำลังจิตตานุภาพกลับให้สู่ร่ายกายอีก

นอนเหยียดตัว ให้ร่างกายทุกส่วนหย่อนพักแล้ว หรี่ตาดูปลายเท้า แล้วทำมโนคติเริ่มกำลังจิตตานุภาพด้วยตื่นเข้าในตัวอีก แล้วให้หลับตาพยายามทำใจให้บริสุทธิ์ไม่นึกถึงอะไรเลย และไม่มีอะไรเป็นอารมณ์เลย การทำเช่นนี้ ๕ นาที จะมีผลเท่ากับหลับ ๕ ชั่วโมง เพราะเวลาพอทำเสร็จแล้ว เราจะรู้สึกมีกำลังวังชาหายความเหน็ดเหนื่อยและวิธีนี้แหละเรียกว่าทำความวิเวก

นี่เป็นส่วนจิตตานุภาพชั้นสามัญสำหรับฝึกหัดบังคับตนเอง

ตราบใดที่คนเรายังบังคับตนเองไม่ได้แล้วจะไปบังคับคนอื่นหาได้ไม่

จิตมีพลังอันยิ่งใหญ่ ผู้มีพลังจิตสูง ย่อมมีคุณธรรมสูง

ผู้มีพลังจิตมาก ย่อมปกครองคนได้มาก

จงสร้างพลังจิตของเราให้เข้มแข็ง

มันสมอง

การอบรมมันสมองมีหลักอยู่เพียง ๓ ประการคือ

๑. ให้รู้จักตนเอง

๒. ให้มีความคิดของตนเอง

๓. ให้เอาชนะตนเอง

มันสมองดีจริงนั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ ๓ คือ

๑. คิดเร็ว

๒. คิดถูก

๓. ตนเองทำได้สำเร็จตามความคิดนั้น

คนมีมันสมองดีนั้นไม่ใช่แต่เพียงพูดคล่องเขียนหนังสือเก่งเท่านั้น จำต้องทำการให้สำเร็จได้ตามที่พูดว่าตนจะทำได้สำเร็จนั้นด้วย การที่จะวินิจฉัยคนว่าดีหรือไม่ดีนั้น นโปเลียนใช้วิธีเดียวคือ ดูว่าคน ๆ นั้นได้เคยทำอะไรสำเร็จมาบ้าง มันสมองดีเหนื่อยง่าย การเพาะปลูกมันสมองประกอบด้วย ๓ ประการ

๑. ต้องมีความซื่อตรงต่อตัวเอง คือต้องรู้จักความผิดของตนแล้วละเลิกทำความผิดให้ได้จริง ๆ และเพิ่มพูนความดีให้เจริญขึ้นให้ได้จริง ๆ คือละชั่วบำเพ็ญความดี

๒. ต้องไม่เป็นคนใจเร็ว อย่าเชื่อง่าย ๆ เปรียบเหมือนปลูกต้นไม้จะให้เห็นดอกผลรวดเร็วทันใจไม่ได้ต้องค่อยบำรุงไป ผลย่อมเกิดขึ้นทีละเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ยังไม่ปรากฏแก่ตา ยังซ่อนอยู่ภายใน

๓. ต้องฝึกฝนโดยไม่หยุดหย่อน ควรฝึกมันสมองไม่ใช่วิชาที่ต้องการประกาศนียบัตร เป็นวิชาที่ต้องการความดีสำหรับตัวบุคคล

จงรู้จักตัวของท่านเอง (ตรงกับมหาสติปัฏฐาน)

ความมุ่งหมายและความรู้ ความรู้นั้นได้รับจากการศึกษา แต่การศึกษานั้นสามารถทำได้ถึง ๕ ทาง คือ ๑. การอ่าน ๒. การเขียน ๓. การสนทนา ๔. การสังเกต ๕. การคิด

๑. การอ่าน

๑.๑ ควรอ่านหนังสือที่เป็นคติให้เกิดความรู้

๑.๒ อ่านหนังสือเล่มเดียวให้ความดี ดีกว่าอ่านตั้ง ๑๐ เล่มจับหลักอะไรไม่ได้

๑.๓ พยายามล้วงเอาแก่นความมุ่งหมายผลสุดยอดของหนังสือนั้น

๑.๔ ต้องวินิจฉัยด้วยว่าผู้แต่งหนังสือนั้นเป็นเอตทัคคะในทางใดหรือไม่

๑.๕ ข้อสำคัญที่สุดเมื่ออ่านจบแล้วต้องทวนระลึกว่าเราได้ประโยชน์สำคัญอะไรบ้างจากหนังสือนั้น ๆ

๒. การเขียน

๒.๑ การเขียนเป็นเหตุให้ได้รวบรวมความคิดทั้งเก่าและใหม่ ถ้ามีความคิดอะไรเกิดขึ้นใหม่ต้องเขียนลงทันที

๒.๒ ควรบันทึกกิจการที่ทำแล้วและจะทำต่อไป เพื่อแก้ไขให้เจริญดีขึ้น

๓. การสนทนา

๓.๑ ควรชักนำให้การสนทนาหันเข้ามาหาเรื่องที่คนนั้นถนัดที่สุด จะทำให้เขาได้รับความรู้ใหม่ขึ้นเสมอ

๓.๒ จงพูดแต่น้อยฟังให้มาก

๓.๓ คนที่มีความคิดตื้นหรือมีลักษณะอ่อนแอมักชอบพูดถึง

ตัวเอง ถึงเรื่องราวในครอบครัวของตัว ถึงกิจการงานของตัว และเมื่อกล่าวถึงเรื่อง ใด ๆ มักยกตนเองขึ้นเป็นอุทาหรณ์เสมอ คนชนิดนี้ย่อมเป็นที่เบื่อหน่ายของผู้ซึ่งสนทนาด้วย แต่ถ้าเราได้สนทนากับคนชนิดนี้แล้วจงอย่าเบื่อหน่ายเลย เพราะเป็นลาภอันประเสริฐที่เราจะได้รู้เรื่องแปลก ๆ จงพยายามตั้งใจฟังเขาพูด และเขาจะขยายให้เราฟังอย่างดี เราต้องเก็บแต่ประโยชน์ที่ควรจะได้เท่านั้น

๔. ความสังเกต

ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งนั้น คือความรู้ที่เราได้มาจากความสังเกต ตาไว หูไว ได้เห็น ได้ยินสิ่งทั้งหลายโดยลึกซึ้งละเอียดลออนั้นเป็นอุปกรณ์สำคัญที่จะทำให้มันสมองของเราดีขึ้น

ตาหูสำคัญที่สุดในประสาททั้งห้าที่นำความรู้ไปส่งให้แก่ใจ ตาหูจัดเป็นสำคัญ สำหรับบำรุงสมอง ส่วนจมูกลิ้นและกายนั้นเป็นสิ่งสำคัญสำหรับ ชีวิตจริง แต่ไม่สู้สำคัญสำหรับสมองนัก

ให้พยายามที่จะดู อย่าเพียงแต่จะเห็น ให้พยายามที่จะฟังอย่าเพียงแต่จะได้ยิน

๕. การคิด

มโนคติ ความจำ สัมปชัญญะ

สัมปชัญญะเป็นปัจจุบัน ความจำเป็นอดีต มโนคติเป็นอนาคต ความคิดปลอดโปร่ง การคิดหาเหตุผลให้ถูกทาง ความวินิจฉัยที่ถูกต้องเป็นหลักสำคัญในการครองชีวิต

เมื่อหลงทาง ควรตัดสินใจให้เด็ดขาด และมุ่งเดินไปทางใดทางหนึ่งเพราะการทำผิดนั้นเป็นขั้นต้นในการที่จะนำไปสู่การกระทำที่ถูก

หน่ายกาม

กามฉันท์หรือกามตัณหา เกิดขึ้นจากความไม่ฉลาด หลงคิดเห็นอารมณ์ต่าง ๆ เป็นที่ถูกใจ และน่ายินดี

สามารถข่มไว้ได้ด้วยวิธีทั้ง ๖ ดังต่อไปนี้

๑. เพ่งใจให้เห็นอสุภารมณ์คืออารมณ์ที่ปฏิกูลน่าเกลียดไม่งามของสังขารร่างกาย จนให้เกิดความเบื่อหน่าย คลายความรักใคร่ หายความกำหนัดยินดี

๒. เพ่งพินิจพิจารณาความปฏิกูลของร่างกาย (แยกออกเป็นอาการ ๓๒ ที่เรียกว่ากายคตาสติภาวนา มีผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อเอ็น กระดูก เป็นต้น)

๓. ใช้สติสำรวมอินทรีย์ เฝ้าระวังทวารทั้ง ๖ (คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เมื่อได้ประสบพบเห็น รูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะและธรรมารมณ์ อย่าให้ความรักใคร่กำหนัดยินดียินร้ายเกิดขึ้นภายในจิตใจ)

๔. ให้รู้จักประมาณการบริโภคอาหาร อย่าให้อิ่มมากจนเกินไปจะเป็นเหตุให้เกิดความกำหนัดทางกายและลุกลามเข้าไปถึงจิตใจให้เกิดความเศร้าหมองด้วยฉันทราคะ

๕. ทำความวิสาสะคบหาสมาคมสนทนาปราศรัยสนิทสนมคุ้นเคยกับกัลยาณมิตรเพื่อนผู้ดีงามที่จะชักชวนให้สนทนาไปในทางที่จะให้เสื่อมคลายหายความรักใคร่กำหนัดยินดีและยินร้ายในรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะและธรรมารมณ์

๖. ฝึกฝนปฏิบัติตนในทางที่ถูกตรงตามไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

๖.๑ พยายามกำจัดกิเลส เครื่องเศร้าหมองอย่างหยาบ ที่ล่วงออกมาทางกายวาจาด้วยศีล

๖.๒ พยายามกำจัดตัดกิเลสเครื่องเศร้าหมองอย่างกลาง คือนิวรณ์ทั้ง ๕ มี กามฉันท์ พยาบาท ถีนะมิทธะ อุทธัจจะกุกกุจจะ วิจิกิจฉา ด้วยสมาธิ ย่นย่อนิวรณ์ ๕ ลงเป็น ๓ คือ ๑. ราคะโลภะ ๒. โทสะ ๓. โมหะ

๖.๒.๑ กามฉันนิวรณ์ ความพอใจในกามเป็นฝ่ายราคะ โลภะ

๖.๒.๒ พยาบาทนิวรณ์ ความขึ้งเคียดโกรธเคืองเป็นฝ่ายโทสะ ที่เหลืออีก ๓ คือ ถีนะมิทธะ-ความหดหู่ง่วงเหงา อุทธัจจะกุกกุกจะ-ความฟุ้งซ่านรำคาญ และวิจิกิจฉา-ความลังเลสงสัย ทั้ง ๓ นี้เป็นฝ่ายโมหะ

๖.๓ พยายามกำจัดตัดกิเลสอย่างละเอียดที่เกิดทางทิฏฐิความเห็นด้วยปัญญา ด้วยการพิจารณาเห็นตามความเป็นจริงของสังขาร ซึ่งมีลักษณะเกิดขึ้น เสื่อมสิ้น ดับไป ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา

กามฉันท์หรือกามตัณหานี้ สลัดกำจัดตัดได้อย่างเด็ดขาด ต่อเมื่อเข้าสู่กระแสพระอนาคามิมรรคบรรลุถึงพระอนาคามิผล

ถึงรูปหล่อลออลักษณ์สักปานไหน
ที่สุดไซร้เน่าเหม็นเป็นเหยื่อหนอน
ชีวิตนี้ไม่ธำรงคงถาวร
คราวม้วยมรณ์เท่านั้นเห็นเป็นความจริง

อธึก สวัสดิมงคล

อาตมาชื่อ..ตรึก

ที่วัดเทพศิรินทราวาสมีเทศน์เป็นประจำทุกวันพระและวันอาทิตย์ ให้อุบาสกอุบาสิกาผู้เลื่อมใสศรัทธาฟัง แต่ท่านธมฺมวิตกฺโกไม่เคยเทศน์เลย แต่ท่านฟังทุกครั้งไม่ว่าใครจะเทศน์ก็ตาม ท่านจะฟังด้วยความตั้งใจ วันหนึ่งมีอุบาสิกาซึ่งเป็นเชื้อพระวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ฟังเทศน์ที่วัดเทพศิรินทราวาสเป็นประจำ ได้รับสั่งถามท่านว่าทำไมจึงไม่เทศน์บ้าง ท่านธมฺมวิตกฺโกได้ทูลตอบเพียงสั้น ๆ ว่า "อาตมาชื่อ..ตรึก"

ท่านธมฺมวิตกฺโกจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์หรือไม่ คงไม่มีใครยืนยันได้ แต่มีคราวหนึ่งท่านได้บอกกับท่านเจ้าคุณเทพกวี (ประยูร สนฺตงฺกโร ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณวโรดม เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทร์ในปัจจุบัน) ว่าพระอริยบุคคลชั้นอนาคามีไม่มีสุกกะ (น้ำอสุจิ) เพราะตัดราคะได้แล้ว สุกกะจึงแห้งไปเอง ฉะนั้นจึงไม่ต้องการอาหารมาก คนที่ต้องการอาหารมากเพราะต้องไปหล่อเลี้ยงราคะ ท่านธมฺมวิตกฺโกบอกว่าเรื่องไม่มีสุกกะของพระอนาคามีนี้ไม่ทำให้เสียงแหบและกระวนกระวาย ต่างกับคนที่สุกกะไม่มีเพราะเป็นโรคทางเพศ ท่านเจ้าคุณเทพกวีบอกว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องแปลกเพราะท่านไม่เคยพบในตำราใดเลยว่า การเป็นพระอนาคามีนี้สุกกะจะหมดไปด้วย เพิ่งจะได้ยินท่านธมฺมวิตกฺโกอธิบายให้ฟังเป็นครั้งแรก ฉะนั้นท่านจึงเข้าใจว่าถ้าท่านธมฺมวิตกฺโกไม่ได้เป็นพระอรหันต์ ก็ต้องเป็นพระอริยบุคคลชั้นอนาคามีอย่างแน่นอน

อายตนะ ๖

ที่บริเวณกุฏิของท่านธมฺมวิตกฺโก มักจะมีชาวจีนเอาเครื่องไหว้แบบจีนไปไหว้เสมอ โดยเขานับถือว่าท่านเป็นเซียน แต่ท่านบอกว่า "เขาเห็นว่ากุฏิอาตมาเป็นศาลเจ้า" วันหนึ่งมีชาวจีนเอาธูปเทียนป้ายหนังสือจีนและกระดองเต่าไปวางไว้ที่โคนต้นไม้ข้างกุฏิของท่าน เมื่อท่านกลับจากโบสถ์มาพบเข้า ท่านได้ชี้ให้ดูและบอกว่าชาวจีนเขายกย่องเต่ามาก เพราะเต่าเป็นสัตว์ที่อดทน แม้จะเดินช้าก็มั่นคงและไปถึงเสมอ ถ้าจะเอาเต่าเป็นตัวอย่างในการครองชีวิตก็ต้องอดทนและรอบคอบดำเนินชีวิตให้มั่นคง ส่วนในแง่ธรรมะจะเอาเต่าเป็นตัวอย่าง ก็เป็นเรื่องที่น่าเป็นตัวอย่าง เพราะเต่ามีกระดองและอวัยวะที่พ้นจากกระดองคือ ๔ ขา หัวและหาง รวมเป็น ๖ เปรียบเหมือนตา หู จมูก ลิ้น กายและใจของคน เมื่อเต่าพบอันตราย จะหดอวัยวะทั้งหมดเข้ากระดองจนกว่าจะปลอดภัย ถ้าคนเราจะเอาตัวอย่างนี้มาประพฤติจะดีไม่น้อย เช่นเมื่อประสาททั้ง ๖ ดังที่กล่าวมากระทบกับอารมณ์ใดก็เอามาพิจารณาด้วยความระมัดระวัง เช่นเดียวกับเต่าหดอวัยวะเข้ากระดอง ไม่วู่วามตัดสินใจทำอะไรไปโดยไม่ถูกไม่ควร

เป็นคนดีไม่อวดดีตีสามารถ
เป็นนักปราชญ์ไม่คุยโตโวโฉงเฉง
เป็นคนกล้าไม่หาญหักอย่างนักเลง
เป็นคนเก่งไม่ต้องกล้าทำบ้าบอ

อธึก สวัสดิมงคล

ระเบิดสามลูก

ครั้งหนึ่งมีนักเรียนแพทย์ที่จบจากศิริราช จะออกไปเป็นแพทย์ฝึกหัดตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ได้มาขอโอวาทจากท่านขอให้ท่านกรุณาให้โอวาทด้วย เพราะจะออกไปปฏิบัติหน้าที่แล้ว ท่านธมฺมวิตกฺโกได้ให้โอวาทว่า "ถ้าจะมาขอโอวาท ก็จะเตือนให้ระวังระเบิดสามลูก มีชื่อ ราคะ โทสะ และโมหะ ระเบิดสามลูกนี้ร้ายกาจมาก เป็นรากเง่าของความชั่วร้าย เรื่องโทสะเห็นจะไม่มีใครชอบพระเป็นของร้อนและเห็นได้ง่ายว่าเป็นทุกข์ แต่ราคะและโมหะให้ระวังให้มาก เพราะมาในรูปของไฟเย็นให้ความสุขได้มองไม่ค่อยเห็นความทุกข์ และราคะนั้นเมื่อมีโมหะเข้าช่วยจะไปกันใหญ่ เพราะจะพากันหลงรักหลงชัง" เมื่อท่านให้โอวาทจบได้ถามแพทย์ผู้นั้นว่าจะไปอยู่ไหน นายแพทย์ผู้นั้นตอบว่าไปอยู่โรงพยาบาลเชียงใหม่ ท่าน ธมฺมวิตกฺโกบอกว่าคุณต้องระวังให้มากนะ เพราะจะเดือดร้อนจากระเบิดสามลูกนี้โดยเฉพาะลูกที่ชื่อราคะ ภายหลังปรากฏว่านายแพทย์ผู้นั้นเดือดร้อนสาหัสเหมือนที่ท่านธมฺมวิตกฺโกบอกไว้จริง ๆ และเดือดร้อนจากลูกที่ชื่อราคะเสียด้วย

> ชาติคางคกผงกหัวอวดตัวเก่ง
> อึ่งอ่างเบ่งเก่งกล้าต้องอาสัญ
> คนรู้น้อยพล่อยอวดเก่งเบ่งสำคัญ
> นักปราชญ์นั้นเขาไม่เบ่งเพราะเก่งจริง
>
> อธึก สวัสดีมงคล

คุณหญิงของท่าน

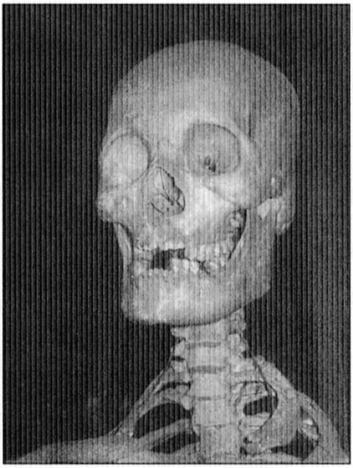

ในกุฏิของท่านธมฺมวิตกฺโก นอกจากจะมีหีบศพแล้ว ยังมีโครงกระดูกแขวนอยู่ เป็นโครงกระดูกเต็มตัวร้อยไว้อย่างดี ท่านเคยชี้ให้ดูและบอกว่าเป็นโครงกระดูกผู้หญิง ท่านว่าเป็นคุณหญิงของท่าน ท่านชมว่าดีแท้ ๆ ตั้งแต่อยู่ด้วยกันมาไม่เคยทะเลาะกันเลย ไม่เคยบ่น ไม่เคยทำให้กลุ้มใจ มีแต่ให้ประโยชน์ให้สติ ให้รู้ว่าจะต้องตายเช่นนั้น วันหนึ่งก็จะเหลือแต่โครงกระดูกเช่นนี้ ได้พิจารณาทุกวัน แล้วท่านก็บอกว่าเมื่อมีเนื้อหนังหุ้มโครงกระดูกก็นิยมกันว่าสวย รักกันอยู่ด้วยกันความหลงแท้ ๆ หลงว่าจะเป็นอย่างที่เห็นอยู่ตลอดไป ไม่ได้มองลึกลงไป ไม่ได้เห็นแก่นแท้ว่ามีแต่กระดูก ไม่น่าอภิรมย์แต่อย่างใด ทำไมจึงยังหลงไหลมัวเมากันอยู่ได้ แล้วท่านก็จะสรุปว่า “บ่อน้อยเท่ารอยโคหรือจะโผข้ามพ้น เป็นมหาบาเรียนยังเวียนไปหาก้น”

หาว่าท่าน..บ้า

เรื่องบวชไม่สึกของท่านธมฺมวิตกฺโกนี้ ท่านบอกวาไม่เพียงแต่พี่สาวของคุณชุบว่าท่านบ้าเพียงคนเดียว แม้แต่คนอื่นก็ว่าท่านบ้าเหมือนกัน ท่านเล่าว่าพระบวชใหม่องค์หนึ่งมาบวชที่วัดเทพศิรินทราวาส ขณะที่มาบวชนี้มีคู่หมั้นอยู่แล้ว เมื่อบวชแล้วก็ได้รู้จักกับท่านได้เล่าให้ท่านฟังว่า ก่อนบวชคู่หมั้นได้สั่งไว้ว่าไม่ให้มาหามาคุยกับท่านธมฺมวิตกฺโก โดยบอกว่าท่านธมฺมวิตกฺโกบ้า บวชแล้วไม่สึก คู่หมั้นของพระรูปนั้นเกรงว่า ถ้าได้รู้จักกับท่านธมฺมวิตกฺโกแล้วจะไม่สึกตามไปด้วย จึงได้ห้ามไว้เช่นนั้น เรื่องนี้ท่านธมฺมวิตกฺโกบอกว่า คนที่ทำอะไรไม่เหมือนที่โลกนิยมก็จะมีคนว่าบ้า โดยคนที่พูดไม่ได้เข้าใจโดยถ่องแท้ว่า อย่างไรจึงบ้าอย่างไรจึงดี ท่านบอกว่าคนเราที่เกิดมานี้มีหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งที่พึงกระทำ คือการทำให้พ้นทุกข์ ถ้าไม่ทำก็เท่ากับว่าไร้ประโยชน์ในการเกิดมา เพราะจะต้องเกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่าอยู่นั่นเอง และคนที่มีความประสงค์จะพ้นทุกข์ และพยายามกระทำเพื่อให้พ้นทุกข์ คนที่ไม่เข้าใจก็ว่าบ้าเหมือนอย่างที่สมเด็จพุฒาจารย์ (โต) บอกว่า “เมื่อขรัวโตบ้าก็ว่าขรัวโตดี เมื่อขรัวโตดีก็ว่าขรัวโตบ้า”

ของจริงนิ่งเป็นใบ้...ของพูดได้นั้นไม่จริง

ท่านให้หวย

ในระหว่างเข้าพรรษาท่านธมฺมวิตกฺโกจะเตือนพระภิกษุใหม่เสมอว่า ให้รีบศึกษารีบทำความดีเสียเพราะมีเวลากันคนละไม่มาก ถ้าหากไม่ขวนขวายที่จะศึกษาในทางธรรมแล้ว เมื่อสึกออกไปก็จะยิ่งไม่มีโอกาส หากใกล้จะออกพรรษาท่านก็จะเตือนอีกเช่นกัน แต่มีคราวหนึ่งท่านไม่เตือนเหมือนเคย ท่านกลับเตือนว่าอีก “กี่วัน” จะออกพรรษาแล้ว โดยพูดเป็นจำนวนวันที่เหลือ พระภิกษุบวชใหม่ไปเล่าให้ญาติโยมฟังถึงเรื่องนี้ มีบางคนบอกว่าท่านให้หวยแล้วพากันไปแทงตามตัวเลขที่ท่านพูด ปรากฏว่าในงวดนั้นลอตเตอรี่ออกตรงตามที่ท่านพูด ทำให้เล่าลือกันไปว่าท่านให้หวยแม่น เมื่อท่านทราบเรื่องนี้ท่านบ่นว่า “เหลวไหลกันใหญ่ ต่อไปนี้อาตมาจะพูดอะไรเป็นตัวเลขต้องระวังเสียแล้ว ถ้าเกิดไปแทงไม่ถูก จะพากันเสียเงินโดยใช่เหตุ นี่เคราะห์ดีว่าแทงถูก”

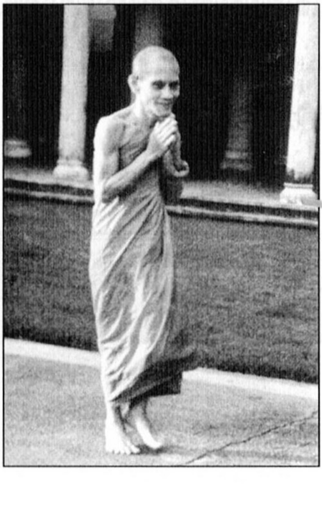

ชาติสุดท้าย

มีพระภิกษุบวชใหม่รูปหนึ่ง เมื่อบวชแล้วก็ตั้งใจขวนขวายศึกษาธรรม และพยายามจะปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ท่านธมฺมวิตกฺโกเห็นอุปนิสัยเช่นนั้น จึงได้ชักชวนให้พระภิกษุรูปนั้นบวชต่อไป การชักชวนของท่านธมฺมวิตกฺโกนี้เป็นการชักชวนอย่างจริงจัง พร้อมทั้งแนะแนวปฏิบัติให้อีกด้วย แต่พระภิกษุรูปนั้นก็ยังไม่รับคำ จนกระทั่งออกพรรษาท่านธมฺมวิตกฺโกได้บอกกับพระภิกษุรูปนั้นว่า "คุณมีอุปนิสัยเพราะคุณเรียนธรรมได้ง่าย นี่แสดงว่าคุณบวชแล้วหลายชาติ และคุณก็สึกทุกทีชาตินี้คุณไม่สึกไม่ได้หรือ" พระภิกษุรูปนั้นได้ตอบว่า "ผมยังมีวิจิกิจฉายังสงสัยทุกเรื่อง ยังไม่มั่นใจว่า อะไรคืออะไรเป็นที่แน่นอน คิดเอาเองว่าจะสิ้นสงสัยได้ต้องอธิษฐานขอเป็นพระพุทธเจ้าเอง เพราะเท่าที่ทราบมาพระอรหันต์ระลึกชาติเพียงกัปป์เดียวคงไม่สิ้นสงสัย" ท่านธมฺมวิตกฺโกบอกว่า "คุณคิดเหมือนคุณเสถียร โพธินันทะ คุณเสถียรบอกกับอาตมาว่าอยากเป็นพระพุทธเจ้า อาตมาเห็นเป็นเรื่องเหลวไหวเกิดมาพบพระพุทธเจ้าแล้ว ได้เรียนธรรมของท่านแล้ว จะอยากไปเป็นพระพุทธเจ้าอีก ต้องทรมานต่อไปอีกด้วยเหตุผลอะไรกัน แล้วที่คุณว่าเป็นพระอรหันต์ไม่สิ้นสงสัยนั้น คุณทราบแล้วหรือว่าพระอรหันต์เป็นอย่างไร เป็นเรื่องรู้ก่อนเกิด เหลวไหล" แล้วท่านธมฺมวิตกฺโกได้กล่าวต่อไปว่า "สำหรับอาตมานั้นต้องการให้ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายอาตมาไม่อยากจะเกิดอีก อาตมามั่นใจว่าชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย" แล้วท่านก็พูดเป็นภาษาอังกฤษว่า "This Life is the last"

ความตายไม่สูญสิ้น

เมื่อคุณหมอไพบูลย์ บุษปธำรง ได้ทำแผลให้ท่านเสร็จภายในพระอุโบสถ ท่านก็สวดมนต์อุทิศแผ่ส่วนกุศลถวายแก่พระมหากษัตริย์ทุก ๆ พระองค์ เสร็จแล้วท่านก็ยังนั่งพูดกับผู้ที่ยังไม่กลับมีทั้งพระและฆราวาสที่ยังอยู่ในโบสถ์ ท่านยังพูดกับคุณหมอเป็นครั้งสุดท้ายว่า "หมออันความตายและการพลัดพรากจากกันนั้นเป็นของธรรมดา และเป็นไปตามธรรมชาติ เขาตายกันนับแต่ครั้งปู่ย่าตายาย แต่โบราณกาลมาตลอดมา ถ้าเราพิจารณา ให้ดีก็จะรู้ว่า การตายไม่ใช่เป็นสิ่งที่น่าสยดสยองอย่างคนส่วนมากคิด คนเราเกิดมาก็ต้องมีสังขารเป็นที่อาศัยสังขารก็มีเวลาอยู่อย่างจำกัดย่อมจะมีเสื่อมมีทรุดโทรมเป็นไปตามกาลเวลา ความตายไม่ได้เป็นสิ่งที่หายไปไหน หากเป็นเพียงเปลี่ยนจากภพหนึ่งไปเกิดอีกภพหนึ่ง อุปมาเหมือนหมอกับอาตมาซึ่งอยู่ในเวลาปัจจุบันเดี๋ยวนี้กำลังสนทนา เวลาดับผ่านไปทุกวินาทีทุกชั่วโมงและหมอได้ทำแผลให้อาตมา ประเดี๋ยวหมอก็จะต้องกลับไปบ้านและอาตมาก็กลับไปกุฏิ และทุกคนก็พากันกลับไปที่อยู่ของตน นี่ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เราต้องจากกัน เราได้พลัดพรากกันแต่เรายังมีชีวิต มีสังขารร่างกาย เมื่อเราไปแล้ว แต่ที่นี่ที่เราได้มาร่วมสนทนาก็จะว่างเปล่าไม่มีหมอ ไม่มีอาตมา และไม่มีใคร เพราะต่างแยกกันไป รู้ว่าเรายังมีชีวิตอยู่ทุกคน อาตมาก็อยู่ที่กุฏิหลังจากที่ได้นั่งสนทนากัน แต่เวลานั้นก็ได้ผ่านดับไปตามโมงยาม เวลาไม่กลับมาอีกเป็นอดีต หมอก็เช่นเดียวกันก็ต้องนึกว่าวันนี้ได้ไปทำแผลให้อาตมา และได้สนทนากันในโบสถ์ที่วัดเทพศิรินทราวาส แต่เวลานั้นได้ผ่านไปเป็นอดีต ไม่กลับมาใหม่

เราก็มีแต่ความทรงจำเหลือไว้เท่านั้น แต่เราก็คิดถึงกันได้ทางใจ การตายก็เหมือนกับ เป็นการจากไปไม่ได้สูญไปไหน ยังคงอยู่ หากแต่เปลี่ยนจากสภาวะปัจจุบันนี้ไปอยู่อีกสภาวะหนึ่ง ซึ่งยากที่จะอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย ๆ และเราก็ยังสามารถระลึกถึงกันได้ อย่าเข้าใจว่าสูญสิ้นไป ความตายความเกิดนั้นมีอยู่ตลอดเวลา”

ประวัติ
สมเด็จพระวันรัต องค์ที่ ๒๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
(นิรันตร์ นิรนฺตโร)
อดีตเจ้าอาวาสองค์ที่ ๗ ของวัดเทพศิรินทราวาส

ชาติกำเนิด

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๕๘ ตรงกับวันเสาร์ ขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๓ ปีเถาะ จุลศักราช ๑๒๗๗ ณ บ้านเลขที่ ๓๓๐ ค ซอยคูกำพล ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ท่านมีนามเดิมว่า นิรันตร์ โกณเขมะ เป็นบุตรของ อุบาสกสุ้นฮวด และ อุบาสิกากิมหลง (สกุลเดิม ไมตรี) โกณเขมะ ท่านมีน้องสาวคนเดียว คือ นางสาวขวัญจิตต์ โกณเขมะ

ครอบครัวของเจ้าประคุณสมเด็จฯ นั้นมีฐานะร่ำรวยระดับมหาเศรษฐี ทั้งโยมบิดาและมารดาของท่านล้วนเป็นผู้สืบทอดสกุลที่มีมรดกตกทอดเป็นทรัพย์สินเงินทองจำนวนมาก รวมทั้งที่ดินจำนวนหลายพันไร่ในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดใกล้เคียง และครอบครัวของท่านเป็นผู้มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด ได้บริจาคทรัพย์สินมหาศาลทำนุบำรุงเป็นประโยชน์เกื้อกูลพระศาสนา เช่น สร้างโบสถ์ สร้างศาลา สร้างซุ้มพัทธสีมา รวมทั้งกุฏิสงฆ์และวิหารถวายให้กับวัดต่าง ๆ เช่น วัดเขาบางทราย วัดต้นสน วัดกำแพง วัดอ่างศิลา วัดเนินสุทธาวาส วัดราษฎร์บำรุง ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นโยมอุปัฏฐากพระสงฆ์หลายรูป ทุกวันที่บ้านจะทำบุญตักบาตรพระสงฆ์จำนวนกว่าร้อยองค์ด้วยข้าวปลาอาหารคาวหวานมากมายถึงขนาดที่เรียกว่า หุงข้าวเป็นกระสอบ ทำกับข้าวเป็นหม้อใหญ่ ๆ มิได้ขาด จนเป็นที่เลื่องลือของชาวเมืองชลว่าบ้านนี้ทำบุญหนัก และรู้กันในหมู่สงฆ์ว่าหากวันไหนพระสงฆ์รูปใดในเมืองชลบิณฑบาตไม่ได้ ให้ไปที่บ้านโยมฮวดแล้วจะไม่ผิดหวัง เป็นผู้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนบ้านใกล้เรือนเคียง เมื่อมีใครมาขอความช่วยเหลือหากไม่เป็นเรื่องเกินวิสัยก็จะสงเคราะห์ให้ด้วยความเต็มใจ

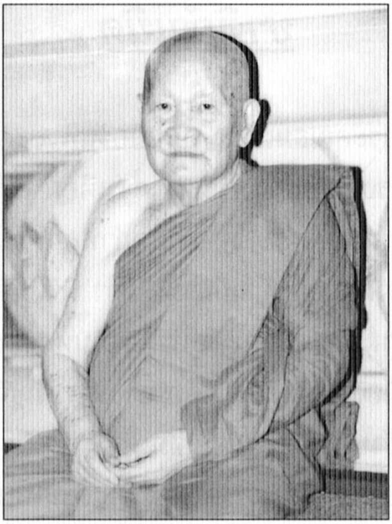

ในปีที่เจ้าประคุณสมเด็จฯ จะเกิดนั้น โยมมารดาท่านฝันเห็นราหูอมจันทร์ลอยมาอยู่เหนือยุ้งข้าวที่บ้าน ในฝันเห็นแม่ศาลาหมอตำแยมีชื่อในย่านนั้น ตะโกนบอกว่า "นั่นแหละของเอ็งไปเอามาซิ" ต่อมาไม่นานอุบาสิกากิมหลงก็ตั้งครรภ์และคลอดเจ้าประคุณสมเด็จฯ ที่ห้องข้างยุ้งข้าวโดยมีแม่ศาลาเป็นผู้ทำคลอด ถึงเรื่องนี้จะเป็นเพียงความฝันแต่โบราณก็ถือกันว่าเป็นมงคลนิมิตสำคัญประการหนึ่ง เจ้าประคุณสมเด็จฯ ท่านตีความภาพราหูอมจันทร์ที่ว่าตรงกับ ภยตูปัฏฐานญาณ คือญาณที่ปรากฏให้เห็นว่าสังสารวัฏเป็นภัยเหมือนราหูอมจันทร์ ท่านจึงถือนิมิตนี้เป็นเครื่องเตือนสติให้เห็นโทษภัยของสังสารการเวียนว่ายตายเกิด เหมือนพระจันทร์ที่พยามดิ้นรนให้หลุดพ้นโทษภัยพันธนาการของราหู ท่านใช้นัยนิมิตนี้ในการดำเนินชีวิตตลอดชนม์ชีพ

ลักษณะของผู้มีบุญมาเกิด

เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อใดที่ผู้มีบุญญาธิการจะมาบังเกิดขึ้น มักจะมีเหตุการณ์ไม่ธรรมดาเป็นลางบอกเหตุเสมอ ดังเช่นท่านเจ้าคุณนรฯ ท่านเกิดตรงกับวันมาฆบูชา และเกิดหลังจากที่โยมมารดาของท่านใส่บาตรเสร็จ และเป็นการคลอดที่ง่ายมากทั้งที่เป็นลูกคนแรก เจ้าประคุณสมเด็จฯ ก็เช่นกัน เมื่อเกิดมามีลักษณะหนึ่งของผู้มีบุญติดมาด้วย คือ มงกุฎครอบเศียร ภาษาชาวบ้านเรียกว่ารกติดหัว คือรกมาคลุมอยู่ที่ศีรษะลักษณะคล้ายหมวกแบน ๆ คนโบราณที่มีความรู้นับถือกันมากว่าเป็นของสูงเป็นสัญลักษณ์ ของผู้มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่หาได้ยาก ต้องตัดเก็บไว้ทำขวัญและบูชา ซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จฯ ก็มีคุณลักษณะต้องตามความเชื่อนั้นทุกประการ

เมื่อแรกเกิดเจ้าประคุณสมเด็จฯ ไม่ค่อยแข็งแรง จนผู้ใหญ่ที่บ้านกลัวว่าจะเลี้ยงไม่รอดโยมบิดาจึงไปขอพรกับหลวงพ่อเฉย (พระพุทธรูปวัดใหญ่อินทาราม) และสิ่งศักดิ์สิทธิ์เทวดาอารักษ์ว่าหากลูกชายรอดชีวิตจะเลี้ยงให้เป็นพระพิมลธรรม (ตำแหน่งพระราชาคณะชั้นรองสมเด็จ) แต่อาการของเจ้าประคุณสมเด็จฯ ก็ยังไม่ดีขึ้น โยมผู้ชายจึงต้องขอพรซ้ำ คราวนี้ตั้งจิตอธิษฐานว่าหากลูกรอดชีวิตจะเลี้ยงลูกชายคนนี้ให้เป็นพระพนรัตน์ ด้วยแรงอธิษฐานและบุญอันได้ทำแล้วในกาลก่อน อาการของเจ้าประคุณสมเด็จฯ ก็ค่อย ๆ ดีขึ้นกลับมาอ้วนท้วนแข็งแรงสมบูรณ์ (การที่โยมบิดาของท่านกล่าวคำอธิษฐานเช่นนั้น ฟังดูอาจจะรู้สึกแปลกไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่ก็อาจจะเป็นด้วยเทพยดาเข้าดลใจก็ได้เพราะกาลภายหลังต่อมาก็เป็นเครื่องพิสูจน์ได้อย่างดี)

เมื่อเจ้าประคุณสมเด็จฯ มีชีวิตรอดมาได้ราวปาฏิหาริย์ โยมบิดาก็นำวันเดือนปีเกิดไปให้อาจารย์แจ้งซึ่งเป็นพระอุปัชฌาย์ของโยมบิดาช่วยทำนาย ปรากฏว่าเกิดมังกรสีเหลืองตัวใหญ่ในนิมิตของอาจารย์แจ้ง ทำนายว่าต่อไปลูกชายจะได้เป็นจอหงวนผู้ทรงความรู้ เจ้าประคุณสมเด็จฯ จึงมีชื่อภาษาจีนตามที่โยมผู้ชายตั้งให้ว่า ฮกเล้ง แปลว่า มังกรแห่งโชคลาภ ดวงชะตาของเจ้าประคุณสมเด็จฯ ดาวที่บ่งว่าเป็นผู้ทรงความรู้ ตามที่โบราณโหราจารย์นับถือกันก็คือตำแหน่งดาว ๕ พฤหัส และดาว ๖ ศุกร์อยู่ในราศีเดียวกันคือราศีมีนว่ากันว่าเป็นดวงวิชาสู้ครูด้วยเหตุที่ว่าพระพฤหัสเป็นอาจารย์ของเทวดา ส่วนพระศุกร์เป็นอาจารย์ของอสูร ส่งผลให้เจ้าชะตามีความรู้แกร่งกล้าและมักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นใหญ่ บางคนเรียกดวงประเภทนี้ตามภาษาจีนว่า น่อซินแซ แปลว่าสองอาจารย์ ความรู้ที่เจ้าชะตามีจึงเป็นความรู้ที่เรียกว่ารู้ในสิ่งที่คนอื่นไม่รู้แต่ถึงอย่างไรเจ้าประคุณสมเด็จฯ ก็ปรารภเสมอว่า ศิษย์เก่งกว่าครูได้แต่อย่าหมิ่นครู

เมื่ออายุได้ประมาณ ๒-๓ ขวบ โยมบิดาพาติดตามเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์เมื่อครั้งยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมไตรโลกาจารย์ ตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลปราจีนบุรีและแม่กองสอบนักธรรมตรีในมณฑลปราจีนบุรีไปเข้าเฝ้าสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ในคราวเสด็จตรวจการสังฆมณฑลบนเรือทรงพำนักที่ศรีราชา สมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ ทรงมีรับสั่งถามเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ว่า “เด็กคนนี้เป็นใคร” เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ทูลว่า “พ่อเขายกให้เป็นลูก” สมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ ทรงมีพระเมตตาอุ้มเจ้าประคุณสมเด็จฯ ซึ่งยังเด็ก

มากและยังไว้เปียขึ้นนั่งบนพระเพลา เรื่องนี้เป็นเกร็ดทางประวัติศาสตร์ที่เล่าขานในหมู่ศิษย์ในสำนักสมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ ว่าหากพระองค์ทรงทักเด็กคนใด (ดังเช่นกรณีเจ้าประคุณสมเด็จฯ) เด็กคนนั้นมักจะต้องบวช และที่เมืองชลบุรี นอกจากเจ้าประคุณสมเด็จฯ แล้วยังมีเด็กหญิงคนหนึ่งที่ทรงทักและต่อมาเด็กหญิงคนนั้นก็มาบวชเป็นชีชื่อแม่ชีอุ่นอยู่ในวัดใหญ่อินทาราม

ชีวิตวัยเด็ก

เมื่ออายุได้ประมาณ ๔-๕ ขวบ โยมบิดาเคยพาไปจวนข้าหลวงเมืองชลบุรี ในสมัยนั้นพระยาสัจจาภิรมย์ อุดมราชภักดี (สรวง ศรีเพ็ญ) ดำรงตำแหน่งข้าหลวง (หรือตำแหน่งผู้ว่าราชการในสมัยนี้ พระยาสัจจาภิรมย์ดำรงตำแหน่งข้าหลวงเมืองชลบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๒ - ๒๔๗๑)

พระยาสัจจาภิรมย์ ได้ถามเจ้าประคุณสมเด็จฯ ว่า "โตขึ้นอยากเป็นอย่างฉันไหม?" เจ้าประคุณสมเด็จฯ ในตอนนั้นยังเป็นเด็กไม่รู้ความตอบทันทีว่า "ไม่อยาก" พระยาสัจจาภิรมย์ถามต่อไปอีกว่า "แล้วโตขึ้นอยากเป็นอะไร?" เจ้าประคุณสมเด็จฯ ตอบไปอย่างเด็กยังพูดไม่ชัด แต่จับใจความได้ว่า "อยากเป็นธรรมไตรโลกฯ"

ก่อนเข้าโรงเรียนเจ้าประคุณสมเด็จฯ เรียนเขียนอ่านที่บ้านโดยมีโยมบิดาเป็นครูคนแรก เจ้าประคุณสมเด็จฯ สามารถอ่านเขียนได้ดีเกินกว่าเด็กในวัยเดียวกันจะทำได้ วันหนึ่งโยมบิดาพาไปกราบพระอาจารย์เซ้ง อดีตเจ้าอธิการวัดกลางชลบุรี พระอธิการเซ้งเป็นพระนักสะสม ที่ฝาผนังกุฏิมีรูปภาพเก่าใหม่มากมายประดับอยู่ เจ้าประคุณสมเด็จฯ ไปยืนอยู่ใต้รูปภาพหนึ่ง เป็นรูปพระพุทธเจ้าประทับนั่งบนก้อนศิลาใต้ร่มไม้ภัทรสาลพฤกษ์ ข้างขวามีช้างปาลิไลยก์หมอบราบอยู่กับพื้นชูงวงถวายคนโทน้ำ ข้างซ้ายมีพญาลิงถือรวงผึ้งถวาย ที่ใต้ภาพมีตัวอักษรกำกับ พระอธิการเซ้งเห็นเจ้าประคุณสมเด็จฯ ยังเป็นเด็กเล็กนักจึงแกล้งสัพยอกว่า "อ่านออกไหมล่ะ อ่านออกจะแกะให้" เจ้าประคุณสมเด็จฯ จึงอ่านตัวหนังสือใต้ภาพถวายพระอธิการเซ้งให้ประหลาดใจว่า "พระป่าเลไลยก์ คราวพระทะเลาะกันที่เมืองโกสัมพีฯ"

ตกเย็นนั้น ภาพนั้นก็อันตรธานจากฝาผนังกุฏิพระอธิการเซ่ง ไปติดอยู่ที่ผนังบ้านเจ้าประคุณสมเด็จฯ แทน

เมื่อถึงวัยต้องเข้าโรงเรียนเรียนหนังสือ โยมบิดาจึงพาเจ้าประคุณสมเด็จฯ ไปเข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียนชลราษฎรอำรุง ที่โรงเรียนเจ้าประคุณสมเด็จฯ นอกจากเป็นเด็กเรียนเก่งแล้ว ยังมีความจำเป็นเลิศถึงขนาดที่ต่อมามีผู้มาบอกว่าความจำของท่านเหมือนเอามีดกรีดไว้บนหิน หากกำหนดใจจำอะไรแล้วไม่มีวันลืม ท่านเคยปรารภให้ฟังว่าสมัยเด็กเมื่อครูเขียนกระดานดำแล้วลบทิ้ง เพื่อนหลายคนจดบนกระดานที่ครูเขียนให้ไม่ทัน ท่านก็สามารถเขียนตามที่ครูเขียนไว้ได้โดยอาศัยความจำ หรือเมื่อมาบวชเป็นสามเณรในพรรษาแรกก็สามารถท่องจำบทสวดพระปาฏิโมกข์ได้

จะไปกับชีสามคน

การศึกษาของเจ้าประคุณสมเด็จฯ ก้าวหน้ามาตามลำดับ เหลืออีกเพียงปีเดียวก็จะเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่โรงเรียนชลราษฎรอำรุง โยมบิดาตั้งใจให้เข้ามาเรียนแพทย์ที่กรุงเทพฯ โดยขั้นแรกจะให้เข้าเรียนที่วชิราวุธวิทยาลัยตามความนิยมของคหบดีในสมัยนั้น โยมบิดาเตรียมบ้านพักที่กรุงเทพฯ เอาไว้เป็นบ้านของสหายผู้เป็นคหบดีเมืองชลด้วยกัน แต่วันหนึ่งโยมบิดาทราบข่าวว่ามีช่างปั้นพระมาอยู่ที่วัดต้นสน ช่างปั้นพระคนนี้มีความสามารถในการนั่งทางใน โยมบิดาอยากทราบอนาคตที่วางไว้ให้ลูกชายจะเป็นอย่างไรจึงพาเจ้าประคุณสมเด็จฯ ไปหาช่างปั้นพระที่วัดต้นสนแล้วสอบถาม หลังจากเข้าสมาธิด้วยการเพ่งกสิณน้ำในขัน ช่างปั้นก็พยากรณ์เป็นปริศนาว่า "อีกสองปีจะไปกับชีสามคน" ถึงจะมีศรัทธาในเรื่องนี้ แต่ครั้งนี้โยมบิดาไม่เชื่อถือเลย เพราะทุกอย่างได้เตรียมการไว้หมดแล้ว และโอกาสที่จะข้องแวะกับชีที่หมายถึงนักบวชผู้หญิงนุ่งขาวห่มขาวนั้นก็มีน้อยเต็มที แต่ก็เหมือนกรรมบันดาลในปีนั้นเองเด็กเรียนเก่งอันดับหนึ่งของโรงเรียนชลฯ อย่างเจ้าประคุณสมเด็จฯ กลับสอบตกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ทั้งที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ การสอบในสมัยก่อนเป็นการสอบโดยวัดผลรวมข้อสอบของเด็กนักเรียนทุกคนต้องเอาไปตรวจที่กรุงเทพฯ เจ้าประคุณสมเด็จฯ เล่าให้ฟังว่า ตอนที่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ไปบอกโยมบิดาว่าสอบไม่ผ่าน โยมบิดากำลังทำงานอยู่หลังบ้าน โยมบิดามิได้ว่าอะไรสักคำ ได้แต่บอกว่าสอบตกก็สอบให้ผ่าน เจ้าประคุณสมเด็จฯ จึงต้องเรียนซ้ำชั้นอีกหนึ่งปีทำให้การเตรียมตัวเข้ากรุงเทพฯ เพื่อเรียน

ต่อต้องหยุดชะงักลงก่อน ในปีที่เรียนซ้ำชั้นนั่นเอง ครูประจำชั้นคือครูย้อยกลับให้นักเรียนซ้ำชั้นคือ เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นครูสอนเพื่อนรุ่นน้องในห้องทุกวิชา

แต่หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เจ้าประคุณสมเด็จฯ ก็มิได้เข้ามาเรียนต่อดังที่ตั้งใจ กลับตัดสินใจเข้ามาบวชที่กรุงเทพฯ โดยในวันที่เดินทางเข้ากรุงเทพฯ นั้น เจ้าประคุณสมเด็จฯ เดินทางมาพร้อมกับพระภิกษุ ๓ รูป ได้แก่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร) เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส ท่านเจ้าคุณพระเขมทัสสี (เอี่ยม เมฆิยเถร) เจ้าอาวาสวัดเขาบางทราย และหม่อมเจ้าสามเณรเพลารถ (มโนวฑฺฒนว...โส) โยมบิดาจึงตีปริศนาที่ช่างปั้นพระบอกว่าอีก ๒ ปี จะไปกับชีสามคนออกว่า คำว่า "ชี" ของช่างปั้นพระเป็นคำที่คนโบราณใช้เรียกพระสงฆ์ และคำทำนายของช่างปั้นพระก็เป็นความจริงทุกประการ เจ้าประคุณสมเด็จฯ นิยมเล่าเรื่องนี้ให้บุคคลใกล้ชิดฟังโดยให้ข้อคิดท้ายเรื่องว่า ชีวิตไม่แน่อย่าเอาแน่กับชีวิต

บวชไม่สึก

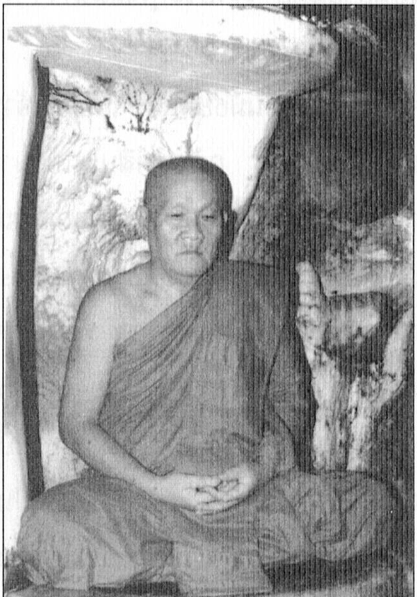

เจ้าประคุณสมเด็จฯ บรรพชาเมื่อวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔ เมื่ออายุได้ ๑๖ ปี โดยมีสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวรมหาเถร) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระเทพกวี (จั่น วิจญฺจลเถร) เป็นบรรพชาจารย์ เจ้าประคุณสมเด็จฯ เมื่อบรรพชาเป็นสามเณรก็ตั้งใจศึกษาพระปริยัติธรรมในสำนักเรียนวัดเทพศิรินทราวาส โดยสอบไล่ได้ชั้นและประโยคดังนี้

สอบได้นักธรรมตรีและเปรียญธรรม ๓ ประโยค	พ.ศ. ๒๔๗๕
สอบได้นักธรรมโทและเปรียญธรรม ๔ ประโยค	พ.ศ. ๒๔๗๖
สอบได้นักธรรมเอกและเปรียญธรรม ๕ ประโยค	พ.ศ. ๒๔๗๗
สอบได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค	พ.ศ. ๒๔๗๘

เมื่ออายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์จึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๔๗๙ มีนิยมนามตามภาษามคธว่า นิรนฺตโร โดยมีเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวรมหาเถร) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระเขมทัสสี (เอี่ยม เมฆิยเถร) วัดเขาบางทราย จังหวัดชลบุรี เป็นพระกรรมวาจาจารย์

จากนั้นก็ยังคงศึกษาพระปริยัติธรรมต่อ จนกระทั่งสามารถสอบไล่ได้ประโยค ดังนี้

สอบได้เปรียญธรรม ๗ ประโยค พ.ศ. ๒๔๗๙

สอบได้เปรียญธรรม ๘ ประโยค พ.ศ. ๒๔๘๐

สอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค พ.ศ. ๒๔๘๑

เนื่องจากโยมบิดาของเจ้าประคุณสมเด็จฯ มีนิสัยใฝ่ในทางพระพุทธศาสนามาตั้งแต่เล็ก เมื่อหนุ่มได้บวชเป็นพระภิกษุถึง ๒ ครั้ง นับรวมได้ ๘ พรรษากับพระอาจารย์แจ้งที่วัดอ่างศิลา ได้ฉายานามว่า โกญฑัญโญ ที่พระอธิการแดงวัดใหญ่อินทารามตั้งให้ แต่ด้วยความจำเป็นต้องสืบทอดกิจการของแม่ จึงต้องถือความกตัญญูกตเวทีลาสิกขาออกมาครองเรือน ความปรารถนาที่จะบวชไม่สึกของโยมบิดาซึ่งไม่มีโอกาส เจ้าประคุณสมเด็จฯ จึงคิดทำความปรารถนาของโยมบิดาให้เป็นจริง

เจ้าประคุณสมเด็จฯ ท่านกล่าวว่า “เรื่องแบบนี้อยู่ที่ความในใจของอาตมา ตั้งแต่อาตมาตั้งใจบวชแล้วก็ไม่เคยคิดจะสึกออกมาเป็นฆราวาส เนื่องจากเป็นความปรารถนาของโยมพ่อ ที่อยากให้อาตมาบวชไปตลอดชีวิต เพราะก่อนหน้านี้โยมพ่อได้บวชถึงสองครั้ง โดยครั้งแรกบวช ๒ พรรษา ส่วนครั้งที่สอง ๖ พรรษา แต่มีเหตุให้โยม

พ่อต้องสึกออกมา แต่ในที่นี้อาตมาจึงอยากทำความปรารถนาของโยมพ่อ จึงเป็นเหตุให้อาตมาบวชไม่สึกตลอดระยะเวลาที่อยู่ในผ้าเหลือง อาตมาก็มีความสุขดี จิตใจก็สบาย เพราะได้ใช้ธรรมะกล่อมเกลาจิตใจให้กับญาติโยมมาตลอด”

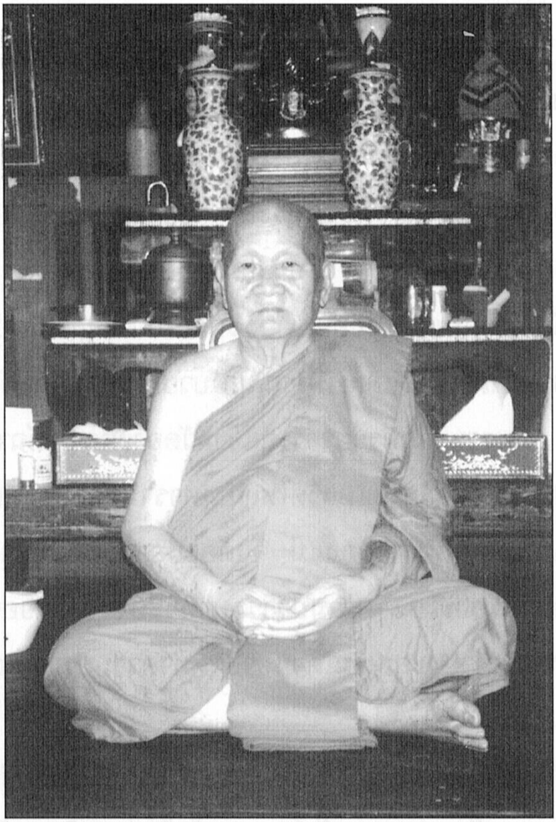

เป็นโหราจารย์

เจ้าประคุณสมเด็จฯ ท่านมีความรู้ทางด้านโหราศาสตร์ถึงขนาดเป็นโหราจารย์ได้ เมื่อแรกบวชท่านมีความสนใจในวิชานี้ท่านจึงได้ไปเรียนกับโหราจารย์มีชื่อและศึกษาเองจากตำราโบราณชั้นครู ประกอบกับท่านเป็นผู้มีสติปัญญาหลักแหลม ความทรงจำมั่นคงทำให้วิทยาการนี้เจริญอย่างรวดเร็วจนได้รับการนับถือว่าเป็นอาจารย์ได้ แต่เมื่อเรื่องนี้รู้ถึงหูโยมบิดา โยมบิดาจึงห้ามเสีย เจ้าประคุณสมเด็จฯ เล่าว่า “โยมพ่อกลัวว่าจะหากินทางโหราศาสตร์จะเป็นที่อับอายแก่คนอื่นและเสียทีที่มาบวช โยมพ่อขอร้องให้ตั้งใจศึกษาพระปริยัติธรรม” เจ้าประคุณสมเด็จฯ จึงหยุดเรียนโหราศาสตร์และบริจาคตำราให้เป็นวิทยาทาน เจ้าประคุณสมเด็จฯ ไม่เคยบอกใครว่ามีความรู้ด้านนี้ ไม่เคยอวดตัวแม้จะทรงจำภูมิรู้นี้ไว้ครบถ้วนจนถึงที่สุดของสังขาร ครั้งหนึ่งท่านตรวจดวงลูกศิษย์ก้นกุฏิในฐานะที่ท่านเมตตาเป็นพิเศษ พบว่าลูกศิษย์คนนี้กำลังเผชิญเคราะห์กรรมอย่างหนัก หากปล่อยไปจะทำให้วิถีชีวิตตกต่ำจนอาจถึงแก่ชีวิตได้ ท่านเรียกลูกศิษย์คนนี้มาตักเตือนให้ดำเนินชีวิตใหม่ตามที่ท่านแนะนำ ลูกศิษย์คนนี้ในตอนแรกไม่เชื่อว่าเจ้าประคุณสมเด็จฯ จะมีความสามารถถึงเพียงนั้น แต่ก็ต้องยอมจำนนเพราะท่านทำนายเรื่องราวต่าง ๆ ได้แม่นยำราวกับตาเห็นไม่เว้นแม้แต่ตัวบุคคล อายุ เพศ สถานที่ เวลาที่เกี่ยวข้อง สุดท้ายลูกศิษย์คนนั้นต้องก้มกราบแทบเท้าท่านที่ได้ให้ชีวิตใหม่ โดยที่เจ้าประคุณสมเด็จฯ พูดอยู่ประโยคหนึ่งว่า

“เรื่องดวง ถ้ากันไม่ดู กันก็ไม่ดู แต่ถ้าดูแล้ว ใครอย่ามาเถียงกัน”

เคร่งครัดในพระธรรมวินัย

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ไม่ยอมประพฤติล่วงพระบัญญัติ แม้ในสิ่งที่ผู้อื่นโดยมากเห็นว่าเล็กน้อย เป็นผู้สำรวมในศีลให้บริสุทธิ์ไม่บกพร่องด่างพร้อยแต่ประการใด จึงไม่มักง่ายในความเป็นอยู่ ท่านอ้างว่าท่านเป็นผู้ช่างสงสัย หากไม่แน่ใจแม้ดอกไม้เพียงกำเดียวท่านก็ขอคืน ท่านปรารภว่าเป็นพระหากโกงเงินแม้เพียงเล็กน้อยก็ปาราชิก ก่อนออกไปประกอบภารกิจน้อยใหญ่เช่นไปสวดมนต์ในวัง ไปเทศน์ที่โบสถ์ แม้แต่ก่อนจำวัดทุกคืน ต้องเรียกพระใกล้ชิดมารับปลงอาบัติย่อ ท่านหมั่นตรวจทานศีลในตนเองอยู่เสมอ ท่านจึงเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่เป็นนิจในข้อนี้ต้องนับว่าท่านเป็นผู้ตรงไปตรงมา ไม่มีแง่งอนมายาเป็นปฏิปทาของสงฆ์ข้อ อุชุปฏิปันโน ที่ใช้ความซื่อตรงเป็นเครื่องเพ่งเล็งความประพฤติของตนเองดังที่ท่านเคยปรารภเป็นเชิงสอนว่า "พระธรรมนั้น ท่านเป็นของซื่อของตรง ผู้ปฏิบัติตามท่าน ต้องเป็นคนซื่อคนตรงด้วย จึงจะไปกับท่านได้" เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นพระที่สมถะ เรียบง่าย ไม่ชอบข้องเกี่ยวกับใคร

ยินดีในการอยู่คนเดียวอย่างสงบในชีวิตจึงไม่เคยไปต่างประเทศ ไม่เคยท่องเที่ยว ท่านเดินเท้าเปล่าจากวัดเทพศิรินทร์ไปวัดบวรนิเวศวิหารเพื่อไปตรวจหนังสือธรรม ท่านเดินไปเดินกลับเป็นประจำ เมื่อมีความจำเป็นต้องไปธุรกิจนิมนต์ใด ๆ ที่ต้องเดินทางด้วยรถยนต์ รถยนต์ที่ใช้ประจำของท่านกลับเป็นเพียงรถกระบะเก่า ๆ เท่านั้นไม่ใช่รถยนต์หรูหราราคาแพง ครั้งหนึ่งท่านเคยไปงานศพที่วัดเขาบางทราย จังหวัดชลบุรี เมื่อคนขับรถของท่านนำรถเข้าไปจอด ยามซึ่งไม่รู้จักท่านได้เข้ามาบอกว่า "จอดไม่ได้ครับตรงนี้" แล้วชี้ให้ไปจอดในที่ซึ่งไกลพอสมควร ถ้าท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ บอกว่าท่านเป็นใคร ย่อมไม่มีปัญหาเรื่องที่จอดรถ แต่ท่านก็ให้คนขับรถนำรถไปจอดยังที่จอดซึ่งไกลพอสมควรแล้วท่านจึงเดินเท้าเปล่ากลับเข้ามาในวัด ถึงแม้ท่านจะเป็นพระเถระชั้นผู้ใหญ่แล้วแต่ท่านก็ยังออกบิณฑบาตโปรดญาติโยมทุกวันเป็นประจำไม่เคยขาด จนกระทั่งเมื่อบั้นปลายชีวิตของท่าน ทางมหาเถรสมาคมได้ทำหนังสือขอร้องให้ท่านเลิกบิณฑบาตด้วยความเป็นห่วงในสุขภาพของท่าน ท่านกล่าวว่า "เขาไม่ให้เราบิณฑบาตแล้ว" ท่านเป็นผู้สันโดษพอใจในความเป็นอยู่ของตน เป็นผู้มัธยัสถ์ ผ้าสบงที่ใช้ประจำที่กุฏิเก่าจนซีด เป็นผู้ไม่สะสม ในห้องจำวัดนอกจากผ้าสามผืนมีเพียงเตียงไม้ตัวเดียวกับผ้าห่มเป็นผ้าปูรองนอน หมอนที่รองศีรษะก็ทำจากผ้าห่มม้วนเป็นก้อน ตั้งแต่หนุ่มจนชราภาพไม่เคยดูทีวี ไม่ฟังวิทยุ นิยมในการตรึกตรองธรรมและความรู้ด้วยตนเองเสมอเมื่อสุดท้ายของสังขารท่านถูกโรคภัยเบียดเบียนถึงเดินไม่ได้แต่มักนั่งตรึกธรรมและความรู้ต่าง ๆ ลงในสมุดบันทึกเล่มใหญ่ วัตรปฏิบัติน่าเลื่อมใสน่ากราบไหว้ของท่านข้อนี้เป็นคุณสมบัติอันเด่นชัดของผู้เป็นพระวันรัตโดยแท้

ตู้พระไตรปิฎกเคลื่อนที่

เจ้าประคุณสมเด็จฯ ท่านรักการอ่านหนังสือมาก มีความรู้เรื่องธรรมะคำสอนต่าง ๆ นับเป็นพระเปรียญหนุ่มที่มีความรู้ทางพระปริยัติธรรมอย่างเอกอุ สามารถสอบไล่เปรียญธรรม ๓-๙ ประโยคได้ติดต่อกันทุกปีไม่มีระหว่างว่างเว้น เป็นที่เลื่องชื่อลือชาของวงการศึกษาสงฆ์สมัยนั้น ท่านเป็นผู้แตกฉานในพระไตรปิฎก ถึงขนาดที่สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ผู้ทรงความรู้อย่างมโหฬารยังยกย่องให้ท่านเป็น "ตู้พระไตรปิฎกเคลื่อนที่" เมื่อมีปัญหาข้อธรรมใด ๆ เกิดขึ้นในที่ประชุม องค์สุดท้ายที่ตัดสินชี้ขาดก็คือ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต ทำให้ท่านมีฉายาเพิ่มขึ้นอีกว่าท่านเป็น "ศาลฎีกาแห่งพระธรรมวินัย" ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ วรรณคดี ประวัติศาสตร์ โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ ฯลฯ โดยเฉพาะด้านภาษาท่านได้รับการยกย่องเป็นนักปราชญ์ภาษาบาลีสันสกฤต โดยสามารถอ่านและเขียนได้ทั้งอักษรเทวนาครีและสิงหล นอกจากนั้นยังชำนาญในภาษาขอม อังกฤษ และลาติน

ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมสำนักเรียนวัดเทพศิรินทราวาส เป็นกรรมการตรวจธรรมสนามหลวง (๒๔๗๙) เป็นกรรมการตรวจบาลีสนามหลวง (๒๔๘๑) เป็นสมาชิกสังฆสภา (๒๔๘๕) เป็นพระวินัยชั้นอุทธรณ์ และเป็นอาจารย์สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย

ถึงแม้ว่าท่านเป็นนักปราชญ์ภาษาบาลีสันสกฤตแห่งยุคที่หาใครเทียบยากถึงขนาดที่มีผู้กล่าวว่าท่านสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับบาลี

ได้หมด แต่ท่านก็เคยปรารภเป็นทำนองถ่อมตัวว่า "ก็มีที่ไม่รู้ แต่ไม่มีคนถาม" ความรู้ทางภาษาของท่านจึงนับเป็นเอกลักษณ์ประจำองค์และเป็นศักดิ์ศรีของคณะสงฆ์วัดเทพศิรินทราวาส มีเรื่องเล่าว่าครั้งหนึ่งในงานศพพระเถระที่วัดมหาธาตุ เจ้าประคุณสมเด็จฯ ในสมัยนั้นยังเป็นเพียงพระมหานิรันตร์นั่งอยู่ในหมู่พระเถรานุเถระใต้ต้นไม้ใหญ่ ต้นไม้นั้นมีต้นกาฝากเกาะอยู่ พระเดชพระคุณพระพรหมมุนี (ผิน สุวโจ อดีตเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่ พระสุพจนมุนี) ได้ยินกิตติศัพท์เรื่องภาษาของเจ้าประคุณสมเด็จฯ จึงลองถามเจ้าประคุณสมเด็จฯ ท่ามกลางพระเถระว่า "พระนิรันตร์ กาฝากภาษาบาลีว่าอะไร?" แทบไม่ต้องคิดเจ้าประคุณสมเด็จฯ เรียนว่า "กาฝากภาษาบาลีว่า รุกฺขาทนี" ท่านเจ้าคุณพระพรหมมุนีถามต่อไปว่า "แปลว่าอะไร?" เจ้าประคุณสมเด็จ ฯ เรียนว่า "แปลว่า กินต้นไม้(เดิม)" ท่านเล่าให้ฟังว่า พระเดชพระคุณพระพรหมมุนี ยิ้มและเย้าว่า "พระนิรันตร์นี่เดา" แต่มีพระเถระองค์หนึ่งอยู่ในที่นั้นออกปากรับประกันว่า "องค์นี้ไม่เดา" ต่อมาเมื่อฐานะเข้าเถรภูมิได้ พระเดชพระคุณพระพรหมมุนีผู้เคยลองภูมิที่วัดมหาธาตุ ได้คิดราชทินนามถวายว่า พระนิรุตติญาณมุนี มีความหมายว่าเก่งภาษา แต่เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรมหาเถร) องค์สังฆนายก แก้เป็น พระนิรันตรญาณมุนี ตามนามฉายาของเจ้าประคุณสมเด็จฯ

ยกย่องในความกตัญญู

ความกตัญญูกตเวทีนั้นเป็นคุณธรรมวิเศษที่เหล่าบรรดาผู้ที่จะประสพความสำเร็จทั้งในทางโลกและทางธรรมนั้นต้องมีประจำใจอยู่ทุกท่าน จงสังเกตุดูให้ดีเถิด ไม่ว่าจะเป็นท่านเจ้าคุณนรฯ หรือพระอรหันต์ท่านใด ล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีความกตัญญูอย่างที่สุดทั้งสิ้น เราจะทราบเรื่องราวของท่านหรือไม่เท่านั้นเอง หากปราศจากคุณธรรมข้อนี้แล้ว คงหาความเจริญในชีวิตได้ยาก

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ก็เช่นกัน ท่านเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที และสรรเสริญบุคคลที่มีคุณธรรมข้อนี้ กุฏิที่ท่านพำนักชั้นบนเคยเป็นที่พำนักของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวโร) เมื่อสมเด็จพระอุปัชฌาย์มรณภาพ ท่านก็ไม่เคยย่างกรายขึ้นไปละลาบละล้วง ปล่อยทุกอย่างให้คงเดิม อาศัยขึ้นไปค้นข้อมูลจากหนังสือที่เก็บไว้บนนั้นเป็นครั้งคราว สมัยที่เป็นพระมหาเปรียญท่านมีความชำนิชำนาญในความรู้ภาษาบาลี แต่ความรู้เรื่องภาษาสันสกฤตยังมีน้อยเต็มที ในครั้งนั้น ท่านได้พบและได้เรียนภาษาสันสกฤตกับพระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป) ปราชญ์ด้านอักษรศาสตร์ของเมืองไทย พระสารประเสริฐแนะว่าการเรียนภาษาสันสกฤตก็ใช้หลักเดียวกับภาษาบาลี เจ้าประคุณสมเด็จฯ เรียนภาษาสันสกฤตกับพระสารประเสริฐเพียงไม่นานก็ทำให้ความรู้ภาษาสันสกฤตของท่าน เพิ่มพูนกว้างใหญ่ไพศาล ถึงกระนั้นท่านก็ยกย่องพระสารประเสริฐเป็นครู ท่านบอกลูกศิษย์ใกล้ชิดว่า “สวดมนต์ไหว้คุณอยู่ทุกคืน” ใครเคยมีคุณกับท่าน ท่านก็มักประกาศคุณนั้น ๆ ให้ปรากฏไม่ลืมเลือนและหาทาง

สนองคุณสมนาคุณในโอกาส แต่ถึงอย่างนั้นท่านก็ให้ข้อคิดเกี่ยวกับความกตัญญูกตเวทีไว้น่าฟังว่า

"พืชถูกไฟเผาย่อมไม่งอกขึ้นในไฟ ฉันใด แม้ไมตรีกรรมที่ทำไว้ในอสัตบุรุษก็สูญเปล่าไม่งอกงาม ฉันนั้น (แต่) ไมตรีกรรมที่บุคคลทำไว้ในคนกตัญญู มีศีล มีความประพฤติอย่างอารยชน ย่อมไม่เสียผล เหมือนพืชที่หว่านลงในนาดี ฉะนั้น"

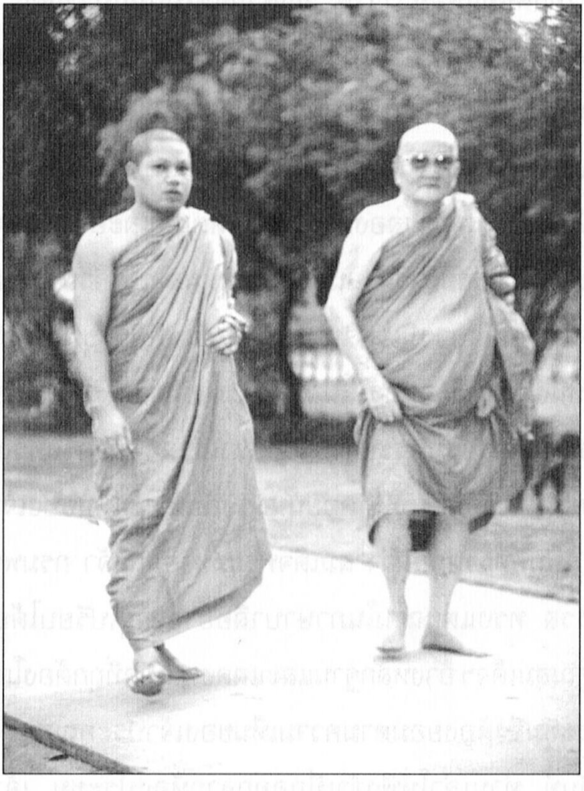

เป็นคนไม่กลัวคน

เจ้าประคุณสมเด็จฯ ตามปกติมีวิสัยกล้าไม่กลัวคน โดยเฉพาะเรื่องของคุณธรรมและความรู้ ไม่ว่าใครจะยิ่งใหญ่สักเพียงไหน หากท่านทราบโดยตติยัมปิแน่แก่ใจแล้วว่าไม่ดีจริง ท่านไม่ยอมลงให้และไม่คบหาสมาคม เรื่องของความรู้ก็เช่นกัน ครั้งหนึ่งท่านได้เป็นกรรมการจัดทำปทานุกรมที่วัดบวรนิเวศวิหาร ในที่ประชุมประกอบด้วยคณะกรรมการทั้งสงฆ์และฆราวาส ซึ่งล้วนแต่เป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต บางท่านสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยชื่อดังของโลก ในที่ประชุมนั้นติดศัพท์คำหนึ่งซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จฯ ไม่เห็นพ้องกับกรรมการท่านหนึ่งทำให้ไม่สามารถพิมพ์หนังสือและปิดประชุมได้ ในที่สุดที่ประชุมมีมติให้กรรมการสองท่านแสดงเหตุผลและอ้างหลักฐานความรู้ที่ถูกต้อง เมื่อกรรมการท่านนั้นแสดงเหตุผลจบ เจ้าประคุณสมเด็จฯ ให้พระมหาจากวัดบวรนิเวศวิหารที่มาช่วยในที่ประชุมไปหยิบสมุดใบลานเล่มหนึ่งที่ตำหนักจันทร์ ในสมุดเล่มนั้นมีลายพระหัตถ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เมื่อครั้งทรงครองวัดบวรนิเวศวิหารเขียนศัพท์ที่ติดอยู่นั้นตรงกับความเห็นของเจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นที่ทราบกันดีว่า สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงแตกฉานในภาษาบาลีอย่างหาผู้เปรียบได้ยาก เมื่อเจ้าประคุณสมเด็จฯ อ้างหลักฐานและแสดงเหตุผลที่ถูกต้องโดยถ่องแท้ ที่สุดที่ประชุมจึงต้องยอมตามความเห็นของเจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นมติเอกฉันท์ ท่านเล่าให้ฟังว่าเมื่อออกจากห้องประชุม เจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่

สมเด็จพระญาณสังวร ซึ่งเป็นกรรมการรูปหนึ่งเดินมาหาแล้วกล่าวว่า "เอาบาตรใหญ่ไปข่มเขา" เจ้าประคุณสมเด็จฯ ตอบว่า "จำเป็น ถ้าปล่อยไปก็ผิด"

ความไม่กลัวคนและไม่ยอมลงให้นี้ ท่านว่าทำให้เกิดความขุ่นข้องแก่จิตใจของบุคคลมาไม่น้อย ต่อมาเมื่อเจริญพรรษาและวุฒิธรรมมากยิ่งขึ้น ท่านก็กลับเป็นผู้รู้จักผ่อนผัน ธรรมที่ท่านฝากไว้เป็นคติเมื่อสุดท้ายของสังขาร คือ **"เอาชนะคน ต้องยอมแพ้กิเลส เอาชนะกิเลส ต้องยอมแพ้คน แล้วเอาชนะตนได้ในที่สุด"**

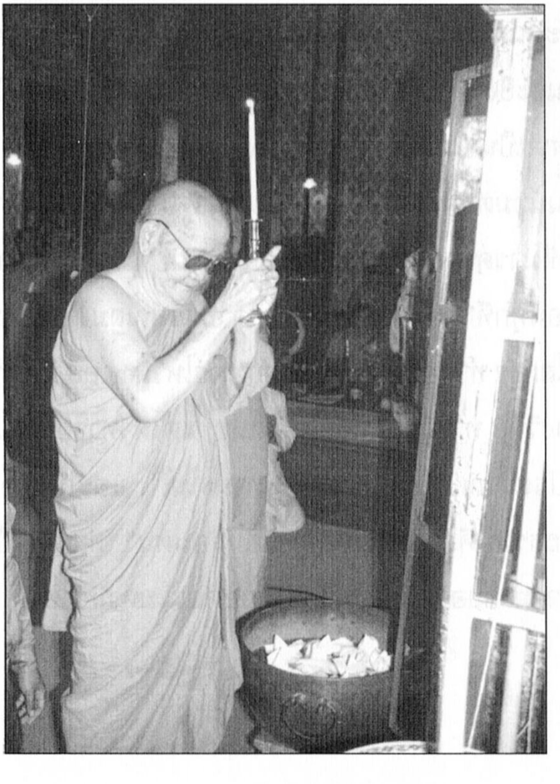

ไหว้ผู้อ่อนอาวุโสกว่า

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นพระเถระที่มีเมตตาธรรมสูง ใครที่เคยอยู่ใกล้ชิดท่านจะรู้สึกสงบ ร่มเย็น ยุติความเร่าร้อน นั่นเป็นเหตุแห่งเมตตาบารมีที่ท่านได้บำเพ็ญและแผ่สู่บุคคลรอบข้างให้สัมผัสได้ เมื่อท่านมรณภาพได้พบบันทึกฉบับหนึ่งซึ่งท่านได้เขียนถึงเรื่องเมตตาไว้ว่า "ทำเมตตาในใจให้เหมือนอย่างแม่ที่มีต่อลูก" ความเมตตาของท่านจึงแผ่ไปไม่เลือกหน้า

นอกจากนั้นท่านยังเป็นผู้งดงามด้วยมัททวะ คือความอ่อนโยนนุ่มนวลละมุนละไม ไม่ถือตัวแต่ไหนแต่ไรมา โอภาปราศรัยจับใจผู้ฟัง ถึงแม้ท่านจะยิ่งใหญ่ด้วยฐานานุรูปแต่ก็มีคติประจำใจข้อหนึ่งคือ "ยิ่งโตก็ยิ่งเล็ก เป็นเด็กมีคนอุ้ม" ท่านจึงไม่เคยยกตนข่มผู้อื่น มีแต่แสดงความอ่อนน้อมต่อผู้ที่ท่านได้พบปะสนทนา ใครใกล้เข้ามาท่านไหว้ก่อน พระเถระที่มารดน้ำศพท่านองค์หนึ่งกล่าวว่า "ไม่เคยไหว้ท่านทัน ท่านไหว้เราก่อนทุกที" เป็นที่เลื่องลือว่าเจ้าประคุณสมเด็จฯ องค์นี้ไหว้ผู้อ่อนอาวุโสกว่า ท่านอธิบายเรื่องนี้ว่า "การไหว้มี ๒ อย่าง ไหว้ทางธรรมกับไหว้ทางวินัย ทางวินัยผู้น้อยไหว้ผู้ใหญ่ แต่ไหว้ทางธรรมใครไหว้ใครก็ได้ไม่มีประมาณ เป็น การลดทิฐิมานะในใจ และเป็นการประพฤติอปจายนธรรม คือ ความอ่อน น้อมถ่อมตน" ท่านจึงเป็นที่เคารพนับถืออย่างมากของพระสงฆ์ทั้งธรรมยุตและมหานิกาย

ทำนุบำรุงวัด

ท่านเป็นเจ้าวัดที่ถือความเจริญรุ่งเรืองของวัดเป็นใหญ่ สิ่งใดที่เป็นประโยชน์แก่วัด ท่านไม่รีรอที่จะกระทำ แต่สิ่งใดนำมาซึ่งคำตำหนิติเตียนเสียหายแม้เพียงชื่อเสียงของวัดท่านห้ามปรามและป้องกัน ท่านได้ดำเนินการบูรณะปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุสิ่งก่อสร้างในวัดที่ชำรุดทรุดโทรม ให้กลับมีสภาพดีมั่นคงถาวรมาตลอด เช่น ซุ้มประตูหน้าวัด ซุ้มระฆังหน้าวัด ศาลาบริเวณพระอุโบสถ ทางเดินบริเวณพระอุโบสถ คณะเหนือ คณะกลาง คณะใต้ ฯลฯ

ในการปฏิสังขรณ์พระอุโบสถครั้งใหญ่ ท่านได้แสดงให้เห็นความสามารถในด้านการก่อสร้างอย่างเด่นชัด ท่านให้ช่างขุดเจาะที่ฐานพระอุโบสถพบว่าฐานเดิมทำไว้ไม่มั่นคง นานไปจะรองรับน้ำหนักพระอุโบสถไว้ไม่ไหว ท่านสั่งให้เพิ่มเติมรากฐานด้วยเสาขนาดมหึมาอีกหลายต้น สิ่งใดที่อยู่บนหลังคาอุโบสถที่มีน้ำหนักเกินความจำเป็นต่อไปจะทำอันตรายต่อตัวพระอุโบสถได้ เช่น ช่อฟ้าใบระกา ท่านให้รื้อออกและทำเลียนแบบด้วยวัสดุที่มีน้ำหนักเบา แต่ยังคงความสง่างามแก่องค์พระอุโบสถเหมือนของเดิมไม่ผิดเพี้ยน วันหนึ่งขณะทำการปฏิสังขรณ์ มีพระเถระผู้ใหญ่ต่างวัดเดินทางมาพบเข้าถึงอุทานว่า “ซ่อมอย่างนี้อีกร้อยปีโบสถ์วัดเทพฯ ก็ไม่เป็นไร”

ในสมัยเมื่อเริ่มครองวัด ท่านทำการก่อสร้างซ่อมแซมกำแพงรอบวัด เมื่อการก่อสร้างแล้วเสร็จ ทางราชการได้มาก่อสร้างบาทวิถีริมรั้ววัดด้านพลับพลาอิศริยาภรณ์ สูงประมาณครึ่งศอก ดังนั้นเมื่อมองจากพื้นดินทำให้รั้ววัดด้านสระน้ำกับด้านพลับพลา ฯ ไม่เท่ากัน

ต่อมาอีก ๒๐ ปีให้หลัง ทางราชการได้มาต่อเติมถนนริมรั้วด้านสระน้ำ ทำให้พื้นถนนสูงขึ้นกว่าเดิม วันหนึ่งเจ้าประคุณสมเด็จฯ นั่งอยู่ที่กุฏิก็รำพึงออกมาว่า "ค่อยโล่งใจรั้ววัดเท่ากันแล้ว" ทำให้เห็นว่าตลอดเวลา ๒๐ กว่าปี ท่านไม่เคยวางใจในเรื่องแม้เพียงเท่านี้ เจ้าอาวาสที่อุทิศตนเพื่อวัดแทบทุกลมหายใจเข้าออกเช่นนี้ย่อมเป็นผู้หาได้ไม่ง่ายนัก

เป็นสมเด็จสองตำแหน่ง

เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพโมลี พระเถระวัดเทพศิรินทราวาสได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ ๓ รูปด้วยกัน ทางวัดได้จัดให้มีการแสดงมุทิตาจิตแด่พระเถระในพระอุโบสถ เมื่อพระเถระทั้ง ๓ รูปกำลังเดินเข้าพระอุโบสถ มีซินแสจีนคนหนึ่งเป็นหมอดูได้พูดขึ้นว่า "องค์ที่ได้ขึ้นเป็นเทพโมลี ต่อไปจะได้เป็นสมเด็จฯ" คนที่ยืนอยู่ด้วยกันในบริเวณนั้นถามว่าจะเป็นสมเด็จอะไร ซินแสจีนคนนั้นบอกว่า "จะเป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์" เรื่องที่จะได้เป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์นอกจากซินแสจีนผู้นี้ยังมีโหราจารย์และผู้รู้เคยพยากรณ์ไว้อีกหลายท่าน

ณ วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้รับพระราชทานสถาปนาเลื่อนสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระวันรัต มีราชทินนามตามจารึกในสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระวันรัต ปริยัติปฏิบัติคุณดิเรก อเนกคัมภีรธรรมัตถโกศล สุวิมลวินยสุนทร ญาณวรวรางกูร วิบูลธรรมโสภิต ตรีปิฎกบัณฑิต ยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี อรัญวาสี สมเด็จพระราชาคณะ สถิต ณ วัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร พระอารามหลวง จงเจริญทีฆายุ จิรัฏฐิติกาล ในพระพุทธศาสนา เทอญฯ

ตำแหน่งสมเด็จพระราชาคณะว่างลง ๒ ตำแหน่ง คือ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ๑ สมเด็จพระวันรัต ๑ เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้รับเมตตาธรรมจากพระมหาเถระเสนอให้เป็นสมเด็จพระวันรัต แทนที่จะเสนอให้เป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จฯ บอกว่าเป็นเพราะโยมบิดาได้อธิษฐานขอไว้ อีกเหตุผลหนึ่งท่านไม่เลือกเป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ท่านกล่าวว่า ถ้าเป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ เวลาเซ็นชื่อ ก็ต้องเซ็นชื่อเป็นสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์เหมือนสมเด็จพระอุปัชฌาย์ เพียงคิดก็ไม่กล้าแล้ว

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ คณะสงฆ์วัดเทพศิรินทราวาสพร้อมด้วยคณะศิษยานุศิษย์ ได้จัดพิธีสมโภชสุพรรณบัฏที่ได้รับพระราชทานสถาปนา ในการนี้เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง เจ้าหน้าที่สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเจ้าหน้าที่กรมการศาสนาเชิญสุพรรณบัฏและเครื่องยศสมณศักดิ์ขึ้นตั้งไว้ ณ โต๊ะหมู่ที่เตรียม

พร้อมไว้ในพระอุโบสถวัดเทพศิรินทราวาส พิธีสมโภชสุพรรณบัฏดำเนินไปจนเสร็จพิธี มีสามเณรรูปหนึ่งต้องการจะชมสุพรรณบัฏนั้นเป็นเช่นไรเพราะไม่เคยเห็นจึงได้กราบเรียนขออนุญาตขอชม เมื่อได้รับอนุญาตจึงไปหยิบมาดู ปรากฏว่าสุพรรณบัฏนั้นเป็นสุพรรณบัฏที่จารึกนามของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ท่านจึงได้แจ้งเจ้าหน้าที่ให้ได้ทราบ เมื่อเจ้าหน้าที่ทราบเรื่องต่างตกใจเป็นอย่างมากเพราะไม่เคยมีการผิดพลาดเจ้าหน้าที่ทั้งหลายรีบไปเชิญสุพรรณบัฏของสมเด็จพระวันรัตมาถวายเจ้าประคุณสมเด็จฯ พร้อมกับกราบขออภัยให้งดโทษ เจ้าประคุณสมเด็จฯ มิได้ว่ากระไร นอกจากมอบรางวัลเพิ่มเป็นกำลังใจที่ต้องเหนื่อยถึงสองครั้งในการไปเชิญสุพรรณบัฏมาถวาย เรื่องนี้เป็นอีกเรื่องที่มหัศจรรย์ จึงกล่าวได้ว่าเจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้สถาปนาเป็นสมเด็จพระวันรัต ตามที่โยมบิดาได้อธิษฐานขอไว้กับหลวงพ่อเฉย และได้รับพระราชทานสุพรรณบัฏของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ตามคำทำนายของโหรทั้งหลาย ด้วยการสมโภชสุพรรณบัฏ อันตำแหน่งสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์และสมเด็จพระวันรัตนี้ เป็นตำแหน่งที่สมเด็จพระราชาคณะที่มีมาเดิมตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา สันนิษฐานว่าเป็นราชทินนามที่ได้มาจากลังกา เป็นตำแหน่งคู่กันของสังฆนายก ฝ่ายคามวาสีและอรัญวาสี ตำแหน่ง ๒ ตำแหน่งนี้จึงเป็นตำแหน่งที่สูงส่ง ศักดิ์สิทธิ์ พระมหาเถระผู้จะได้รับพระราชทานนามนี้จะต้องมีความสำคัญมากทั้งในด้านภูมิรู้และภูมิธรรม กล่าวกันว่าหากบุญบารมีไม่เพียงพอก็เป็นไม่ได้ การที่เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้เป็นสมเด็จถึง ๒ ตำแหน่งจึงเป็นเครื่องยืนยันสิ่งที่พรรณนามาแต่ตอนต้นว่า ท่านเป็นผู้มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ต้องตามโบราณวินิจฉัยทุกประการ

เราชื่อนิรันตร์

ครั้งหนึ่ง ในวงสนทนาระหว่างกลุ่มศิษย์ภายในวัดเทพศิรินทร์ ได้มีการพูดคุยกันถึงการสร้างพระเครื่องในปัจจุบัน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการสร้างในลักษณะพุทธพาณิชย์ มีการโฆษณาเกินความจริงกันอย่างครึกโครม วัตถุประสงค์เพื่อหาเงินเป็นการส่วนตัวเฉพาะกลุ่มบุคคลเสียเป็นส่วนใหญ่ เอาเงินเข้าวัดสร้างประโยชน์เป็นเพียงส่วนน้อย การสร้างก็สร้างเหมือนการผลิตสินค้าเอาจำนวนมาก ๆ ทำกันง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตองไม่มีมวลสารศักดิ์สิทธิ์ บ้างก็ตั้งตัวเองเป็นเกจิดัง จ้างหนังสือหรือนิตยสารให้ลงข่าวหรือเนื้อเรื่องที่แต่งขึ้น วัตถุมงคลก็ขายกันราคาแพง อวดอ้างสรรพคุณวิเศษเหนือกรรมเหนือโชคชะตามนุษย์ เรื่องแบบนี้เกิดขึ้นแล้วจริง ๆ ทำให้ผู้คนเสื่อมศรัทธาในพระเครื่องยุคใหม่ ๆ บุคคลท่านหนึ่งในวงสนทนาจึงได้พูดขึ้นมาว่า “พระเครื่องที่สร้างในยุคปัจจุบันนี้ ดังประเดี๋ยวเดียว ไม่นานก็ดับ” ในขณะนั้น ศิษย์ใกล้ชิดท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ผู้ที่ขออนุญาตสร้างพระกริ่ง ๘๘ ถวายท่าน ได้อยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย และได้นำเรื่องนี้กลับไปคิด เมื่อถึงคราวที่พบกับสมเด็จฯ จึงได้เรียนถามกับท่านว่า “สมเด็จฯ ครับ เขาพูดกันว่า พระใหม่ที่สร้างกันในสมัยนี้ ดังไม่นานแล้วก็ดับ พระของสมเด็จฯ จะเป็นเช่นนั้นหรือไม่ครับ” สมเด็จฯ ท่านได้ฟังแล้วก็เฉย ๆ ไม่ได้ตอบว่าอะไร เมื่อถึงคราวที่ศิษย์ท่านจะลากลับ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้จับมือศิษย์ของท่านไว้ แล้วพูดขึ้นว่า

“เราชื่อนิรันตร์”

ไม่ยึดติดในวัตถุ

หิรัณยบัฏ และ สุพรรณบัฏ คืออะไร

พระราชาคณะชั้นรองสมเด็จพระราชาคณะ จะได้รับพระราชทานแผ่นเงินจารึกพระนาม เรียกว่า หิรัณยบัฏ

สมเด็จพระราชาคณะ จะได้รับพระราชทานแผ่นทองคำจารึกพระนาม เรียกว่า สุพรรณบัฏ

อาลักษณ์ (ผู้ทำหน้าที่ทางหนังสือในราชสำนัก) เป็นผู้จารึกพระนามภายในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ สวดชัยมงคลคาถา ขณะที่จารึกพระนามลงในแผ่นเงินและแผ่นทองคำ ซึ่งเวลาที่จะทำพิธีนั้นต้องให้โหรหลวงดูฤกษ์ยาม เมื่อทำการจารึกพระนามเสร็จแล้ว จะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงพระสุหร่าย และทรงเจิมแผ่นหิรัณยบัฏและแผ่นสุพรรณบัฏ จึงถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ของมงคลสูงสุดที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานให้

เป็นที่แน่นอนว่าของมงคลสูงส่งเช่นนี้ ผู้ที่เป็นเจ้าของคงจะต้องเก็บไว้เป็นเกียรติ เป็นของมงคล แต่สมเด็จฯ ท่านเป็นผู้ทรงธรรมที่ไม่ยึดติดกับวัตถุใด ๆ ทั้งสิ้น แม้แต่ทรัพย์สินส่วนตัวและที่ดินท่านก็บริจาคเป็นการกุศลซึ่งมีมูลค่ารวมสูงถึงสี่ร้อยกว่าล้านบาท ความจริงก่อนที่ท่านจะนำแผ่นหิรัณยบัฏและแผ่นสุพรรณบัฏ มาใส่เบ้าหลอมสร้างพระนั้น มีพระภิกษุในวัดคัดค้านท่านถึงสามรูป แต่สมเด็จฯ ท่านได้กล่าวว่า “ไม่เป็น ไรของ สิ่งนี้เป็นของ ๆ เรา ในหลวงท่านให้เรามาแล้ว เป็นสิทธิ์ของเราแล้ว” และท่านยังได้บอกให้ไปนำสุพรรณบัฏของ

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์มาใส่รวมกันลงไปด้วย ท่านกล่าวว่า "ศิษย์กับอาจารย์จะได้อยู่ด้วยกัน" แต่ปรากฏว่า หาสุพรรณบัฏของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ไม่พบ ก็เลยไม่ได้นำมาใส่รวมลงไป ไม่เช่นนั้นแล้วพระกริ่งของท่านจะเป็น พระกริ่งสุพรรณบัฏสองสมเด็จฯ เลยทีเดียว แต่ถึงอย่างไรพระกริ่งของท่านนั้นก็เป็นพระที่รวบรวมมวล สารศักดิ์สิทธิ์และของมงคลไว้อย่างสูงค่าเป็นอย่างยิ่ง นับได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์การสร้างพระที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนเลยทีเดียว

ในบั้นปลายชีวิตของท่าน ท่านได้ทำพินัยกรรมและการปลงบริขาร ซึ่งสมบัติท่านส่วนใหญ่ก็มีแต่พวกหนังสือธรรมะ ท่านเคยปรารภอยากให้ทำเป็นห้องหนังสือ หรือพิพิธภัณฑ์ภายในวัดเทพศิรินทราวาส เพราะหนังสือท่านเยอะมาก หากทำเป็นห้องหนังสือหรือพิพิธภัณฑ์ คนจะได้อ่านค้นคว้าศึกษาหาความรู้ ตอนหนุ่มท่านชอบเดินซื้อแถวเวิ้งนาครเขษมมาอ่าน หนังสือจึงถือเป็นสมบัติล้ำค่าของท่าน รายได้จากงานศพของท่านสั่งบอกครั้งสุดท้าย ทุกบาททุกสตางค์มอบให้โรงเรียนเทพศิรินทร์ เพื่อช่วยเหลือการศึกษาของเยาวชน ซึ่งท่านเป็นที่ปรึกษาอยู่ และมอบทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับเพิ่มทุน "๘๐ ปี พระสาสนโสภน" ทุกครั้งที่มีโอกาส เป็นสินน้ำใจครั้งสุดท้ายที่ท่านมอบก่อนมรณภาพ

ชีวิตไม่แน่...อย่าเอาแน่กับชีวิต

มรณภาพ

ในวาระสุดท้ายของชนม์ชีพ เจ้าประคุณสมเด็จฯ อาพาธด้วยโรคไต และโรคเบาหวาน ทำให้ต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์อยู่เสมอ ท่านเป็นแผลที่เท้าซึ่งแพทย์ลงความเห็นว่าต้องตัดบริเวณปลายเท้าท่านออก แต่ท่านไม่ยอม ท่านบอกว่าท่านรู้ตัวท่านดีว่าไม่รอดแน่แล้ว ท่านบ่นอยากกลับกุฏิ และไม่ต้องการจัดงานศพให้ใหญ่โต เมื่อช่วงต้นปีหลังจากการสร้างพระแล้วเสร็จศิษยานุศิษย์ได้เรียนท่านว่าจะสร้างพระถวายให้ท่านอีก แต่สมเด็จฯ ท่านได้กล่าวว่า "ยังไงก็ข้าม ๙๐ ไปไม่พ้น" ครั้งสุดท้ายวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๖ เข้ารักษาอาการหายใจไม่ออกเนื่องจากน้ำท่วมปอด คณะสงฆ์วัดเทพศิรินทราวาสได้จัดแบ่งเวรไปคอยช่วยดูแลปรนนิบัติ นายแพทย์นิตย์ แสงหล้า แพทย์เจ้าของไข้และคณะแพทย์พร้อมทั้งพยาบาลได้ถวายการพยาบาลจนสุดความสามารถ โดยมีคุณชัย - คุณนุชนารถ โสภณพานิช รับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลตั้งแต่ต้น แต่

อาการไม่ดีขึ้น วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ จึงต้องเข้ารับการรักษาในห้องไอซียู อาการก็มีแต่ทรงกับทรุด แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีสติรับรู้แสดงอาการสวดมนต์ภาวนาตลอดเวลา ที่สุดถึงมรณภาพด้วยอาการอันสงบเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เวลา ๑๙.๒๕ น. คำนวณอายุได้ ๘๘ ปี ๙ เดือน ๘ วัน พรรษา ๖๗

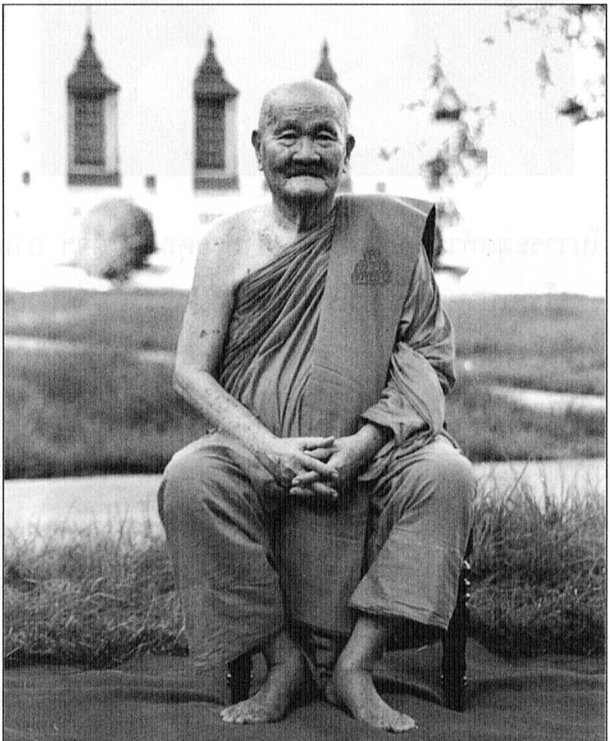

ธรรมะและคำสอนของ

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต

ธรรมะจากสมุดบันทึก

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต(ลายมือท่าน)

ธรรมะและคำสอนของท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต

"คำว่าธรรม ธรรมนั้น มิใช่อื่นไกล คือสภาพจิตใจนั่นเอง

สภาพจิตใจฝ่ายสูงชักจูงให้ประพฤติดีปฏิบัติชอบ

เรียกว่า กุศลธรรม

สภาพจิตใจฝ่ายต่ำชักนำให้ประพฤติเสียหายนำผลร้ายมาให้

เรียกว่า อกุศลธรรม"

“ที่ว่าอย่าเห็นยาว คืออย่าผูกเวรไว้ให้นานเลย

และที่ว่าอย่าเห็นสั้น คืออย่าด่วนแตกจากมิตร

จะกล่าวง่าย ๆ โดยทั่ว ๆ ไป คือจะใคร่เป็นโตเป็นใหญ่นั้นก็ตาม

จงทำศัตรูให้เป็นมิตรเสีย แล้วจงทำมิตรทั้งหลาย

มิให้กลายเป็นศัตรูขึ้นมา ทำได้ก็จะสบายนัก”

“ถ้าจะหาความสบายใจในทางคดีธรรมบ้างแล้ว
ก็ควรปฏิบัติโดยวิธีที่ตาดีก็ทำเป็นเหมือนคนตาบอดเสียบ้าง
หูดีก็ประพฤติเหมือนคนหูหนวกเสียบ้าง
มีลิ้นพูดได้ก็ประพฤติเหมือนคนใบ้เสียบ้าง
ก็พอจะหาความสุขใจในธรรมได้อยู่เป็นครั้งคราว
นี่เป็นเพียงเรื่องที่จะให้เสียบ้างก็ยังได้รับความสุขใจ
เช่นนั้นแล้ว ถ้าดำเนินการปฏิบัติจนกลาย
เป็นคนบอดในหนวกในเสียได้แล้ว
ก็น่าจะเป็นสุขเหลือล้นพ้นประมาณ เป็นบรมสุขเอาทีเดียว
เพราะเรื่องราวทั้งหลายในโลกหมดความหมาย
ไม่มาติดข้องอยู่ในจิตใจ
ผ่านมากระทบรู้แล้วทราบแล้วก็เลยไป
เหมือนลมพัดผ่านหน้าต่างที่บุด้วยลวดตาข่าย
ผ่านไปไม่ติดข้องอยู่ที่ลวดตาข่ายฉะนั้น”

“การที่ได้กำเนิดเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ ย่อมเป็นชาติที่สำคัญ

เป็นเหมือนสถานีชุมทางของทางทุกสาย

ที่จะแยกย้ายไปยังคติต่าง ๆ ข้างหน้า มนุษย์นี้นี่แหละ

จะไปเกิดเป็นมนุษย์อีกก็ได้ จะไปเกิดเป็นสัตว์ก็ได้

จะไปเกิดเป็นเทวดาก็ได้ สุดแต่กรรมที่ทำไว้ในปัจจุบัน

ที่สุดจนถึงบรรลุมรรคผลนิพพาน

เปลี่ยนชาติปัจจุบันของตน จากสาธุชนเป็นพระอริยบุคคลได้”

"วันเวลาที่ล่วงไปแล้ว ย่อมไม่กลับหลังมาใหม่

ซ้ำยังทำชีวิตอายุให้หมดไปสิ้นไปตามอีกด้วย

จึงควรให้วันเวลาของชีวิตล่วงไปด้วยดีมีประโยชน์

ให้สมกับกาลเวลา

นับว่าเป็นคนกินกาล ถ้าแม้ปล่อยวันเวลาให้สิ้น

ไปโดยเปล่าประโยชน์

ก็จะชื่อว่า เป็นผู้ถูกกาลกินเอา วันเวลาที่ล่วงไปแล้ว

ย่อมไม่กลับหลังมาใหม่

จึงควรให้วันเวลาล่วงไปด้วยดีมีประโยชน์"

"โปรดจำเอาไว้ จะละอะไรให้เห็นโทษก่อน

รักษาความรู้สึกนั้นไว้ให้ดี

เวลานี้เรายังละไม่ได้ กำลังใจยังไม่พอ

กำลังข้อปฏิบัติก็ยังไม่พอที่จะละ

ก็ขอให้เห็นโทษ เห็นโทษของมันไว้ก่อน

เห็นโทษในสิ่งที่จะละนั้นไว้ก่อน

จะได้เป็นทุนรอน เมื่อถึงคราวจะละจริง

นี่เป็นหลักสำคัญที่จะละโทษทั้งหลาย"

“ความเกิดเป็นมนุษย์ได้ยาก ชีวิตที่เป็นอยู่มาก็หายาก

เพราะเหตุที่จะตายมีมากนัก มีทั้งเหตุภายนอกและเหตุภายใน

เหตุภายนอกนั้นมีอาวุธต่าง ๆ และอสรพิษต่าง ๆ เป็นต้น

เหตุภายในนั้นคือ หืด ไอ ไข้ เจ็บ เป็นต้น

และจะได้ฟังธรรมของพระก็ยาก ที่เรามาได้ยินได้ฟัง

ได้ท่องบ่นทรงจำเอาไว้ได้ แล้วปฏิบัตินี้ก็เป็นลาภอย่างยิ่งแล้ว

พระพุทธเจ้าก็หายาก มิใช่ว่าจะเกิดขึ้นในโลกได้ง่าย ๆ

นานนัก นานหนา จึงจะเกิดขึ้นในโลกสักครั้ง”

"แม่น้ำมีน้ำเต็มก็มีแต่จะไหลไปถ่ายเดียว

ไม่ไหลกลับมาอีกเลย ฉันใด

อายุของมนุษย์ทั้งหลาย ก็มีแต่จะล่วงไปถ่ายเดียว

ไม่มีวันที่จะถอยหลังกลับมาใหม่ได้อีกเลย ฉันนั้น

แม่น้ำที่เต็มเปี่ยม ย่อมพัดพาเอาต้นไม้ที่เกิดอยู่ริมฝั่ง

โค่นลง ฉันใด

ความแก่ และความตาย

ก็ย่อมพัดพาเอาสัตว์ทั้งหลายไปให้แตกดับ

ฉันนั้นเหมือนกัน"

ธรรมะจากสมุดบันทึกของ
ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต (ลายมือท่าน)

เป็นของโบราณ

พระยานรรัตน์บอกให้จด

๑ เห็นเสือหมอบอย่าเชื่อว่าเสือไหว้
เผลอเมื่อไรเสือกินสิ้นทั้งตัว
คนต้องเกรงเยงยำนักให้คน
เขาถ่อมตนอย่าหมายว่าเขากลัว ฯ

๑ เขาไม่สู้อย่าหมายว่าเขาสิ้น
คชสีห์หรือจะสู้หมูชีวิ
วางตนเสงี่ยมเจียมประศักดิ์ในฝักตัว
ชาติคนชั่วหลบปล่อยสิ้นฝัน ฯ

๑ เมื่อน้ำไหลไหลเชี่ยวเป็นเกลียวกล้า
เอาแพวางขวางไว้ภัยมหันต์
เรื่องของคนฝันเปลี่ยนแน่นไม่ครัน
ต้องปล่อยมันเป็นไปให้สบาย ฯ

สมเด็จพระอุปัชฌายะ
ท่านสอนเสมอว่า ควร
"ปฏิบัติเวลาที่ให้ได้
ครบไตรสิกขา ~~ศีล~~
~~สมาธิ ปัญญา~~ ไว้ ~~ไว้~~
คอยอริยมรรค"
(มรรคสามัคคี)
(มรรคสมังคี)

(นาลเมกสฺส)

๑ ปพฺพตสฺส สุวณฺณสฺส
ชาตรูปสฺส เกวลี
ทฺวิตฺตา นาลเมกสฺส
อิติ วิทฺวา สมํ จเร ฯ

๑ ภูเขา ล้วนด้วยทองคำแท้ หากจะพึงมีได้ | ประชุมแห่งภูเขาทองมีสองลูกก็ยังไม่พอแก่บุคคลคนเดียว | คนเขารู้เช่นนี้แล้ว | ก็พึงประพฤติแต่พอสม | สงบจิตสงบใจลงเสียบ้าง ฯ

๏ ใกล้กับไทยต้องมีสติให้มาก
เหมือนคนผ่านดงพงหนาม มีสติ
ระมัดระวังตัว ...
โลกนี้มิใช่ว่าจะเป็นดงพงหนามไป
เสียทั้งหมด มีสวนแห่ง สิ่งต้อง
ใช้สติในตอนนั้น ครั้นผ่านไปได้
แล้ว แม้จะต้องผ่านตอนต่างไหน
อีก ก็ใช้สติระมัดระวังอย่างที่แล้ว
มา... มิใช่ว่าต้องท่องไปเรื่อยไปไม่หยุดหย่อน ** *

๑ เหมือนแกล้งทำมากกว่า ไม่ชอบด้วย
เหตุผล คนเราประพฤติธรรมต้องเป็นคนตรง
จึงจะได้ผลของการปฏิบัติ อยู่ที่เป็นใน--

หย่อน
*

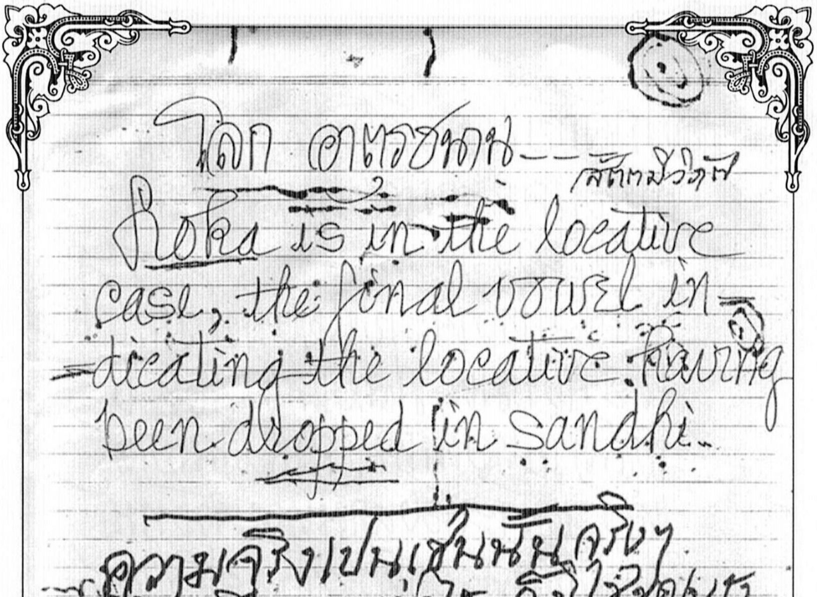

โลก อาธารอธิกรณ ---
สัตตมีวิภัติ

Loka is in the locative case, the final vowel indicating the locative having been dropped in sandhi.

ความจริงเปนเช่นนั้นจริงๆ
ถึงจะมีมากอย่างไร ก็มิใช่ของเรา
จริงๆ เลย! ใครเอาไปได้บ้าง!
เงินบาทใส่ปาก ยังเอาไปไม่ได้เลยๆ

โกรธ

๑ ทำอะไรก็จะให้ได้อย่างใจ
เมื่อไม่ได้อย่างใจ
* ใจจึงโกรธ อย่าไปโทษใคร
ใจเราเองแท้ ๆ

๒ พูดง่าย ๆ ก็ว่า เราโกรธไปเอง ๆ

๓ โกรธมีโทษมากหลาย
ไม่โกรธมีคุณมากมาย ๆ

ความ

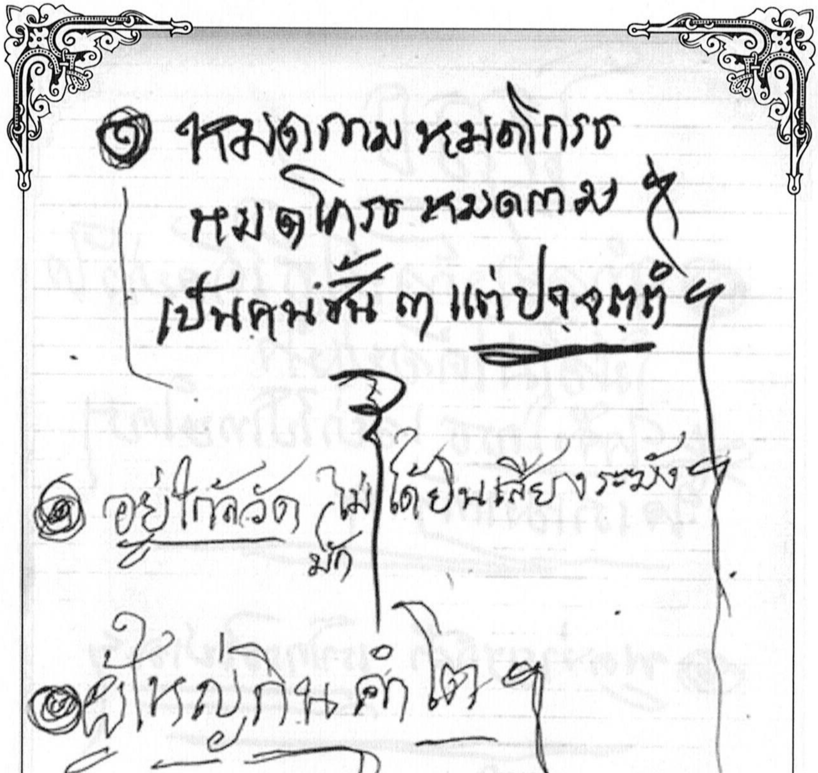

๑ หมดกาม หมดโกรธ
หมดโกรธ หมดกาม ฯ
เป็นคนชั้น ๓ แต่ปจฺจตฺตํ ฯ

๒ อยู่ใกล้วัด (มัก) ไม่ได้ยินเสียงระฆัง ฯ

๓ ผู้ใหญ่กินคำโต ฯ

อนตฺตา

๒

๑ สุทฺธธมฺมา ปวตฺตนฺติ

สุญ — ว่างเปล่าจากสัตว์บุคคล คน ตัวตน ~~สัตว์คน~~ เราเขา มีแต่ขันธ์ ๕ (รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) ล้วนๆ ซึ่งเป็นอนิจจํ ทุกขํ

ล้วนๆ

(ยันตรมหาเสน่ห์)

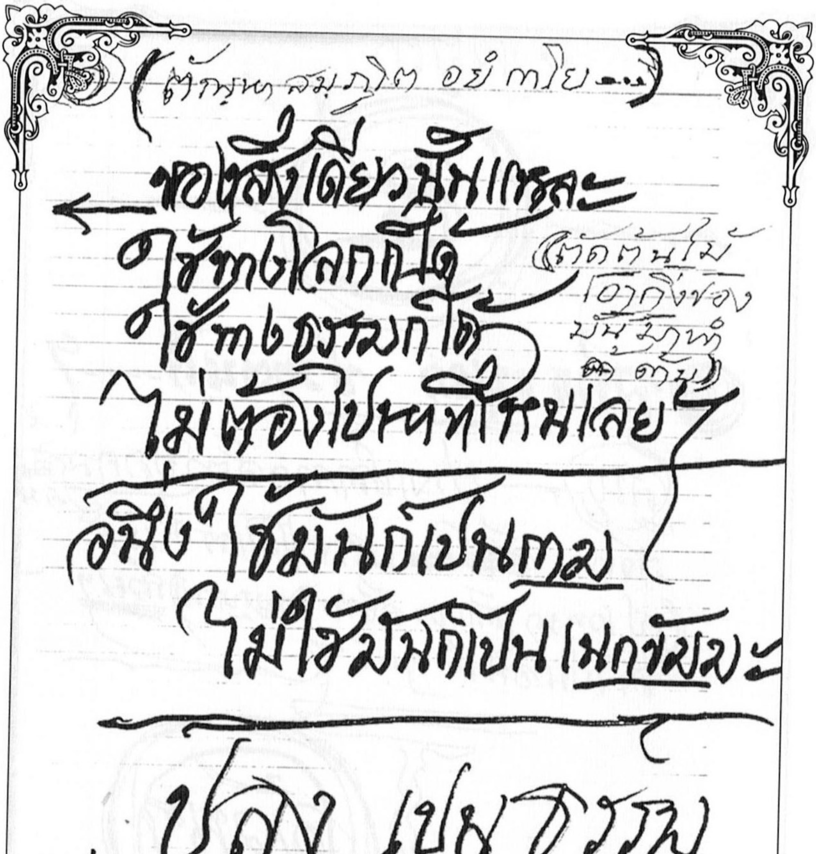
(ตัณหา สมุฏโต อย่ำหาย...)

ของสิ่งเดียวนั่นแหละ
ใช้ทางโลกก็ได้
ใช้ทางธรรมก็ได้
ไม่ต้องไปหาที่ไหนเลย

(ตัดต้นไม้ เอากิ่งของมันมาทำ ด้าม)

สิ่งใช้มันก็เป็นกาม
ไม่ใช้มันก็เป็นเนกขัมมะ

ปลง เป็น ธรรม
* ปรุง เป็น โลก

"บวชกายแล้วบวชใจ"

มิใช่บวชใจก่อน ต้องบวชกาย
แล้วจึงค่อยๆ บวชใจทีหลัง
บวชกายสำเร็จด้วยสงฆ์มี
อุปัชฌาย์คู่สวด พอควรแก่ผล
ไตรฯ จะศึกษาสิกขาได้ | ส่วนบวชใจ
สำเร็จด้วยตัวเอง ลาสึกกับใครๆ
ก็ไม่ได้ บวชแล้วก็บวชกันจนตาย..

[นัย- เนกขัมมะด้วยกาย
เนกขัมมะด้วยใจ]

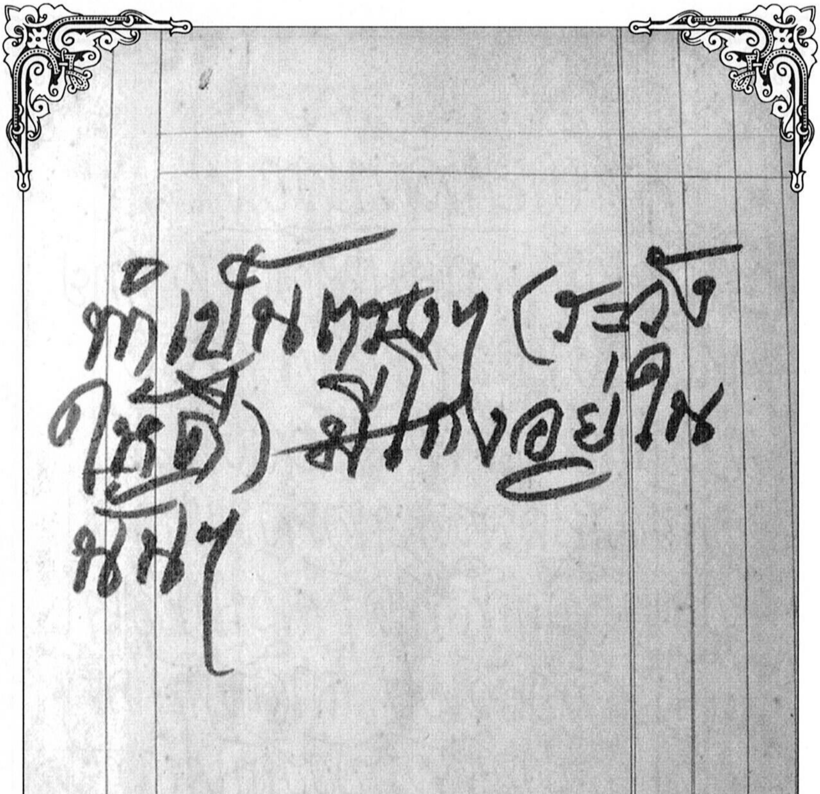

ทำเป็นหมู่ๆ (ระวัง
ให้ดี) มีโกงอยู่ใน
หมู่ๆ

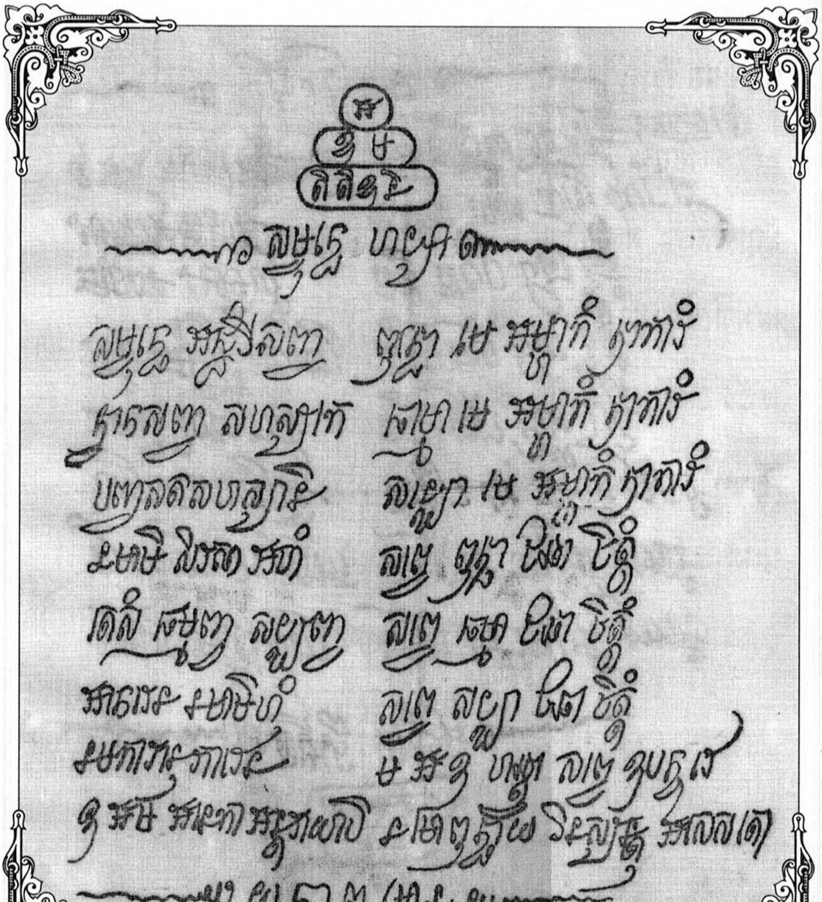

พระคาถา สัมพุทเธ หงสา

สัมพุทเธ อัฏฐะวีสัญจะ พุทโธ เม อัมหากัง ปาการัง

ทะวาทะสัญจะ สะหัสสะเก ธัมโม เม อัมหากัง ปาการัง

ปัญจะสะตะ สะหัสสานิ สังโฆ เม อัมหากัง ปาการัง

นะมามิ สิระสา อะหัง สัพเพ พุทธา ชะนาจิตตัง

เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ สัพเพ ธัมมา ชะนาจิตตัง

อาทะเรนะ นะมามิหัง สัพเพ สังฆา ชะนาจิตตัง

นะมะการานุภาเวนะ มะ อะ อุ หันตะวา สัพเพ อุปัททะเว

อุ อะ มะ อะเนกาอันตะรายาปิ นะโมพุทธายะ วินัสสันตุ อเสสโต

ยะ ธา พุท โม นะ

พระคาถานี้ เป็นคาถาของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

(เจริญ ญาณวรมหาเถร)

ใช้ในทางเป็นกำแพงคุ้มครองป้องกันตัว แคล้วคลาด เป็นเมตตามหานิยม เป็นมหาอุตม์ กันคุณไสย ภูติผีปีศาจ ใช้ทำน้ำมนต์ ใช้ปลุกเสกเครื่องรางของขลังต่าง ๆ

(ได้ข้อมูลจาก สมเด็จพระวันรัต วัดเทพศิรินทราวาส)

บรรณานุกรม

ประมวลเกียรติคุณ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรเถร)

โดย พระธรรมไตรโลกาจารย์ (นิรันตร์), พระเทพเมธากร (ใย), นายปรีดา ศรีชลาลัย ยุวพุทธิกสมาคมชลบุรีพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๑๖

ประวัติพระภิกษุพระยานรรัตราชมานิต (ธมฺมวิตกฺโก)

ยุวพุทธิกสมาคมชลบุรีพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๑๔

ประวัติท่านธมฺมวิตกฺโก

โดย ร.ต. การุณย์ เหมวนิช และกิตติ ลี้วัฒนานนท์ พ.ศ. ๒๕๑๖

เจ้าคุณนร ในความทรงจำของข้าพเจ้า

โดย ดร.บุญยง ว่องวาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๓๘

อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระวันรัต (นิรนฺตโร)

โดย อาคม สุขุมปัญญา พ.ศ. ๒๕๔๗

ขอขอบพระคุณ

พระครูอุดมวิจารณ์ (ท่านแล)
คุณยรรยง โชติกวัฒน์
คุณกิตติ ลี้วัฒนานนท์
คุณหมอสุเมธ นราประเสริฐกุล

สำหรับความรู้ และคำแนะนำต่าง ๆ ที่มอบให้ รวมไปถึงภาพถ่ายเก่าหายาก ของท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ และท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต

ขอขอบพระคุณ คุณธีรวัชร จรเจริญ สำหรับภาพถ่ายหายากของท่านเจ้าคุณนรฯ

ประธานสายในการประชาสัมพันธ์หาปัจจัยสมทบทุนค่าพิมพ์หนังสือ

น.สพ. สุเมธ นราประเสริฐกุล
คุณสุรทิณ ไพฑูรย์ศศิธร
ว่าที่ร.ต. อนันต์ ยอดภิญญาณี
อ. ดารณี กิตติกานต์วงศ์
อ. ทิพย์วรรณ ยังเสถียร
อ. มาลี ครองสินทรัพย์
คุณณรงศักดิ์ เที่ยงล้ำ

ขอขอบพระคุณและขออนุโมทนาบุญต่อผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคทรัพย์สมทบทุนพิมพ์หนังสือทุก ๆ ท่าน ขอผลบุญกุศลที่ท่านทั้งหลายได้ร่วมกันทำในครั้งนี้ จงส่งผลให้ท่านได้พบกับความสุขความเจริญ มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง มีปัญญาดี เกิดมาในภพชาติใด ขอให้ได้พบและเข้าใจในพระพุทธศาสนาด้วยเทอญ

รายนามผู้บริจาคทรัพย์ร่วมทำบุญ พิมพ์หนังสือ "ประวัติ ธรรมะ 3 อริยสงฆ์อรหันต์กลางกรุงแห่งวัดเทพศิรินทราวาส" และสร้างตึกพระภิกษุสงฆ์อาพาธและคลินิกพิเศษ โรงพยาบาลเสลภูมิ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คณะศิษย์วัดเทพศิรินทราวาส

๑.	คุณธนเดช พรมิ่งมาศ และครอบครัว	๕,๐๐๐	บาท
๒.	คุณวิเชียร เปล่งพานิชย์	๑,๐๐๐	บาท
๓.	คุณเมธี ภักดีไต	๑,๐๐๐	บาท
๔.	คุณสุวินัย กริชไกรวรรณ	๑,๐๐๐	บาท
๕.	คุณสมชาย ปรางค์นวรัตน์	๑,๐๐๐	บาท
๖.	คุณธีรวัชร จรเจริญ	๑,๐๐๐	บาท
๗.	คุณชัย กิจนนทชัย	๕๐๐	บาท
๘.	คุณประเสริฐ จินดาบุญจรัส	๓๐๐	บาท
๙.	คุณพรทิพย์-คุณวรวรรณ-คุณพศิน ธัญญสัญชัย	๕,๐๐๐	บาท
	รวมเงิน	**๑๕,๘๐๐**	**บาท**

สายคุณสุรทิณ ไพฑูรย์ศศิธร

๑.	คุณชัยเจริญ แซ่ก๋ำ และครอบครัว, คุณวลัยพร ไชยวงศ์เรือน และครอบครัว	๒,๐๐๐	บาท
๒.	ร้านไก่ทอดทักษิณ, คุณวรรณ นวลละออง, คุณอรวรรณ หนูเอียด	๑,๕๔๐	บาท
๓.	คุณสุรทิน-คุณกาญจนาพร-คุณกุลวดี-ด.ช.สถาพร- ด.ช.สีขริน ไพฑูรย์ศศิธร, คุณสุนัน สรรพวัฒน์	๑,๒๕๐	บาท
๔.	คณะวิลล่าซอย ๕	๕๕๐	บาท
๕.	คุณบุญชัย สัมฤทธิ์วณิชชา	๕๐๐	บาท
๖.	คุณปัญญา เพียรทนงกิจ อุทิศให้คุณพ่อเซียเน้า แซ่โง้ว	๕๐๐	บาท
๗.	ผู้มีจิตศรัทธา ไม่ประสงค์ออกนาม	๕๐๐	บาท
๘.	คุณพิพิธชัย จิระโชติวสุวรกุล	๑๐๐	บาท
๙.	คุณธีรศักดิ์ ธีระประดิษฐ์	๑๐๐	บาท
๑๐.	คุณไพพรรณ สรรพวัฒน์ อุทิศให้คุณไพศาล สรรพวัฒน์	๑๐๐	บาท
	รวมเงิน	**๗,๑๔๐**	**บาท**

กลุ่มเพื่อนบพิตรพิมุขมหาเมฆ และสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)

๑.	คุณเก๋ ศศิวิมล บพิตรพิมุข	๑๐๐	บาท
๒.	คุณแต รุจิรา บพิตรพิมุข	๑๐๐	บาท
๓.	คุณสุวรรณา แซ่ตั้ง	๑๐๐	บาท
๔.	คุณศรัณย์ ซื่อสัตย์สกุลชัย	๑๐๐	บาท
๕.	อังคณา ส.ส.ท. และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๖.	ส่วนตำราฯ ส.ส.ท. (คุณสุรพล วิริยะบรรเจิด, คุณแทนพร เลิศวุฒิภัทร, คุณอรุณศรี สุขจิตต์, คุณประเทือง คชเสนีย์, คุณคุณาภรณ์ เนสุสินธ์, คุณรัชนก, คุณวรรณรัตน์, คุณภาณุพันธ์ โนวยุทธ, คุณสุนันุช อร่ามพจมาน, คุณจิตราพร เลิศรัตนชาติวิเชียร, คุณรินดา คันธวร)	๑,๐๐๐	บาท
	รวมเงิน	**๒,๔๐๐**	**บาท**

คณะครูและนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ (ครูว่าที่ ร.ต. อนันต์ ยอดภิญญาณี)

๑.	ครูว่าที่ ร.ต. อนันต์ ยอดภิญญาณี	๑,๐๐๐	บาท
๒.	คุณเจตพล จิระเกียรติ	๑๐๐	บาท
๓.	คุณอำนาจ, คุณอัญชลี ใหม่เจริญนุกูล และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๔.	ด.ช. ศรัณย์ สิงหะ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๕.	ด.ช. ลิขิต จารีกจารีต และครอบครัวจารีกจารีต และครอบครัวมาตรา	๑๐๐	บาท
๖.	ด.ช. กวิน กิตติพงศ์วรการ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๗.	ด.ช. ศรัณย์ แซ่ตั้ง และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๘.	คุณสุธีร์ สุริยเรืองเวท และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๙.	ครอบครัวแสงพุดดี	๑๐๐	บาท
๑๐.	ด.ช. ณัฐพล อ่อนโสม และครอบครัว	๑๔๐	บาท
๑๑.	คุณสุวรรณ จึงสรรค์ศุภชัย และครอบครัว, ด.ช. ทรงพล จึงสรรค์ศุภชัย	๒๐๐	บาท
๑๒.	คุณทักษ์ดนัย โรจนเดชากุล, ด.ช. พีรภัค โรจนเดชากุล, ด.ช. ธนวุฒิ โรจนเดชากุล	๕๐๐	บาท
๑๓.	ด.ช. อธิป อนันต์กิตติกุล และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๑๔.	คุณเดชา ศรีเหรา และครอบครัว	๕๐	บาท
๑๕.	ด.ช. ฤกษ์ฤทธิ์ เลิศรุ่งเรือง และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๑๖.	ด.ช. เริงชัย จูหะลิขิตวงศ์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๗.	คุณอมร กิติชัยวัฒน์ ม.๓/๑๐ และครอบครัว	๑๑	บาท
๑๘.	คุณธนดล วชิรเมธี และครอบครัว	๒๐๙	บาท
๑๙.	ครอบครัวไรวา	๙๙	บาท
๒๐.	ครอบครัว นายอรุช ปิ่นนราทิพย์	๒๐๐	บาท
๒๑.	คุณพรสุภา พันธุ์พงษ์สิทธิ์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๒๒.	คุณชัยภัทร์ ด.ช. ปิยภัทร ศิริวิโรจน์สกุล	๑,๐๐๐	บาท
๒๓.	ครอบครัวสุนทรวิภาต และสินภักดี	๓๐๙	บาท
๒๔.	คุณสิรภัทร ชัยสารเสรี และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๒๕.	ครอบครัวเมฆานิมิตดี	๑๐๐	บาท
๒๖.	คุณศรัณยู เกษมอนันต์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๒๗.	คุณสมบัติ พงศ์เสน่ห์วิทยา	๒๐๐	บาท
๒๘.	คุณปุณยนุช พงศ์เสน่ห์วิทยา	๒๐๐	บาท
๒๙.	คุณชวลิต พงศ์เสน่ห์วิทยา	๒๐๐	บาท
๓๐.	คุณนิชนิภา พงศ์เสน่ห์วิทยา	๒๐๐	บาท
๓๑.	ด.ช. ชนาธิป พงศ์เสน่ห์วิทยา	๒๐๐	บาท
๓๒.	คุณสุนีย์ มีลาภ, ด.ช. ณภัทร เลิศวีระศิริกุล	๕๐๐	บาท
๓๓.	ด.ช. พสธร ยศทวีพรอนันต์ และครอบครัวยศทวีพรอนันต์	๑๑๑	บาท
๓๔.	ด.ช. วิธินันท์ วัฒนศัพท์ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๓๕.	คุณศรัณย์ มหัทธนวงศ์วาน	๕๐๐	บาท
๓๖.	คุณสมบูรณ์ นางรติมา มหัทธนวงศ์วาน และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๓๗.	คุณวิชัย คุณวันเพ็ญ บูรณะปฏิมากร และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๓๘.	คุณรัตนา ตั้งพิมลรัตน์	๒๐๐	บาท
๓๙.	ครอบครัวพรชัยประสินากุล	๕๐	บาท
๔๐.	คุณชินวัฒน์ งามพาณิชย์ ม.๓/๑๐	๒๐๐	บาท
๔๑.	ด.ช. ภพ บวรกีรติขจร และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๔๒.	ด.ช. ธกานต์ โอษฐ์แก้ว และครอบครัว	๒๐๐	บาท

๔๓.	ขออุทิศส่วนกุศลแด่ พ่อ-แม่ และ น.ส. พวงชมพู มาศเขื่อนขันธ์	๒๐๐	บาท
๔๔.	คุณฉลอม มาศเขื่อนขันธ์ และครอบครัว	๕๐	บาท
๔๕.	คุณเบญจวรรณ มาศเขื่อนขันธ์ และคุณนพพล แย้มเอม	๑๐๐	บาท
๔๖.	ขออุทิศส่วนกุศลแด่พ่อสวง, คุณแม่พูลผล เสนาแพทย์	๑๐๐	บาท
๔๗.	คุณสุจินต์ เสนาแพทย์	๑๐๐	บาท
๔๘.	ครอบครัวชัยรุ่งเรืองฤทธิ์	๒๐๐	บาท
๔๙.	คุณวรรณา ชมจิตต์ และครอบครัวธรรมะ และชมจิตต์	๒๐๐	บาท
๕๐.	ครอบครัวสาธกุไร	๑๐๐	บาท
๕๑.	ด.ช. ศรัณย์ จิระพันธ์พงศ์, คุณศรายุธ พงศ์เพชรดิถ, ด.ช. ธนวุฒิ ไพฑูรย์วัฒนกิจ	๖๐	บาท
๕๒.	ด.ช. ชาญชัย นิธิภิญโญเลิศ ม.๓/๙ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๕๓.	ด.ช. วราวุฒิ บุนนาค และครอบครัว, คุณพัชรี รุ่งโรจน์วงศ์ศิริ	๕๐๐	บาท
๕๔.	ครอบครัวตันเสถียร	๑๐๐	บาท
๕๕.	ด.ช. ธนกร สุวรรณประทีป ม.๒/๑๐ เลขที่ ๓๔ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๕๖.	คุณไพศาล ลิขนะสมบัติ	๑๐๐	บาท
๕๗.	ด.ช. ธีระเดช ปานสมุทร และครอบครัว	๓๐๐	บาท
๕๘.	คุณสุพจน์ จรพสุภิญโญ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๕๙.	ด.ช. เสรี ภูริปรีชาเลิศ	๑๐๐	บาท
๖๐.	ด.ช. พงศกร นิ่มนวล และครอบครัว	๑๔๐	บาท
๖๑.	ด.ช. พงษ์ชัยพัฒน์ วีวราบัณฑิต	๒๐๐	บาท
๖๒.	คุณพัชนีพรรณ์ เทพเสน และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๖๓.	ด.ช. ธนะสิทธิ์ ลีมายุวัฒนานนท์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖๔.	ด.ช. มนุเชษฐ์ เรี่ยวเดชะ ม.๒/๑๐ เลขที่ ๗ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖๕.	ด.ช. ศิวพล ตันติวิจิตพร และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖๖.	ด.ช. ศิริชัย อู่ทรัพย์อนันต์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖๗.	ด.ช. ธนพล มโนฉันทวาณิช	๒๐๐	บาท
๖๘.	คุณสมชาย รัชตะสาคร	๒๐๐	บาท
๖๙.	ด.ช. ปุญญพัฒน์ รัชตะสาคร	๖๐	บาท
๗๐.	คุณเง็กกี แซ่จิว	๕๐	บาท
๗๑.	ด.ช. ณพล ตั้งเมืองทอง และครอบครัว	๖๐	บาท
๗๒.	ด.ช. สัจจาพร จินดาลิขิต ม. ๒/๑๐ เลขที่ ๔ และครอบครัว	๑๔๐	บาท
๗๓.	ด.ช. วิชยุตม์ เหรียญทองเลิศ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๗๔.	ด.ช. ธุวานนท์ ภาณุพัฒนา และครอบครัว	๑๐๔	บาท
๗๕.	ด.ช. พิชญ์ บุษยบัณฑูร ม.๒/๑๐ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๗๖.	ด.ช. กรกช สุรัตนะมงคล และครอบครัว	๕๐	บาท
๗๗.	ด.ช. ณภัทร พจน์ชพรกุล และครอบครัวพจน์ชพรกุล	๓๕	บาท
๗๘.	ครอบครัวหอละเอียด	๑๐๐	บาท
๗๙.	คุณแม่ติ่ม ไชยสิม	๑๐๐	บาท
๘๐.	ครอบครัว ด.ช. อภิชัจ ชูทิพย์	๒๐๐	บาท
๘๑.	คุณภัทรเกียรติ แสนคงสุข	๕๐๐	บาท
๘๒.	ครอบครัวนายวิโรจน์ อธิคมสมาน	๒๐๐	บาท
๘๓.	คุณสมพล ติรรักธรรมกิจ	๒๐๐	บาท
๘๔.	คุณจรีพันธ์ สร้อยทองเจริญ	๑๐๐	บาท
๘๕.	คุณสาธิต สร้อยทองเจริญ	๒๐๐	บาท

๘๖. คุณวิชัย สร้อยทองเจริญ	๕๐	บาท
๘๗. คุณจรีพร สร้อยทองเจริญ	๔๐	บาท
๘๘. คุณฐาปนีย์ สร้อยทองเจริญ	๔๐	บาท
๘๙. ด.ช. ทวีทรัพย์ - ด.ช. วิโรจน์ เตชะภูริปัญญา	๑๐๐	บาท
๙๐. ครอบครัว ด.ช. นิธิพัฒน์ ใจมั่นคง	๕๐๐	บาท
๙๑. ครอบครัว ด.ช. ศุภณัฐ กุศลพิทักษ์	๒๒๐	บาท
๙๒. ด.ช. วรท อำนาจกิจเสรี	๑๐๐	บาท
๙๓. ด.ช. นรัช คอรัตนกุลชัย	๑๐๐	บาท
๙๔. ด.ช. อาสาพห์ จันทร์คุ้ม	๑๐๐	บาท
๙๕. ด.ช. นัฐพล บูชา	๑๐๐	บาท
๙๖. คุณภูมินาถ จตุรเมธานนท์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๙๗. ครอบครัว ด.ช. วีรยุทธ์ สุวรรณ์ทวีกุล	๑๐๐	บาท
๙๘. คุณมณฑา กลับบ้านเกาะ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๙๙. ด.ช. ทวีวัฒน์ แซ่ตั้ง ม.๓/๗ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๑๐๐. ด.ช. ภาณุเทพ วิบูลชัยชีพ และครอบครัว	๑๓๐	บาท
๑๐๑. คุณสมบูรณ์ สิทธิชัยลาภา และครอบครัว	๑๑๑	บาท
๑๐๒. คุณอรรถวิท - คุณปัญจมา - คุณธีรภัทร เธียรวิวรรธน์ (ม.๓/๗)	๗๐๐	บาท
๑๐๓. คุณพีรนิษฐ์ พุ่มชุมพล	๑๐๐	บาท
๑๐๔. ครอบครัวโช่เจริญธรรม	๒๐๐	บาท
๑๐๕. คุณธนากรณ์ ลิขิตกาญจนากรกิจ	๒๐๐	บาท
๑๐๖. ด.ช. วิสิฐ สุนทรชัยณรงค์	๑๐๐	บาท
๑๐๗. คุณมยุรา การรัตนจินดา และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๑๐๘. คุณกฤษฎิ์ จิตรพึงธรรม และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๑๐๙. คุณจุมพฏ - คุณธาราทิพย์ มณฑลผลิน และครอบครัว	๙๙๙	บาท
๑๑๐. คุณวศิน ชนะวีรวรรณ	๓๐๐	บาท
๑๑๑. ครอบครัวศรีวนาลักษณ์	๕๐๐	บาท
๑๑๒. คุณลาภ พันธ์ทัทลี	๑๐๐	บาท
๑๑๓. คุณณัฐพงษ์ อ้วงเฮง และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๑๔. คุณปุญญาพจน์ อบกลิ่น และครอบครัว	๓๐๐	บาท
๑๑๕. คุณณรงค์ศักดิ์ องค์เจริญลาภ และครอบครัว, คุณธีรพัฒน์ อังศุชวาล และครอบครัว, คุณวันดี กระสังข์, คุณยุพิน กล้างาม, คุณกรรณิภา จันทร์, ทรายมูล, คุณทวีชัย สุระตันตะ	๒๔๐	บาท
๑๑๖. คุณศิรภพ พิลาศรักษ์สกุล	๑๐๐	บาท
๑๑๗. คุณภาณุวัฒน์ นรภูมิพิภัชน์ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๑๑๘. คุณสมชัย ศิริเรืองสกุล	๒๐๐	บาท
๑๑๙. ครอบครัวดำรงค์วานิช	๑๐๐	บาท
๑๒๐. คุณสุวิทย์ อำนวยจิตธรรม และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๒๑. คุณธนทัต นทีจำรัส และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๒๒. คุณพรชลิช อัศวช่วง และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๒๓. คุณณัฐบุตร ธนาชัยแสง	๑๐๐	บาท
๑๒๔. คุณนันทณัฐ ถาวรตระกูลกิจ	๕๐	บาท
๑๒๕. คุณจิรภาส ปั้นเกิด	๑๐๐	บาท
๑๒๖. คุณสิริพงศ์ พึ่งแย้ม	๒๐๐	บาท
๑๒๗. คุณสุปรียานันท์ ศรีธเนศสกุล, คุณผจงรักษ์ - คุณภูวเนศวร์ - คุณชิษณุพงศ์ โพธิ์พันธ์กุล	๖๐๐	บาท

๑๒๘.	คุณวุฒิชัย ชุ้มมหาวงศ์	๒๐๐	บาท
๑๒๙.	คุณวัชรพล เอื้อสุขไพศาลกุล	๕๐	บาท
๑๓๐.	คุณพลรัฐ ทรัพย์คุณทวี	๕๐	บาท
๑๓๑.	คุณวรากร กัลปพงศ์ ม.๔/๑๒ และครอบครัว (หจก.ซี.ไดคัตติ้ง)	๕๐๐	บาท
๑๓๒.	คุณสปัน บัวสว่าง (โสรส ม.๑/๗)	๕๐๐	บาท
๑๓๓.	ด.ช. ธนพงษ์ สวยสม ม.๑/๗ เลขที่ ๑๒	๑๐	บาท
๑๓๔.	คุณณัฐพงษ์ แซ่แต้	๑๐๐	บาท
๑๓๕.	ด.ช. ศิรณัฐ จิรพิสัยสุข ม.๑/๗ เลขที่ ๔๒	๑๐๐	บาท
๑๓๖.	ด.ช. ชาตรี ธีรภาพรุ่งโรจน์ ม.๑/๗ เลขที่ ๑๖	๑๐๐	บาท
๑๓๗.	ด.ช. ยุทธภูมิ แจ้งประเสริฐ ม.๑/๗ เลขที่ ๓	๑๐๐	บาท
๑๓๘.	ด.ช. สธนรัฐ จารุประกร และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๓๙.	ด.ช. พุฒิพงศ์ จันทร์วุฒิวงศ์ ม.๑/๗ เลขที่ ๒๘ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๔๐.	ด.ช. ปิติ เหล่าวณิชย์พงษ์ ม.๑/๗	๒๐๐	บาท
๑๔๑.	ครอบครัว ด.ช. สุทธิพงศ์ ภูวนวิจักขณ์ ม.๑/๗	๒๐๐	บาท
๑๔๒.	ด.ช. ชัยวัฒน์ ช้างชาวนา และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๔๓.	คุณรวีวรรณ โรจนโรววรณ	๒๒๐	บาท
๑๔๔.	คุณเกรียงศักดิ์ รัตนชัยบันดาล และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๑๔๕.	ด.ช. ชัยภัทร์ อรรถประวิทย์	๕๐	บาท
๑๔๖.	ด.ช. ธนวัฒน์ รุ่งเรืองตันติสุข	๖๐	บาท
๑๔๗.	ด.ช. เขมทัต เจริญธรรม ม.๑/๗	๒๐	บาท
๑๔๘.	ด.ช. โอพาร โรจนะบุรานนท์ ม.๑/๗ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๔๙.	คุณไพศาล, คุณสุรภีย์ อึ๊งชัย	๕๐๐	บาท
๑๕๐.	ด.ช. วริศ พงศ์ประภากรณ์	๑๐๐	บาท
๑๕๑.	ด.ช. คุณากร จารุเดช ม.๑/๗ เลขที่ ๕๓ และครอบครัว	๕๕	บาท
๑๕๒.	คุณศิริลักษณ์ ดำพะธิก และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๕๓.	คุณกินตะนา นกวิเชียร ผู้ปกครอง ด.ช. สุรศักดิ์ สืบเพ็ง ม.๑/๗ เลขที่ ๔๐	๑๐๐	บาท
๑๕๔.	ด.ช. จิรวัฒน์ มงคลิก ม.๑/๗ เลขที่ ๕๔ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๕๕.	ด.ช. วัชรพงศ์ ศรีรัตโนภาส	๑๐๐	บาท
๑๕๖.	ด.ช. นำโชค ธนิกกุล ม.๑/๗ เลขที่ ๓๘	๑๐๐	บาท
๑๕๗.	ด.ช. อดิศักดิ์ สุวรรณไสวผล ม.๑/๗ เลขที่ ๕๒ เลขประจำตัว ๔๑๐๗๙	๑๐๐	บาท
๑๕๘.	ด.ช. ณัฐพงษ์ วิมลศิริ ม.๑/๗	๒๐	บาท
๑๕๙.	ด.ช.พชร ดีเลิศทวีทรัพย์, ด.ช.ณชฎ สงวนสัตย์, ด.ช.ณภดล ลมพาพร, ด.ช.ชยาพงศ์ อาภาเวท, ด.ช.ณภัทร วิวัฒนาวารมย์, ด.ช.ธรรศ ไกษ์ชยกุล ม.๑/๑๐	๑,๒๔๕	บาท
๑๖๐.	คุณสุชัย ศักดารณรงค์	๑๐๐	บาท
๑๖๑.	คุณสมศรี คุรุจรรยา, คุณสันติ คุรุจรรยา, ด.ช. พณวกร คุรุจรรยา	๒๐๐	บาท
๑๖๒.	ด.ช. รณกร วุทธานันท์	๑๐๐	บาท
๑๖๓.	ครอบครัวกิจสัมฤทธิ์โรจน์	๑๐๐	บาท
๑๖๔.	คุณกรธวัช อิทธิพรไพศาล ม.๑/๑๐	๖๐	บาท
๑๖๕.	ครอบครัวจรัสแสงสกุล	๔๐	บาท
๑๖๖.	ด.ช. ภานุวัฒน์ วิลาศ	๑๐๐	บาท
๑๖๗.	คุณวัฒนชัย สมศรี ม.๑/๑๐	๑๐๐	บาท
๑๖๘.	คุณจิฎิณ เข็มวงษ์	๕๐	บาท
๑๖๙.	ด.ช. ศักดิ์สิทธิ์ ธิติธัญธรัช และครอบครัว ม.๓/๗	๑๐๐	บาท
๑๗๐.	ด.ช. ทนันท์ วิศิษฎ์สุขวัฒนา ม.๑/๑๐ เลขที่ ๓๔ และครอบครัววิศิษฎ์สุขวัฒนา	๑๐๐	บาท

๑๗๑.	คุณมงคล อริยพูลพงศ์ ม.๔/๑๑ เลขที่ ๑๓	๒๐๐	บาท
๑๗๒.	คุณลัดดา สุขใจ และครอบครัว และเพื่อน ๆ	๘๐	บาท
๑๗๓.	ข้าราชการ กองการพัสดุทางทหารต่างประเทศ กรมพลาธิการทหารเรือ และครอบครัวประสงค์	๓๕๐	บาท
๑๗๔.	คุณยุทธพงศ์ ลิมปธนโชติ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๗๕.	ด.ช. สรรเสริญ ศรีสุวิจฉวีย์ และครอบครัว	๓๐๐	บาท
๑๗๖.	คุณสุภัค ตันติวัฒน์พานิช และครอบครัว, คุณมาลี ชนะกิจการโชค และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๑๗๗.	คุณชัย - คุณธนโชติ - ด.ช.ธนพนธ์ เตชะจารุพันธ์, คุณระวีวรรณ เอกประทุมชัย	๑,๐๐๐	บาท
๑๗๘.	คุณนุช กลัดเจริญ	๑๐๐	บาท
๑๗๙.	คุณพันธ์ศักดิ์ ไภษัชยกุล	๕๐๐	บาท
๑๘๐.	ด.ช. จิรพนธ์ ศิริเสรีวรรณ ม.๑/๑๐ เลขที่ ๒๓, คุณวันชัย-คุณยุพยง-คุณจิตตานันท์ ศิริเสรีวรรณ	๕๐๐	บาท
๑๘๑.	คุณสุนิสา ตันติเวชวุฒิกุล	๕๐๐	บาท
๑๘๒.	ด.ช. ทินภัทร สินธุพาคม และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๘๓.	ด.ช. ณัฐดนัย เลิศสุโภชวณิชย์ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๑๘๔.	คุณยงยุทธ สายสงเคราะห์ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๑๘๕.	ครอบครัวอภิรัตนภิมลชัย, ครอบครัวศิลาทอง, คุณเสน่ห์และด.ญ.ขนิตา ไกรพงษ์, คุณสมบัติ ชัยสุวรรณ, คุณเอกรัตน์ ชื่นในจิตร	๓๔๐	บาท
๑๘๖.	ครอบครัวจิรปฐมสกุล	๑,๐๐๐	บาท
๑๘๗.	คุณปิยะพร โชคเฉลิมวัฒน์ ผู้ปกครอง ด.ช. อานันท์ สิริจินดานนท์ ม.๓/๗	๒๐๐	บาท
๑๘๘.	คุณกฤช ชูพุทธกาล ห้อง ๔/๗	๖๐	บาท
๑๘๙.	คุณวริศ - คุณสมรรถวรรณ - คุณพงศธร สุนทรประพี	๒๐๐	บาท
๑๙๐.	ครอบครัวโชติชาติมาลา	๑๐๐	บาท
๑๙๑.	คุณเกษมสันต์ เชาวนวิรัตน์ ห้อง ๔/๗	๑๐๐	บาท
๑๙๒.	คุณกำจร สว่างวรรณรัตน์ ห้อง ๔/๗	๖๐	บาท
๑๙๓.	ครอบครัวสุภัทร รอยลาภเจริญพร	๑๖๐	บาท
๑๙๔.	ผู้ปกครอง ด.ช. สมภพ เมตตาประเสริฐ	๒๐๐	บาท
๑๙๕.	ด.ช. ชัยวัฒน์ จิวประพันธ์	๒๐๐	บาท
๑๙๖.	ครอบครัวสินทรัพย์	๖๐๐	บาท
๑๙๗.	ครอบครัวสิริวโรธากุล	๒๐๐	บาท
๑๙๘.	ด.ช. วิชนันท์ อัสดรธารากุล และครอบครัว	๓๒๐	บาท
๑๙๙.	คุณพรทิพย์ ทรัพย์ทวี	๑๒๐	บาท
๒๐๐.	คุณยุพา รุ่งชวาลนนท์	๕๐๐	บาท
๒๐๑.	อาจารย์ธรรมรส - คุณผาณิต ทวีศักดิ์	๒๐๐	บาท
๒๐๒.	คุณสมพงษ์ วัชระชัชวาลย์ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๒๐๓.	คุณสมชัย วรเกียรติดำรง และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๒๐๔.	ด.ช. ศุภกานต์ หรรษาไพบูลย์	๑๐๐	บาท
๒๐๕.	ด.ช. พชร ตั้งตรงไพโรจน์	๑๐๐	บาท
๒๐๖.	คุณศิวิไล เจริญสุวรรณ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๒๐๗.	คุณมนตรี เลิศฤทธิพานิช และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๒๐๘.	ด.ช. ชิษณุ พรนิติสุข	๘๐	บาท
๒๐๙.	ด.ช. วสุพล อาภรณ์พัฒนา	๑๐๐	บาท
๒๑๐.	ด.ช. ชุมพล กิจไพศาลศักดิ์ ม.๑/๘	๑๐๐	บาท
๒๑๑.	ด.ช. ต้นสน ธรรมเสริมสุข ม.๑/๘ เลขที่ ๑๓	๕๐	บาท
๒๑๒.	ด.ช. สุทธินันท์ อติกานต์สกุล ม.๑/๘ เลขที่ ๑๕	๑๐๐	บาท
๒๑๓.	ด.ช. นนทพัฒน์ เทียนบุญส่ง	๕๐	บาท

๒๑๔.	ด.ช. ธนิต หงส์พนารักษ์ ม.๑/๘	๑๐๐	บาท
๒๑๕.	ด.ช. พินิฐ แสงพรสุข ม.๑/๘ เลขที่ ๒๖	๑๐๐	บาท
๒๑๖.	คุณสมบัติ ผู้ปกครองของ ด.ช. เมธัส หวังประเสริฐกุล ม.๑/๘ เลขที่ ๓๓	๑๐๐	บาท
๒๑๗.	ด.ช. วรพล ถิรเดช ม.๑/๘	๑๐๐	บาท
๒๑๘.	ด.ช. ภัททิรัญ ตนประเสริฐกุล ม.๑/๘ เลขที่ ๔๘	๑๐๐	บาท
๒๑๙.	คุณสุณีย์ เมฆพิศาลพงศ์	๑๐๐	บาท
๒๒๐.	คุณรวมโชค ทรงสิทธิโชค	๑๐๐	บาท
๒๒๑.	ด.ช. ภัคธร ขอถาวรวงศ์	๑๕๐	บาท
๒๒๒.	ด.ช. เอกพัฒน์ อัศวณิชย์ชากร	๑๐๐	บาท
๒๒๓.	ด.ช. พรรษพล งามกาละ ม.๑/๘ เลขที่ ๕๓, คุณณัฐภัสสร - คุณรณพัศย์ งามกาละ, คุณจีรพร ดวงทิพย์	๕๐๐	บาท
๒๒๔.	คุณเกียรติศักดิ์ จันทร์จิระศานติ์	๑๐๐	บาท
๒๒๕.	ด.ช. ดนุพล ปรีชาวณิชวงศ์	๒๐๐	บาท
๒๒๖.	คุณแม่บุญศีร - คุณอภิสิทธิ์ - ว่าที่ ร.ต.พงศวัฒน์ โพธิเวชกุล	๑,๐๐๐	บาท
๒๒๗.	ด.ช. เผ่าพงศ์ ศรีเพชร	๑๐๐	บาท
๒๒๘.	ด.ช. ณัฐพัชร์ โชคธนาสมบูรณ์ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๒๒๙.	ด.ช. นันท์วัฒน์ เลิศนริญยงค์ ม.๑/๙	๕๐๐	บาท
๒๓๐.	ครอบครัวนิรุตติศาสน์	๑,๑๙๐	บาท
๒๓๑.	คุณพรชัย ผลวิมลธรรม และครอบครัว, คุณพรพรรณ ผลวิมลธรรม	๑,๐๐๐	บาท
๒๓๒.	คุณสมศรี วชิรเกยูร	๒๐๐	บาท
๒๓๓.	คุณอรพินท์ สีขาว	๑๐๐	บาท
๒๓๔.	ครอบครัวตวงหิรัญวิมล	๑๒๐	บาท
๒๓๕.	คุณชัยวัฒน์ พลอินทวงษ์ และครอบครัว (ด.ช. จิรพัฒน์ พลอินทวงษ์ ม.๑/๙)	๕๐๐	บาท
๒๓๖.	ด.ช. ธนกร ชลิตังกูร และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๒๓๗.	คุณสุรพงษ์ ศรีตั้งศิริกุล	๑๐๐	บาท
๒๓๘.	ด.ช. ฐิติพัฒน์ มุ่งเจตนาดี และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๒๓๙.	ด.ช. คณิน สดุดีมีชัยทวีโชค ม.๑/๙ เลขที่ ๒๑	๒๐๐	บาท
๒๔๐.	คุณกิตติมา ปรัชญานิพนธ์	๑,๐๐๐	บาท
๒๔๑.	ครอบครัวพิเชฐวณิชย์สกุล	๒๐๐	บาท
๒๔๒.	คุณสุวิทย์ - คุณมะลิวัลย์ - ด.ช. สุรสิฐ กิจสัมนางกูร	๔๐	บาท
๒๔๓.	ด.ช. เอกรินทร์ ดีไรจนเดช	๑๐๐	บาท
๒๔๔.	คุณมาริสา ยอดพนาไพร	๑,๐๐๐	บาท
๒๔๕.	ด.ช. จักรพงษ์ ชีพนุรัตน์ ม.๑/๙ เลขที่ ๒๘	๓๐๐	บาท
๒๔๖.	คุณสมชาย ตั้งจิตเพียรวิทย์ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๒๔๗.	คุณประภาลักษณ์ กำแก้ว ผู้ปกครอง ด.ช. ธนวัฒน์ กำแก้ว ม.๑/๙	๑,๐๐๐	บาท
๒๔๘.	ด.ช. ชลภัทร จรูญไพศาล ม.๑/๙	๒๐๐	บาท
๒๔๙.	ครอบครัวจิรโสภณชัย	๕๐๐	บาท
๒๕๐.	คุณสราวุธ สุขุมสวัสดิ์	๑,๐๐๐	บาท
๒๕๑.	คุณสุพิชฌาย์ พิริยอาภรณ์ (ด.ช. อชิรวิชญ์ พิริยอาภรณ์ ม.๑/๘ เลขที่ ๓๕)	๑๐๐	บาท
๒๕๒.	ด.ช. สัณห์ ม.๑/๘ เลขที่ ๕ - คุณประสงค์ - คุณงามพิศ - คุณพิชญา - ด.ช.กัญจน์ วัฒนวรางศิกูร	๑๐๐	บาท
๒๕๓.	ผู้ปกครอง ด.ช. ศิวกร อนันตศานต์ ม.๑/๘	๒๐๐	บาท
๒๕๔.	คุณสุดาวรรณ วรแสงศรีจำเริญ ผู้ปกครอง ด.ช. ธนัท ลีลาสกุลธรรม ม.๑/๘	๕๐๐	บาท
๒๕๕.	ด.ช. ภากร ตั้งจิตเพียรพงศ์ และครอบครัว	๕๐	บาท

๒๕๖. ด.ช. ไกรวุฒิ ลิมปวิทยากุล และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๒๕๗. ด.ช. ธนวัฒน์ หล่อวิทยโอฬาร และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๒๕๘. คุณเสรี - คุณกรองแก้ว พรประสิทธิกุล และครอบครัว ๘๘๘ บาท
๒๕๙. ว่าที่ ร.ต. มานพ เพ็ญรัศมี และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๒๖๐. ด.ช. กิติศักดิ์ พัชนะกุล ๑๐๐ บาท
๒๖๑. คุณชัยรัฐ ฉันทเลิศวิทยา และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๒๖๒. คุณสมพิศ เกียรติธรรม และครอบครัว ๑,๐๐๐ บาท
๒๖๓. คุณชาญ จิระสุทธิตระกูล และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๒๖๔. คุณเซี้ยงกวง แซ่อึ้ง ๑๐๐ บาท
๒๖๕. คุณสมใจ แซ่ลิ้ว ๒๐๐ บาท
๒๖๖. คุณสุภาณี ประภาโยธิน ๓๐๐ บาท
๒๖๗. ด.ช. ณัชพล, ด.ช. พีรพัฒน์ เจริญกิจมงคล ๑๐๐ บาท
๒๖๘. คุณไพบูลย์ โพธิธนาสิทธิ์ ๑๐๐ บาท
๒๖๙. คุณกุลยาภรณ์ โพธิธนาสิทธิ์ ๑๐๐ บาท
๒๗๐. คุณทรงฤทธิ์ อิทธิชัยวงศ์ (อดีต น.ร.เก่า ร.ร.เทพศิรินทร์ ๑,๐๐๐ บาท
รุ่น 17-20, คุณละออ, ด.ช.ปิยะฤทธิ์ ม.๑/๑๐ - ด.ช.แดนปราชญ์ ม.๑/๖ อิทธิชัยวงศ์
๒๗๑. คุณภูมิพัฒน์ ชลภัทรอภิวิชญ์, ด.ช. อภิสฤษฎิ์ ชลภัทรอภิวิชญ์ ๑๐๐ บาท
๒๗๒. ด.ช.ประมุข ไวกิตติพงษ์ ๑๐๐ บาท
๒๗๓. คุณคณิต จินตบัญญัติ ๑๐๐ บาท
๒๗๔. ด.ช. อรรถกร เทพสิทธิ์ ม.๑/๑๐ เลขที่ ๑๓ ๑๐๐ บาท
๒๗๕. ด.ช. ลภัสพล คงมั่น และครอบครัว ม.๑/๑๐ ๕๐๐ บาท
๒๗๖. คุณวิเชียร จิตสุขสำราญ ๕๐๐ บาท
๒๗๗. ด.ช. ธนทัต สิริปฐมภูษิต, คุณธน สิริปฐมภูษิต, คุณป่วยซาน หวัง ๒๐๐ บาท
๒๗๘. คุณธัญธร จงสวัสดิ์วิบูลย์ ๑๐๐ บาท
๒๗๙. คุณปองพล โฉไลเวทย์นฤมาณ และครอบครัว ๕๐๐ บาท
๒๘๐. คุณศิริศิลป์ อุทัยวรวิทย์ และครอบครัว ๕๐ บาท
๒๘๑. ด.ช. ธนภัทร วัฒนาวรารมย์ ๑๐๐ บาท
๒๘๒. ด.ช. วริศ ศักดารณรงค์, ด.ช. จิรพนธ์ ศิริเสรีวรรณ, ๒๕๐ บาท
ด.ช. พูลพันธ์ สุขุมสวัสดิ์, ด.ช. ยศพล สิมมาเทศ
๒๘๓. ด.ช. ติณณภพ - คุณอัณณพ - คุณนริศรา ทรัพย์ประสิทธิ์ ๑๐๐ บาท
๒๘๔. คุณสมศักดิ์ - คุณภัทราวดี - ด.ช. ธีรภัทร - ด.ช. ธีรโชติ ม. ๑/๑๐ ๑๕๐ บาท
๒๘๕. ครอบครัวฉัตรตระกูลศรี, คุณทิพยวรรณ พโนดม, คุณพิมพ์ปรียา บริบูรณ์มี ๖๓๘ บาท
รวมเงินสายคณะครูและนักเรียนโรงเรียนเทพศิรินทร์ ๖๗,๑๗๔ บาท
(ครูว่าที่ ร.ต. อนันต์ ยอดภิญญาณี)

คณะนายสัตวแพทย์สุเมธ นราประเสริฐกุล มีจำนวน ๕๓ สาย

๑. ประธานสาย-นายสัตวแพทย์ สุเมธ นราประเสริฐกุล
๑. พญ. เพ็ญศรี มกรานนท์ ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๒. คุณป้าวรวรรณ วีระสุนทร ๒๐,๐๐๐ บาท
๓. น.สพ. สุเมธ อันธิกา นราประเสริฐกุล และครอบครัวพร้อมญาติมิตร ๒๘,๖๐๐ บาท
๔. คุณป้าอารีย์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ๕๐๐ บาท
๕. คุณวสุ รัตนภุมมะ ๑,๐๐๐ บาท
๖. คุณวนิดา บุญศิริ ๒,๐๐๐ บาท
๗. ทพ.ญ.วิภา ธนานันท์ ๓,๐๐๐ บาท

๘.	คุณวัชรี คงอดิศักดิ์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๙.	ทญ. จรรยา-คุณมังกร อยู่เย็น และครอบครัว	๖,๐๐๐	บาท
๑๐.	คุณดุษฎีลาวัณณ์ สุวรรณศิริพัฒน์ อุทิศแด่คุณแม่นันทวรรณ นันทเจริญกุล	๒,๐๐๐	บาท
๑๑.	คุณวิจิตรา ทิพยรักษ์	๒,๐๐๐	บาท
๑๒.	พข. ธนภัทร ธนปาโล	๕๐๐	บาท
๑๓.	พญ. ยุพิน เพชรานนท์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๑๔.	คุณเพ็ญศรี รำไพกุล และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๑๕.	คุณชะอ้น เกียรติประจักษ์	๕๐๐	บาท
๑๖.	คุณสุนทรี เกียรติประจักษ์	๕๐๐	บาท
๑๗.	คุณดวงพร-คุณศรีลักษณ์ เกียรติประจักษ์	๕๐๐	บาท
๑๘.	คุณศรีเรือน เกียรติประจักษ์	๑๐๐	บาท
๑๙.	พล.ร.อ. พัฒนพงษ์-คุณกมลทิพย์ ศรีเพ็ญ	๕๐๐	บาท
๒๐.	คุณผ่องพรรณ-คุณรัชนี-คุณสมพร ไล้สุวรรณ	๑,๐๐๐	บาท
๒๑.	คุณวรวิช อินทร์เหยี่ยว	๒๐๐	บาท
๒๒.	คุณแสงไชย-คุณวิจิตร-คุณวีระนันท์ อัครวรินทร์ชัย	๒๐๐	บาท
๒๓.	คุณสมเกียรติ ประทุมทอง	๓๐๐	บาท
๒๔.	คุณสุธินี วัฒนเจริญยิ่ง	๕๐๐	บาท
๒๕.	คุณพงศ์พรรษ-คุณวรรัตน์ พจนะสวนีย์ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๒๖.	คุณพัชรา วัฒนเจริญยิ่ง	๒๐๐	บาท
๒๗.	ครอบครัวโรจนไพรัตน์	๑,๐๐๐	บาท
๒๘.	คุณพูนศรี ธัญลักษณ์เมธา	๑,๕๐๐	บาท
๒๙.	ชมรมกัลยาณธรรม	๑๐,๐๐๐	บาท
๓๐.	คุณคริษฐา ชัยสวัสย์กิจ	๑,๕๐๐	บาท
๓๑.	คุณแม่ชีลักขณา อธิกิจ และญาติมิตร	๑,๐๐๐	บาท
๓๒.	คุณสุวิมล อธิกิจ	๒๐๐	บาท
๓๓.	คุณกนกพร พิชัยพัฒนโสภณ	๕๐๐	บาท
๓๔.	คุณอรทัย แซ่อึ้ง	๕๐๐	บาท
๓๕.	คุณทัศนี โพยมรัตนกุล	๒๐๐	บาท
๓๖.	คุณทู้เตียว แซ่ชี	๑๐๐	บาท
๓๗.	คุณงั้นยี แซ่ลี้	๑๐๐	บาท
๓๘.	คุณวนิดา โพยมรัตนกุล	๑๐๐	บาท
๓๙.	คุณมยุรี โพยมรัตนกุล	๕๐๐	บาท
๔๐.	คุณเอมอร โพยมรัตนกุล	๒๐๐	บาท
๔๑.	คุณพจนา โพยมรัตนกุล	๒๐๐	บาท
๔๒.	คุณวิไลพร โพยมรัตนกุล	๒๐๐	บาท
๔๓.	คุณรจนา โพยมรัตนกุล	๒๐๐	บาท
๔๔.	คุณดวงตา สุขวัจน์ และครอบครัว	๒,๕๐๐	บาท
๔๕.	คุณทักษ์-คุณเกศินี จารุวัฒนานนท์	๑,๐๐๐	บาท
๔๖.	คุณกฤษณา พรหมมณี	๕๐๐	บาท
๔๗.	คุณแจ่มจันทร์ คงสุนทรกิจกุล	๕๐๐	บาท
๔๘.	นพ. ไพจิตร์-พญ.ผกา วราชิต	๒,๐๐๐	บาท
๔๙.	คุณถวัลย์ กำจัดดัสกร	๑,๐๐๐	บาท
๕๐.	พ.ต.อ. สุพล บุญประสาน และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๕๑.	คุณสุภาพ บุณยะรัตเวช	๒,๐๐๐	บาท

๕๒. คณะศรัทธาฯ จากมูลนิธิพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ๘,๐๔๐ บาท
๕๓. คุณจันทนา รัตนพงษ์วณิช ๒,๐๐๐ บาท
๕๔. คุณเพ็ญศรี โยธะพันธุ์ ๒๐๐ บาท
๕๕. คุณธนสาร โสภโณดร และครอบครัว ๑,๐๐๐ บาท
๕๖. พ.อ. บุญเกื้อ วรรณโชติ และครอบครัว ๕๐๐ บาท
๕๗. คุณสุรัตน์-คุณเพ็ญวรรณ สิริเวทิน ๑,๐๐๐ บาท
๕๘. คุณสมใจ บุณหริกพรพันธุ์ ๑,๐๐๐ บาท
๕๙. คุณชฎารัตน์ บุณหริกพรพันธุ์ ๒,๐๐๐ บาท
๖๐. คุณสุขหทัย ด่านภราดรสกุล ๕๐๐ บาท
๖๑. คุณชนัดดา บุณหริกพรพันธุ์ ๕๐๐ บาท
๖๒. คุณวิระวรรณ-คุณใกล้รุ่ง-คุณรัดเกล้า อามระดิษ ๑,๐๐๐ บาท
๖๓. คุณประชา วิชญะไพบูลย์ศรี ๕๐๐ บาท
๖๔. คุณนิตยา วิชญะไพบูลย์ศรี ๕๐๐ บาท
๖๕. คุณชุติมณฑน์ วิชญะไพบูลย์ศรี ๕๐๐ บาท
๖๖. คุณสามารถ สารวิทยกุลชัย ๑,๐๐๐ บาท
๖๗. คุณศศิธร โชติกาญจนวิทย์ และครอบครัว ๒๐๐ บาท
๖๘. คุณปราณี จัตตุพานิชย์ ๕๐๐ บาท
๖๙. คุณวิธิดา ชาวอบทม และครอบครัว ๒๐๐ บาท
๗๐. คุณสุนันท์ แสงสมชัยพิพัฒน์ ๕๐๐ บาท
๗๑. คุณเกษินี ประสพสันต์ ๕๐๐ บาท
๗๒. คุณกมรา รุ่งอุทัย ๒๐๐ บาท
๗๓. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ๕๐๐ บาท
๗๔. คุณกอบกุล ศรานนท์ ๑,๐๐๐ บาท
๗๕. ร.ต. วีณะรัตน์ สุเดชะ ๕๐๐ บาท
๗๖. คุณแสวง ตระการจันทร์ ๒๐๐ บาท
๗๗. คุณอุไรศรี รัชดาพงศกร ๕๐๐ บาท
๗๘. คุณปราณี อยู่ถาวร ๒๐๐ บาท
๗๙. พ.ต.ต. ฉัตรชัย-คุณชลดา-ด.ช. พงศ์ศรัณย์-ด.ช. ธีรุตม์พงศ์ พูนสวัสดิ์ ๕๐๐ บาท
๘๐. คุณวลัยพันธ์ ปิยประภัสรานันท์ ๑,๐๐๐ บาท
๘๑. คุณพรรณี วีระสวัสดิ์ ๓๕๐ บาท
๘๒. คุณวนิดา สมบัติศิริ ๑,๐๐๐ บาท
๘๓. คุณสมโภช สมบัติศิริ ๒๐๐ บาท
๘๔. คุณลุงพิมล-คุณป้าทองสุข กนกพลอย ๕๐๐ บาท
๘๕. คุณนงนุช อัสธีรวัฒน์ ๘๐๐ บาท
๘๖. มล. เสริมพงศ์ศรี รุยาพร, คุณศุภชัย-คุณสิริมา ศรีธนพล ๑,๕๐๐ บาท
๘๗. ร้านหน่อยบาร์เบอร์ ๑๐๐ บาท
๘๘. ร้านปังปอนด์ ๑๐๐ บาท
๘๙. คุณรุ่งทิพย์ ภาควิมาน ๕๐๐ บาท
๙๐. คุณนงลักษณ์ ภาควิมาน ๒๐๐ บาท
๙๑. ร้านเสริมสวยดวง ๑๒๐ บาท
๙๒. คุณอรวรรณ จันทร์เที่ยง ๑,๐๐๐ บาท
๙๓. คุณศิริพร วิโรจน์พันธ์ ๑๗๐ บาท
๙๔. คุณชลอ-คุณปาริชาต คชรัตน์ ๑,๕๐๐ บาท
๙๕. คุณณรงค์-คุณโสภา-คุณณัฐพล เถาชาลีย์ ๑,๐๐๐ บาท

๙๖. คุณสัมพันธ์-คุณงามจิตต์ จิรสกุล	๕๐๐	บาท
๙๗. คุณสมเกียรติ สมศิริวัฒนา	๑,๐๐๐	บาท
๙๘. คุณยุพยงค์ บุญอริยะ	๒๐๐	บาท
๙๙. คุณดุษฎี รวมเมฆ	๑,๐๐๐	บาท
๑๐๐. คุณกุศลิน จารุอำพรพรรณ	๒๐๐	บาท
๑๐๑. คุณป้าสิงคลีวรรณ วราลักษณ์	๓๐๐	บาท
๑๐๒. คุณสัทธรรม-คุณจิติมา นราประเสริฐกุล และครอบครัว	๒,๐๐๐	บาท
๑๐๓. คุณผ่องศรี บูรณบุญ	๒๐๐	บาท
๑๐๔. คุณพิมพ์ธัญญา กาญจนพังคะ	๑,๐๐๐	บาท
๑๐๕. คุณโชดก เตพละกุล และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๑๐๖. คุณนริทธิ สุขธรรมรัตน์	๒,๐๐๐	บาท
๑๐๗. คุณสุวรรณา ตรีโกศล	๕๐๐	บาท
๑๐๘. คุณอนงค์นาถ ชีวีวัฒน์	๑,๐๐๐	บาท
๑๐๙. คุณศิริอร บุญยะฤทธิ์	๕๐๐	บาท
๑๑๐. คุณพรณี หงรัตนากร และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๑๑๑. น.สพ. ถาวร โฆษานภมาศ	๒๐๐	บาท
๑๑๒. น.สพ.ประเสริฐ สิริรัตนชัยกุล และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๑๑๓. นพ. พนมพันธ์-คุณพรรณี-คุณฌาน-คุณพุทธิชัย ศิริวัฒนานุกูล	๔,๐๐๐	บาท
๑๑๔. คุณวรรณี งามกมลรัตน์	๑๐๐	บาท
๑๑๕. คุณจินตนา เอกะวิภาต	๑๐๐	บาท
๑๑๖. น.สพ. ชูยศ เชาว์ศิริกุล และภรรยา	๑,๐๐๐	บาท
๑๑๗. คุณประธี พงศ์ภานนท์	๕๐๐	บาท
รวมเงินสาย น.สพ. สุเมธ นราประเสริฐกุล	**๒๕๖,๐๘๐**	**บาท**

๒. ประธานสาย - คุณป้าพรภัทร กันตะบุตร

๑. คุณวิเชียร-คุณสุพัตรา โสจิกุล และครอบครัว	๒๐,๐๐๐	บาท
๒. คุณคงศักดิ์ ต่อเติมทรัพย์	๑๐,๐๐๐	บาท
๓. คุณจันทร์-คุณฐิติมา ทรัพย์ยา	๒๐๐	บาท
๔. อาจารย์ปราณี สาระพงษ์	๓๐๐	บาท
๕. น.ท.หญิง สาโรจน์ ศรีสวัสดิ์ ร.น.	๑๐๐	บาท
๖. คุณสวง ขลังธรรมเนียม	๒๐๐	บาท
๗. อาจารย์ผอบทิพย์ วิชชุโรจน์	๒๐๐	บาท
๘. อาจารย์วลี อารีกุล	๕๐๐	บาท
๙. คุณผัสสพร รุ่งกลั่น	๒,๐๐๐	บาท
๑๐. อาจารย์มนต์สินี แก้วกูร	๒๐๐	บาท
๑๑. คุณสวรส นภวงศ์ ณ อยุธยา	๑,๐๐๐	บาท
๑๒. คุณสินชัย-คุณสุนีย์ ลาภศิริผล	๒๐๐	บาท
๑๓. คุณเสวียง คันยะพงศ์	๑๐๐	บาท
๑๔. คุณวินิจพรรษ กันยะพงศ์	๑๐๐	บาท
๑๕. คุณกรวรรณ จีรังค์สรรพสุข	๑๐๐	บาท
๑๖. คุณกรกันยา สุวรรณพานิชย์	๑๐๐	บาท
๑๗. คุณครสัณห์ กันยะพงศ์	๑๐๐	บาท
๑๘. คุณประวิทย์ ลาภศิริผล	๑๐๐	บาท
๑๙. คุณปราณี ลาภศิริผล	๑๐๐	บาท

๒๐. คุณรัตนา ลาภศิริผล	๑๐๐ บาท
๒๑. คุณกรภัทร์ ลาภศิริผล	๑๐๐ บาท
๒๒. คุณกฤษฎา ลาภศิริผล	๑๐๐ บาท
๒๓. คุณนิสิต อิงคนันทวารี	๑๐๐ บาท
๒๔. คุณศิริวรรณ ลาภศิริผล	๑๐๐ บาท
๒๕. คุณธนคม แดงรัศมีโสภณ และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๒๖. คุณจิงเฮา แซ่โง้ว	๑๐๐ บาท
๒๗. คุณลีกุง แซ่แต้	๑๐๐ บาท
๒๘. คุณสมใจ พรหมธราวงศ์	๑๐๐ บาท
๒๙. คุณจักรกฤต พรหมธราวงศ์	๑๐๐ บาท
๓๐. คุณยู่เกียง แซ่โง้ว	๑๐๐ บาท
๓๑. คุณซิ้วเฮียง แซ่ลี่	๕๐๐ บาท
๓๒. คุณอิวเฮียง แซ่ลี่	๑๐๐ บาท
๓๓. คุณทัศนีย์ แซ่โง้ว	๕๐๐ บาท
๓๔. คุณกิมเฮียง แซ่โง้ว	๑๐๐ บาท
๓๕. คุณอำนาจ เจริญธุรกิจ	๑๐๐ บาท
๓๖. คุณพยม-คุณแจ่มใส ธานี	๓๐๐ บาท
๓๗. คุณองอาจ-คุณดวงแก้ว ธานี	๒๐๐ บาท
๓๘. คุณสุริยงค์-คุณพนิตตา สันทัด	๒๐๐ บาท
๓๙. คุณปรเมศวร์ พรเลิศ	๑,๐๐๐ บาท
๔๐. คุณปราณีต ปานประเสริฐ	๑๐๐ บาท
๔๑. คุณสายใจ มิลินทรางกูล	๒๐๐ บาท
๔๒. คุณอารมณ์ อุดมสิน	๑๐๐ บาท
๔๓. คุณพัลภา นราภิรมย์ขวัญ	๑๐๐ บาท
๔๔. คุณทรงวิทย์-คุณสุรีย์ อำนวยธรรม	๑,๐๐๐ บาท
๔๕. คุณกุลทีป-คุณจารุณี บุญประกอบกุล	๕๐๐ บาท
๔๖. คุณพลกิจ บุญประกอบกุล	๑๐๐ บาท
๔๗. คุณสมเพชร บุญประกอบกุล	๑๐๐ บาท
๔๘. คุณอภิญญาณ บุญประกอบกุล	๑๐๐ บาท
๔๙. คุณภาคภูมิ นพวรานนท์	๑๐๐ บาท
๕๐. คุณไทนี-คุณจิรายุ บุญประกอบกุล	๑๐๐ บาท
๕๑. คุณสุรศักดิ์ ละลอกน้ำ	๑๐๐ บาท
๕๒. คุณลัดดา พิพัฒนเวช	๑๐๐ บาท
๕๓. คุณโสมพรรณ นภวงศ์ ณ อยุธยา	๑๐๐ บาท
๕๔. ด.ญ. ภูริภา นภวงศ์ ณ อยุธยา	๖๐ บาท
๕๕. คุณชูภักตร์ แสงสว่าง	๑๐๐ บาท
๕๖. อาจารย์ปิยะพร ศรีสวัสดิ์	๒๐๐ บาท
๕๗. คุณสุมาลี	๑๐๐ บาท
๕๘. คุณเพิ่มศรี กนิษฐบุตร	๑๐๐ บาท
๕๙. คุณสนอม ตัณฑโอภาส	๑๐๐ บาท
๖๐. คุณอัญชลี-นพ. สุจินต์ จารุจินดา	๕๐๐ บาท
๖๑. คุณเกื้อกูล ฉายานนท์ และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
๖๒. น.ต. น.พ. กมล-คุณเติมศิริ พงกุล	๑,๐๐๐ บาท
๖๓. คุณเขนย ใจอารี และครอบครัว	๒๕๐ บาท

๖๔. คุณอำไพ กิมฮง	๒๐๐	บาท
๖๕. คุณสมศรี ศรีสุคนธ์	๕๐๐	บาท
๖๖. คุณพรภัทร กันตะบุตร	๑๐,๐๐๐	บาท
๖๗. คุณสุนันท์ ตรีวิทยา	๒,๐๐๐	บาท
๖๘. คุณกาญจนา ทยานุกูล	๓,๐๐๐	บาท
๖๙. คุณทองคำ ไชยพิพัฒน์	๔๐	บาท
๗๐. คุณสุริศักดิ์ คิดหมาย	๑๐๐	บาท
๗๑. คุณธรณิศร์ คิดหมาย	๕๐	บาท
๗๒. พลฯ จีราวัฒน์ พุ่มจำปา และครอบครัว	๒๐	บาท
๗๓. คุณดาลัด เหมวัณโณ	๕๐๐	บาท
๗๔. คุณกล้าหาญ บูชา	๑๐๐	บาท
๗๕. ส.อ. สมอ-คุณกนกพร สุริยวงศ์ และบุตร	๑๐๐	บาท
๗๖. คุณจินาพร ศรีเนะ	๒๐๐	บาท
๗๗. พ.อ. ธัญญาพร-พ.อ. (ญ) ศันสนีย์ นภวงศ์ ณ อยุธยา	๑,๐๐๐	บาท
๗๘. คุณศศิวิมล นภวงศ์ ณ อยุธยา	๑๐๐	บาท
๗๙. คุณศุภผล นภวงศ์ ณ อยุธยา	๒๐	บาท
รวมเงินสายคุณป้าพรภัทร กันตะบุตร	**๑๓,๘๔๐**	**บาท**

๓. ประธานสาย - คุณโชคดี นพวรรณ

๑. คุณจันทร์ฉาย นพวรรณ	๘,๐๐๐	บาท
๒. คุณเจษฎ์ ไทณะวณิก และครอบครัว	๕,๑๐๐	บาท
๓. นายโชคดี นพวรรณ	๕,๐๐๐	บาท
๔. พล.ต.ต.สอาด-อาจารย์สมบูรณ์ เจียมศรีพงษ์ และครอบครัว	๓,๐๐๐	บาท
๕. คุณอัมพร-คุณสุวรรณา-คุณอนุตรพันธ์-คุณอรรคพงศ์-คุณชุมพิชา ภักดีชาติ, คุณปรีชา ฐานะลาโภ และครอบครัว,คุณสิริโฉม และครอบครัว	๑,๘๗๐	บาท
๖. ข้าราชการและลูกจ้างสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๑,๗๖๗	บาท
๗. ผู้ปฏิบัติงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	๑,๕๕๐	บาท
๘. ผู้มีจิตศรัทธา	๑,๕๔๙	บาท
๙. คณะเจ้าหน้าที่ส่วนสื่อสารการตลาดไปรษณีย์ไทยและครอบครัว	๑,๑๑๕	บาท

เจ้าหน้าที่สรรพากร ภาค 1 มีรายชื่อดังนี้ ***๑,๑๑๑ บาท***

๑๐. คุณชุติมา วงษ์จิรากร
๑๑. คุณสุมาลี นาคศรี
๑๒. คุณชัชชาลี ครูประเสริฐ
๑๓. คุณเสาวนิจ สุขะศิริวัฒน์
๑๔. นายสิทธิ ปานทับ
๑๕. คุณวีรวิชญ์ ฟ้าวิทยะพัฒน์
๑๖. คุณสรัญญา การะเกษ
๑๗. คุณประยงค์ สงวนศักดิ์วัฒนา
๑๘. คุณกาญจนา แย้มพรายภิรมย์
๑๙. คุณขนิษฐา จำรัส
๒๐. คุณปกาศิต อุไรพันธุ์
๒๑. คุณจักรพงศ์ สฤษเนตร
๒๒. คุณรตนพร อยู่หนุน

๒๓. คุณสลิลลา สถิตเสถียร		
๒๔. คุณนารี เพ็ชรไทย		
๒๕. คุณจริยา เจียมวิจิตร รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	๑,๐๐๐	บาท
๒๖. นักศึกษานิติศาสตร์สวนดุสิตภาคสมทบ บี9	๙๙๐	บาท
๒๗. คุณบัณฑิต, คุณณนลัท อริยะสกุล และเพื่อน ๆ พนักงานส่วนทรัพยากรบุคคลไปรษณีย์ไทย	๗๘๖	บาท
๒๘. อาจารย์เฉิดฉิน สุกปลั่ง คณะบดีคณะมนุษย์ศาสตร์ และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	๕๐๐	บาท
๒๙. อาจารย์อุษา จิระวัฒนาสมกุล	๕๐๐	บาท
๓๐. คณะอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	๖๒๐	บาท
๓๑. นกนิติศาสตร์สิ่งแวดล้อม	๖๐๐	บาท
๓๒. เพื่อนไอคิโด	๕๖๐	บาท
๓๓. นักศึกษานิติศาสตร์สวนดุสิตภาคสมทบวิชากฎหมายแพ่งบุคคล	๕๔๐	บาท
๓๔. คุณกาญจนา นุริตะมนต์ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๓๕. คุณนิตา นารถไทยวัฒนา อุทิศให้คุณพ่อติ้นเฮง แซ่ลี้ และคุณแม่บั๊กเฮียง แซ่อึ้ง	๕๐๐	บาท
๓๖. ครอบครัวบุญยวรรณ	๕๐๐	บาท
๓๗. อาจารย์พีร์ พวงมะลิต	๕๐๐	บาท
๓๘. คุณภาสินี อภิชาติสุภาพขจร อุทิศให้ คุณแม่สำเภา แซ่เตีย	๕๐๐	บาท
๓๙. บุษรากร ฉ่ำวงศ์และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๔๐. ชูศรี ลีลาวงศ์อารยะ	๕๐๐	บาท
๔๑. มนูญ นกยูงทอง	๕๐๐	บาท
๔๒. คุณธรรมนิตย์ สุมันตกุล	๕๐๐	บาท
๔๓. คุณนัทธมน สุใข และคุณณรงค์ เจริญสุข	๕๐๐	บาท
๔๔. นักศึกษานิติศาสตร์สวนดุสิตภาคปกติ บี9	๔๖๘	บาท
๔๕. คุณภคมน สิทธิประสาท และครอบครัว	๔๒๐	บาท
๔๖. บจก. แอล แอนด์ อาร์ มีเดีย	๔๐๐	บาท
๔๗. นักศึกษานิติศาสตร์สวนดุสิต ตอนซี	๓๕๘	บาท
๔๘. นักศึกษานิติศาสตร์สวนดุสิต เอ 9	๓๕๒	บาท
๔๙. คุณแม่หัด พุทธา และครอบครัว	๓๐๐	บาท
๕๐. วราภรณ์ ไหลสกุลและครอบครัว	๓๐๐	บาท
๕๑. สุรศักดิ์ แซ่เอี๊ยว	๓๐๐	บาท
๕๒. อรรคพงศ์ ภักดีชาติ	๒๔๐	บาท
๕๓. ฝ่ายกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๒๔๐	บาท
๕๔. นักศึกษานิติศาสตร์สวนดุสิต ตอนซี	๒๒๒	บาท
๕๕. อาจารย์ณฐิญาณ์ งามขำ	๒๐๐	บาท
๕๖. อาจารย์จุฑา สุทธาภาศ	๒๐๐	บาท
๕๗. คุณกาญจนา เบ็ญจมณี, ด.ช.ธีรภัทร-ด.ญ.ธัญทิพ ใจเด็ด	๒๐๐	บาท
๕๘. คุณสนิท ตาละอุประ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๕๙. กรองกาญจน์ นพวรรณ	๒๐๐	บาท
๖๐. ชวมาศ อัครภาณุวิทยา	๒๐๐	บาท
๖๑. ธนาศรม สวัสดิ์พาณิชย์	๒๐๐	บาท
๖๒. คุณเล็ก แซ่เตียว	๒๐๐	บาท
๖๓. คุณหลีเห่า แซ่ฉั่ว, คุณบุ้ยยัง แซ่ซื้อ, คุณสุนทรี เฉลิมพงศร, คุณศิรินิภา เฉลิมพงศร, คุณสุดารัตน์ เฉลิมพงศร, คุณศิริพร เฉลิมพงศร	๒๐๐	บาท

๖๔. คุณดำรง โชติกาญจน์	๒๐๐	บาท
๖๕. คุณเบญจา ภู่ตระกูล	๒๐๐	บาท
๖๖. คุณสากล ตุลสุข	๒๐๐	บาท
๖๗. เจ้าหน้าที่ศูนย์สุโขทัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	๑๔๗	บาท
๖๘. อาจารย์เกริกเกียรติ ไพบูลย์ศิลป	๑๐๐	บาท
๖๙. อาจารย์ภูธร ชีวิตโสภณ	๑๐๐	บาท
๗๐. คุณมณีพร ก่อกิตติสุนทร	๑๐๐	บาท
๗๑. คุณขนิษฐา โสมรักษ์	๑๐๐	บาท
๗๒. คุณธันยพร กิสเทวิน	๑๐๐	บาท
๗๓. คุณนุชชนก นันทวโนทยาน	๑๐๐	บาท
๗๔. คุณศิริพร - ด.ช. กฤตเมธ สมสุข	๑๐๐	บาท
๗๕. คุณกานต์มณี อิ่มละมัย และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๗๖. คุณยุพาพร ด.ญ. พิชามญชุ์ คุรสาตะ	๑๐๐	บาท
๗๗. คุณนิพนธ์ - ด.ช. ธนวิทย์ กันเกตุ	๑๐๐	บาท
๗๘. คุณสุเพ็ญ สุธรรมพร และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๗๙. ด.ญ.ปิยะดา ทิพกัน	๑๐๐	บาท
๘๐. คุณสุภัทตรา เทียนเสม	๑๐๐	บาท
๘๑. คุณสมพาน - ด.ญ.จิรัชญา อ่อนจา	๑๐๐	บาท
๘๒. คุณสาคร ดาวลอย	๑๐๐	บาท
๘๓. คุณระวิวัฒน์ สุชาดา อุบลพรรณ ยศวร แก้วจงประสิทธิ์	๑๐๐	บาท
๘๔. ห.จ.ก. ปิยะธนาพาณิชย์	๑๐๐	บาท
๘๕. ส.ต.อ.ดิลก คุณสุทธิ์	๑๐๐	บาท
๘๖. คุณชมนาถ ธงถาวรสุวรรณ	๑๐๐	บาท
๘๗. คุณจิรัชย์ วงษ์ตระหง่าน	๑๐๐	บาท
๘๘. คุณสุรการ ศิริไมทย์	๑๐๐	บาท
๘๙. คุณกฤษณา บุรีวงษ์	๑๐๐	บาท
๙๐. คุณนันทกา	๑๐๐	บาท
๙๑. ดญ ญิชกุล ไชยสมบูรณ์	๑๐๐	บาท
๙๒. คุณเขมิกา พันธีและครอบครัว	๑๐๐	บาท
๙๓. คุณไพรวัลย์ ตันติวัฒนเสถียร	๑๐๐	บาท
๙๔. คุณสุภาพ บัวจันทร์	๑๐๐	บาท
๙๕. ด.ต.อภิชาติ นิลวรรณ	๕๐	บาท
๙๖. คุณเกสร พรหมสุรินทร์	๕๐	บาท
๙๗. คุณหัสริน ทรงประโคน	๕๐	บาท
๙๘. นายสุนทร เสือเฒ่า	๕๐	บาท
๙๙. คุณสุกัญญา ประกอบพรกิจ	๔๐	บาท
๑๐๐.คุณนันทิยา อานนทกูล	๒๐	บาท
๑๐๑.คุณภณิดา ติกะมาศ	๒๐	บาท
๑๐๒.คุณสุนันท์ พาณิชย์อธิคม นายนิติกร มาตา	๒๐	บาท
๑๐๓.คุณถนอมใจ พราหมพงศ์ (หนูทิพย์)	๒๐	บาท
๑๐๔.ส.อ.สมนึก สุดใจ	๒๐	บาท

สาย จ.ส.ต. สมเกียรติ มีทอง

๑๐๕. จ.ส.ต. สมเกียรติ มีทอง	๑,๐๐๐	บาท
๑๐๖. ผู้มีจิตกุศล	๒,๔๖๐	บาท
๑๐๗. คุณวิระชัย เตชะอิทธิพร	๑,๕๐๐	บาท
๑๐๘. บริษัท ปิยะวัฒน์การพิมพ์ (1992) จำกัด	๑,๐๐๐	บาท
๑๐๙. คุณโกวิท เฉ่งบุญลือ	๑,๐๐๐	บาท
๑๑๐. คุณชัยพร-โฉมศรี ปิยะไพชยนต์	๑,๐๐๐	บาท
๑๑๑. คุณอภิชัย คุณาวิวัฒน์	๑,๐๐๐	บาท
๑๑๒. คุณอ้อมเดือน-ไววิทย์ ฐิติเสถียรธรรม	๕๐๐	บาท
๑๑๓. คุณไพบูลย์ ธเนศอนุกุล	๕๐๐	บาท
๑๑๔. จ.ส.ต.เทวฤทธิ์-สาธิตา-น้องปลื้ม แหยมใส	๕๐๐	บาท
๑๑๕. นายดำรงค์-นางจินตนา โกศะ	๕๐๐	บาท
๑๑๖. นายไฉน ไป้สกุล และนางจรีวรรณ ไป้สกุล	๕๐๐	บาท
๑๑๗. นางชูสิริ นาคเขียวและครอบครัว	๕๐๐	บาท
๑๑๘. คุณอเนกวุฒิ นาคเขียว	๕๐๐	บาท
๑๑๙. เด็กหญิงพิรญาณ์ พินใย	๑๐๐	บาท
๑๒๐. ด.ต.หญิงวลัยลักษณ์ สุวรรณแสง และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๒๑. คุณกิจนาฎ รุจิเมธาภาส กองการประกอบโรคศิลปะ กระทรวงสาธารณสุข	๘๐	บาท
๑๒๒. นางฐานุตรา โภคทรัพย์ กองการประกอบโรคศิลปะ กระทรวงสาธารณสุข	๗๐	บาท
๑๒๓. นายวิทวัส โภคทรัพย์ กองการประกอบโรคศิลปะ กระทรวงสาธารณสุข	๕๐	บาท
๑๒๔. คุณดลหทัย เจริญสิน กองการประกอบโรคศิลปะ กระทรวงสาธารณสุข	๕๐	บาท
๑๒๕. นางนิธินันท์ ไตรพิบูลย์สุข	๔๐	บาท
๑๒๖. คุณพะเยาว์ ศิริผลา	๕๐	บาท
๑๒๗. คุณประกอบ นพวรรณ	๓๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณโชคดี นพวรรณ	**๖๓,๗๔๕**	**บาท**

๔. ประธานสาย-ทพ. ชาญชัย-คุณวราภรณ์ ทนต์ประเสริฐเวช

๑. ท.พ. ชาญชัย-คุณวราภรณ์ ทนต์ประเสริฐเวช, คุณแม่นงลักษณ์ ทนต์ประเสริฐเวช อุทิศให้ ท.พ. ประมินทร์ ทนต์ประเสริฐเวช	๓,๐๐๐	บาท
๒. ดร. ยงยุทธ วิชัยดิษฐ	๑,๐๐๐	บาท
๓. ดร. โกวิท ชาญวิทยาพงศ์ และครอบครัว, คุณแม่พยงค์ ชาญวิทยาพงศ์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๔. ท.พ.ญ. อนุตตรีย์-คุณนิภาวรรณ ลิขิตสมบัติ-คุณแม่ทัศนีย์ ลิขิตธนธรรม	๓,๑๐๐	บาท
๕. คุณสมศรี ลิมทรง	๓,๐๐๐	บาท
๖. คุณฐิติรัตน์ ศรีสอ้าน และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๗. คุณตระกูล ติลกานนท์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๘. คุณสุภาพ จรัลพัฒน์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๙. คุณภัสฐิวกร ฐิพัฒน์ทัยธร	๑,๐๐๐	บาท
๑๐. ท.พ. ภัทรผล-คุณแม่ปริญญา รุ่งจิรารัตน์	๓๐๐	บาท
๑๑. คุณยศวิน ทองสุข	๑,๐๐๐	บาท
๑๒. ด.ญ. วรัตน์ศร กีรติวัฒนพิศาล	๕๐๐	บาท
๑๓. คุณประพนธ์-คุณอวัฐา ทองประเสริฐ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๑๔. คุณฉวีวรรณ อุดร. คุณประสิทธิ์ เลิศพงศ์ไพบูลย์	๑,๐๐๐	บาท
๑๕. คุณภาณุ ปราบศากุณ-คุณพนิตนันท์ เกษมณี	๑๐๐	บาท
๑๖. คุณจุหา-คุณพิมตา-ด.ญ. ดีน่า ภัทรพรรณ-ด.ญ. จันทลักษณ์-ด.ช. ฐิติ พรรณรายน์	๑๐,๐๐๐	บาท

๑๗. คุณประเทือง จรัสวัฒน์	๑,๐๐๐	บาท
๑๘. คุณชูพงศ์-คุณนันทนา-คุณโชติกา มณีน้อย	๑,๐๐๐	บาท
๑๙. คุณปรีดา-คุณวาสนา จรัสวัฒน์	๕๐๐	บาท
๒๐. คุณชัยยันต์ ขวัญสุวรรณ	๕๐๐	บาท
๒๑. น.อ. โสภณ จรัสวัฒน์	๕๐๐	บาท
๒๒. คุณธรรมนูญ จรัสวัฒน์	๕๐๐	บาท
๒๓. คุณสุพัชรี พัฒนะพาณิชย์	๑,๐๐๐	บาท
๒๔. คุณสุพีพรรณ พัฒนะพาณิชย์	๕๐๐	บาท
๒๕. คุณสุวัลภา พัฒนะพาณิชย์	๕๐๐	บาท
๒๖. คุณสมสุดา มัธยมจันทร์	๑๐๐	บาท
๒๗. คุณพรรณลดา มัธยมจันทร์	๑๐๐	บาท
๒๘. คุณลานี โตชาลี	๑๐๐	บาท
๒๙. คุณสุดาพรรณ มัธยมจันทร์	๑๐๐	บาท
๓๐. คุณสมพงษ์ มัธยมจันทร์	๕๐๐	บาท
๓๑. คุณพรพิมล บูรณกาญจน์	๑,๐๐๐	บาท
๓๒. คุณฉอ้อน เจริญแสง	๑,๐๐๐	บาท
๓๓. คุณพูนรัตน์ แสงบูรรัตน์	๑,๐๐๐	บาท
๓๔. คุณเรือนขวัญ แสงบูรรัตน์	๑,๐๐๐	บาท
๓๕. คุณฤทัยวัลด์-คุณณัฐิกา เลาหวิริยานนท์	๑,๐๐๐	บาท
๓๖. คุณวิมวา สุปิตา	๑,๐๐๐	บาท
๓๗. คุณสัณห์ สุปิตา	๑,๐๐๐	บาท
๓๘. คุณราศีร แก้วนพรัตน์	๕๐๐	บาท
๓๙. คุณอมร สุปิตา	๑,๐๐๐	บาท
๔๐. คุณมาลินี ขันชกูล	๒๐๐	บาท
๔๑. คุณธนกรณ์ วัฒนะพิพัฒน์	๒๐๐	บาท
๔๒. คุณสุดา วงศ์สวัสดิ์	๓๐๐	บาท
๔๓. คุณจิตตไศภิษฐ์ วิทยาศิริกุล	๑๐๐	บาท
๔๔. คุณวิภา สุคนธสิงห์	๑,๐๐๐	บาท
รวมเงินสาย ทพ. ชาญชัย-คุณวราภรณ์ ทนต์ประเสริฐเวช	**๔๖,๑๐๐**	**บาท**

๕. ประธานสาย - คุณสมชาย-คุณมนิดา รวีเรืองรอง

๑. คุณผ่องเพ็ญ-ด.ญ. ต้องตา อาชาเทวัญ	๕,๐๐๐	บาท
๒. คุณกิตติสุนทร วงศ์สงวน	๓,๐๐๐	บาท
๓. คุณบุญคิด จิตรงามปลั่ง	๕,๐๐๐	บาท
๔. คุณมนิดา รวีเรืองรอง	๓,๐๐๐	บาท
๕. คุณไพโรจน์ วงศ์สุรเกียรติ	๕๐๐	บาท
๖. คุณวนิดา แจ่มวิถีเลิศ	๑๐๐	บาท
๗. คุณประสิทธิ์ บุญญาวานิชย์	๒๐๐	บาท
๘. คุณยศวิน สมิทธินต์	๒๐๐	บาท
๙. คุณชัยรัตน์ นุชประไพ	๒๐๐	บาท
๑๐. คุณรินทร์ วิทยไพศาล	๒๐๐	บาท
๑๑. คุณสมชาย รวีเรืองรอง และครอบครัว	๓,๐๓๙	บาท
๑๒. อุทิศแด่นายเอี้ยวเฮ้า แซ่อึ้ง	๓,๒๖๐	บาท
๑๓. ด.ช. ศรัณย์ รวีเรืองรอง	๑๐๐	บาท

๑๔. คุณอุดม-คุณประมวล พัมพกันต์	๒๐๐	บาท
๑๕. คุณฉวีวรรณ จรรยาวิจิตร	๒๐๐	บาท
๑๖. คุณธงชัย ลัทธินานนท์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๗. คุณสมสาย หอมชะเอม	๑๐๐	บาท
๑๘. พนง. บมจ. กรุงศรีอยุธยา ฝ่ายปฏิบัติการสินเชื่อ	๕๑๐	บาท
๑๙. คุณวัชราภรณ์ นพจรูญศรี และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๒๐. ครอบครัวสายสนิท	๕๐๐	บาท
๒๑. คุณลดาเดือน ศรมบุรา และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๒๒. คุณฟุ้งฟ้า เกตุเลขา	๕๐๐	บาท
๒๓. คุณศศิธร เจนวิศวะกิจ	๑๐๐	บาท
๒๔. คุณธนัชพร คำแพง	๑๐๐	บาท
๒๕. คุณวิไลพร บุญเนา	๑๐๐	บาท
๒๖. คุณมรกต ไตสม	๑๐๐	บาท
๒๗. คุณหทัยภัทร นวลผกา	๑๐๐	บาท
๒๘. คุณกัณต์กนิษฐ์ ร่มรวย	๑๐๐	บาท
๒๙. คุณพรทิพย์ คาไผ่	๑๐๐	บาท
๓๐. คุณนันท์นภัส ปฐมวิวัฒน์	๒๐๐	บาท
๓๑. คุณนงลักษณ์ แซ่เฮ้ง และครอบครัว	๔๐๐	บาท
๓๒. คุณศิริพร วงษ์เพ็ญ	๒๐๐	บาท
๓๓. คุณกัญญาณัช มธุรสวาจานันท์	๒๐๐	บาท
๓๔. คุณจีรเดช อ้อชัยภูมิ	๒๐๐	บาท
๓๕. คุณพิมลพรรณ กิตติสุวรรณ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๓๖. คุณฉัตรมณี พรทิวามณี และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๓๗. คุณปิ่นผกา พูลทรัพย์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๓๘. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒๐	บาท
๓๙. คุณวรรณพร จิตต์ไมตรี	๕๐๐	บาท
๔๐. คุณอนงค์ บูรณะชาติ	๑,๐๐๐	บาท
๔๑. คุณจิรพรรณ หิรัญเรืองเดช (บัญชี)	๑๐๒	บาท
๔๒. คุณชนิดา ไกลกลิ่น (บัญชี)	๑๐๐	บาท
๔๓. คุณจีรนันท์ ปานแดง (บัญชี)	๑๐๐	บาท
๔๔. คุณรดามณี สุขอนันต์ (บัญชี)	๑๐๐	บาท
๔๕. คุณอัญชรี ธรรมนิภา และครอบครัว (บัญชี)	๑๐๐	บาท
๔๖. คุณศิริจันทร์ เพ็ชรชูชาติ และครอบครัว (บัญชี)	๑๐๑	บาท
๔๗. คุณมัณฑนา ธงชัย และครอบครัว (บัญชี)	๑๐๐	บาท
๔๘. คุณสุนันท์ จินตตานนท์ และครอบครัว (บัญชี)	๑๐๐	บาท
๔๙. คุณรุ่งนภา ชัยสิทธานนท์ และครอบครัว (บัญชี)	๑๐๐	บาท
๕๐. คุณรุ่งทิวา เกิดรุ่งเรือง และครอบครัว (บัญชี)	๑๐๐	บาท
๕๑. คุณศรีศจี ขวัญทอง (บัญชี)	๑๐๐	บาท
๕๒. คุณปริยา เฮงรัศมี	๒๐๐	บาท
๕๓. คุณประภา เกตุรวม	๑๐๐	บาท
๕๔. คุณทองจันทร์ ผลาหาญ	๑๐๐	บาท
๕๕. คุณสุธารา ทัตติพงศ์	๑๐๐	บาท
๕๖. คุณเสน่ห์ เอี่ยมสอาด (กฎหมาย)	๑๐๐	บาท
๕๗. คุณกนกวรรณ สุวรรณฤทธิ์ (กฎหมาย)	๑๐๐	บาท

๕๘. คุณไพรัช (กฎหมาย)	๒๐๐	บาท
๕๙. คุณสามารถ โตรื่น (กฎหมาย)	๑๐๐	บาท
๖๐. คุณพรเพ็ญ พิพัฒน์ประทานพร (พิธีการสินเชื่อ)	๑๐๐	บาท
๖๑. คุณอนุทิน ไหมทอง (พิธีการสินเชื่อ)	๑๐๐	บาท
๖๒. คุณวรพงศ์ ทิมดา	๒๐	บาท
๖๓. คุณพิสิษฐ์ ดาวะที (MKT)	๑๐๐	บาท
๖๔. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๘	บาท
๖๕. คุณวิชัย ศุภบรรณพงษ์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖๖. คุณวรรณประภา สารพงษ์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖๗. คุณฉันทนา สุขใจ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖๘. คุณสุขจิตร์ รื่นจิตร	๑๐๐	บาท
๖๙. คุณวิทยา ปุรเกษม	๑๐๐	บาท
๗๐. คุณโกศล พรมเกษา	๑๐๐	บาท
๗๑. คุณชยุตช์ พิชิตลำเค็ญ	๑๐๐	บาท
๗๒. คุณไพบูลย์ หิรัญย์ไพร	๑๐๐	บาท
๗๓. คุณกัณฐิกา ควรหา และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๗๔. คุณกรรณิกา หมายบุญ และครอบครัว	๕๐	บาท
๗๕. คุณมิตรชัย-คุณเพียรผล อภิชัยชัชวาล	๕๐๐	บาท
๗๖. คุณทัศนีย์ ตนุไพศาล	๑๐๐	บาท
๗๗. คุณวสุ บุตรเงิน	๑๐๐	บาท
๗๘. คุณก้อนเพ็ชร์ จันทโรจน์	๑๐๐	บาท
๗๙. คุณชาคริต ชินวารีเลิศ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๘๐. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๙๐	บาท
๘๑. คุณมนตรี โชติกประกัลย์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณสมชาย-คุณมนิดา รวีเรืองรอง	**๓๖,๖๐๐**	**บาท**

๖. ประธานสาย - คุณจันทรัสม์ ศิริวิวัฒนกรกุล

๑. คุณสมภพ-คุณปราณี-คุณไชยกิจ-คุณอำไพ-ด.ช.วงศกร-ด.ช พงศกร-คุณชฎาพร ปุงสัมฤทธิ์	๗,๔๐๐	บาท
๒. คุณสุพิน-คุณสุเทพ-คุณจันทรัสม์-คุณศศิวิมล-คุณศศิกร-คุณคุณัชญ์ ศิริวิวัฒนกรกุล	๓,๐๐๐	บาท
๓. น.พ. วิโรจน์-คุณสร้อยลัดดา-ด.ญ. สุธาวี-ด.ญ. ศิรดา คงสวัสดิ์	๒,๐๐๐	บาท
๔. พ.ต. ประภาสพงศ์-คุณอมรรัตน์-ด.ช. พงศ์อมร-ด.ญ. ประภารัตน์ ปัตตพงศ์	๑,๕๐๐	บาท
๕. คุณมานะพันธ์-คุณวีระนันท์-ด.ญ. ปรียานันท์-ด.ช.ยิ่งพันธ์ อังคสกุลเกียรติ	๑,๐๐๐	บาท
๖. คุณภิญโญ-คุณดวงเดือน-คุณชุติพงศ์-คุณเพ็ญพิชชา-คุณธนัตถ์ บุษรารังษี	๑,๐๐๐	บาท
๗. คุณประเทือง-คุณนลินี-คุณจารี-คุณจารุ ลิ้มพันธ์	๑,๐๐๐	บาท
๘. คุณกรรณิการ์ ศรีอนงค์, คุณวารินทร์-คุณสุพินญา-คุณชาติพัฒน์ คำขจร	๑,๐๐๐	บาท
๙. คุณกักฮัว-คุณกฤษฎิ์ อินทรวงษ์โชติ, คุณอรอุมา สมชาติ	๑,๐๐๐	บาท
๑๐. คุณสุเทพ-คุณนงลักษณ์-ด.ช.วิฑู อินทรปรีชามล	๑,๐๐๐	บาท
๑๑. คุณวิกรานต์-คุณสุรีรัตน์-ด.ญ.ณัฏฐนิช ตั้งจันทรประภาพ	๑,๐๐๐	บาท
๑๒. คุณศักดิ์ชัย-คุณชัยวัฒน์-น.พ.ชัยเสน พานิชสุริยานนท์	๕๐๐	บาท
๑๓. คุณอาภรณ์-คุณสุนีย์ อินทรสวัสดิ์	๕๐๐	บาท
๑๔. คุณวีรยุทธ-คุณเฉินวาลี จินตนะกุล และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๑๕. คุณเมี่ยวเซี่ยม แซ่จึง และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๑๖. คุณปิยะ-คุณลัดดาวัลย์ วิศาลวัชร	๕๐๐	บาท

๑๗. คุณมาณี อังศุวิจิตรกุล ๕๐๐ บาท
๑๘. คุณกวี ติยวรนันท์, คุณศุภรัตน์ จรรยาเลิศอดุลย์, ด.ญ.วริศรา ติยวรนันท์ ๓๐๐ บาท
๑๙. คุณสุนทร-คุณสุวนี จึงอนุวัตร ๒๐๐ บาท
๒๐. คุณวิลาวัลย์ จึงอนุวัตร ๒๐๐ บาท
๒๑. คุณสุวัฒน์-คุณศิวิไล ไล้กูลประกิจ และครอบครัว ๒๐๐ บาท
๒๒. คุณวิศาล ชวนกิจกำจร และครอบครัว ๒๐๐ บาท
๒๓. คุณวิภา จึงอนุวัตร ๑๐๐ บาท
๒๔. คุณบุษกร คำผุย ๑๐๐ บาท
๒๕. คุณประวิทย์-คุณกชพร จารุรัชกุล และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๒๖. คุณสุภาภรณ์ ศรีจันทรา ๑๐๐ บาท
รวมเงินสายคุณจันทรัสม์ ศิริวิวัฒนกรกุล ๒๕,๔๐๐ บาท

๗. ประธานสาย-คุณวรรณี อุดมภาคยกุล, คุณอัญชลี หลิมสมบูรณ์, คุณสมปอง ภู่รัตนากรกุล, คุณเพ็ญศรี ภิยโยทัย

๑. คุณสมหวัง-คุณปาริชาติ ชินูปการพงศ์ ๕๕๐ บาท
๒. คุณหฤทัย ชินูปการพงศ์ ๑๐๐ บาท
๓. คุณวรัศรา-ด.ช.กิตติภณ กัยวิลัย และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๔. คุณรัชนีวรรณ ชินูปการพงศ์ ๒๐๐ บาท
๕. คุณธีรนัย ชินูปการพงศ์ และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๖. คุณกมล ชินูปการพงศ์ ๑๐๐ บาท
๗. คุณสุภารัตน์ เทียมสุชาติ ๑๐๐ บาท
๘. คุณวิจิตร เทียมสุชาติ ๑๐๐ บาท
๙. คุณวรรณี อิ่มศูนย์ ๑๐๐ บาท
๑๐. คุณกวย หลิมสมบูรณ์ ๑๐๐ บาท
๑๑. คุณดารัต บินซีดิน ๑๐๐ บาท
๑๒. คุณอัญชลี หลิมสมบูรณ์ ๕๕๐ บาท
๑๓. คุณดารณี หลิมสมบูรณ์ ๑๐๐ บาท
๑๔. คุณกำพล หลิมสมบูรณ์ ๑๐๐ บาท
๑๕. คุณกำธร หลิมสมบูรณ์ ๑๐๐ บาท
๑๖. คุณกำชัย หลิมสมบูรณ์ ๑๐๐ บาท
๑๗. คุณสุพรรณี สุวรรณวัฒนะ ๑๐๐ บาท
๑๘. คุณบุญชู ปานขาว ๑๐๐ บาท
๑๙. คุณพัสมัย มีชัย ๑๐๐ บาท
๒๐. คุณธนทัศน์-คุณสุดสงวน วิวัฒน์เดชากุล ๓๐๐ บาท
๒๑. คุณจันทิมา บุญสร้อย ๑๐๐ บาท
๒๒. คุณดวงใจ รัตนพันธ์ ๑๐๐ บาท
๒๓. คุณจินตนา มีกลิ่นหอม ๑๐๐ บาท
๒๔. คุณบันเทิง ประเสริฐ ๑๐๐ บาท
๒๕. คุณสราวรรณ ทองมูลชัย ๑๐๐ บาท
๒๖. คุณสุนี เรืองกุล ๑๐๐ บาท
๒๗. คุณเร่งรัตน์ ประวิตร ๒๐๐ บาท
๒๘. คุณกาญจนา ขาวเธียร ๑๐๐ บาท
๒๙. คุณวิไลวรรณ ภูมิโชติสวรรค์ ๑๐๐ บาท
๓๐. คุณนารี บุตรไธสง ๑๐๐ บาท

๓๑. คุณจรัสศรี แซ่อัง	๑๐๐	บาท
๓๒. คุณรัศมี ทิพย์อักษร	๑๐๐	บาท
๓๓. คุณมงคล-คุณมาดา ภิยโยทัย	๓๐๐	บาท
๓๔. คุณอนุรี ภิยโยทัย	๓๐๐	บาท
๓๕. คุณเพ็ญศรี ภิยโยทัย	๒๐๐	บาท
๓๖. คุณเสริมสุข กฤษฎาพิพัฒน์	๑๐๐	บาท
๓๗. คุณธัญญพร เพราะสุนทร	๒๐๐	บาท
๓๘. คุณศุภนิต หอมพูลทรัพย์	๒๐๐	บาท
๓๙. คุณสุวิทย์-คุณทัศนีย์ ไลชาติกุล	๓๐๐	บาท
๔๐. คุณณัฐธร-คุณธัญญพร เพราะสุนทร	๑๐๐	บาท
๔๑. คุณพิชัย-คุณเสริมสุข กฤษฎาพิพัฒน์	๑๐๐	บาท
๔๒. คุณแม่หยง แซ่อึ้ง	๑๐๐	บาท
๔๓. คุณพ่อฮกเงี้ยม แซ่จอง	๑๐๐	บาท
๔๔. คุณวรรณี อุดมภาคยกุล	๑,๐๕๐	บาท
๔๕. คุณชัยบุญ อุดมภาคยกุล	๑๐๐	บาท
๔๖. คุณประสงค์ อุดมภาคยกุล	๑๐๐	บาท
๔๗. คุณนวลลออ อุดมภาคยกุล	๑๐๐	บาท
๔๘. คุณปราณี อุดมภาคยกุล	๑๐๐	บาท
๔๙. คุณจงรัก อุดมภาคยกุล	๑๐๐	บาท
๕๐. คุณทัศนีย์ อุดมภาคยกุล	๑๐๐	บาท
๕๑. ด.ช. มงคล อุดมภาคยกุล	๕๐	บาท
๕๒. ด.ช. อนุตร อุดมภาคยกุล	๕๐	บาท
๕๓. ด.ญ. ปัทมา อุดมภาคยกุล	๕๐	บาท
๕๔. คุณกวี ศาศวัตร	๕๐๐	บาท
๕๕. คุณญาณวัฒน์ พึ่งพุ่ม	๑,๐๐๐	บาท
๕๖. คุณพรสมร สกุลลีลารัศม์	๕,๐๐๐	บาท
๕๗. คุณสุริยนาถ เชื้อรัตนพงษ์	๕๐๐	บาท
๕๘. คุณจิตรา ตันติศิริวัฒน์	๕๐๐	บาท
๕๙. คุณเสาวลักษณ์ บุญขึ้นสุข	๕๐๐	บาท
๖๐. คุณอรรษณี แต้รัตนชัย	๕๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณวรรณี อุดมภาคยกุล, คุณอัญชลี หลิมสมบูรณ์, คุณสมปอง ภู่รัตนากรกุล, คุณเพ็ญศรี ภิยโยทัย	**๑๖,๘๐๐**	**บาท**

๘. ประธานสาย-คุณศิริวรรณ กิจรุ่งเรืองกูล

๑. คุณศุภกิจ-คุณอัมพา กิจรุ่งเรืองกูล	๔,๐๐๐	บาท
๒. คุณศิริวรรณ กิจรุ่งเรืองกูล	๔,๐๐๐	บาท
๓. คุณมนตรี-คุณเยษมสุข กิจรุ่งเรืองกูล	๕,๐๐๐	บาท
๔. คุณอดิศักดิ์-คุณเกศสุดา โภคกุลกานนท์	๒,๐๐๐	บาท
๕. คุณยายพวง โภคกุลกานนท์	๕๐๐	บาท
๖. คุณมงคล-คุณนพมาศ-คุณพรธีรา-คุณเมธาพร-ด.ช.กฤตมุข กิจรุ่งเรืองกูล	๑,๐๐๐	บาท
๗. คุณสุชาติ-คุณนฤมล-ด.ญ.ภรณี-ด.ญ.ภาวินี กิจรุ่งเรืองกูล	๕๐๐	บาท
๘. คุณสมัย-คุณเจียว รាญมีชัย	๑๐๐	บาท
๙. คุณฉลาด-คุณจันเพ็ญ โนทะ	๑๐๐	บาท
๑๐. คุณสุรางค์ แสนแก้ว	๑๐๐	บาท

๑๑. คุณสำรวย พันธ์งาม	๖๐	บาท
๑๒. คุณวันเพ็ญ-คุณปิยะนุช-คุณนิภาภรณ์ บุตรอุดม	๑๐๐	บาท
๑๓. คุณอาภาวรรณ ศศิรัตน์	๒๐๐	บาท
๑๔. คุณวิชาญ-คุณทองย้อย ศศิรัตน์	๓๐๐	บาท
๑๕. คุณเล็ก บุญเลื่อนทับ	๑๐๐	บาท
๑๖. คุณปราโมทย์-ด.ช.ปรมินทร์-ด.ญ.พัชราภรณ์ กองค้า	๑๐๐	บาท
๑๗. คุณณรงค์-คุณสุวรรณ จูงสกุลนิรันดร์	๑,๐๐๐	บาท
๑๘. คุณวิชัย ก่อตระกูล และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๑๙. คุณสุนีย์-คุณอลัน ก่อตระกูล	๕๐๐	บาท
๒๐. คุณนุจนา อมรกิจภิญโญ	๒๐๐	บาท
๒๑. คุณนพปฎล-คุณชิดชนก จูงสกุลนิรันดร์ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๒๒. คุณทินรัตน์-คุณวันทนา จารุจินดา	๕๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณศิริวรรณ กิจรุ่งเรืองกูล	**๒๑,๓๖๐**	**บาท**

๙. ประธานสาย - คุณประเสริฐ องค์วิเศษไพบูลย์

๑. คุณประเสริฐ องค์วิเศษไพบูลย์	๓,๐๐๐	บาท
๒. คุณพจนีย์ องค์วิเศษไพบูลย์	๓๐๐	บาท
๓. ครอบครัวอุราธรรมกุล	๕๐๐	บาท
๔. นพ.วีรพงศ์-คุณลออ-คุณวีรอนงค์-คุณชนาธิป สุวรรณกรสกุล	๒,๐๐๐	บาท
๕. คุณพรรณี-คุณไววา-คุณแทนนี่ เชือง	๕๐๐	บาท
๖. รศ.ดร.จุลศิริ-รศ.ดร.วิภา-ด.ญ.วลาลี-ด.ญ.วรรษิศา เจริญภัณฑารักษ์	๒,๐๐๐	บาท
๗. คุณวรรณี องค์วิเศษไพบูลย์	๒๐๐	บาท
๘. พญ.อารี-นพ.ศิริชัย วงศ์ภูดี	๒,๐๐๐	บาท
๙. คุณฐากูร เงินวัฒนะ	๕๐๐	บาท
๑๐. คุณจรรยา เงินวัฒนะ	๕๐๐	บาท
๑๑. คุณวรทัต เงินวัฒนะ	๕๐๐	บาท
๑๒. ด.ญ.ณัฏฐิยา เงินวัฒนะ	๕๐๐	บาท
๑๓. คุณดำริ-คุณปราณี เงินวัฒนะ	๕๐๐	บาท
๑๔. คุณอนันต์-คุณจินตนา-ด.ญ.กมลณิชา จักเลิศชัย	๕๐๐	บาท
๑๕. คุณธีรชัย องค์วิเศษไพบูลย์, คุณมนธีร์ พลอยสุข	๑,๐๐๐	บาท
๑๖. คุณยงชัย-คุณเพ็ญประภา-ด.ญ.ณัชชา องค์วิเศษไพบูลย์	๕๐๐	บาท
๑๗. คุณยุวดี-คุณตรีสิน เลิศวานิชกิจ	๑๐๐	บาท
๑๘. คุณแม่ยี แซ่ห่าน, คุณพิมพ์พรรณ เด่นวุฒิเวทย์	๑๐๐	บาท
๑๙. คุณแม่รัตนา-คุณกลม พะบำรุงษ์	๑๐๐	บาท
๒๐. ด.ช.วิศณุ-คุณอนุชาติ-คุณนวลทิพย์ อัมพรพงศ์	๑๐๐	บาท
๒๑. คุณเมธาสิทธิ์ จึงสรรค์ศุภชัย	๑๐๐	บาท
๒๒. คุณสุภาพร เสียงล้ำ	๑๐๐	บาท
๒๓. คุณสิระฉัตร ขำวังยาง	๑๐๐	บาท
๒๔. คุณจรีวรรณ-คุณธนพร-คุณสุขสันต์-คุณหรัญูร์ แสงร่มโพธิ	๑๐๐	บาท
๒๕. คุณโสภณ-คุณบุษรา ไตรกิศยาโสภณ	๑๐๐	บาท
๒๖. คุณไพโรจน์ นวลสุวรรณ, คุณนิภาพร ยงประพันธ์กุล	๒๐๐	บาท
๒๗. คุณศุภดา-คุณพรประเสริฐ-ด.ญ.วรรัตน์ วีระสวัสดิ์	๕๐๐	บาท
๒๘. คุณเต็มตา พลนาค	๑๐๐	บาท
๒๙. คุณแม่มี หงษ์ทอง	๑๐๐	บาท

๓๐.	คุณปิยวรรณ เนตรฐา	๑๐๐ บาท
๓๑.	คุณแม่ฉลวย ศิริวรรณรัตน์	๒๐๐ บาท
๓๒.	คุณกนิษฐา ดังชัยภูมิ	๑๐๐ บาท
๓๓.	คุณจรัญ แซ่หลี และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๓๔.	คุณเพชรลัดดา จงสุขสมมาตร	๑,๐๐๐ บาท
๓๕.	คุณทิพรดา จงสุขสมมาตร	๕๐๐ บาท
๓๖.	คุณอำนวย ประไพวรานนท์	๕๐๐ บาท
๓๗.	คุณพยอม ปาประโคน	๑๐๐ บาท
๓๘.	คุณอัญชลี ชัญมาตรกิจ	๕๐๐ บาท
๓๙.	คุณนิภาธร ประทาน	๔๙ บาท
๔๐.	คุณนิลรัตน์ บัวดอก	๓๗ บาท
๔๑.	คุณรักเล่ห์ เวียงอินทร์	๒๐ บาท
๔๒.	คุณรำพึง ภูนุภา	๒๐ บาท
๔๓.	คุณปราณี บำรุงกลาง	๒๐ บาท
๔๔.	อาจารย์ปรีชา ดวงเศษวงษ์	๓๐ บาท
๔๕.	คุณสุเมธ-คุณณัฐธิดา-คุณวริศรา สอนนาค	๑๕๐ บาท
๔๖.	คุณปุณยนุช-ด.ช.จักรี คล่องแคล่ว	๗๐ บาท
๔๗.	ด.ญ.พัฒนา ศิริพันธ์	๑๐๐ บาท
๔๘.	คุณวิวัฒน์-คุณสมโภชน์-คุณปวีณ์นุช สินอ้วน	๕๐๐ บาท
	รวมเงินสายคุณประเสริฐ องค์วิเศษไพบูลย์	**๒๐,๘๙๖ บาท**

๑๐. ประธานสาย - คุณยายอวยพร มิ่งขวัญ (อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร)

๑.	ครอบครัววงษ์ประชุม	๓,๐๐๐ บาท
๒.	แม่ชีสุวรพีร สุวัณณะศรี	๑,๐๐๐ บาท
๓.	คุณอวยพร-คุณอำนวย มิ่งขวัญ	๑,๐๐๐ บาท
๔.	คุณวิมลพันธ์ ไตรภูมิ	๒,๐๐๐ บาท
๕.	คุณเพ็ญแข ศรีประทุมวงศ์	๑,๐๐๐ บาท
๖.	คุณกวน-คุณยุพดี สว่างวัฒนา	๑,๐๐๐ บาท
๗.	คุณยายคำสิงห์ ศรีประทุมวงศ์	๑,๐๐๐ บาท
๘.	พ.ท.เยี่ยม-คุณออมสิน กองทรัพย์	๑,๐๐๐ บาท
๙.	คุณพิชัย ศรีประทุมวงศ์	๑,๐๐๐ บาท
๑๐.	คุณเพ็ญประภา มงคลกุล	๑,๐๐๐ บาท
๑๑.	คุณยายบุญส่ง คำคุณเมือง	๕๐๐ บาท
๑๒.	คุณวิภาภรณ์ หวูถิ	๕๐๐ บาท
๑๓.	คุณเกวลี หวูถิ	๕๐๐ บาท
๑๔.	คุณสำราญ เลืองชวน	๕๐๐ บาท
๑๕.	คุณ Jeri Shipman	๕๐๐ บาท
๑๖.	คุณสาลี่ บุรีรักษ์	๓๐๐ บาท
๑๗.	คุณอำนาจ-คุณรัตน์สุดา กล่อมจิต	๔๐๐ บาท
๑๘.	ด.ช.กมลธร กล่อมจิต	๒๐๐ บาท
๑๙.	คุณโอพาร โอพารรัฐ	๒๐๐ บาท
๒๐.	คุณวรัตถ์ มิ่งขวัญ	๒๐๐ บาท
๒๑.	คุณอัศวิน มิ่งขวัญ	๒๐๐ บาท
๒๒.	ด.ญ.ศิริขวัญ มิ่งขวัญ	๒๐๐ บาท

๒๓. คุณอังคณา มิ่งขวัญ	๒๐๐	บาท
๒๔. คุณชัชฎาพร ไชยสาคร	๒๐๐	บาท
๒๕. คุณปัทมา จันทะพรหม	๒๐๐	บาท
๒๖. คุณปรเมธ จันทะพรหม	๒๐๐	บาท
๒๗. คุณเปรมฤดี จันทะพรหม	๒๐๐	บาท
๒๘. คุณณัฐพล จันทะพรหม	๒๐๐	บาท
๒๙. คุณจุรี แสนอุบล	๑๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณยายอวยพร มิ่งขวัญ (อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร)	**๑๘,๕๐๐**	**บาท**

๑๑. ประธานสาย - คุณสุพจนา รัตนะผัสสะ

๑. คุณสุทัย อัศวรักษ์ และครอบครัว	๘,๐๐๐	บาท
๒. คุณกัมปนาท สาระนาค	๓,๐๐๐	บาท
๓. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๔,๑๔๐	บาท
๔. คุณสง่า จิ้มลิ้ม	๑๐๐	บาท
๕. คุณอำนวย-คุณประชิด สุภาภรณ์	๑๐๐	บาท
๖. คุณประไพ บรรจงจัด	๑๐๐	บาท
๗. คุณวาสนา แก้วเจียรนัย	๑๐๐	บาท
๘. คุณจีรนาถ ดวงสุวรรณ์	๑๐๐	บาท
๙. คุณชวัช-คุณสุพจนา-คุณสุธน รัตนะผัสสะ	๓๐๐	บาท
๑๐. คุณชวาล-คุณฉอ้อน หอมระรื่น	๓๐๐	บาท
๑๑. คุณสุเมธ สุวรรณฆะนะ	๓๐๐	บาท
๑๒. คุณโกวิทย์-คุณจิรัชยา สวัสดิกุลกองทอง	๒๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณสุพจนา รัตนะผัสสะ	**๑๖,๗๔๐**	**บาท**

๑๒. ประธานสาย - อาจารย์ดารณี กิตติกานต์วงศ์ (ร.ร. เทพศิรินทร์)

๑. คุณดารณี กิตติกานต์วงศ์	๑,๐๐๐	บาท
๒. คุณประกายรัตน์-คุณสถิตยศ สุนทรสถิตพิมล	๒,๐๐๐	บาท
๓. คุณอุษณีย์ พันธุ์ทรัพย์สกุล	๓๐๐	บาท
๔. คุณฐิรจิต โปษยะนุกูล	๕๐๐	บาท
๕. คุณสมใจ นุชนาง	๕๐๐	บาท
๖. คุณลาวัลย์ โชติโยธิน	๔๐๐	บาท
๗. คุณจินตนา จิรสกุล	๒๐๐	บาท
๘. คุณปิยวรรณ ศิริรัตน์	๑๐๐	บาท
๙. คุณสุวรรณา สมุทรสกุลเปี่ยม	๒๐๐	บาท
๑๐. คุณสุชาติ ธาราวาสน์	๒๐๐	บาท
๑๑. ครอบครัวยอดภิญญาณี	๕๐๐	บาท
๑๒. ครอบครัวเปี่ยมชาคร	๒๐๐	บาท
๑๓. คุณธรรมรส-คุณผาณิต ทวีศักดิ์	๑๐๐	บาท
๑๔. คุณนวลฉวี เรืองไรรัตนโรจน์	๒๐๐	บาท
๑๕. ครอบครัวประยูรหาญ	๑๐๐	บาท
๑๖. คุณเรืองวุฒิ-คุณกิตติยา ทัศนะสกุล	๒๐๐	บาท
๑๗. ว่าที่ ร.ต. มานพ เพ็ญรัศมี	๑๐๐	บาท
๑๘. คุณอุษา เครือรัตน์	๑๐๐	บาท
๑๙. คุณเต็ม-คุณยก มณีนวล	๑๐๐	บาท

๒๐. คุณพรพรรณ สิริปทุมรัตน์	๑๐๐	บาท
๒๑. ครอบครัวประสารทรัพย์	๑๐๐	บาท
๒๒. คุณประนอม เปลี่ยนเฉย	๑๐๐	บาท
๒๓. นอ.วิติ-คุณอรชร บัวศรี และบุตรชาย	๒๐๐	บาท
๒๔. ครอบครัวครองสินทรัพย์	๑๐๐	บาท
๒๕. ครอบครัวชมจิตต์	๑๐๐	บาท
๒๖. คุณยุวดี ขอบจิต	๒๐๐	บาท
๒๗. คุณเกสรา ธรรมเจริญ	๒๐๐	บาท
๒๘. คุณรังสรรค์ ประพันธ์	๒๐๐	บาท
๒๙. คุณลักขณา ทรัพย์วารี	๑๐๐	บาท
๓๐. คุณสุภัทร สุขสมบูรณ์	๒๐๐	บาท
๓๑. คุณรัตติกรณ์ ซึมโรจน์ประเสริฐ	๒๐๐	บาท
๓๒. คุณวไลพร เจนสาริกรณ์	๒๐๐	บาท
๓๓. คุณพนิดา พิสิฐอมรชัย	๒๐๐	บาท
๓๔. คุณวรรณา อาชาสันติสุข	๒๐๐	บาท
๓๕. คุณจิตรา ฉันทธำรงศิริ	๕๐๐	บาท
๓๖. คุณพงศธร พูลสวัสดิ์ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๓๗. คุณยุวดี ตันชวลิต และครอบครัวสถิตย์วรกุล	๔๐๐	บาท
๓๘. คุณสุฌานี แก้วบรรดิษฐ์	๑๐๐	บาท
๓๙. คุณสุกัญญา-คุณเสวก อินทร์แก้ว และบุตรธิดา	๑๐๐	บาท
๔๐. คุณสุศนี เชาวน์ฤทธิ์	๑๐๐	บาท
๔๑. คุณบุณย์คนอง-คุณอติศักดิ์-คุณสิทธิชัย เชาวน์ฤทธิ์	๑๐๐	บาท
๔๒. คุณสิริรัตน์ ลือคำหาญ	๒๐๐	บาท
๔๓. คุณทิพย์วรรณ ยังเสถียร และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๔๔. คุณทรงเกียรติ เกษมากุล	๒๐๐	บาท
๔๕. คุณอวยพร ม่วงอากาศ	๒๐๐	บาท
๔๖. คุณกลอยใจ ชาตยาภา และครอบครัว	๓๐๐	บาท
๔๗. คุณพิมพ์ใจ ชิดชอบ	๒๐๐	บาท
๔๘. คุณขวัญเรือน วรรณโก	๑๐๐	บาท
๔๙. คุณยุพา เผ่าสุขถาวร	๒๐๐	บาท
๕๐. คุณดวงกมล เหมะรัต	๒๐๐	บาท
๕๑. คุณรัตนาพร อรทัย และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๕๒. คุณดารุณี บูรณวัฒน์	๑๐๐	บาท
๕๓. คุณอันน์มณี ละออจันทร์	๑๐๐	บาท
๕๔. คุณกวินพงศ์-คุณจินตนุช กุลทนันทน์	๑๐๐	บาท
๕๕. คุณดวงกมล ศรีแจ่ม	๑๐๐	บาท
๕๖. คุณ พ.พิศ ศรีแจ่ม	๑๐๐	บาท
๕๗. คุณสมศรี หล่อคุณธรรม	๑๐๐	บาท
๕๘. คุณนพรัตน์ วัฒนชัยนันท์	๑๐๐	บาท
๕๙. คุณดิเรก หุ่นสุวรรณ์	๑๐๐	บาท
๖๐. คุณอุไรวรรณ-คุณหลิ่ม โภไคยกุล	๑๐๐	บาท
๖๑. คุณขนิษฐา บุณยประคอง	๒๐๐	บาท
๖๒. ว่าที่ รต. ธงชัย เนตรสว่าง และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖๓. คุณจักรภพ วัฒนชัยนันท์	๒๐๐	บาท

๖๔.	คุณวีรเกียรติ สิกขากูล และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๖๕.	คุณโสภณ เต็มอุดร และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖๖.	คุณครูประพันธ์-คุณครูเกสร-คุณประภาพร ขัตติยะ	๕๐๐	บาท
๖๗.	คุณทิพวรรณ-คุณวรพจน์-คุณนดา คงนนท์	๑๐๐	บาท
๖๘.	ด.ช.วิรินทร์ คงนนท์	๑๐๐	บาท
๖๙.	คุณเปรมวรา-คุณแก้วเก้า คงนนท์, คุณแมค ศรอุไร	๑๐๐	บาท
๗๐.	คุณนนท์ โลหะเวช	๑๐๐	บาท
๗๑.	คุณพรรณี กรานแก้ว	๕๐๐	บาท
๗๒.	คุณพิมพ์ภัค คงนท์	๒๐๐	บาท
	รวมเงินสายอาจารย์ดารณี กิตติกานต์วงศ์ (ร.ร. เทพศิรินทร์)	**๑๖,๔๐๐**	**บาท**

๑๓. ประธานสาย - คุณสมชาย-คุณสายใจ เตชะสวัสดิ์ศิลป์

๑.	คุณสมศรี อภิสกุลรัตน์	๕๐๐	บาท
๒.	คุณวงศ์จันทร์ งามอภิรัตน์วิพัฒนบวรวงศ์	๑,๐๐๐	บาท
๓.	คุณวรวุฒิ นรรัตนทวีสุข	๒,๐๐๐	บาท
๔.	คุณสุวินัย กริชไกรวรรณ	๑,๐๐๐	บาท
๕.	คุณวารี-คุณวีรพล-คุณพิริยพร-คุณวรินทรา-คุณรัศมี วันรัตน์เศรษฐ์	๕๐๐	บาท
๖.	น.พ.สัตยาทร และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๗.	คุณนิธินันท์ ธรรมการกุล และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๘.	คุณสมชาย-คุณสายใจ เตชะสวัสดิ์ศิลป์ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๙.	คุณพ่อกิมจุ้ย แซ่จิว และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๑๐.	คุณอรนุช จิรพงศ์ไพบูลย์	๒,๐๐๐	บาท
๑๑.	คุณพิชัย-คุณแสงระวี วงศ์ทองสมัย และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๑๒.	คุณวิรัตน์ อธิอนันต์รักษ์ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๑๓.	คุณบุญศรี ลาภิเศษพันธุ์ และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๑๔.	คุณสุวัฒน์ จตุจินดา และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
๑๕.	ร้านรองเท้าสกาล่าชูส์ (บะ)	๕๐๐	บาท
๑๖.	ครอบครัวลุกิจเจริญกุล	๘๐๐	บาท
๑๗.	คุณกฤศจักร โชติชลิต และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
	รวมเงินสายคุณสมชาย - คุณสายใจ เตชะสวัสดิ์ศิลป์	**๑๕,๘๐๐**	**บาท**

๑๔. ประธานสาย - น.พ. ไพฑูรย์ ขจรวัชรา

๑.	น.พ. ไพฑูรย์ ขจรวัชรา	๔,๐๐๐	บาท
๒.	คุณทิพวรรณ ขจรวัชรา	๕๐๐	บาท
๓.	คุณนงลักษณ์ ขจรวัชรา	๕๐๐	บาท
๔.	คุณปราณี ขจรวัชรา	๑๐๐	บาท
๕.	คุณแม่เอียว แซ่เตีย	๕๐๐	บาท
๖.	คุณกิตติพร พิพัฒนพงศ์โสภณ	๕๐๐	บาท
๗.	คุณวันศิริ พิพัฒนพงศ์โสภณ	๑๐๐	บาท
๘.	ด.ญ. กชพร พิพัฒนพงศ์โสภณ	๑๐๐	บาท
๙.	คุณเยาวรินทร์ ขจรวัชรา (อุทิศส่วนกุศลให้แก่คุณพ่อตั้งซุ้ง แซ่โง้ว)	๔,๐๐๐	บาท
๑๐.	คุณชมภูนุช สัญญพิสิทธิ์กุล (อุทิศส่วนกุศลให้แก่คุณพ่อตั้งซุ้ง แซ่โง้ว)	๕๐๐	บาท
๑๑.	คุณธวัชชัย สัญญพิสิทธิ์กุล (อุทิศส่วนกุศลให้แก่คุณพ่อตั้งซุ้ง แซ่โง้ว)	๑,๐๐๐	บาท
๑๒.	คุณสุกานดา สัญญพิสิทธิ์กุล (อุทิศส่วนกุศลให้แก่คุณพ่อตั้งซุ้ง แซ่โง้ว)	๕๐๐	บาท

๑๓. คุณประภาส ทองสุข	๕๐๐	บาท
๑๔. คุณเพ็ญศรี ขจรวัชรา	๕๐๐	บาท
รวมเงินสาย น.พ. ไพฑูรย์ ขจรวัชรา	**๑๓,๓๐๐**	**บาท**

๑๕. ประธานสาย - คุณธัญธร์รัตน์ โพธานันท์

๑. คุณธัญธร์รัตน์ โพธานันท์	๒,๐๗๐	บาท
๒. คุณศิลป์ชัย นิยมศิลป์	๑,๐๐๐	บาท
๓. คุณปริญญา นิยมศิลป์	๑,๐๐๐	บาท
๔. คุณศิลป์ชัย ธนาภากร	๑๐๐	บาท
๕. ร.อ. ภักดีณรงค์ หนุนภักดี	๓๐๐	บาท
๖. คุณขวัญใจ พัฒนพิโดร	๕๐๐	บาท
๗. คุณธรรมิกา นิยมศิลป์	๒๐๐	บาท
๘. คุณวรรณวิรา รัชฎาวงศ์	๒๐๐	บาท
๙. คุณประมนต์-คุณเพ็ญพรรณ สุธีวงศ์	๒,๐๐๐	บาท
๑๐. คุณนิมิตร วิวรรณา	๑๐๐	บาท
๑๑. คุณภากรณ์ ทิวเจริญ	๒,๐๐๐	บาท
๑๒. คุณชูชาติ บุนนาค	๑,๐๐๐	บาท
๑๓. คุณสุริยน ตู้จินดา	๕๐๐	บาท
๑๔. คุณจารุพรรณ หนุนภักดี	๑,๐๐๐	บาท
๑๕. คุณบัญชา จุลเกตุโพธิชัย	๒๐๐	บาท
๑๖. คุณสิริพนธ์ ไตรรัตนสิริศิลป์	๒๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณธัญธร์รัตน์ โพธานันท์	**๑๒,๓๗๐**	**บาท**

๑๖. ประธานสาย - พญ. อร่ามศรี จันทรธีระกิตติ

๑. คุณแม่หั้นมุ้ยยี่ แซ่ภู่	๑,๐๐๐	บาท
๒. พญ. อร่ามศรี จันทรธีระกิตติ	๒,๐๐๐	บาท
๓. น.พ. วินิจ พงศ์ปริตร	๑,๐๐๐	บาท
๔. พญ. พนิดา ปองประเสริฐ	๑,๐๐๐	บาท
๕. คุณวิทูร พงศ์ปริตร	๑,๐๐๐	บาท
๖. น.พ. อุดม วิศิษฎสุนทร	๑,๐๐๐	บาท
๗. คุณนนทิกา โฆษิตานนท์	๑,๐๐๐	บาท
๘. คุณธัญญภรณ์ โฆษิตานนท์	๕๐๐	บาท
๙. คุณเกลียวพันธุ์ โฆษิตานนท์	๕๐๐	บาท
๑๐. พญ. ประพิน สุประดิษฐ์ฯ	๑,๐๐๐	บาท
๑๑. คุณณัฐพล วัตโนภาส	๕๐๐	บาท
๑๒. บริษัท ไทยสมบูรณ์อินดัสเตรียล จำกัด	๑,๐๐๐	บาท
รวมเงินสาย พญ. อร่ามศรี จันทรธีระกิตติ	**๑๑,๕๐๐**	**บาท**

๑๗. ประธานสาย - คุณอรรณพ จิตติถาวร

๑. คุณอรรณพ จิตติถาวร	๕๐๐	บาท
๒. คุณวัชรีย์ จิตติถาวร	๕๐๐	บาท
๓. คุณภัทร จิตติถาวร	๕๐๐	บาท
๔. คุณณัฐ จิตติถาวร	๕๐๐	บาท
๕. คุณพิศิษฐ์ บุญเลิศ	๕๐๐	บาท

๖. คุณวีระชาติ ธิติโสภี	๕๐๐	บาท
๗. คุณปราโมทย์ เอกสมทราเมษฐ์	๕๐๐	บาท
๘. คุณพินิจ จงตระกูล	๕๐๐	บาท
๙. คุณทวีพร ชูสมบัติ	๕๐๐	บาท
๑๐. คุณบุญเที่ยง เจริญงาน	๕๐๐	บาท
๑๑. คุณกาญจนีย์ ลิ่มกตัญญู	๕๐๐	บาท
๑๒. คุณสุชาติ-คุณเบ็ญจมาส ลิ่มกตัญญู	๒๐๐	บาท
๑๓. คุณสุวัฒน์ ลิ่มกตัญญู	๒๐๐	บาท
๑๔. คุณ ป.ปัญจะ ปุรินทราภิบาล	๒๐๐	บาท
๑๕. คุณกาญจนา ประจีบชาติ	๕๐๐	บาท
๑๖. คุณอรรถกร ฐิติรังสี	๕๐๐	บาท
๑๗. คุณสุทีป บุญฮก	๕๐๐	บาท
๑๘. คุณประสิทธิ์ ฮุยสกุล	๕๐๐	บาท
๑๙. คุณธีระ เอี่ยมขำ	๕๐๐	บาท
๒๐. คุณต่อพันธ์ อมรคุ้มตระกูล	๕๐๐	บาท
๒๑. คุณประพนธ์ จิระพิบูลย์พันธ์	๕๐๐	บาท
๒๒. เงินเหลือจากการถวายสังฆทาน	๔๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณอรรณพ จิตติถาวร	**๑๐,๐๐๐**	**บาท**

๑๘. ประธานสาย - คุณศศิเกษม หิรัญรัศมี

๑. คุณชะอุ่ม-คุณศศิเกษม-พลตรีปิยะ หิรัญรัศมี	๓,๐๐๐	บาท
๒. คุณพัฒนี กมลวัทนานิศา	๕๐๐	บาท
๓. คุณผกายเนตร์-คุณพรศุภา เล่งอี้	๕๐๐	บาท
๔. คุณชจิตร์ ทองประไพ	๒๐๐	บาท
๕. คุณพัฒนพงษ์ ศิริวัฒนานุกูล และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๖. คุณอวยพร จงจิตเกษม	๑๐๐	บาท
๗. คุณพัชนี สาตมูล	๕๐๐	บาท
๘. คุณอัญชลี ลิมปโอวาท	๒๐๐	บาท
๙. คุณศิริวัลลา โกศีน และครอบครัว	๓๐๐	บาท
๑๐. คุณลาวัณย์ อุปภักดี ชไนเดอร์	๕๐๐	บาท
๑๑. คุณศิรินันท์ หาญธนะพิทักษ์	๑๐๐	บาท
๑๒. คุณดวงใจ บุณยเกศานนท์	๑๐๐	บาท
๑๓. คุณสนิท สุธารส และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๑๔. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒๐๐	บาท
๑๕. พ.ต.อ. สมชาย-ทิพยางศ์ ธีรานนท์	๒๐๐	บาท
๑๖. คุณพัทร์ศรัณย์ ศรีสุชาต	๕๐๐	บาท
๑๗. คุณณัฐชนก จึงธนาเจริญเลิศ	๕๐๐	บาท
๑๘. คุณถิรายุ ทรงเวชเกษม	๓๐๐	บาท
๑๙. คุณยุพา วงศ์สุชาติ	๕๐๐	บาท
๒๐. คุณสุกันธ์-คุณนงคราญ-คุณไปรยา พฤฒินันท์	๑,๐๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณศศิเกษม หิรัญรัศมี	**๙,๖๐๐**	**บาท**

๑๙. ประธานสาย - อาจารย์วัลลภา เปลี่ยนศิริกุล (ร.ร. จิตรลดา)

๑.	อ. กมล พันธุ์มีเชาวน์	๕๐ บาท
๒.	อ. ทวี ช่างเรือน	๕๐ บาท
๓.	อ. จินตนา อามระดิษ	๑๐๐ บาท
๔.	อ. มนฤดี-คุณพิมลบุญย์ แป้งกลัด	๑๐๐ บาท
๕.	คุณอาภรณ์ ตันสงวน	๑๐๐ บาท
๖.	อ. กิตติ วัฒนเสริมกิจ	๑๐๐ บาท
๗.	คุณจินดา แฝงคด	๒๐๐ บาท
๘.	อ. เฉลิมวัน กิจไพฑูรย์	๑๐๐ บาท
๙.	อ. กนกพร จรินทร์รัตนากร	๔๐ บาท
๑๐.	อ. ชัชสิริ วายวานนท์	๑๐๐ บาท
๑๑.	อ. สมบัติ จันทรโชติ	๑๐๐ บาท
๑๒.	อ. สหัทยา	๔๐ บาท
๑๓.	คุณหญิงจามรี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	๑๐๐ บาท
๑๔.	อ. ดวงใจ อรุณทัต	๑๐๐ บาท
๑๕.	อ. เสนีย์ เกษมวัฒนากุล	๑๐๐ บาท
๑๖.	อ. ณัฐวิภา มูลธรรมเกณฑ์	๒๐ บาท
๑๗.	อ. อารีรมย์ มหุติวิชเยศ	๕๐ บาท
๑๘.	อ. พฤตินัย หาญกล้า	๑๐๐ บาท
๑๙.	อ. พัฒน์ มหาวินิจฉัยมนตรี	๕๐ บาท
๒๐.	อ. ปัทมาวดี สุทัศน์ ณ อยุธยา	๑๐๐ บาท
๒๑.	อ. ประชุมศรี คุณวัฒน์	๑๐๐ บาท
๒๒.	อ. กิตติพงษ์ สุพรรณวิบูล	๔๐ บาท
๒๓.	อ. ปิยนุช เปรมศรีเพศ	๕๐ บาท
๒๔.	คุณเริงชัย ทองหล่อ	๑๐๐ บาท
๒๕.	คุณอนัษฎา โพธิสุวรรณ	๒๐๐ บาท
๒๖.	คุณจิราภรณ์ ลิ้มตระกูล	๑๐๐ บาท
๒๗.	คุณมานี กอศิริ	๑๐๐ บาท
๒๘.	คุณทิพปภา ประสาทกุล	๑๐๐ บาท
๒๙.	คุณสุรีรัตน์ กาญจนประดิษฐ์	๒๐ บาท
๓๐.	คุณสุทธิดา ไชยจิตต์	๒๐ บาท
๓๑.	อ. นริศรา ทิพย์จันทร์	๑๐๐ บาท
๓๒.	อ. ธิดารัตน์ จันทร์ไพสนธิ์	๑๐๐ บาท
๓๓.	อ. สุนทรีย์ สมมะโน	๑๐๐ บาท
๓๔.	อ. กอบนวล จิตตินันทน์	๙๐ บาท
๓๕.	อ. จุฬาลักษณ์ คุปตะรัตน์	๒๐ บาท
๓๖.	อ. ประภารัตน์ สิงหเสนา	๓๐ บาท
๓๗.	อ. พรรณปทุม ไตรเพทพิสัย	๔๐ บาท
๓๘.	อ. ประภาภรณ์ พรมศรี	๒๐ บาท
๓๙.	อ. วรินทร ตนุวงษ์วิวัฒน์	๑๐๐ บาท
๔๐.	อ. ปานใจ ดวงวิจิตรกุล	๑๐๐ บาท
๔๑.	อ. อภิชา ชุติพงศ์พิสิฎ	๑๐๐ บาท
๔๒.	อ. รัตนา-คุณอภิสิทธิ์ วิชญาณรัตน์	๑,๐๐๐ บาท
๔๓.	อ. อัจฉวี หังสมิต	๑๐๐ บาท

๔๔. อ. วัลลภา-คุณไตรภพ เปลี่ยนศิริกุล	๕๐๐	บาท
๔๕. คุณสรรเพ็ชญ-คุณรติมา เชาว์ดี	๓๐๐	บาท
๔๖. คุณพรรณา จาโรทด	๒๐๐	บาท
๔๗. อ. ชนะวัฒน์ บุนนาค	๑๐๐	บาท
๔๘. อ. นิภา มาแจ้ง	๒๐๐	บาท
๔๙. คุณอนิรุท-คุณจรีรัตน์ บุญมา และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๕๐. คุณปริศนา จินดาศรี	๑๐๐	บาท
๕๑. คุณอารีย์ เรียบร้อย	๕๐	บาท
๕๒. คุณวรรณวิภา สุขกนิษฐ	๑๐๐	บาท
๕๓. คุณดวงใจ วรรณสังข์	๑๐๐	บาท
๕๔. คุณบุษบง หามนตรี	๕๐	บาท
๕๕. คุณเกศินี ตั้งสกุล	๕๐	บาท
๕๖. ด.ญ. ภาพิมล วรวรรณ ณ อยุธยา	๑๐๐	บาท
๕๗. คุณพรรณรายณ์ ม่วงสีตอง	๒๐	บาท
๕๘. คุณเพียงใจ ชลิงสุ	๑๐๐	บาท
๕๙. คุณเกื้อพรรณ มณีไพโรจน์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖๐. คุณสุรมาธ สุนทร	๒๐	บาท
๖๑. ด.ญ.พิชญ์มณฑ์-ด.ช.ยอด-คุณศรัณญา พุ่มสงวน	๔๐	บาท
๖๒. คุณทิพย์ อุดมสุข	๒๐	บาท
๖๓. คุณสายใจ รักษาธรรม	๒๐	บาท
๖๔. คุณภัทรพงศ์ หริรักษ์ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๖๕. คุณเสริมลาภ-คุณชฎาพร ประดิษฐ์ธีระ	๑๐๐	บาท
๖๖. คุณอนิรุท บุญมา	๒๐	บาท
๖๗. คุณเสขณิต ศิริเงิน	๒๐	บาท
๖๘. คุณสัมพันธ์ ชาติทอง	๑๐๐	บาท
๖๙. คุณหฤทัย เพราะทอง	๑๐๐	บาท
๗๐. คุณอโณทัย เกิดปั้น	๑๐๐	บาท
๗๑. คุณเกสร ชาวนา	๑๐๐	บาท
๗๒. คุณเนือง เพ็ชรวงศ์	๑๐๐	บาท
๗๓. คุณปรารถนา เอี่ยมมาตร และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๗๔. คุณสุนันท์ จินทะเนตร	๑๐๐	บาท
๗๕. คุณหนูเทียน นิยมพงษ์	๖๐	บาท
๗๖. คุณสมพร แฝงคถ	๑๐๐	บาท
๗๗. คุณถนอม ธาระจักร์	๑๐๐	บาท
๗๘. คุณสิริชัย มงคลแก้ว	๑๐๐	บาท
๗๙. คุณขนัด ไม่พรั่นใจ	๑๐๐	บาท
๘๐. คุณภีรัตน์ ดุษฎีพฤฒิพันธ์	๑๐๐	บาท
๘๑. คุณคร้อง ภูแป่ง	๕๐	บาท
๘๒. คุณดนุพล ศรีพันพิม	๑๐๐	บาท
๘๓. คุณสมบัติ เกิดปั้น	๑๐๐	บาท
๘๔. คุณสมปอง มาลากุล	๑๐๐	บาท
๘๕. คุณศิรภากรณ์ สุดสังเกต	๕๐	บาท
๘๖. คุณสายัน อัคราช	๑๐๐	บาท
๘๗. คุณสมบัติ เพ็ชร์วงศ์	๑๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณวัลลภา เปลี่ยนศิริกุล (ร.ร. จิตรลดา)	๘,๙๐๐	บาท

๒๐. ประธานสาย - น.สพ. ภานุต อยู่ทอง (บ. เมเรียล (ประเทศไทย) จก.)

๑. บริษัท เมเรียล (ประเทศไทย) จำกัด	๓,๐๐๐	บาท
๒. น.สพ. ภานุต อยู่ทอง	๑,๐๐๐	บาท
๓. สพ.ญ. สุนีย์ อยู่ทอง	๑,๐๐๐	บาท
๔. ด.ญ. พิมพ์พิชชา อยู่ทอง	๑,๐๐๐	บาท
๕. ด.ญ. พิรญาณ์ อยู่ทอง	๑,๐๐๐	บาท
๖. พลตรีพงษ์ศักดิ์ พานิชเกรียงไกร	๔๐๐	บาท
๗. คุณบุญญาเกียรติ เนตรจรัสแสง	๔๐๐	บาท
รวมเงินสาย น.สพ. ภานุต อยู่ทอง (บ. เมเรียล (ประเทศไทย) จก.)	**๗,๘๐๐**	**บาท**

๒๑. ประธานสาย - คุณสิรินพร เตชะสวัสดิ์ศิลป์

๑. คุณไซ้เตียน แซ่ลี้ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๒. คุณศิราภรณ์ ศุภกิจเกษม	๒๐๐	บาท
๓. คุณอัญชลี ทวิสกุลรัตน์	๑๐๐	บาท
๔. คุณวิภา แซ่คู	๑๐๐	บาท
๕. คุณณัฐวรรณ แซ่คู	๑๐๐	บาท
๖. คุณชลัช ทิตานุมัติ	๑๐๐	บาท
๗. คุณทรงพล ทิตานุมัติ	๑๐๐	บาท
๘. คุณมุยเตียง แซ่อึ้ง	๑๐๐	บาท
๙. คุณอรุณี แซ่ลิ้ม	๑๐๐	บาท
๑๐. คุณเกษรา ชาวสวน	๑๐๐	บาท
๑๑. คุณวนิดา จิระสันติมโน	๑๐๐	บาท
๑๒. คุณทิพวรรณ-คุณปัญญา ผ่องผกามาศ	๑๐๐	บาท
๑๓. คุณศรีนวล พฤกษวิบูลย์	๑๐๐	บาท
๑๔. คุณกิตติคุณ-คุณธนวรรณ องค์อุดมทรัพย์	๕๐๐	บาท
๑๕. คุณปราณี สังข์โพธิ์	๑๐๐	บาท
๑๖. คุณชัยชนะ อนันตวรวงศ์	๑๐๐	บาท
๑๗. คุณสรกมล ถนอมพงษ์พันธ์	๑๐๐	บาท
๑๘. คุณกรุณา-คุณอาคม พิศวงวิไล	๑๐๐	บาท
๑๙. คุณเกษณี ธีระตระกูลชัย และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๒๐. คุณจุฑารส ตรีสรณาคม และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๒๑. คุณทัศนีย์ เตกาญจนวนิช และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๒๒. คุณอัจราพร แซ่ตั้ง	๑๐๐	บาท
๒๓. คุณพ่อสาย-คุณแม่บุญชู สมพิทักษ์ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๒๔. คุณประพันธ์ ธีระตระกูลชัย และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๒๕. คุณฉัตรชัย ฉัพพรรณรังษี	๑๐๐	บาท
๒๖. คุณไพโรจน์ ภาเอนกพันธ์กุล	๒๐๐	บาท
๒๗. คุณบุญชัย ปริญญาโชตินันท์	๑๐๐	บาท
๒๘. คุณนงรัตน์ หอมกลิ่น	๑๐๐	บาท
๒๙. คุณกุลเชษฐ์ ใจมั่น และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๓๐. คุณวัชระ-คุณจินดา คงทรัตน์	๑๐๐	บาท
๓๑. คุณพ่อเจียวตู้ แซ่เบ๊, คุณแม่ไข่จู แซ่ตั้ง	๑๐๐	บาท
๓๒. คุณสราวุธ ไพศาลจิต, คุณแองเจลล่า โรว์ลิ่ง และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๓๓. คุณสัมฤทธิ์ ศรีสุวรรณรัตน์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท

๓๔. คุณศรี โพธิ์จรัสแสงกุล	๕๐๐	บาท
๓๕. คุณอัญชลี โพธิ์จรัสแสงกุล	๒๐๐	บาท
๓๖. คุณกิ๊กเซีย แซ่เอี๊ย ถวาย	๑๐๐	บาท
๓๗. คุณมาลินี ถวาย	๑๐๐	บาท
๓๘. คุณชื่นหทัย ไกรศักดาวัฒน์	๑๐๐	บาท
๓๙. คุณวรางคณา คำมูล	๑๐๐	บาท
๔๐. คุณณัฐจรี ลือชามุนีศีล	๑๐๐	บาท
๔๑. คุณชัย แซ่โง้ว	๒๐๐	บาท
๔๒. คุณวิไล แซ่เล้า (เอ็ง)	๑๐๐	บาท
๔๓. คุณสุทิพย์ แซ่เลี่ยว	๒๐๐	บาท
๔๔. คุณนภาภรณ์ มนต์อารักษ์	๒๐๐	บาท
๔๕. คุณสุรชัย ทรงศรีทยา	๑๐๐	บาท
๔๖. คุณพรทิพย์ ทรงศรีทยา	๓๐๐	บาท
๔๗. คุณมุกดา ทรงศรีทยา	๑,๐๐๐	บาท
๔๘. คุณวิชิต พรเทพเจริญ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณสิรินพร เตชะสวัสดิ์ศิลป์	**๘,๓๐๐**	**บาท**

๒๒. ประธานสาย - คุณชลิตา รอดอิ่ม

๑. คุณสุนี ปริวัตรกุล	๑๐๐	บาท
๒. คุณวรรณจิต กองแก้ว	๑๐๐	บาท
๓. คุณเจริญ ปกศิริ	๕๐	บาท
๔. คุณนฤมล ปกศิริ	๕๐	บาท
๕. คุณจิรศักดิ์ เพ็งธรรม	๑๐๐	บาท
๖. คุณอุษณีย์ ศรีธารา	๒๐	บาท
๗. คุณชลิตา รอดอิ่ม	๕๐๐	บาท
๘. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม (หลายท่าน)	๑,๖๗๑	บาท
๙. คุณจิราพร เพ็ชรศรี	๒๐๐	บาท
๑๐. คุณวิบูลย์ลักษณ์ วุฒิคะโร	๑๐๐	บาท
๑๑. คุณสราคชา ธาระวานิช	๒๐	บาท
๑๒. คุณเกสร พุทโธนโมชัย	๑๑๙	บาท
๑๓. คุณรัตนา วรรณวิสิทธิ์	๑๐๐	บาท
๑๔. คุณณัฐชัย จีระเลิศวงศ์	๑๐๐	บาท
๑๕. คุณกันยารัตน์ ยุวนะเตมีย์	๑๐๐	บาท
๑๖. คุณดวงฤดี เพ็ชรศรี	๑๐๐	บาท
๑๗. คุณพรนับพัน สุนทรไชยา	๘๘	บาท
๑๘. คุณเบญจมาศ สืบเนียม	๔๐	บาท
๑๙. คุณปนัดดา ประมวลทรัพย์	๔๐	บาท
๒๐. คุณฉัตรระวี จินดาพล	๔๐	บาท
๒๑. คุณธนวัฒน์ คุณะวเสน	๒๐	บาท
๒๒. คุณวิภาดา แสงขำ	๒๐	บาท
๒๓. คุณปนัดดา หารสูงเนิน	๒๐	บาท
๒๔. คุณสุทธิพงศ์ บุษบงก์	๒๐	บาท
๒๕. คุณสุภาพร หลักคำ	๒๐	บาท
๒๖. คุณสิทธิพร ฉิมสุด	๕๐	บาท

๒๗. คุณเพียงขวัญ ไชยบุญ	๔๐	บาท
๒๘. คุณชินวัฒน์ เหลืองประสาทพร	๒๐	บาท
๒๙. คุณสุนี เหมราช	๔๐	บาท
๓๐. คุณสุภาวดี เรืองแก้ว (ไม่ได้ระบุจำนวนเงิน-หักจากยอดรวม)	๓๒	บาท
๓๑. คุณจิราภรณ์ เข็มทอง	๑๐๐	บาท
๓๒. คุณสุดาวัลย์ ชาญโสภณ	๑๐๐	บาท
๓๓. คุณสุนัน ศรีสันต์	๑๐๐	บาท
๓๔. คุณบุญเสริม-คุณสุนทรี เนียมกล่ำ	๑๐๐	บาท
๓๕. คุณญาณี แจ้งกลั่น	๑๐๐	บาท
๓๖. คุณกัญญา จันทรวิวัฒน์	๑๐๐	บาท
๓๗. คุณสุปราณี สีม่วง	๑๐๐	บาท
๓๘. คุณจริญญา นิติยารมย์	๑๐๐	บาท
๓๙. คุณสายสุณี มานะชีพ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๔๐. คุณคณาลักษณ์ เรืองฤทธิ์	๑๐๐	บาท
๔๑. คุณอนงค์ โพธิ์กระจ่าง	๑๐๐	บาท
๔๒. คุณสมศักดิ์ จันทร์ทิพย์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๔๓. คุณรพีพร กุลกลางดอน และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๔๔. คุณดวงตา บุรีเทพ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๔๕. คุณชั้น-คุณวิลาวัลย์ พีรานนท์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๔๖. คุณประยุทธ-คุณลำดวน ลออวิไล และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๔๗. คุณประไพ กลิ่นประทุม และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๔๘. คุณมาร์กาเร็ต อยู่วัฒนา	๑๐๐	บาท
๔๙. คุณกัญญลักษณ์ ขุนทอง และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๕๐. คุณนพดล มีศรี และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๕๑. คุณศรีสมร พิทักษ์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๕๒. คุณสุวพร แก้วทอง	๒๐	บาท
๕๓. คุณศรีวรรณ สินธุเสน	๕๐	บาท
๕๔. คุณบุญทรัพย์-คุณบุญเรือง และครอบครัว	๕๐	บาท
๕๕. คุณฉลองรัฐ จันทราสูงเนิน และครอบครัว	๕๐	บาท
๕๖. คุณเดือนเพ็ญ ใจดง และครอบครัว	๖๐	บาท
๕๗. คุณวันทนา กลิ่นกมล	๑๘	บาท
๕๘. คุณสิริลักษณ์ เลิศวิไล	๑๐	บาท
๕๙. คุณปิยนุช สุทานันท์	๕๐	บาท
๖๐. คุณศรัญยา บุษปฤกษ์	๕๐	บาท
๖๑. คุณฐิดาภา เปรมเดช	๑๐๐	บาท
๖๒. คุณวรพจน์ ชาญโสภณ	๑๐๐	บาท
๖๓. คุณวงจันทร์ จงจำรัส	๑๐๐	บาท
๖๔. คุณปราณี ศรีสุทธิ	๑๐๐	บาท
๖๕. คุณบุญประเสริฐ-คุณวรรณวิไล ประคองคำ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖๖. คุณวิชวินท์-คุณสมชาติ สุขดี	๑๐๐	บาท
๖๗. คุณบุตรี เข็มทอง	๕๐	บาท
๖๘. คุณเสาวลักษณ์ คงถิ่น	๖๐	บาท
๖๙. คุณถาวร-คุณพิทยา ท้วมเจริญ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๗๐. คุณไววิทย์-คุณสำรวย ยอดประสิทธิ์	๑๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณชลิตา รอดอิ่ม	**๗,๒๘๘**	**บาท**

๒๓. ประธานสาย - คุณสุชาติ ตันศิริสิทธิกุล (ตี๋ รถไฟ)

๑.	คุณสุพรรณ พัวพงษ์	๑๐๐ บาท
๒.	คุณตรัส รื่นระวัฒน์ และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๓.	คุณพงษธวัช ศักดาคำ	๒๐๐ บาท
๔.	คุณพรเทพ ปีนเที่ยง	๑๐๐ บาท
๕.	คุณสมชาย คงรัตน์	๑๐๐ บาท
๖.	คุณณรงค์ วงศ์พิพิธ	๒๕๐ บาท
๗.	คุณนุชรี พุฒดี	๒๕๐ บาท
๘.	คุณธนิต เทพจิตร	๑๐๐ บาท
๙.	คุณอร่าม อินสว่าง	๑๐๐ บาท
๑๐.	คุณสมิง เชยโต	๓๐๐ บาท
๑๑.	คุณรุ่ง ปากเกร็ด	๑๐๐ บาท
๑๒.	คุณติ๊ก สายใต้	๑๐๐ บาท
๑๓.	คุณวิทย์ พันธ์ทิพย์	๑๐๐ บาท
๑๔.	คุณจรัญ กลิ่นศรีสุข	๑๐๐ บาท
๑๕.	คุณนพดล บุญประเศรษฐผล	๑๐๐ บาท
๑๖.	นพ. จิมมี่ คงเจริญ	๕๐๐ บาท
๑๗.	คุณจิราภรณ์ จีระพันธุ	๕๐๐ บาท
๑๘.	คุณวิบูลย์ คำล้ำเลิศ	๑๐๐ บาท
๑๙.	คุณเพ็ญศรี-คุณสถาพร กัลยาณมิตร	๒๐๐ บาท
๒๐.	คุณสิริรัตน์ ท้วมมา, คุณอุ่นเรือน มีสุข	๑๐๐ บาท
๒๑.	คุณอธิวิชญ์ ธนาฤทธิ์	๓๐๐ บาท
๒๒.	คุณจิระพันธ์ ออสวัสดิ์ และครอบครัว	๕๐๐ บาท
๒๓.	คุณญาณกรณ์ นันทดิลก	๑๐๐ บาท
๒๔.	คุณแสวง ล้ำศิริเจริญโชค	๑๐๐ บาท
๒๕.	คุณไพบูลย์ ชีวินศิริวัฒน์	๑,๐๐๐ บาท
๒๖.	คุณสุชาติ ตันศิริสิทธิกุล และครอบครัว	๓๐๐ บาท
๒๗.	คุณสุวรรณ ตันศิริสิทธิกุล	๒๐๐ บาท
๒๘.	คุณอดุลย์ โตจรัส	๑๐๐ บาท
๒๙.	คุณปานเทพ เขียนนุกูล	๒๐ บาท
๓๐.	คุณนิวัต-คุณดวงพร สุขกลึงมี	๑๐๐ บาท
๓๑.	คุณนิตยา ยอดสวาสดิ์	๔๐ บาท
๓๒.	คุณนริศา วงษ์สุข	๑๐๐ บาท
๓๓.	ด.ญ. นันท์นภัส รัตนภักดี	๔๐ บาท
๓๔.	คุณพยุง กังสดาล	๕๐ บาท
๓๕.	คุณสุชาดา ฉ่ำแสง	๒๐ บาท
๓๖.	คุณสมปอง สุขสมรักษ์	๒๐ บาท
๓๗.	คุณปราณีต-คุณอรรถตะชัย-คุณอรรถสาร วงศ์เดือน	๑๐๐ บาท
๓๘.	คุณเบ็ญจรงค์ สุกใส	๒๐ บาท
๓๙.	คุณนิภาพร สอนสมวงษ์	๒๐ บาท
๔๐.	คุณธรรมนูญ พูนผล	๑๐๐ บาท
๔๑.	มล. หัสดิน-คุณสุระภี-คุณพงศ์พรหม กมลาศน์	๑๐๐ บาท
๔๒.	คุณสมเดช ตันติสุขารมย์	๒๐ บาท
๔๓.	คุณเทียนชัย ศาลิโกเศศ	๕๐ บาท

๔๔. คุณเกริกศักดิ์ ศักดิ์เมือง	๒๐	บาท
๔๕. คุณพิชัย-คุณบุญชู ลีลาขจรจิต และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๔๖. คุณเสน่ห์ ศรีสวัสดิ์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณสุชาติ ตันศิริสิทธิกุล (ตี๋ รถไฟ)	**๗,๒๒๐**	**บาท**

๒๔. ประธานสาย - คุณพจนา สาณะเสน

๑. คุณพจนา สาณะเสน	๑,๐๓๐	บาท
๒. คุณวานิช วาณิชยากรกุล	๓๐๐	บาท
๓. คุณพวงรัตน์ ป้องกัน	๒๐๐	บาท
๔. คุณตุ้มระย้า มังคละพฤกษ์	๕๐๐	บาท
๕. คุณเสริมสุข มณีฉาย	๑๐๐	บาท
๖. คุณมณีรัตน์ วรรณบูรณ	๑๐๐	บาท
๗. คุณสุนิตย์ บุญญานุวัตร	๒๐๐	บาท
๘. คุณยุพิน สุวธนากุล	๑๐๐	บาท
๙. คุณดวงพร วสุวานิช	๑๐๐	บาท
๑๐. คุณสมวรรณ ทัศนกุล	๒๐๐	บาท
๑๑. คุณศิริภัทร บำรุงชาติอุดม	๑๐๐	บาท
๑๒. คุณสิริพร จรัสโรจน์วุฒิกุล	๑๐๐	บาท
๑๓. คุณวรรณา อนุกูล	๑๐๐	บาท
๑๔. คุณรัตนา ทองประเสริฐ	๑๐๐	บาท
๑๕. คุณสมชาย-คุณสุมาลี ศิริชัยนนท์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๖. คุณศุภลักษณ์ เผือกผาสุข	๑๐๐	บาท
๑๗. คุณสุนีย์ พันธุมจินดา	๑๐๐	บาท
๑๘. คุณอุบล สัตตวัตรกุล	๑๐๐	บาท
๑๙. คุณถนอมศรี อินทรจันทร์	๑๐๐	บาท
๒๐. คุณอารีย์ กาญจนอักษร	๑๐๐	บาท
๒๑. คุณสาคร เย็นจิตต์	๕๐	บาท
๒๒. คุณวิลาวรรณ ศิริวรรณ	๕๐	บาท
๒๓. คุณนงลักษณ์-คุณสัมฤทธิ์ มีทิพย์	๑๐๐	บาท
๒๔. คุณสุรีย์ ศิวะแพทย์	๑๐๐	บาท
๒๕. คุณอรุณศรี ฉ่ำเฉียวกุล	๑๐๐	บาท
๒๖. พ.อ.สุมิตร-คุณปราณี ทับทิมไทย	๑๐๐	บาท
๒๗. คุณนิรมล ควรสุภา	๑๐๐	บาท
๒๘. คุณรุจิรา วัธนหิรัญสิทธิ์	๒๐๐	บาท
๒๙. คุณผาณิต จันทนากร	๕๐๐	บาท
๓๐. คุณสุวรรณา ตันตราจิณ	๕๐	บาท
๓๑. คุณอารีย์ กฤติยาโชติปกรณ์	๑๐๐	บาท
๓๒. คุณสำราญ ปีกรม	๔๐	บาท
๓๓. คุณมะลิ พรหมบุญ	๕๐	บาท
๓๔. คุณศิริ สายสร้าง	๑๐๐	บาท
๓๕. คุณวิสุทธิ์ พัฒนพิจิก	๕๐	บาท
๓๖. คุณพร งามสิม	๑๐๐	บาท
๓๗. คุณบุญเทียง สารนอก	๔๐	บาท
๓๘. คุณภัทรา สุเมธีวิทย์	๑๐๐	บาท

๓๙. คุณสมร นาคะสิงห์ ๕๐๐ บาท
๔๐. คุณอุบล อ่อนพูล ๑๐๐ บาท
๔๑. คุณสุนีย์ ยอดประสิทธิ์ ๒๐๐ บาท
๔๒. คุณสุดา บุญเกตุ ๒๐ บาท
๔๓. คุณนิตยา แสงปรีชา ๒๐ บาท
๔๔. คุณจินตนา คงจรูญ ๑๐๐ บาท
๔๕. คุณสมจิต ชำนาญกิจ ๑๐๐ บาท
๔๖. คุณสาลี่ งานพิทักษ์ ๑๐๐ บาท
๔๗. คุณจินดา ปรีชาหาญ ๑๐๐ บาท
รวมเงินสายคุณพจนา สาณะเสน ๗,๐๐๐ บาท

๒๕. ประธานสาย - น.สพ. เทียนชัย เติมวาณิช

๑. น.สพ. เทียนชัย เติมวาณิช ๓,๐๐๐ บาท
๒. คุณธิติพร เติมวาณิช ๓๐๐ บาท
๓. ด.ญ. ชมพูเนกข์ เติมวาณิช ๑๐๐ บาท
๔. ด.ญ. พลอยชมพู เติมวาณิช ๑๐๐ บาท
๕. น.สพ. ทวีเวช เพชรฉวี และครอบครัว ๕๐๐ บาท
๖. คุณยงยุทธ พระธรรมช่วย ๕๐๐ บาท
๗. คุณอำพล ชะโอมชัย และครอบครัว ๕๐๐ บาท
๘. น.สพ. ทวีป ทรัพย์สง และครอบครัว ๕๐๐ บาท
๙. น.สพ. กมล พิพัฒน์ภานุกูล และครอบครัว ๕๐๐ บาท
๑๐. คุณสุรพงศ์ เอกวงษา ๑๐๐ บาท
๑๑. คุณเดือนเพ็ญ พงษ์ประเสริฐ ๕๐๐ บาท
รวมเงินสาย น.สพ. เทียนชัย เติมวาณิช ๖,๖๐๐ บาท

๒๖. ประธานสาย - คุณนงลักษณ์ แก้วมุกดาโชติ

๑. คุณสุภิณา ผดุงธรรมรักษา ๑,๐๐๐ บาท
๒. คุณพินิจ วุฒิพันธุ์ ๓,๐๐๐ บาท
๓. คุณหมุ่งกวง-คุณใหม่ แซ่ผุง และครอบครัว ๑,๐๐๐ บาท
๔. คุณนัน และครอบครัว ๑,๐๐๐ บาท
๕. คุณศักดิ์ชัย-คุณเสาวลักษณ์ เรืองพัฒนา และครอบครัว ๕๐๐ บาท
รวมเงินสายคุณนงลักษณ์ แก้วมุกดาโชติ ๖,๕๐๐ บาท

๒๗. ประธานสาย - คุณอธิพัชร์ นราประเสริฐกุล

๑. คุณแม่เง็กฮั้ว แซ่โค้ว ๑,๐๐๐ บาท
๒. คุณอธิพัชร์ นราประเสริฐกุล ๑,๐๐๐ บาท
๓. คุณธีระพร แซ่ลิ่ม และครอบครัว ๑,๐๐๐ บาท
๔. คุณแม่ไสว และครอบครัว ๒๐๐ บาท
๕. คุณแม่สมใจ โชคธนสุกาญจน์ และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๖. คุณศิริพร ไพบูลย์ และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๗. คุณอาภรณ์ ปัญญาวุฒิวงษ์ ๑๐๐ บาท
๘. คุณสาริสา ปัญญาวุฒิวงษ์ ๑๐๐ บาท
๙. คุณกิติเวช จิตรโรจนรักษ์ และครอบครัว ๕๐๐ บาท
๑๐. คุณสมหวัง ๑๐๐ บาท

๑๑.	คุณปทุมมา คู่กระสังข์	๑๐๐	บาท
๑๒.	คุณหนึ่งฤทัย คำสาริกา	๑๐๐	บาท
๑๓.	คุณประไพ จำรัมย์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๔.	คุณกุสุมา มาแจ้ง และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๕.	คุณยุพาวดี เทพทานนท์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๖.	คุณบุหงา พรมชาติ	๑๐๐	บาท
๑๗.	คุณสุรางค์รัตน์ วรรัตน์ และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๑๘.	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒๐๐	บาท
๑๙.	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒๐๐	บาท
๒๐.	ณัฏฐยา บุญวรรณโน	๑๐๐	บาท
๒๑.	คุณเชาวภรณ์ อุ่นสาธิต และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๒๒.	ด.ญ. อาพิชชนันท์ ติปยานนท์ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๒๓.	คุณพิมพ์ปวีณ์ อุดมสิทธิ์	๑๐๐	บาท
๒๔.	คุณธนัญกรณ์ เพชรายุทธาพันธ์	๑๐๐	บาท
๒๕.	คุณณัฐนันท์ ฤทธิพิชัยวัฒน์	๑๐๐	บาท
๒๖.	คุณปัทมา สองเพ็ง	๑๕๐	บาท
๒๗.	คุณ Lenny Herawaty	๑๕๐	บาท
	รวมเงินสายคุณอธิพัชร์ นราประเสริฐกุล	**๖,๔๐๐**	**บาท**

๒๘. ประธานสาย - คุณวรรณา วัสนชิน

๑.	ทพ.มล. อภิวุฒิ เกษมสันต์	๕๐๐	บาท
๒.	ทพ. สุรชัย พาณิชย์วิสัย	๓,๐๐๐	บาท
๓.	คุณวรรณา วัสนชิน	๕๐๐	บาท
๔.	คุณพรศิลป์ แก้ววิจิตร	๕๐๐	บาท
๕.	คุณวิเชียร ลือรัตนวงศ์ชัย	๑๐๐	บาท
๖.	คุณประภาภรณ์ เพริศพรายวงศ์	๑๐๐	บาท
๗.	คุณนันทนา ปริวัติธรรม	๒๐๐	บาท
๘.	คุณชาตรี อุปพันธาภรณ์	๑๐๐	บาท
๙.	คุณวีรวรรณ ไชยกาล	๑๐๐	บาท
๑๐.	คุณอารีรัตน์ แสงสวัสดิกุล	๑๐๐	บาท
๑๑.	คุณสุกัญญา อุณหกะ	๑๐๐	บาท
๑๒.	คุณนิยะดา กนกเหมพันธ์	๓๐๐	บาท
๑๓.	คุณพรพิไล ศุขโต	๑๐๐	บาท
๑๔.	คุณกนกวรรณ จินตกวีวัฒน์	๑๐๐	บาท
๑๕.	คุณสุขสมบูรณ์ บุญธรรมวิทยา	๑๐๐	บาท
๑๖.	คุณพรทิพย์ ไทยถิ่นงาม	๑๐๐	บาท
๑๗.	คุณลุงสม จ้อยทองมูล	๑๐๐	บาท
	รวมเงินสายคุณวรรณา วัสนชิน	**๖,๑๐๐**	**บาท**

๒๙. ประธานสาย - คุณชื่นสุมนต์ อติชาติสินธพ

๑.	อ. ชื่นสุมนต์ อติชาติสินธพ	๑,๐๐๐	บาท
๒.	คุณกัลยาณี บูรณกาล	๑๐๐	บาท
๓.	คุณศรุดา มณีวงศ์	๔๐๐	บาท
๔.	คุณกันตา สมร่าง	๑๐๐	บาท

๕. คุณภาวิไล สมร่าง	๒๐๐	บาท
๖. คุณสรภัสส์ ศรีวิชชุพงษ์	๑๐๐	บาท
๗. คุณพรวิภา อติชาติสินธพ	๕๐๐	บาท
๘. คุณวิวัฒน์ ศิริจางคพัฒนา	๕๐๐	บาท
๙. คุณสุจินต์ ศิริจางคพัฒนา	๕๐๐	บาท
๑๐. คุณปวีณา หาญทวีภัทร	๓๐๐	บาท
๑๑. คุณแป้น อติชาติสินธพ	๒๐๐	บาท
๑๒. คุณสมพร ยืนยงเลิศสวัสดิ์ และครอบครัว	๓๐๐	บาท
๑๓. คุณวารี ชื่นบาน และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๔. คุณกนกวรรณ ประเสริฐศิวพร และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๕. คุณสุวรรณา สินประเสริฐ	๑๐๐	บาท
๑๖. คุณประภาพรรณ กสิกรสุนทรชัย	๑๐๐	บาท
๑๗. ด.ญ.สุชานันท์-ด.ช.ชัชนันท์ บวมขุนทศ	๑๐๐	บาท
๑๘. คุณประภาพร-คุณวิชาญ ช่างพะเนาว์	๑๐๐	บาท
๑๙. คุณรุจาภา กสิกรสุนทรชัย	๑๐๐	บาท
๒๐. คุณสมจิตต์-คุณลำพวน นันทสารสุวรรณ	๒๐๐	บาท
๒๑. คุณพีระ-คุณอัจฉรา ผกาศรี	๑๐๐	บาท
๒๒. ส.ต.ท.ประเสริฐ-คุณธัญภา มีฤทธิ์	๑๐๐	บาท
๒๓. คุณคำภี พรมมา	๑๐๐	บาท
๒๔. คุณรัศมี ภาววรรณ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๒๕. คุณนฤดี ดาษดา และครอบครัว อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	๑๐๐	บาท
๒๖. คุณวรรณจัก ตะวิบูลย์	๑๐๐	บาท
๒๗. คุณเกรียงศักดิ์ ช่อสูงเนิน	๑๐๐	บาท
๒๘. คุณวิรัช เอกรินทรากุล	๑๐๐	บาท
๒๙. คุณธนพร หวลหอม	๑๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณชื่นสุมนต์ อติชาติสินธพ	**๖,๐๐๐**	**บาท**

๓๐. ประธานสาย - คุณสมจิต เอี่ยมจิตเมตตา

๑. คุณสมจิต เอี่ยมจิตเมตตา และญาติมิตร	๖,๐๐๐	บาท

๓๑. ประธานสาย - คุณจิราณี จุลกะสุทธิ์

๑. คุณพูลสุข พุ่มศิริ	๑,๐๐๐	บาท
๒. คุณเพ็ญแข พุ่มศิริ	๒๐๐	บาท
๓. คุณวารุณี พุ่มศิริ	๖๐๐	บาท
๔. คุณเพ็ญศรี พุ่มศิริ	๔๐๐	บาท
๕. พันตรีชาย พุ่มศิริ	๑,๐๐๐	บาท
๖. คุณอมริศา พรหมทอง	๕๐	บาท
๗. คุณเบญจมาศ พุ่มศิริ	๑,๓๐๐	บาท
๘. คณะเพื่อนเซนฟรังค์ของคุณจิราณี จุลกะสุทธิ์	๖๐๐	บาท
รวมเงินสายคุณจิราณี จุลกะสุทธิ์	**๕,๑๕๐**	**บาท**

๓๒. ประธานสาย - คุณศิวิไล สีทองสุข

๑. คุณศิวิไล สีทองสุข อุทิศให้พ่อบุญเหลือ-แม่อนุ สีทองสุข	๓๐๐	บาท
๒. ร้านซุนอะไหล่ยนต์ (สุ)	๑๐๐	บาท

๓. คุณทัศน์-คุณพรทิพย์ วสุธาร และครอบครัว (อุทิศให้นายทิพทัศน์ วสุธาร) ๕๐๐ บาท
๔. คุณนลินี-คุณกรัญชลี-คุณนีรนันท์ สังข์โต ๔๐๐ บาท
๕. คุณภัทรสุดา สีสมร ๒๐๐ บาท
๖. คุณภุชชงค์ จันทวิช ๒๐๐ บาท
๗. คุณภัทร วสุธาร ๑๐๐ บาท
๘. คุณสุจิน-คุณสุภร วสุธาร ๕๐๐ บาท
๙. คุณปานฤดี คงภ์ควัต อุทิศให้แม่เสาวรส เอี่ยมสะอาด ๑๐๐ บาท
๑๐. คุณนเรศน์ สีทองสุข อุทิศให้ปู่พรหม สีทองสุข และย่าม้วน สีทองสุข ๑๐๐ บาท
๑๑. คุณดาว ประเมินพันธ์ อุทิศให้คุณพ่อสา ประเมินพันธ์-ปู่เสนาะ คำอ้อ-คุณย่าอำมลา คำอ้อ ๖๐๐ บาท
๑๒. คุณส่งศรี สีทองสุข อุทิศให้ ด.ช. วราพล ภูทิพย์ ๑๐๐ บาท
๑๓. คุณปาลดา พลสลิน ๒๐๐ บาท
๑๔. คุณอนุศร พรมแสง และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๑๕. คุณนดิ-คุณทนงศักดิ์ รู้เจน ๑๐๐ บาท
๑๖. คุณบุญชิต หมอยา ๑๐๐ บาท
๑๗. คุณณัชชา เขาเขียว ๑๙๙ บาท
๑๘. คุณทรงศักดิ์ ประเมินพันธ์ อุทิศให้คุณพ่อศา-คุณแม่ทองมี ประเมินพันธ์ ๑๐๐ บาท
๑๙. คุณเขมจิรา เขาเขียว และครอบครัว ๒๐๐ บาท
๒๐. คุณสมศักดิ์-คุณสุนทร คำอ้อ และครอบครัว ๒๐๐ บาท
๒๑. คุณพ่อแสวง คำอ้อ ๑๐๐ บาท
๒๒. คุณแม่แหล่ คำอ้อ ๑๐๐ บาท
๒๓. คุณทศพร-คุณอรอนงค์-ด.ญ.ใยบัว-ด.ญ.พันศิตา วสุธร ๑๐๐ บาท
๒๔. คุณณัฐชยา เทศยา ๑๐๐ บาท
๒๕. ด.ช. จารุทัศน์-คุณนพจิรา ภูทิพย์ ๕๐ บาท
๒๖. คุณละเอียด ตั้งสงวนธรรม ๓๐๐ บาท

รวมสายคุณศิวิไล สีทองสุข ๕,๑๔๙ บาท

๓๓. ประธานสาย - คุณบุษบา ปทุมมาศ

๑. คุณชัยทิศ พิเศษสกลกิจ ๓,๐๐๐ บาท
๒. คุณทวีวุฒิ-คุณบุษบา ปทุมมาศ ๑,๐๐๐ บาท
๓. คุณเลื่อมลักษณ์ ศรีสวัสดิ์ ๕๐๐ บาท

รวมเงินสายคุณบุษบา ปทุมมาศ ๔,๕๐๐ บาท

๓๔. ประธานสาย - พันเอก จุมพล เคหะเจริญ

๑. พันเอก จุมพล เคหะเจริญ ๑,๐๐๐ บาท
๒. พันเอก นฤทธิ์ สูนานนท์ ๕๐๐ บาท
๓. คุณภาวิษา โศภิตศุภกร ๑,๐๐๐ บาท
๔. คุณวัลลภา วัฒนะไพบูลย์ ๕๐๐ บาท
๕. คุณพิมลมาศ ครุฑานุช ๓๐๐ บาท
๖. พ.ต.ท. ธนา-คุณศรีเบญจา เคหะเจริญ ๒๐๐ บาท
๗. คุณสิริวิมล เมืองมา ๒๐๐ บาท
๘. คุณสาคร ไชยาใส ๑๐๐ บาท
๙. คุณจรวยพร ปรีดาบุญราศี ๑๐๐ บาท
๑๐. คุณกัลยกร สมบัติเวชสิทธิ์ และครอบครัว ๑๐๐ บาท

๑๑. คุณสมพร ป้องยาง, คุณระ-ด.ช.เจ ชัยพิศ ๑๐๐ บาท
รวมเงินสายพันเอก จุมพล เคหะเจริญ ๔,๑๐๐ บาท

๓๕. ประธานสาย - โรงเรียนอนุบาลกรแก้ว

๑. คุณอุบล-ด.ต.กฤษกรณ์ กุติการ ๑๐๐ บาท
๒. คุณชรินรัตน์-พ.ต.อนุชิต ร่มลำดวน ๑๐๐ บาท
๓. คุณภควดี-ส.อ.สุรพล-ด.ญ.ณัฐกมล วรดี ๑๐๐ บาท
๔. คุณอำภา ถูกจิตต์ ๑๐๐ บาท
๕. คุณอัมพร-ร.ต.ทองหยด ชูสกุล ๑๐๐ บาท
๖. คุณสมสมร ทักษิณ-ด.ช.นภพ น้อยมณี ๑๐๐ บาท
๗. คุณปิยฉัตร คำสนิทรัตนา ๑๐๐ บาท
๘. คุณเรือน อยู่นาน ๑๐๐ บาท
๙. คุณพิณ-คุณจรินทร์-ด.ช.ณัฐยศ เตี้ยะเหม็ง ๑๐๐ บาท
๑๐. คุณบุญเรือน อิ่มแสง ๑๐๐ บาท
๑๑. คุณธีรพล จิตเจริญ ๒๐๐ บาท
๑๒. คุณบัวลอง-คุณประยัน-ด.ญ.ณัฐวดี เพ็ชรจรุณ ๑๐๐ บาท
๑๓. คุณพัทธมน กรุงศรี และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๑๔. คุณณัฐทิญาภรณ์ ดิเรก, ด.ช.จิณณวัตร การะเกต ๒๐๐ บาท
๑๕. อาจารย์คำแก้ว ไกรสรพงษ์ ๒,๐๐๐ บาท
รวมเงินสายโรงเรียนอนุบาลกรแก้ว ๓,๖๐๐ บาท

๓๖. ประธานสาย - คุณพิริยาภรณ์ สินรุ่งเรือง

๑. คุณวนิกุล จึงประเสริฐ ๑,๐๐๐ บาท
๒. คุณพิริยาภรณ์ สินรุ่งเรือง ๕๐๐ บาท
๓. คุณพรจิรา บัวปลั่ง ๑๐๐ บาท
๔. คุณกรรณิกา นุ่มพยา อุทิศส่วนกุศลให้นายอร่าม นุ่มพยา ๒๐๐ บาท
๕. คุณสุชานันท์ มีชัย อุทิศส่วนกุศลให้นายอร่าม นุ่มพยา ๒๐๐ บาท
๖. คุณพิเชฐ สุวรัตนานนท์ ๑๐๐ บาท
๗. คุณสันติ เอี่ยมบริบูรณ์ ๑๐๐ บาท
๘. คุณปรารถนา นาคฤทธิ์ ๒๐๐ บาท
๙. คุณชัยสิทธิ์ ฉายเฉลิมวงศ์ ๑๐๐ บาท
๑๐. คุณเทพพิบูลย์ ด่านพงศ์สุวรรณ์ ๒๐๐ บาท
๑๑. คุณภานุพันธุ์ พรศักดิ์กุล ๑๐๐ บาท
๑๒. คุณอารดี โชควารีพร ๑๐๐ บาท
๑๓. คุณสุทิพย์ วิทิตศานต์ ๒๐๐ บาท
๑๔. คุณสุวรรณา แซ่หลิม ๑๐๐ บาท
๑๕. คุณธนรรจิต สีหาบุตร ๑๐๐ บาท
๑๖. คุณอมรรัตน์ แสงฉวี ๑๐๐ บาท
๑๗. คุณธานินท์ มัทวรัตน์ ๑๐๐ บาท
๑๘. คุณภารดี พิริยะประกาศ ๑๐๐ บาท
รวมเงินสายคุณพิริยาภรณ์ สินรุ่งเรือง ๓,๖๐๐ บาท

๓๗. ประธานสาย - คุณวิมล สงจันทร์

๑. คุณวิมล-คุณศิริรัตน์ สงจันทร์ ๑,๐๐๐ บาท

๒. ครอบครัว รศ.นพ.วสันต์-คุณพิศสมร ลีนะสมิต ๕๐๐ บาท
๓. คุณปรีชา-คุณพัชนี ต่อวงษ์, คุณฉัตรนภา-คุณปาริชาติ เกิดพิทักษ์ ๑,๐๐๐ บาท
๔. คุณพ่อบุญปิง-คุณแม่สุธรรม นุติประพันธ์, คุณประภัสสร-คุณชายชาตรี-คุณสิโรบล-คุณชายชนก ลิ้มจรูญ ๑,๐๐๐ บาท

รวมเงินสายคุณวิมล สงจันทร์ ๓,๕๐๐ บาท

๓๘. ประธานสาย - คุณสุพินพา พรหมสุภา

๑. คุณสุพินดา พรหมสุภา ๕๐๐ บาท
๒. คุณพัชรีภรณ์ แจ้งสว่าง ๑,๐๐๐ บาท
๓. คุณจูลี่ มิ่งเจริญ ๓๐๐ บาท
๔. คุณสุชาติ ศรีมุกข์ ๕๐๐ บาท
๕. คุณอัญญาณี-คุณประณต ผจงศิลป์วิวัฒน์ ๓๐๐ บาท
๖. คุณปภาวดี สงฆ์พรหม ๑๐๐ บาท
๗. คุณสมบัตร ขันแข็ง ๕๐๐ บาท

รวมเงินสายคุณสุพินพา พรหมสุภา ๓,๒๐๐ บาท

๓๙. ประธานสาย - สพ.ญ. สุธาสนาน เจียรพร (รพส. เอกมัย)

๑. คุณอุดมพร เสาวพฤกษ์-คุณบรรจง เสาวพฤกษ์ ๕๑๕ บาท
๒. น.สพ. สมทวี-สพ.ญ. สุธาสนาน เจียรพร ๑,๒๐๐ บาท
๓. คุณคัคนางค์ เจียรพร ๑๒๐ บาท
๔. คุณวรางคณา เจียรพร ๑๒๐ บาท
๕. คุณชื่น ศิริบุญลือ ๑๒๐ บาท
๖. คุณประภัสสร สุวรรณประกร ๕๐๐ บาท
๗. คุณยุพิน เอื้อสงวนกุล ๑๐๐ บาท
๘. คุณวาณี ปิยะธนากร ๕๐ บาท
๙. คุณสารภี สมุทรโคจร ๓๐๐ บาท
๑๐. คุณอารีย์พร ค้าเจริญ ๕๐ บาท
๑๑. คุณมะลิ วงศ์จำปา ๔๐ บาท
๑๒. คุณวิภา แก้วเกิน ๒๐ บาท
๑๓. คุณเปียวโฉ่ว ๒๐ บาท

รวมเงินสาย สพ.ญ. สุธาสนาน เจียรพร (รพส. เอกมัย) ๓,๑๕๕ บาท

๔๐. ประธานสาย - คุณรัชนี เป้าประทุม

๑. คุณเฮงเง็ก แซ่เบ๊ ๕๐๐ บาท
๒. คุณกิติพงศ์ อรุณพลังสันติ ๑๐๐ บาท
๓. คุณดวงพร แซ่เบ๊ ๒๐๐ บาท
๔. คุณไชย สุวรรณกองกุล ๑๐๐ บาท
๕. คุณแม่ไส่เกียว แซ่แต้ (เบ๊) ๕๐๐ บาท
๖. อุบาสิกาวารุณี แซ่เบ๊ ๓๐๐ บาท
๗. ครอบครัวคุณสุขชาย แซ่เบ๊, ด.ช.เกติทัศน์ แซ่เบ๊ ๒๐๐ บาท
๘. คุณรัชนี เป้าประทุม ๑๐๐ บาท
๙. คุณธนาพล ปาริชาติกานนท์ ๑๐๐ บาท
๑๐. แม่ชีจินดา วันอุดม ๑๐๐ บาท
๑๑. คุณเฮงจู แซ่เบ๊ ๒๐๐ บาท
๑๒. ครอบครัวบุญชัย อัศวพรเจริญวัย ๑๐๐ บาท

๑๓.	คุณเฮงเจียง แซ่เบ๊	๕๐๐	บาท
	รวมเงินสายคุณรัชนี เป้าประทุม	**๓,๐๐๐**	**บาท**

๔๑. ประธานสาย - คุณสุนทร-คุณสายสวาท ก่อนันทเกียรติ

๑.	คุณอมร นิจสุทธิ	๕๐๐	บาท
๒.	คุณปรีดา บูรณะวัฒนา และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๓.	คุณบุนฮุย แซ่ลี่	๕๐๐	บาท
๔.	คุณนันทา ตั้งเลิศปัญญา และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๕.	คุณสุนทร-คุณสายสวาท ก่อนันทเกียรติ	๕๐๐	บาท
๖.	คุณสุรัตน์-คุณอรลออ จิระประภูศักดิ์	๕๐๐	บาท
	รวมเงินสายคุณสุนทร-คุณสายสวาท ก่อนันทเกียรติ	**๓,๐๐๐**	**บาท**

๔๒. ประธานสาย - คุณมารยาท ถนอมพิชัย

๑.	คุณนิลดา จุลชาต	๓๐๐	บาท
๒.	พันเอก ญ. มาลัย ถนอมพิชัย	๓๐๐	บาท
๓.	คุณระเบียบ สนธิเพ็ง	๑๐๐	บาท
๔.	พันเอก ณรงค์ชัย ถนอมพิชัย	๑๐๐	บาท
๕.	คุณเสงี่ยม ตันอารีสุโชติ	๒๐๐	บาท
๖.	คุณพูลศรี พิชัยพาณิชย์	๕๐๐	บาท
๗.	คุณมารยาท ถนอมพิชัย	๑,๐๐๐	บาท
	รวมเงินสายคุณมารยาท ถนอมพิชัย	**๒,๕๐๐**	**บาท**

๔๓. ประธานสาย - คุณณัฐพัชร์ อยู่ประเสริฐชัย

๑.	คุณณัฐพัชร์ อยู่ประเสริฐชัย, คุณสรวิชญ์ พัทธวรรณ, คุณเลิศชัย-คุณสุชญา วิริยะภาค	๑,๐๐๐	บาท
๒.	คุณภาวดี ศรีสุวรรณ	๒๐๐	บาท
๓.	คุณพิทักษ์ เกียรติเดชปัญญา	๑๐๐	บาท
๔.	คุณธีมนัส เกียรติเดชปัญญา	๑๐๐	บาท
๕.	คุณจรัสเดช เกียรติเดชปัญญา	๑๐๐	บาท
๖.	คุณสุภัทท เกียรติเดชปัญญา	๑๐๐	บาท
๗.	คุณเพียงใจ แซ่ตั้ง	๑๐๐	บาท
๘.	คุณสมพร-คุณพรพิมล ฉัตรอริยมงคล และครอบครัว	๕๐๐	บาท
๙.	ตั๋วเหลาก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้นปลา (ลาดพร้าว ๑๐๑)	๓๐๐	บาท
	รวมเงินสายคุณณัฐพัชร์ อยู่ประเสริฐชัย	**๒,๕๐๐**	**บาท**

๔๔. ประธานสาย - คุณฮุ่ยเค็ง แซ่ฉั่ว (อั้ง)

๑.	คุณณัชกานต์ พาณิชย์จินดา และครอบครัว	๒๐๐	บาท
๒.	คุณอี๊คิม เทวสิริโชคชัย และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๓.	คุณปาริชาติ ลิขิตอังศุวัต และครอบครัว	๒๐	บาท
๔.	คุณณัฐพงศ์ สุธนเสวี	๒๐	บาท
๕.	คุณวรรณี แซ่ลี่	๑๐๐	บาท
๖.	คุณสมพงษ์ ขอนโพธิ์	๔๐	บาท
๗.	คุณสมจินต์ ปันตันมูล	๒๐	บาท
๘.	คุณสุภาพร นาคกรด	๒๐	บาท

๙. คุณวรรณา แซ่ลี่ ๕๐ บาท
๑๐. คุณอุ้ง ๕๐ บาท
๑๑. คุณกิมหยุ่ง แซ่ลี่ ๕๐ บาท
๑๒. คุณสมศรี แซ่ลี่ ๑๐๐ บาท
๑๓. คุณประจวบ จรุงประดิษฐ์ ๕๐ บาท
๑๔. คุณธนวรรธน์-คุณนราวรรณ ภคอังกูร ๒๐๐ บาท
๑๕. คุณนันทกาญจน์ ภคอังกูร ๕๐ บาท
๑๖. คุณพิมพ์ญาดา ภคอังกูร ๔๐ บาท
๑๗. คุณอรพรรณ ภคอังกูร ๑๐๐ บาท
๑๘. คุณอัครภัทร แอกทอง ๕๐ บาท
๑๙. คุณเกียรติณรงค์ เช็นนันท์ ๑๐๐ บาท
๒๐. คุณจุฑามาศ เช็นนันท์ ๑๐๐ บาท
๒๑. คุณฮุ่ยงิ้ว แซ่ฉั่ว (อั้ง) ๑๐๐ บาท
๒๒. คุณฮุ่ยเก็ง แซ่ฉั่ว (อั้ง) ๒๐๐ บาท

รวมเงินสายคุณฮุ่ยเค็ง แซ่ฉั่ว (อั้ง) ๑,๗๖๐ บาท

๔๕. ประธานสาย - คุณอัจฉรา เกตุทัต

๑. คุณทิพย์กมล ปริยพฤทธิ์ ๑๐๐ บาท
๒. คุณวิฑูรย์ สุอังคะวาทิน ๑๐๐ บาท
๓. คุณพิมลพรรณ โชติประดิษฐ์ ๑๐๐ บาท
๔. คุณสุทิน เกตุทัต ๑๐๐ บาท
๕. คุณประกายพฤกษ์-คุณสุรางค์ เกตุทัต, คุณศจีนภัทร ยลประสงค์ ๑๐๐ บาท
๖. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ๑,๐๓๐ บาท

รวมเงินสายคุณอัจฉรา เกตุทัต ๑,๕๓๐ บาท

๔๖. ประธานสาย - พลตรี สุประเกต ศิริพันธ์

๑. พ.ญ. สุรภี ศุขโรจน์ ๑๐๐ บาท
๒. พล.ต. สุประเกต ศิริพันธ์ ๑๐๐ บาท
๓. พ.ท. ณรงค์ ตังคณิกะ ๑๐๐ บาท
๔. พ.ต. หญิง ทองนพคุณ รุจาคม ๑๐๐ บาท
๕. คุณประดิษฐา ศิริพันธ์ ๑๐๐ บาท
๖. คุณดวงรัตน์ ฟุ้งลัดดา ๑๐๐ บาท
๗. คุณนวลนิต ขจรกล่ำ ๑๐๐ บาท
๘. คุณเนตรสุภางค์ ผกามาศ ๑๐๐ บาท
๙. คุณอุสาห์ ฟุ้งลัดดา ๑๐๐ บาท
๑๐. คุณณัฐพร ขจรกล่ำ ๑๐๐ บาท
๑๑. ด.ช. ศักดิ์ชัย ฟุ้งลัดดา ๑๐๐ บาท
๑๒. คุณสนอง ขจรกล่ำ ๑๐๐ บาท

รวมเงินสาย พลตรี สุประเกต ศิริพันธ์ ๑,๒๐๐ บาท

๔๗. ประธานสาย - คุณสุนทรี ลีนะเสน

๑. คุณชลิต สักกวาที และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๒. คุณบุญตา ลีนะเสน และครอบครัว ๑๐๐ บาท
๓. คุณสมิทธิ์ ปานสมุท ๑๙๐ บาท
๔. คุณศศิโสภิต ลีนะเสน และบริวาร ๑๐๐ บาท

๕.	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๑๐๐	บาท
๖.	คุณฉันทนา ลีนะเสน	๑๐๐	บาท
๗.	คุณต้นหทัย นนทะเปารยะ และบริวาร	๒๐๐	บาท
๘.	คุณสุนทรี ลีนะเสน และบริวาร	๒๓๐	บาท
	รวมเงินสายคุณสุนทรี ลีนะเสน	**๑,๑๒๐**	**บาท**

๔๘. ประธานสาย - คุณมานพ อาภารัตน์

๑.	คุณมานพ อาภารัตน์	๒๐๐	บาท
๒.	คุณสุพัณณา อาภารัตน์	๒๐๐	บาท
๓.	คุณภัทรภรณ์ อาภารัตน์	๒๐๐	บาท
๔.	คุณกิตติพล อาภารัตน์	๒๐๐	บาท
๕.	คุณน้ำฝน ปรีดีสนิท	๒๐๐	บาท
	รวมเงินสายคุณมานพ อาภารัตน์	**๑,๐๐๐**	**บาท**

๔๙. ประธานสาย - คุณกุลวรินทร์ เตียแอก

๑.	คุณนุกูล กุลวรินทร์ อุทิศให้คุณแม่แมะ เตียแอก	๓๐๐	บาท
๒.	คุณพ่อพร เตียแอก และบุตรทุกคน	๑๐๐	บาท
๓.	คุณพ่อตึด-คุณแม่เลือน ผลผกา	๑๐๐	บาท
๔.	คุณพ่อลิม-คุณแม่เริญ อินทะบิน	๕๐	บาท
๕.	คุณมาริษา-คุณมนชยา-ด.ช.ชำนาญพงษ์-คุณมะนาว อินทะบิน	๕๐	บาท
๖.	คุณจันน่า-คุณแม่-คุณพ่อ-ตายาย	๕๐	บาท
๗.	คุณมนธยา อินทะบิน	๕๐	บาท
๘.	คุณสุนีย์ พุฒซุ่ม	๔๐	บาท
	รวมเงินสายคุณกุลวรินทร์ เตียแอก	**๗๔๐**	**บาท**

๕๐. ประธานสาย - คุณพุทธา สุขเกษม

๑.	คุณอนุวัติ มานกลึบ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๒.	คุณเสาวภาคย์ หงษ์โส	๕๐	บาท
๓.	คุณสมัคร เลพล	๓๐	บาท
๔.	คุณพล-คุณสุที สาลาฟัก	๕๐	บาท
๕.	คุณอนุชา โพธิ์คำ และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖.	คุณสมควร บุญปก	๒๐	บาท
๗.	คุณพุทธา สุขเกษม และครอบครัว	๓๐๐	บาท
	รวมเงินสายคุณพุทธา สุขเกษม	**๖๕๐**	**บาท**

๕๑. ประธานสาย - คุณรสริน นารถาพงษ์

๑.	ครอบครัวนารถาพงษ์	๒๔๐	บาท
๒.	คุณรสริน นารถาพงษ์, คุณพิชัย จินดาทองประภา	๓๐๐	บาท
๓.	คุณกษิดิศ ขำหิรัญ	๑๐๐	บาท
	รวมเงินสายคุณรสริน นารถาพงษ์	**๖๔๐**	**บาท**

๕๒. ประธานสาย - คุณคำปัน มาดสุด

๑.	คุณคำปัน มาดสุด	๑๐๐	บาท
๒.	คุณสมพร มาดสุด, คุณลำไย การเกตุ	๑๐๐	บาท

๓.	ด.ช.อดิศร-ด.ช.รัฐภูมิ-ด.ญ.อิศริยา ขาวนวน	๒๐	บาท
๔.	ด.ช.วุฒิไกร สาเจียร	๔๐	บาท
๕.	ด.ช.ชลชาติ-ด.ญ.โสภิชา คำสุณี	๒๐	บาท
๖.	คุณสุทธิ งามศิริ	๒๐	บาท
๗.	ด.ญ.จิราภรณ์ แสนโคตร	๒๐	บาท
๘.	คุณวิลัยวรรณ อาทิตตัง	๒๐	บาท
๙.	คุณสายัณห์-คุณสริกันยา ศรีสวัสดิ์ อุทิศให้พ่อพเยาว์ ศรีสวัสดิ์ และเจ้ากรรมนายเวร	๒๐	บาท
๑๐.	ด.ช.กฤณัณ ธรรมวงษ์ (น้องเปตอง)	๒๐	บาท
๑๑.	คุณสมพาน คิดอ่าน	๒๐	บาท
๑๒.	คุณสุวัฒน์ คิดคำ	๒๐	บาท
๑๓.	คุณมงคล ดาบโสมศรี	๒๐	บาท
๑๔.	คณกิติศักดิ์ รอดใหม่	๒๐	บาท
๑๕.	คุณสุรชัย สกุลเดช	๒๐	บาท
๑๖.	คุณประภาส นาคสระเกตุ และครอบครัว	๒๐	บาท
๑๗.	คุณสมพร เวชกามา	๒๐	บาท
๑๘.	คุณทวี วรรณสัมผัส และครอบครัว	๒๐	บาท
๑๙.	คุณพลนิเวทย์ ภูผาสุข และครอบครัว	๒๐	บาท
๒๐.	คุณพิกุล ดาบโสมศรี	๒๐	บาท
๒๑.	คุณหนุ่ม	๒๐	บาท
	รวมเงินสายคุณคำปัน มาดสุด	**๖๐๐**	**บาท**

๕๓. ประธานสาย - คุณธณิตฐา คล้ายทอง

๑.	คุณจีรภา ศิริกุล และครอบครัว	๒๐	บาท
๒.	คุณยุพิณ อั้งลี่	๒๐	บาท
๓.	คุณธณิตฐา คล้ายทอง	๕๐	บาท
๔.	คุณนัสพล ปั่นทน	๕๐	บาท
	รวมเงินสายคุณธณิตฐา คล้ายทอง	**๑๔๐**	**บาท**
	รวมเงินสาย น.สพ. สุเมธ นราประเสริฐกุล (สาย ๑.-๕๓)	**๘๑๕,๔๗๓**	**บาท**

รวมเงินสมทบทุนทั้งสิ้น	**๙๐๗,๙๘๗**	**บาท**

จำนวนยอดบริจาคทั้งหมดเป็นเงินจำนวน	๙๐๗,๙๘๗	บาท
ใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการพิมพ์หนังสือ	๓๕๐,๐๐๐	บาท
สมทบทุนในการสร้างตึกพระภิกษุสงฆ์อาพาธ ณ.โรงพยาบาลเสลภูมิ อ.เสลภูมิ จ.ร้อยเอ็ด เป็นจำนวนเงิน	๕๕๗,๙๘๗	บาท

ขอกราบขอบพระคุณและขออนุโมทนาบุญกับทุก ๆ ท่าน ที่มีส่วนในงานบุญทั้งสองงานบุญ ให้สำเร็จตามความมุ่งมาดปรารถนา ขอผลบุญกุศลที่ทุก ๆ ท่านได้กระทำส่งผลให้ท่านพบกับความสุข ความเจริญในทุก ๆ ด้าน ขอให้ท่านมีสุขภาพแข็งแรง มีสติปัญญาล้ำเลิศ ไม่ว่าจะเกิดมาในภพชาติใด ก็ขอให้ท่านได้พบและเข้าใจในพระพุทธศาสนาในทุกภพทุกชาติไปจวบจนบรรลุมรรคผลนิพพานเทอญ

หากปรากฏว่ามีการพิมพ์รายชื่อท่านใด ตกหล่น หรือผิดพลาด ทางผู้จัดทำกราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

รายนามผู้บริจาคทรัพย์ร่วมเพิ่มเติม

ประธานสาย คุณนงเยาว์ โมฬา

๑. คุณนพพร อินทรเสน	๑๐๐ บาท
๒. คุณสิริพร โอวาทชัยพงศ์	๑๐๐ บาท
๓. คุณจิตติกา อินทรรักขา	๑๐๐ บาท
๔. คุณเรวดี ธนวรานิช	๑๐๐ บาท
๕. คุณนงเยาว์ โมฬา	๕๐๐ บาท
๖. คุณจุไรลักษณ์ พานอง	๒๐๐ บาท
๗. คุณสำลี หวังศุรชาติ	๑๐๐ บาท
๘. คุณวิเชียร - คุณนัยนา ธรรมอารี	๑.๐๐๐ บาท
๙. นพ.ไพโรจน์ - คุณปิยอร รักษ์ตานนท์ชัย	๕๐๐ บาท
๑๐. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๕๐๐ บาท
รวมเงินสายคุณนงเยาว์ โมฬา	**๓,๒๐๐ บาท**

ไม่มีโรงเรียนใด ๆ สอนให้เรารู้แจ้งตามความเป็นจริงกันเลยสักโรงเรียนเดียว

ไม่มีโรงเรียนไหน ๆ สอนให้เราพ้นจากความทุกข์ของโลก คือ ความแก่,ความเจ็บ,และความตาย

มีแต่โรงเรียนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น ที่มีพระองค์ทรงเป็นพระอาจารย์ใหญ่ เป็นผู้ชี้แนะอบรม สั่งสอน บอกทาง ตักเตือนให้เราตาสว่าง รอดพ้นจากความมืดบอดเพราะตัณหา ความผูกพัน ความยึดถือในสิ่งปลอมแปลงทั้งหมดได้

โรงเรียนของพระพุทธองค์สอนให้เราหมดทุกข์ ไม่ต้องเกิดเพื่อแก่ เพื่อเจ็บ เพื่อตายอีก ชี้ความหมดกิเลส ไม่เห็นแก่ตัว (เพราะร่างกายที่เรามาอาศัยอยู่นี้ยังไม่ใช่ตัวตนของเราอย่างแท้จริง) แต่กลับสอนให้เรามีความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นคนดี

ตรงกันข้ามกับโรงเรียนในสังคมโลกที่กลับสอนให้เราแบกทุกข์ ต้องเกิดซ้ำแล้ว ซ้ำเล่า หาความหลุดพ้นมิได้ พอกพูนกิเลสตัณหาให้กับตนเองมากขึ้น ให้เราเห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้มากขึ้น ทั้งยึดถือเกียรติยศเกียรติศักดิ์ดูถูกผู้อื่นที่ต่ำต้อยกว่าตน

คำว่า "พระอรหันต์กลางกรุง" เริ่มต้นขึ้นมาจากที่นี่ ไม่มีประโยชน์อันใด
ที่เราจะมาถกเถียงกันว่าท่านอาจารย์ทั้งหลายนั้น ท่านสำเร็จเป็นพระอรหันต์จริงหรือไม่
ประวัติอันน่าเลื่อมใสศรัทธาน่านับถือ และนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต
หลักธรรมสำหรับเตือนสติ พระอริยสงฆ์ผู้เปรียบเสมือนปูชนียบุคคลแห่งวัดเทพศิรินทราวาส
อันได้แก่ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร)
ท่านเจ้าคุณนรรัตนราชมานิต (ธมฺมวิตกฺโก)
ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต (นิรันตร์ นิรนฺตโร)
ท่านได้ฝาก ธรรมะ และคำสอนต่าง ๆ ไว้มากมาย มรดกธรรมเหล่านี้ต่างหากที่มีคุณค่ายิ่ง
เปรียบเสมือนแสงสว่างสู่หนทางในการดำเนินชีวิต เมื่อได้ศึกษา และนำไปปฏิบัติ
ถ้าทำได้ ผลดีย่อมเกิดขึ้นแน่นอน การยึดเอาพระอริยะเจ้าเป็นที่พึ่ง เป็นครูบาอาจารย์นั้น
เป็นหนทางที่ถูกต้องแล้ว นับว่าเป็นสิ่งมงคลอันประเสริฐยิ่ง ดังคำสอนของ
สมเด็จพระสัมมาพระพุทธเจ้าซึ่งท่านได้ตรัสไว้ว่า "จงอย่าอยู่อย่างไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ"

"ผู้ใดเห็นทุกข์ ผู้นั้นเห็นธรรม ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา"

ISBN 974-9566-17-3

ธรรมะ ๓ อริยสงฆ์